STALIN

het nationale en het koloniale vraagstuk

~~1.50~~
2.50

Ex Libris

Mr. L. DAVIDSON

7414

J. STALIN

HET MARXISME EN HET NATIONALE EN KOLONIALE VRAAGSTUK

VERZAMELBUNDEL
VAN ARTIKELEN
EN REDEVOERINGEN

1939.

UITGEVERIJ „PEGASUS", AMSTERDAM.

124
17

Nederlandse vertaling van de Russische uitgave van 1937; voor de druk voorbereid door W. Reesema.

Copyright bij Uitgeverij „Pegasus", Amsterdam, 1939

HET MARXISME EN HET NATIONALE VRAAGSTUK [1])

1913.

De periode van de kontra-revolutie in Rusland bracht niet alleen „donder en bliksem", maar ook ontgoocheling in de beweging, ongeloof in de gemeenschappelijke krachten. Men geloofde in de „stralende toekomst", — en men streed tezamen, onafhankelijk van ieders nationaliteit: de gemeenschappelijke vraagstukken boven alles! Er kroop twijfel in de harten, — en de mensen begonnen volgens hun nationale woonplaatsen uiteen te gaan: laat ieder alleen op zich zelf vertrouwen! Het „nationale probleem" boven alles!

Tegelijkertijd had er in het land een belangrijke, ingrijpende verandering in het ekonomische leven plaats. Het jaar 1905 was niet tevergeefs voorbijgegaan: aan de overblijfselen van de lijfeigenschaps-orde op het platteland was een nieuwe slag toegebracht. Een reeks van goede oogsten na de hongerjaren en de daarna intredende industriële opbloei stuwden het kapitalisme voorwaarts. De differentiatie op het platteland en de groei van de steden, de ontwikkeling van de handel en de verkeerswegen deden een grote stap vooruit. Dit gold in het bijzonder voor de grensgebieden. Dit moest echter wel het proces van de

ekonomische konsolidatie van de nationaliteiten van Rusland bespoedigen. Deze laatsten moesten wel in beweging komen...

In de zelfde richting van het wekken van de nationaliteiten werkte ook het „konstitutionele regime", dat in die tijd tot stand kwam. De toeneming van het aantal kranten en in het algemeen van de literatuur, een zekere vrijheid van drukpers en van de culturele instellingen, de toeneming van het aantal volkstheaters enz., werkten ongetwijfeld de versterking van de „nationale gevoelens" in de hand. De Doema met haar verkiezingskampagne en haar politieke groepen schonk nieuwe mogelijkheden voor het opleven van de naties, een nieuw, ruim strijdperk voor de mobilisatie van de naties.

En de zich in de bovenlagen verheffende golf van militant nationalisme, een gehele reeks van represaille-maatregelen van de kant der „machthebbers", die wraak namen op de grensgebieden wegens hun „vrijheidsliefde", — deze verwekten als antwoord daarop een golf van nationalisme van onderen op, dat nu en dan in grof chauvinisme overging. De versterking van het Zionisme 2) onder de Joden, het groeiende chauvinisme in Polen, het Pan-Islamisme 3) onder de Tartaren, de versterking van het nationalisme onder de Armeniërs, de Georgiërs, de Oekraïners, de algemene neiging van den kleinburger naar het anti-semitisme, — dit alles zijn algemeen bekende feiten.

De golf van nationalisme kwam steeds sterker opzetten en dreigde de arbeidersmassa's aan te grijpen. En hoe meer de bevrijdingsbeweging in omvang afnam, des te weliger gingen de bloemen van het nationalisme open.

In dit moeilijke ogenblik ontstond er voor de sociaal-demokratie een roeping van het hoogste belang: het nationalisme af te weren, de massa's te beschermen tegen de algemene „besmetting". Want de sociaal-demokratie en slechts zij alleen kon dit doen, doordat zij het beproefde wapen van het internationalisme, de eenheid en ondeelbaarheid van de klassenstrijd tegenover het nationalisme stelde. En hoe machtiger de golf van het nationalisme aanzwol, des te luider moest de stem van de sociaal-demokratie weerklinken voor de broederschap en de eenheid van de proletariërs van alle nationaliteiten van Rusland. Daarbij werd van de sociaal-demokraten der grensgebieden, die rechtstreeks met de nationalistische bewegingen in aanraking komen, een bijzondere standvastigheid vereist.

Maar niet alle sociaal-demokraten bleken tegen deze taak te zijn opgewassen — en vooral niet de sociaal-demokraten in de grensgebieden. De Boend 4), die vroeger de nadruk had gelegd op de gemeenschappelijke taak, begon thans zijn bijzondere, zuiver nationalistische doeleinden op de voorgrond te plaatsen: het kwam zelfs zo ver, dat hij het „houden van de sabbath" en de „erkenning van het Jiddisj" tot een strijdpunt van zijn verkiezingskampagne verklaarde. [1]) Op de Boend volgde de Kaukasus: een gedeelte van de Kaukasische sociaal-demokraten, dat vroeger samen met de andere Kaukasische sociaal-demokraten „de cultureel-nationale autonomie" had afgewezen, stelt haar thans als eis van de dag. [2]) Wij spreken nog niet eens over de konferentie der likwidatoren 6), die de nationalistische weifelingen [3]) op diplomatieke wijze sanktioneerde.

Uit dit alles volgt echter, dat de opvattingen van de Russische sociaal-demokratie met betrekking tot het nationale vraagstuk nog niet voor alle sociaal-demokraten duidelijk zijn.

Klaarblijkelijk is een serieuze en alzijdige bespreking van het nationale vraagstuk noodzakelijk. Nodig is de eensgezinde en onvermoeide arbeid van de konsekwente sociaal-demokraten tegen de nationalistische nevelachtigheid, waar zij ook vandaan moge komen.

1. DE NATIE.

Wat is de natie?

De natie is in de eerste plaats een gemeenschap, een bepaalde gemeenschap van mensen.

Deze gemeenschap is geen rassen- en geen stamgemeenschap. De tegenwoordige Italiaanse natie heeft zich gevormd uit

---

[1]) Zie het „Verslag over de IXde Konferentie van de Boend". 5)

[2]) Zie het „Verslag van de Augustus-Konferentie".

[3]) Zie terzelfder plaatse.

Romeinen, Germanen, Etrusken, Grieken, Arabieren enz. De Franse natie ontstond uit Galliërs, Romeinen, Britten, Germanen enz. Hetzelfde moet worden gezegd van de Engelsen, de Duitsers en de andere naties, die zich uit mensen van verschillende rassen en stammen tot naties hebben gevormd.

Derhalve is de natie geen rassen- en geen stamgemeenschap, maar een gemeenschap van mensen, die zich historisch heeft gevormd.

Anderzijds is het een onbetwistbaar feit, dat de grote staten van een Cyrus of een Alexander geen naties konden worden genoemd, ofschoon zij zich historisch hadden gevormd en uit verschillende stammen en rassen waren ontstaan. Dit waren geen naties, maar toevallige en in geringe mate verbonden samenraapsels van groepen, die uiteenvielen of zich verenigden naar gelang van de overwinningen of nederlagen van dezen of genen veroveraar.

Derhalve is de natie niet een toevallig en kortstondig samenraapsel, maar een duurzame gemeenschap van mensen.

Maar niet iedere duurzame gemeenschap vormt een natie. Oostenrijk en Rusland zijn eveneens duurzame gemeenschappen, maar niemand zal hen naties noemen. Waardoor onderscheidt zich een nationale gemeenschap van een staatsgemeenschap? Onder anderen hierdoor, dat een nationale gemeenschap niet denkbaar is zonder een gemeenschappelijke taal, terwijl voor een staat een gemeenschappelijke taal niet noodzakelijk is. Er zou geen Tsjechische natie in Oostenrijk en geen Poolse natie in Rusland kunnen bestaan, zonder dat ieder van hen een gemeenschappelijke taal had, terwijl het bestaan van een gehele reeks van talen in Rusland en Oostenrijk, hun eenheid als staat niet in de weg staat. Er is hier natuurlijk sprake van door het volk gesproken talen en niet van de officiële kanselarijtalen.

Dus, g e m e e n s c h a p v a n t a a l als een van de kenmerken van de natie.

Dit betekent natuurlijk niet, dat de verschillende naties steeds en overal verschillende talen spreken of dat allen, die een en dezelfde taal spreken, noodzakelijkerwijs één natie vormen. Een g e m e e n s c h a p p e l i j k e taal voor iedere natie, maar niet noodzakelijkerwijs verschillende talen voor verschillende naties! Er bestaat geen natie, die tegelijkertijd verschillende

talen zou spreken, maar dat wil nog niet zeggen, dat er geen twee naties kunnen zijn, die dezelfde taal spreken! De Engelsen en de Noord-Amerikanen spreken dezelfde taal en toch vormen zij niet één natie. Hetzelfde moet gezegd worden van de Noren en de Denen, de Engelsen en de Ieren.

Maar waarom vormen b.v. de Engelsen en de Noord-Amerikanen niet één natie, hoewel zij dezelfde taal spreken?

In de eerste plaats, omdat zij niet bij elkaar, maar op een verschillend grondgebied wonen. De natie vormt zich alleen als gevolg van een langdurige en regelmatige omgang, als gevolg van het samenleven van mensen van geslacht op geslacht. Maar een langdurig samenleven is niet mogelijk zonder gemeenschappelijk grondgebied. De Engelsen en de Amerikanen bevolkten vroeger één grondgebied, n.l. Engeland en vormden één natie. Later is een gedeelte van de Engelsen uit Engeland naar een nieuw grondgebied, Amerika, verhuisd en hier op dit nieuwe grondgebied heeft het in de loop van de tijd een nieuwe, de Noord-Amerikaanse natie gevormd. Verschillende grondgebieden hebben tot de vorming van verschillende naties geleid.

Dus, g e m e e n s c h a p v a n g r o n d g e b i e d als één der kenmerken van de natie.

Maar dat is nog niet alles. Gemeenschap van grondgebied levert op zichzelf nog geen natie op. Hiervoor is bovendien nog een intern ekonomisch verband nodig, dat de afzonderlijke delen van de natie tot één geheel aaneensmeedt. Zulk een verband bestaat niet tussen Engeland en Noord-Amerika en daarom vormen zij twee verschillende naties. Maar ook de Noord-Amerikanen zelf zouden de naam van natie niet verdienen, indien de afzonderlijke hoeken van Noord-Amerika onderling niet tot één ekonomisch geheel waren verbonden, door de arbeidsverdeling, die tussen hen bestaat, door de ontwikkeling der verkeerswegen, enz.

Nemen wij bijvoorbeeld de Georgiërs. De Georgiërs leefden in het tijdvak van voor de hervorming op één gemeenschappelijk grondgebied en spraken één taal, maar niettemin vormden zij strikt gesproken niet één natie, want zij waren verdeeld over een reeks van los van elkaar staande vorstendommen, zij konden geen gemeenschappelijk ekonomisch leven leiden, eeuwenlang voerden zij oorlog tegen elkaar, richtten elkaar te gronde en hitsten de Perzen en de Turken tegen elkander op.

karakter" niet een van de kentekenen, maar het enige essentiële kenteken van de natie zou zijn, waarbij alle overige kentekenen eigenlijk slechts de voorwaarden van de ontwikkeling der natie vormen en niet haar kentekenen zijn. Op dit standpunt staan b.v. de in Oostenrijk bekende sociaal-demokratische theoretici van het nationale vraagstuk, R. Springer [1]) en vooral O. Bauer.

Beschouwen wij hun theorie van de natie.

Volgens Springer is

> „de natie — een vereniging van gelijkdenkende en gelijksprekende personen, een culturele gemeenschap van moderne mensen, die niet meer aan de „grond" zijn gebonden".[2]) (Spatiëring van ons).

Dus — een „vereniging" van gelijkdenkende en gelijksprekende mensen, hoe geïsoleerd zij van elkaar ook mogen zijn en waar zij ook mogen leven.

Bauer gaat nog verder.

> „Wat is een natie?" — vraagt hij. „Is het de gemeenschap van taal, die de mensen tot een natie verenigt? Maar de Engelsen en de Ieren... spreken dezelfde taal en vormen uit dien hoofde toch niet één volk, de Joden hebben geen gemeenschappelijke taal en vormen desniettemin een natie".[3])

En wat is nu een natie?

> „De natie is een betrekkelijke karaktergemeenschap".[4])

Maar wat is dan karakter, in het gegeven geval — het nationale karakter?

> „Het nationale karakter is de som der kentekenen, die de mensen van de ene nationaliteit van die van een andere nationaliteit doen verschillen, het komplex van

---

1) R. Springer — de Oostenrijkse sociaal-demokraat Karl Renner. — Vert.

2) Zie R. Springer, „Der Kampf der Österreichischen Nation um den Staat, I Teil: „Das nationale Problem usw." Leipzig und Wien 1902, blz. 35.

3) Zie O. Bauer. „Die nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie", Wien 1924, blz. 2.

4) Aldaar, blz. 6.

lichamelijke en geestelijke eigenschappen, die de ene natie van de andere scheidt".[1])

Bauer weet natuurlijk, dat het nationale karakter niet uit de lucht komt vallen en daarom voegt hij er aan toe:

„Het karakter van de mensen wordt... nooit door iets anders bepaald, dan door hun lot"... „de natie is nooit iets anders dan een lotsgemeenschap", die harerzijds wordt bepaald door „de verhoudingen, waaronder de mensen hun levensonderhoud voortbrengen en de opbrengst van hun arbeid verdelen".[2])

Op deze wijze zijn wij, zoals Bauer zich uitdrukt, tot de meest „volledige" definitie van de natie gekomen:

„De natie is de samenvatting van mensen, die door lotsgemeenschap tot een karaktergemeenschap zijn verbonden".[3])

Dus, gemeenschap van het nationale karakter, op grond van een lotsgemeenschap, opgevat buiten de noodzakelijkheid van gemeenschap van grondgebied, taal en ekonomisch leven.

Maar wat blijft er dan in dit geval van de natie over? Van welke nationale gemeenschap kan er sprake zijn bij mensen, die ekonomisch van elkaar zijn geïsoleerd, die op verschillend grondgebied wonen en van geslacht op geslacht verschillende talen spreken?

Bauer spreekt over de Joden als over een natie, hoewel zij „geen gemeenschappelijke taal bezitten".[4]) Maar van welke „lotsgemeenschap" en nationale verbondenheid kan er b.v. sprake zijn bij de Georgische, de Dagestanse, de Russische en de Amerikaanse Joden, die volkomen los van elkaar staan, op een verschillend grondgebied wonen en verschillende talen spreken?

De genoemde Joden leven zonder twijfel in een gemeenschappelijk politiek en ekonomisch leven met de Georgiërs, de Dagestaners, de Russen en de Amerikanen, in een culturele atmosfeer, die zij met hen gemeen hebben; dit moet wel zijn stempel drukken op hun nationaal karakter en indien er nog iets gemeenschappelijks bij hen is overgebleven, dan is dat de gods-

---

1) Zie O. Bauer. „Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie", Wien 1924, blz. 2.
2) Aldaar, blz. 24.
3) Zie O. Bauer „Die Nationalitätenfrage usw.", blz. 135.
4) Aldaar, blz. 2.

dienst, de gemeenschappelijke afkomst en enige overblijfselen van een nationaal karakter. Dat is ongetwijfeld het geval. Maar hoe kan men op ernstige wijze beweren, dat versteende religieuze ceremoniën en afbrokkelende psychologische overblijfselen een sterkere invloed uitoefenen op het „lot" van de genoemde Joden, dan het hen omringende, levende sociaal-ekonomische en culturele milieu? Immers, alleen bij zulk een veronderstelling zou men de Joden in het algemeen één natie kunnen noemen.

Waardoor onderscheidt zich dan de natie van Bauer van de mystieke, zich zelf genoeg zijnde „nationale geest" van de spiritualisten?

Bauer trekt een onoverkomelijke grenslijn tussen één „kenmerk" van de natie (het nationale karakter) en de „voorwaarden" van hun leven, rukt beide uit elkaar. Maar wat is het nationale karakter anders dan de weerspiegeling van de levensvoorwaarden, dan een bezinksel van indrukken, verkregen uit het omringende milieu? Hoe kan men zich alleen tot het nationale karakter beperken en het van de bodem, die het heeft voortgebracht, isoleren en losrukken?

En dan, waardoor onderscheidde zich eigenlijk de Engelse natie van de Noord-Amerikaanse aan het einde van de XVIIIde en het begin van de XIXde eeuw, toen Noord-Amerika nog „Nieuw-Engeland" werd genoemd?

Wel, natuurlijk niet door het nationale karakter, want de Noord-Amerikanen waren emigranten uit Engeland, vanwaar zij behalve de Engelse taal ook nog het Engelse nationale karakter naar Amerika meebrachten, dat zij natuurlijk niet zo snel konden verliezen, hoewel er onder de invloed van de nieuwe verhoudingen bij hen wel een eigen, bijzonder karakter moest ontstaan. En toch, ondanks de grotere of kleinere karaktergemeenschap, vormden zij reeds toen een van Engeland verschillende natie! Klaarblijkelijk onderscheidde het „Nieuwe Engeland" zich destijds als natie van Engeland niet door een bijzonder nationaal karakter, of niet zozeer door het nationale karakter, als wel door het van Engeland verschillende milieu, door de levensverhoudingen

Het is derhalve duidelijk, dat er in de werkelijkheid niet é é n kenmerk van de natie bestaat. Er bestaat alleen een som van kenmerken, waarvan zich bij het vergelijken van de naties, nu eens het ene kenmerk (het nationale karakter), dan weer het

andere (de taal), dan het derde (het grondgebied, de ekonomische verhoudingen) met meer relief aftekent. De natie is de vereniging van alle kenmerken bijeengenomen.

Het standpunt van Bauer, dat de natie vereenzelvigt met het nationale karakter, rukt de natie los van haar bodem en maakt haar tot een soort van onzichtbare, zichzelf genoeg zijnde kracht. Het resultaat is niet een levende, handelende natie, maar iets mystieks, onvatbaars, iets uit het hiernamaals. Want, ik herhaal, wat is dat b.v. voor een Joodse natie, die bestaat uit Georgische, Dagestanse, Russische, Amerikaanse en andere Joden, welker leden elkaar niet verstaan (zij spreken verschillende talen), op verschillende delen van de aardbol leven, elkaar nooit zien, nooit tezamen optreden, noch in vredes-, noch in oorlogstijd?! Neen, niet voor zulke papieren „naties" stelt de sociaal-demokratie haar nationaal program op. Zij kan alleen met werkelijke naties rekening houden, met naties die handelen en zich bewegen en er daarom toe dwingen, rekening met hen te houden.

Bauer verwart klaarblijkelijk de n a t i e, die een historische kategorie is, met d e s t a m, die een ethnografische kategorie is.

Overigens voelt Bauer blijkbaar zelf de zwakheid van zijn standpunt. Terwijl hij in het begin van zijn boek uitdrukkelijk de Joden voor een natie verklaart [1]), korrigeert hij zich aan het einde van zijn boek door te beweren, dat „de kapitalistische maatschappij hun (de Joden) in het geheel niet de gelegenheid geeft zich als natie te handhaven" [2]) en hen met de andere naties assimileert. De oorzaak ligt, naar het blijkt, hierin, dat „de Joden geen afgesloten kolonisatiegebied bezitten" [3]), terwijl b.v. de Tsjechen zulk een gebied wel bezitten en zich volgens Bauer als natie moeten handhaven. Kortom: de oorzaak is het ontbreken van een grondgebied.

Door zo te oordelen wilde Bauer bewijzen, dat de nationale autonomie geen eis van de Joodse arbeiders kan zijn, [4]) maar hij wierp daarmee onverhoeds zijn eigen theorie omver, die de gemeenschap van grondgebied als een van de kenmerken van de natie ontkent.

Bauer gaat echter verder. In het begin van zijn boek ver-

---

1) Zie O. Bauer. „Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie" Wien, 1924, blz. 2. 2) Aldaar, blz. 373. 3) Aldaar, blz. 373. 4) Aldaar, blz. 379.

klaart hij uitdrukkelijk, dat de „Joden helemaal geen gemeenschappelijke taal bezitten en desniettemin een natie vormen".[1]) Maar nauwelijks is hij tot aan blz. 126 gekomen, of hij is reeds van front veranderd en verklaart op even uitdrukkelijke wijze: „geen natie is mogelijk zonder een gemeenschappelijke taal".[2]) (Spatiëring van ons).

Bauer wilde hiermee bewijzen, dat „de taal het belangrijkste werktuig van de menselijke omgang is",[3]) maar onvoorzien bewees hij tegelijkertijd ook datgene, wat hij niet van plan was te bewijzen, namelijk de onhoudbaarheid van zijn eigen theorie van de natie, een theorie, die de betekenis van de gemeenschap van taal ontkent.

Aldus weerlegt deze theorie, die een idealistische lappendeken is, zich zelf.

---

1) Zie O. Bauer, „Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie", Wien 1924, blz. 2.

2) Aldaar, blz. 126. 3) Aldaar, blz. 126.

II. DE NATIONALE BEWEGING.

De natie is niet eenvoudig een historische kategorie, maar een historische kategorie van een bepaald tijdvak, en wel het tijdvak van het opkomende kapitalisme. Het proces van de likwidatie van het feodalisme en de ontwikkeling van het kapitalisme is tegelijkertijd het proces van de aaneensluiting van de mensen tot naties. Zo ging het b.v. in West-Europa. De Engelsen, de Fransen, de Duitsers, de Italianen e.a. hebben zich tot naties gevormd bij de zegevierende opmars van het over de feodale verbrokkeling triomferende kapitalisme.

Maar de vorming der naties betekende daar tegelijkertijd hun wording tot zelfstandige nationale staten. De Engelse, de Franse en andere naties zijn tegelijkertijd Engelse, e.a. staten. Ierland, dat buiten dit proces blijft, verandert het algemene beeld niet.

Enigszins anders was de gang van zaken in Oost-Europa. Terwijl in het Westen de naties zich tot staten ontwikkelden, vormden zich in het Oosten gemengd-nationale staten, staten die uit verschillende nationaliteiten bestaan. Zulke staten zijn Oostenrijk-Hongarije, Rusland. In Oostenrijk bleken de Duitsers in politiek opzicht het verst ontwikkeld te zijn — zij namen dan ook de vereniging der Oostenrijkse nationaliteiten tot een staat op zich. In Hongarije bleken de Madjaren, de kern van de Hongaarse nationaliteiten, de meeste geschiktheid te hebben tot het organiseren van een staat, zij werden dan ook de verenigers van Hongarije. In Rusland namen de Groot-Russen, aan wier hoofd een historisch gevormde, krachtige en georganiseerde militaire adels-burokratie stond, de rol van vereniger der nationaliteiten op zich.

Zo was de gang van zaken in het Oosten.

Deze eigenaardige wijze van staatsvorming kon zich alleen

voltrekken onder de verhoudingen van een nog niet gelikwideerd feodalisme, onder de verhoudingen van een zwak ontwikkeld kapitalisme, toen de op de achtergrond gedrongen nationaliteiten er nog niet in geslaagd waren, zich ekonomisch tot homogene naties te konsolideren.

Maar het kapitalisme begint zich ook in de Oostelijke staten te ontwikkelen. De handel en de verkeerswegen ontwikkelen zich. Er ontstaan grote steden. De naties konsolideren zich ekonomisch. Het in het kalme leven van de op de achtergrond gedrongen nationaliteiten binnengedrongen kapitalisme, brengt deze in beroering en in beweging. De ontwikkeling van de pers en het theater, de werkzaamheid van de Reichsrat (in Oostenrijk) en van de Doema (in Rusland) bevorderen de versterking van de „nationale gevoelens". De intellektuelen die ontstaan, worden van de „nationale gedachte" doordrongen en handelen in dezelfde richting...

Maar de tot zelfstandig leven ontwaakte, op de achtergrond gedrongen naties vormen al geen onafhankelijke nationale staten meer: zij ontmoeten op hun weg de sterkste tegenstand van de kant van de leidende lagen der heersende naties, die reeds lange tijd aan het hoofd van de staat stonden. Zij zijn te laat gekomen!...

Zo vormen zich de Tsjechen, de Polen enz. in Oostenrijk, de Kroaten e.a. in Hongarije, de Letten, de Lithauers, de Oekraïners, de Georgiërs, de Armeniërs, e.a. in Rusland tot naties. Wat in West-Europa een uitzondering was (Ierland), dat werd in het Oosten regel.

In het Westen beantwoordde Ierland deze uitzonderingstoestand met een nationale beweging. In het Oosten moesten de eenmaal ontwaakte naties op dezelfde wijze antwoorden.

Dat was de samenloop van omstandigheden, die de jonge naties van het Oosten van Europa tot de strijd aandreven.

De strijd begon en ontbrandde eigenlijk niet tussen de naties als een geheel, maar tussen de heersende klassen van de heersende en die van de op de achtergrond gedrongen naties. De strijd wordt gewoonlijk gevoerd, hetzij door de stedelijke kleine burgerij van de onderdrukte natie tegen de grote bourgeoisie van de heersende natie (de Tsjechen en de Duitsers), of door de plattelandsbourgeoisie van de onderdrukte natie tegen de landheren van de heersende natie (de Oekraïners in Polen), of

door de gehele „nationale" bourgeoisie van de onderdrukte naties tegen de regerende adel van de heersende natie (Polen, Lithauen, de Oekraïne in Rusland).

De bourgeoisie is de hoofdpersoon in de aktie.

Het voornaamste vraagstuk voor de jonge bourgeoisie is de markt. Haar waren afzetten en uit de konkurrentie met de bourgeoisie van een andere nationaliteit als overwinnaar te voorschijn treden, — dat is haar doel. Vandaar haar wens, om zich haar „eigen", „vaderlandse" markt te waarborgen. De markt is de eerste school, waar de bourgeoisie nationalisme leert.

Maar de kwestie beperkt zich gewoonlijk niet tot de markt. De half-feodale, half-burgerlijke burokratie van de heersende natie grijpt in de strijd in met haar methoden van „op de lange baan schuiven en verbieden". De bourgeoisie van de heersende natie, — onverschillig of het een kleine of een grote bourgeoisie is — wordt in de mogelijkheid gesteld „sneller" en „meer afdoende" met hun konkurrent af te rekenen. De „krachten" verenigen zich en er begint een gehele reeks van beperkende maatregelen tegen de bourgeoisie van de „vreemde" natie, die in onderdrukkingsmaatregelen overgaat. De strijd wordt uit de ekonomische naar de politieke sfeer overgebracht. Beperking der bewegingsvrijheid, dwangmaatregelen tegen de taal, beperking van het kiesrecht, inkrimpen van het aantal scholen, dwangmaatregelen tegen de godsdienst enz. — dit alles komt op het hoofd van den „konkurrent" neer. Natuurlijk hebben deze maatregelen niet alleen de belangen van de burgerlijke klassen van de heersende natie op het oog, maar ook de specifieke, om zo te zeggen kaste-doeleinden van de regerende burokratie. Maar van het gezichtspunt der resultaten maakt dit absoluut geen verschil uit: de burgerlijke klassen en de burokratie gaan in dit geval hand in hand, onverschillig of er sprake is van Oostenrijk-Hongarije of van Rusland.

De van alle kanten in het nauw gebrachte bourgeoisie van de onderdrukte natie komt natuurlijkerwijze in beweging. Zij doet een beroep op de „onderste lagen van het eigen volk" en begint over het „vaderland" te schreeuwen, waarbij zij haar eigen zaak voor die van het gehele volk uitgeeft. Zij werft zich een leger van „volksgenoten" in het belang van het... „geboorteland". En de „onderste lagen" blijven niet altijd onver-

schillig tegenover deze oproepen, zij scharen zich om haar vaandel: de onderdrukking van boven raakt ook hen en verwekt bij hen ontevredenheid.

Zo begint de nationale beweging.

De kracht van de nationale beweging wordt hierdoor bepaald, in hoever de brede lagen van de natie, van het proletariaat en de boeren, daaraan deelnemen.

Of het proletariaat zich onder het vaandel van het burgerlijke nationalisme zal scharen, dat hangt af van de graad van ontwikkeling der klassentegenstellingen, van de bewustheid en georganiseerdheid van het proletariaat. Het bewuste proletariaat heeft zijn eigen beproefde vaandel, het behoeft zich geenszins onder het vaandel van de bourgeoisie te scharen.

Wat de boeren betreft, hun deelneming aan de nationale beweging hangt in de eerste plaats af van de aard der onderdrukking. Wanneer de onderdrukking de „grond"-belangen raakt, zoals dit in Ierland het geval was, dan scharen zich de brede massa's der boeren onmiddellijk om het vaandel van de nationale beweging.

Indien er anderzijds b.v. in Georgië geen enigermate ernstig anti-Russisch nationalisme bestaat, dan in de eerste plaats, omdat daar geen Russische landheren en geen Russische grote bourgeoisie aanwezig zijn, die aan zulk een nationalisme onder de massa's voet zouden kunnen geven. In Georgië bestaat anti-Armeens nationalisme en wel omdat daar ook een Armeense grote bourgeoisie bestaat die, doordat zij de kleine, nog niet sterk geworden Georgische bourgeoisie de baas is, deze laatste naar een anti-Armeens nationalisme drijft.

In overeenstemming met deze faktoren, neemt de nationale beweging of een massaal karakter aan en wast zij meer en meer aan, (Ierland, Galicië) of wel zij wordt tot een keten van kleine schermutselingen, die in schandalen en in een „strijd" om uithangborden ontaarden (sommige stadjes in Bohemen).

De inhoud van de nationale beweging kan natuurlijk niet overal dezelfde zijn: zij wordt geheel en al bepaald door de uiteenlopende eisen, die de beweging stelt. In Ierland draagt de beweging een agrarisch, in Bohemen een „taal"-karakter; hier eist men gelijkheid van burgerrecht en geloofsvrijheid, daar zijn „eigen" ambtenaren of zijn eigen Landdag. Niet zelden weerspiegelen zich in de uiteenlopende eisen de verschil-

lende kenmerken, die de natie in het algemeen karakteriseren (taal, grondgebied e.a.). Het verdient de aandacht, dat wij nergens de eis ontmoeten van het alomvattende „nationale karakter" van Bauer. Dat is ook begrijpelijk: het „nationale karakter", afzonderlijk genomen, is iets onvatbaars en zoals J. Strasser terecht opmerkt, „wat zullen wij in de politiek daarmee beginnen". [1])

Dat zijn in het algemeen de vormen en het karakter van de nationale beweging.

Uit het gezegde is duidelijk, dat de nationale strijd onder de verhoudingen van het opkomende kapitalisme een strijd van de burgerlijke klassen onderling is. Soms gelukt het de bourgeoisie het proletariaat in de nationale beweging te betrekken en dan neemt de nationale strijd wat de buitenkant betreft een „algemeen volks-karakter" aan, maar ook alleen wat de buitenkant betreft. Hij blijft in wezen steeds een burgerlijke strijd, die in hoofdzaak voor de bourgeoisie voordelig en haar welgevallig is.

Hieruit volgt echter geenszins, dat het proletariaat niet tegen de politiek van onderdrukking der nationaliteiten moet strijden.

De beperking der bewegingsvrijheid, het ontnemen van het kiesrecht, de onderdrukkingsmaatregelen tegen de taal, het inkrimpen van het aantal scholen en soortgelijke onderdrukkingsmaatregelen raken de arbeiders zeker niet minder, zo niet meer, dan de bourgeoisie. Zulk een toestand kan de vrije ontwikkeling van de geestelijke krachten van het proletariaat der ondergeschikte naties alleen maar belemmeren. Men kan niet ernstig over de volledige ontwikkeling van de geestelijke gaven van den Tartaarsen of Joodsen arbeider spreken, als men hem niet de mogelijkheid schenkt op vergaderingen en lezingen zijn moedertaal te gebruiken, als men de scholen voor hem sluit.

Maar de politiek van de nationalistische onderdrukking is ook nog van een andere kant voor de zaak van het proletariaat gevaarlijk. Zij leidt de aandacht van brede lagen van de sociale vraagstukken, van de vraagstukken van de klassenstrijd af, en vestigt die op de nationale vraagstukken, op vraagstukken die het proletariaat en de bourgeoisie „gemeen hebben", en dit schept een gunstige bodem voor het leugenachtige gepreek

---

1) Zie zijn „Der Arbeiter und die Nation", 1912, blz. 33.

Juist daarom kan het klassebewuste proletariaat zich niet onder het „nationale" vaandel van de bourgeoisie scharen.

Juist daarom kan de door Bauer voorgestelde z.g.n. „evolutionair-nationale" politiek, niet de politiek van het proletariaat worden. De poging van Bauer om zijn „evolutionair-nationale" politiek te vereenzelvigen met de politiek van de „moderne arbeidersklasse", [1]) is een poging om de klassenstrijd van de arbeiders aan te passen aan de strijd van de naties.

Het lot van de nationale beweging, die in haar wezen burgerlijk is, is natuurlijkerwijze met het lot van de bourgeoisie verbonden. De definitieve val van de nationale beweging is slechts mogelijk met de val van de bourgeoisie. Eerst in het rijk van het socialisme kan de volledige vrede worden bereikt. Maar de nationale strijd tot een minimum te herleiden, hem zijn wortels te ontnemen, hem zo onschadelijk mogelijk voor het proletariaat te maken, dat is binnen het raam van het kapitalisme mogelijk. Daarvan getuigen, om maar een paar voorbeelden te noemen, Zwitserland en Amerika. Daartoe moet men het land demokratiseren en de naties de mogelijkheid van vrije ontwikkeling geven.

III. HET STELLEN VAN HET VRAAGSTUK.

De natie heeft het recht, vrij over haar lot te beschikken. Zij heeft het recht zich in te richten, zoals het haar goed dunkt, zonder natuurlijk de rechten van andere naties met voeten te treden. Daarover valt niet te twisten.

Maar h o e moet zij zich nu inrichten, w e l k e v o r m e n moet haar toekomstige grondwet aannemen, als men rekening houdt met de belangen van de meerderheid van de naties en vooral met die van het proletariaat?

De natie heeft het recht zich autonoom in te richten. Zij heeft zelfs het recht zich af te scheiden. Maar dit betekent nog niet, dat zij dit onder alle omstandigheden moet doen, dat de autonomie of de afscheiding overal en altijd voordelig voor de natie, d.w.z. voor haar meerderheid, d.w.z. voor de werkende lagen zal zijn. De Kaukasische Tartaren kunnen als natie,

---

1) Zie O. Bauer. „Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie", Wien, 1924, blz. 161.

laten wij zeggen, in hun landdag bijeenkomen, zich daar aan de invloed van hun beys en moellahs onderwerpen, de oude orde herstellen en tot afscheiding van de staat besluiten. Volgens de zin van het punt over de zelfbeschikking hebben zij daartoe het volle recht. Maar zal dit ook in het belang van de werkende lagen van de Tartaarse natie zijn? Kan de sociaal-demokratie onverschillig toekijken, hoe de beys en de moellahs bij het beslissen over het nationale vraagstuk de massa's achter zich aanvoeren? Moet de sociaal-demokratie niet in de kwestie ingrijpen en op bepaalde wijze de wil van de natie beïnvloeden? Moet zij niet optreden met een voor de Tartaarse massa's zo gunstig mogelijk konkreet plan ter oplossing van het vraagstuk?

Maar welke oplossing strookt het meest met de belangen van de werkende massa's? Autonomie, federatie of afscheiding?

Dit alles zijn vraagstukken, welker oplossing afhangt van de konkrete historische omstandigheden, waarin de gegeven natie verkeert.

Nog sterker. De omstandigheden veranderen, zoals alles verandert en een oplossing, die juist is op het gegeven moment, kan op een ander moment volkomen onaannemelijk blijken.

Omstreeks het midden van de XIXde eeuw was Marx een aanhanger van de afscheiding van Russisch-Polen en hij had gelijk, want destijds ging het om de bevrijding van een hogere cultuur van een haar verwoestende lagere cultuur. En het vraagstuk was toen niet alleen in de theorie aan de orde, niet akademisch, maar in de praktijk, in het leven zelf...

Aan het einde van de XIXde eeuw spraken de Poolse Marxisten zich al tegen de afscheiding van Polen uit en ook zij hadden gelijk, want in de laatste 50 jaren hebben er diep ingrijpende veranderingen in de zin van een ekonomische en culturele toenadering tussen Rusland en Polen plaats gehad. Bovendien was in deze tijd het vraagstuk van de afscheiding van een onderwerp van praktijk tot een onderwerp van akademische twisten geworden, die wellicht alleen intellektuelen in het buitenland in beroering brachten. Dit sluit natuurlijk de mogelijkheid van bepaalde binnenlandse en buitenlandse konjunkturen, waarbij het vraagstuk van de afscheiding van Polen wederom aan de orde kan komen, niet uit.

Hieruit volgt, dat de oplossing van het nationale vraagstuk slechts mogelijk is in verband met de historische omstandigheden, in hun ontwikkeling beschouwd.

De ekonomische, politieke en culturele omstandigheden, waarin de gegeven natie leeft, zijn de enige sleutel ter oplossing van het vraagstuk, h o e deze of gene natie zich juist moet inrichten, w e l k e v o r m e n haar toekomstige grondwet moet aannemen. Daarbij is het mogelijk, dat er voor iedere natie een bijzondere oplossing van het vraagstuk vereist is. Indien de dialektische wijze om een vraagstuk te stellen ergens noodzakelijk is, dan juist hier, bij het nationale vraagstuk.

Met het oog hierop moeten wij ons krachtig tegen een zekere, zeer verbreide, maar ook zeer oppervlakkige wijze van „oplossen" van het nationale vraagstuk verklaren, die zijn oorsprong heeft bij de Boend. Wij spreken over de gemakkelijke methode om zich op de Oostenrijkse en de Zuid-Slavische [1]) sociaal-demokratie te beroepen, die het nationale vraagstuk reeds zou hebben opgelost en aan wie de Russische sociaal-demokraten de oplossing eenvoudig zouden moeten ontlenen. Daarbij wordt verondersteld, dat alles wat, laten wij zeggen, juist is voor Oostenrijk, ook juist is voor Rusland. Daarbij wordt het allerbelangrijkste en in het gegeven geval doorslaggevende uit het oog verloren: de konkrete historische omstandigheden in Rusland in het algemeen en in het leven van iedere afzonderlijke natie binnen de grenzen van Rusland in het bijzonder.

Luistert b.v. naar den bekenden Boendist W. Kossowski:

> „Toen op het IVde Kongres van de Boend 7), de principiële kant van de kwestie werd besproken (er is sprake van het nationale vraagstuk J. S t.), verwierf het voorstel van een van de leden van het Kongres, om het vraagstuk op te lossen in de geest van de resolutie der Zuid-Slavische sociaal-demokratische partij algemene goedkeuring".[2])

Het resultaat was, dat „het Kongres eenstemmig"... de nationale autonomie aannam.

---

1) De Zuid-Slavische sociaal-demokratie is in het Zuiden van Oostenrijk werkzaam.

2) Zie „Nationaliteitenvraagstukken" van W. Kossowski, blz. 16—17, 1907.

En daarmee basta! Geen analyse van de Russische werkelijkheid, geen onderzoek naar de levensomstandigheden van de Joden in Rusland; eerst ontleende men de oplossing aan de Zuid-Slavische sociaal-demokratische partij, dan „keurde men ze goed" en daarna „nam men ze eenstemmig aan"! Zo wordt door de Boendisten het nationale vraagstuk in Rusland gesteld en „opgelost"...

Nu zijn echter in Oostenrijk en in Rusland de verhoudingen volkomen verschillend. Daaruit laat zich ook verklaren, dat de sociaal-demokratie in Oostenrijk, die in Brünn (1899) 8) een nationaal program in de geest van de resolutie van de Zuid-Slavische sociaal-demokratische partij aannam (hoewel met enige onbetekenende wijzigingen), het vraagstuk, om zo te zeggen, in het geheel niet op z'n Russisch aansnijdt en het natuurlijk ook niet op z'n Russisch oplost.

In de eerste plaats het stellen van het vraagstuk. Hoe stellen de Oostenrijkse theoretici van de nationale autonomie, Springer en Bauer, de uitleggers van het Brünnse nationale program en van de resolutie van de Zuid-Slavische sociaal-demokratische partij het vraagstuk?

> „Of een nationaliteitenstaat mogelijk is en of in het bijzonder de Oostenrijkse nationaliteiten gedwongen zijn, een staatswezen te vormen dat is de van te voren te stellen vraag, die hier niet is beantwoord, maar die als beslist vooronderstelt is. Voor dengene, die deze mogelijkheid en noodzakelijkheid niet erkent, heeft inderdaad ons onderzoek geen waarde. Ons onderwerp luidt: waar de onderhavige naties nu eenmaal bij elkaar zijn moeten, onder welke rechtsvormen kunnen zij dit reëel tief op de beste wijze doen?" (Spatiëring van Springer). [1])

Aldus de eenheid en ondeelbaarheid van Oostenrijk als staat, als uitgangspunt.

Hetzelfde zegt Bauer:

> „Wij gaan dus van de veronderstelling uit, dat de Oostenrijkse naties in hetzelfde staatsverband blijven, waarin zij thans samenleven en vragen, hoe de naties

---

1) Zie R. Springer „Das nationale Problem", blz. 10—11.

binnen dit verband hun verhouding tot elkaar en tot de staat zullen regelen."[1])

Dus wederom: de eenheid en ondeelbaarheid van Oostenrijk staat vooraan.

Kan de sociaal-demokratie van Rusland het vraagstuk zo stellen. Neen, dat kan zij niet. En zij kan dat niet, omdat zij van het begin af op het standpunt van de zelfbeschikking van de naties staat, krachtens welke de natie het recht tot afscheiding heeft. Zelfs de Boendist Goldblatt erkende op het tweede Kongres van de Russische sociaal-demokratie, dat deze het standpunt van de zelfbeschikking niet kan prijsgeven. Ziehier wat Goldblatt toenmaals zeide:

> „Tegen het recht op zelfbeschikking is niets in te brengen. Ingeval de een of andere natie voor haar zelfstandigheid strijdt, dan kan men zich daar niet tegen verzetten. Als Polen geen „wettig huwelijk" met Rusland wenst aan te gaan, dan is het niet aan ons, het daarbij te hinderen".

Dat alles is juist. Maar hieruit volgt, dat de uitgangspunten bij de Oostenrijkse en bij de Russische sociaal-demokratie niet alleen niet aan elkaar gelijk, maar integendeel rechtstreeks tegenovergesteld zijn. Kan men hierna nog spreken over de mogelijkheid, om het nationale program aan de Oostenrijkers te ontlenen?

Verder. De Oostenrijkers denken de „vrijheid der nationaliteiten" door kleine hervormingen, stapvoets te verwezenlijken. Als zij de nationale autonomie als praktische maatregel voorstellen, houden zij geenszins rekening met een radikale verandering, met een demokratische bevrijdingsbeweging, die zij niet als perspektief hebben. Intussen verbinden de Russische Marxisten het vraagstuk van de „vrijheid der nationaliteiten" met de waarschijnlijke radikale verandering, met de demokratische bevrijdingsbeweging: zij hebben geen reden op hervormingen te rekenen. En dat verandert de zaak ten aanzien van het waarschijnlijke lot van de naties in Rusland op essentiële wijze.

„Inderdaad", — zegt Bauer — „is het niet zeer waar-

---

[1]) Zie O. Bauer, „Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie", blz. 382.

schijnlijk, dat de nationale autonomie het resultaat zal zijn van een groot besluit, van een koene daad. In een langzaam ontwikkelingsproces, in zware strijd, die steeds weer de wetgevingen stilleggen en de bestaande administraties verlammen... zal Oostenrijk zich stap voor stap naar de nationale autonomie ontwikkelen. Niet een grootse daad van wetgeving, maar een menigte afzonderlijke wetten voor afzonderlijke landen, voor afzonderlijke gemeenten zullen de nieuwe grondwet scheppen." [1])

Hetzelfde zegt Springer:

„Ik weet voor alles", — schrijft hij, — „dat instellingen van deze aard (organen van de nationale autonomie. J. S t.) niet in jaren en niet in een tiental jaren worden geschapen. De reorganisatie van de Pruisische administratie alleen heeft reeds een lange tijd geëist... zodat Pruisen twintig jaren nodig had om zijn fundamentele administratieve instellingen definitief tot stand te brengen. Laat men daarom niet denken, dat ik over de tijdsduur en over de moeilijkheden in Oostenrijk ook maar enige illusie koester." [2])

Dit alles is zeer stellig gezegd. Maar is het voor de Russische Marxisten mogelijk, het nationale vraagstuk niet met „een koene daad" te verbinden? Kunnen zij op partiële hervormingen, op een „menigte" afzonderlijke wetten als middel rekenen om de „vrijheid der nationaliteiten" te veroveren? En als zij dit niet kunnen en niet moeten doen, volgt daar dan niet duidelijk uit, dat de strijdmethoden en de perspektieven van de Oostenrijkers en de Russen volkomen verschillend zijn? Hoe kan men zich in deze situatie tot de eenzijdige en halfslachtige nationale autonomie van de Oostenrijkers beperken? Een van beide: of de voorstanders van de navolging rekenen niet op „een koene daad", of zij rekenen er wel op, maar „weten niet wat zij doen".

Ten slotte staan Rusland en Oostenrijk voor een volkomen verschillende aktuele taak en met het oog daarop dringt zich ook een verschillende methode ter oplossing van het nationale

---

1) Zie „Die Nationalitätenfrage", blz. 384.
2) Zie „Das nationale Problem", blz. 29.

vraagstuk aan ieder van hen op. Oostenrijk leeft onder de verhoudingen van het parlementarisme, zonder parlement is daar onder de huidige verhoudingen geen ontwikkeling mogelijk. Maar het parlementaire leven en de wetgeving van Oostenrijk worden niet zelden door de scherpe botsingen tussen de nationale partijen volkomen tot stilstand gebracht. Hierdoor laat zich ook de chronische politieke crisis verklaren, waaronder Oostenrijk sinds lange tijd lijdt. Met het oog hierop is het nationale vraagstuk daar de as van het politieke leven, is het daar een levenskwestie. Het valt derhalve niet te verwonderen, dat de Oostenrijkse sociaal-demokratische politici in de eerste plaats, op welke wijze dan ook, het vraagstuk van de nationale botsingen trachten op te lossen, op te lossen natuurlijk op grond van het reeds bestaande parlementarisme, langs parlementaire weg...

Anders echter is het in Rusland. In Rusland is er ten eerste „god zij dank geen parlement" 9). Ten tweede — en dat is de hoofdzaak — vormt niet het nationale, maar het agrarische vraagstuk de as van het politieke leven van Rusland. Derhalve is het lot van het Russische vraagstuk, en dat betekent ook de „bevrijding" van de naties, in Rusland verbonden met de oplossing van het agrarische vraagstuk, d.w.z. met de vernietiging van de feodale overblijfselen, d.w.z. met de demokratisering van het land. Hieruit valt tevens te verklaren, dat in Rusland de nationale kwestie niet als een zelfstandig en beslissend vraagstuk, maar als een deel van het algemene en meer belangrijke vraagstuk van de bevrijding van het land uit de banden het feodalisme optreedt.

> „De onvruchtbaarheid van het Oostenrijkse parlement", — schrijft Springer — „is juist daardoor te voorschijn geroepen, omdat iedere hervorming in de nationale partijen tegenstellingen doet ontstaan, die hun geslotenheid zouden kunnen aantasten. Daarom vermijden de leidende personen iedere mogelijke aanleiding hiertoe. Een vooruitgang van Oostenrijk is in het algemeen slechts dan denkbaar, als de naties onomstotelijke rechtsposities zullen hebben verkregen, die hen van de noodzakelijkheid zullen ontheffen om blijvende strijdafdelingen in het parlement te onderhouden en het hun mogelijk maken hun

aandacht op de ekonomische en sociale taken te vestigen". [1])

Hetzelfde zegt Bauer:

„De nationale vrede is in de eerste plaats nodig voor de staat. De staat kan niet verdragen, dat de onzinnigste taalkwestie, dat iedere strijd van opgewonden mensen ergens aan de taalgrens, dat iedere nieuwe school de wetgeving tot stilstand brengt." [2])

Dit alles is begrijpelijk. Maar het is niet minder begrijpelijk, dat in Rusland de nationale kwestie uit een geheel andere hoek wordt bezien. Niet de nationale, maar de agrarische kwestie beslist over het lot van de vooruitgang in Rusland; de nationale kwestie is een ondergeschikte kwestie.

Aldus, verschillende wijzen om het vraagstuk te stellen, verschillende perspektieven en strijdmethoden, een verschillende aktuele taak. Is het dan niet duidelijk, dat bij een dergelijke stand van zaken alleen pennelikkers, die de nationale kwestie buiten ruimte en tijd om „oplossen", voorbeelden aan Oostenrijk kunnen ontlenen en zich met het overnemen van het program kunnen bezighouden?

Nog eens: de konkrete historische voorwaarden als uitgangspunt, het dialektisch stellen van het vraagstuk als de enige juiste wijze om het te stellen, — dat is de sleutel tot de oplossing van het nationale vraagstuk.

---

1) Zie „Das nationale Problem", blz. 29.
2) Zie „Die Nationalitätenfrage", blz. 404.

IV. DE NATIONALE AUTONOMIE.

Hierboven spraken wij over de formele kant van het Oostenrijkse nationale program, over de methodologische grondslagen, krachtens welke de Russische Marxisten niet eenvoudig de Oostenrijkse sociaal-demokratie ten voorbeeld kunnen nemen en haar program tot het hunne maken.

Laat ons thans over het wezen van het program zelf spreken.

Wat is nu het nationale program van de Oostenrijkse sociaal-demokraten?

Het laat zich in twee woorden uitdrukken: nationale autonomie.

Dit betekent ten eerste, dat, laten wij zeggen, niet aan Tsjechië of aan Polen, waar hoofdzakelijk Tsjechen en Polen wonen, autonomie zal worden verleend, maar aan de Tsjechen en de Polen in het algemeen, onafhankelijkheid van hun grondgebied, onverschillig in welke plaatsen van Oostenrijk zij ook mogen wonen.

Daarom wordt deze autonomie ook n a t i o n a l e en niet territoriale autonomie genoemd.

Dit betekent ten tweede, dat de over de verschillende hoeken van Oostenrijk verspreide Tsjechen, Polen, Duitsers enz., individueel genomen, d.w.z. als afzonderlijke personen, tot homogene naties worden georganiseerd en als zodanig deel uitmaken van de Oostenrijkse staat. Oostenrijk zal in dit geval niet een verbond van autonome gebieden vormen, maar een verbond van autonome nationaliteiten, gekonstitueerd onafhankelijk van het grondgebied.

Dit betekent ten derde, dat de instellingen voor de gehele natie, die met dit doel voor de Polen, de Tsjechen enz. moeten worden gesticht, geen politieke, maar alleen „culturele" vraagstukken zullen behandelen. De specifiek politieke vraagstukken zullen in het algemeen-Oostenrijkse parlement (de Reichsrat) worden gekoncentreerd.

Daarom wordt deze autonomie ook nog c u l t u r e l e, cultureel-nationale autonomie genoemd.

Ziehier nu de tekst van het program, aangenomen door de Oostenrijkse sociaal-demokratie op het Kongres te Brünn in het jaar 1899. [1])

Nadat het program er aan herinnert, „dat de nationale twisten in Oostenrijk de politieke vooruitgang... in de weg staan", dat „de definitieve regeling van het nationale vraagstuk... in de eerste plaats een culturele eis is", dat „zij slechts mogelijk is in een werkelijk demokratische gemeenschap, gegrondvest op het algemene, gelijke en rechtstreekse kiesrecht", vervolgt het:

„D e b e s c h e r m i n g e n d e o n t w i k k e l i n g v a n d e n a t i o n a l e b i j z o n d e r h e d e n [2]) van alle volken in Oostenrijk is slechts mogelijk op de grondslag van het gelijke recht en onder vermijding van elke onderdrukking. Daarom moet in de eerste plaats elk burokratisch staatscentralisme evenals de feodale voorrechten van de landen worden verworpen.

Onder deze en alleen onder deze voorwaarden zal het mogelijk zijn in Oostenrijk, inplaats van de nationale twist, nationale orde in te stellen en wel onder erkenning van de volgende leidende grondslagen:

1. Oostenrijk moet vervormd worden tot een demokratische nationaliteiten-bondsstaat.

2. Inplaats van de historische kroonlanden moeten er nationaal-afgeperkte lichamen van zelfbestuur worden gevormd, welker wetgeving en bestuur door een nationale

---

[1]) Voor dit program stemden ook de vertegenwoordigers van de Zuid-Slavische sociaal-demokratische partij. Zie de „Verhandlungen des Gesamtparteitages der Sozialdemokratie in Oesterreich zu Brünn 1899", 1906 (Wiener Volksbuchhandlung, blz. 14 en 104. — R e d.).

[2]) In de Russische vertaling van M. Panin (zie het boek van Bauer in de vertaling van Panin) wordt in plaats van „nationale bijzonderheden" gezegd „nationale individualiteiten". Panin heeft deze passage foutief vertaald; in de Duitse tekst staat niet het woord individualiteit, maar daar wordt over „nationale Eigenart" d.w.z. over b i j z o n d e r h e d e n gesproken, hetgeen lang niet hetzelfde is.

Kamer, gekozen op grond van het algemene, gelijke en rechtstreekse kiesrecht worden geregeld.

3. Alle gebieden van zelfbestuur van een en dezelfde natie vormen tezamen een nationaal eenheidsverbond, dat zijn nationale aangelegenheden volkomen autonoom regelt.

4. Het recht der nationale minderheden wordt door een bijzondere, door het Rijksparlement uit te vaardigen wet verzekerd".

Het program eindigt met een oproep tot de solidariteit van alle naties van Oostenrijk. [1])

Het is niet moeilijk te bemerken, dat er in dit program nog enige sporen van „territorialisme" zijn overgebleven, maar in het algemeen is het de formulering van de nationale autonomie. Niet voor niets begroet Springer, de eerste agitator voor de nationale autonomie, dit program met geestdrift. [2]) Bauer is het eveneens met dit program eens en noemt het een „theoretische overwinning" [3]) van de nationale autonomie; hij stelt alleen in het belang van een grotere duidelijkheid voor, punt 4 te vervangen door een scherper omlijnde formulering, die over de noodzakelijkheid spreekt van de „konstituering der nationale minderheid binnen ieder zelfbesturend gebied als openbare rechtskorporatie" voor het beheer van het schoolwezen en de overige culturele aangelegenheden.[4])

Dat is het nationale program van de Oostenrijkse sociaaldemokratie.

Beschouwen wij zijn wetenschappelijke grondslagen.

Laten wij nagaan, hoe de Oostenrijkse sociaal-demokratie de door haar gepropageerde nationale autonomie motiveert.

Wenden wij ons tot de theoretici van de nationale autonomie, Springer en Bauer.

Het uitgangspunt van de nationale autonomie is de opvatting van de natie als een verbond van personen, onafhankelijk van een bepaald grondgebied.

---

1) Zie „Verhandlungen des Gesammtparteitages" in Brünn 1899.
2) Zie „Das nationale Problem", blz. 246.
3) Zie „Die Nationalitätenfrage", blz. 527.
4) Aldaar, blz. 533.

„De nationaliteit staat — volgens Springer — in generlei essentiële betrekking tot het gebied; zij is „een autonoom verbond van personen".[1])

Bauer spreekt eveneens over de natie, als over een „gemeenschap van personen", aan wie „niet de uitsluitende heerschappij in een bepaald gebied is verzekerd".[2])

Maar de personen, die de natie vormen, leven niet altijd in één kompakte massa, — zij zijn dikwijls in groepen verdeeld en leven in deze vorm te midden van vreemde nationale organismen. Het is het kapitalisme, dat hen naar verschillende gebieden en steden drijft om verdiensten te vinden. Maar komen deze groepen in vreemde nationale gebieden en vormen zij daar minderheden, dan hebben zij onder de plaatselijke nationale meerderheden te lijden ten aanzien van dwangmaatregelen tegen de taal, de scholen enz. Vandaar de nationale botsingen. Vandaar de „ontoereikendheid" van de territoriale autonomie. De enige uitweg uit deze situatie ligt, volgens de mening van Springer en Bauer, in het organiseren der over de verschillende delen van de staat verstrooide minderheden van een gegeven nationaliteit in één, algemeen, alle klassen omvattend nationaal verbond. Alleen zulk een verbond zou volgens hun mening de culturele belangen van de nationale minderheden kunnen beschermen en zou in staat zijn, de nationale twisten te doen ophouden.

> „Daaruit volgt de noodzaak, — zegt Springer — om de nationaliteiten te konstrueren, hun rechten en verantwoordelijkheid te geven"...[3]) Ja, „een wet is gemakkelijk te maken, maar of zij als een wet werkt"... „Indien men voor de naties een wet wil scheppen, dan moet men eerst de naties scheppen"...[4]) „Zonder de konstituering der nationaliteiten is het scheppen van een nationaal recht en het einde der twisten niet mogelijk".[5])

In dezelfde geest spreekt Bauer, als hij als een „eis van de arbeidersklasse" de „konstituering van de minderheden tot

---

1) Zie „Das nationale Problem", blz. 15.
2) Zie „Die Nationalitätenfrage", blz. 274.
3) Zie „Das nationale Problem", blz. 61.
4) Aldaar, blz. 72.
5) „ blz. 73.

publiek-rechtelijke korporaties op grond van het persoonlijke principe opstelt.[1])

Maar hoe de naties te organiseren? Hoe te bepalen tot welke natie deze of gene persoon behoort?

„Het behoren tot een bepaalde nationaliteit, — zegt Springer — is door de inschrijvingslijsten vastgesteld. Ieder, die op het gebied van het distrikt woont, is verplicht te verklaren, dat hij tot een van de nationaliteiten van het distrikt behoort".[2])

„Het persoonlijk principe, — zegt Bauer, — vooronderstelt, dat de bevolking naar nationaliteiten wordt gescheiden... op grond der vrijwillige verklaringen van de meerderjarige burgers tot welke nationaliteit zij behoren, moeten er nationale kadasters worden gevormd".[3])

Gaan we verder.

„Alle Duitsers, — zegt Bauer, — in de nationaal-homogene distrikten en verder alle Duitsers, die in het nationale kadaster van de tweeledige distrikten zijn ingeschreven, vormen de Duitse natie en kiezen een nationale raad".[4])

Ditzelfde moet worden gezegd van de Tsjechen, de Polen e.a.

„De nationale raad is, — volgens Springer, — het culturele parlement van de natie, hij moet de grondslagen vaststellen en de middelen goedkeuren, hij heeft tevens de gehele zorg voor het nationale schoolwezen, voor de nationale literatuur, voor kunst en wetenschap, voor het oprichten van akademies, musea, galerijen, theaters", enz.[5])

Dat zijn de organisatie van de natie en haar centrale instelling.

Door het scheppen van zulke alle klassen omvattende instellingen, streeft de Oostenrijkse sociaal-demokratische partij er volgens Bauer naar om „de nationale cultuur... tot het bezit van het gehele volk te maken en daardoor op de enige mogelijke wijze alle volksgenoten tot een nationale

---

1) Zie „Die Nationalitätenfrage", blz. 530.
2) Zie „Das nationale Problem", blz. 192.
3) Zie „Die Nationalitätenfrage", blz. 354.
4) Zie Aldaar, blz. 360.
5) Zie „Das nationale Problem", blz. 200.

cultuurgemeenschap aaneen te sluiten"[1]) (Spatiëring van ons).

Men zou kunnen menen, dat dit alles slechts op Oostenrijk betrekking heeft. Maar Bauer is het daar niet mee eens. Hij beweert ten stelligste, dat de nationale autonomie eveneens verplichtend is voor andere staten, die zoals Oostenrijk, uit verschillende nationaliteiten bestaan.

> „In de nationaliteitenstaat stelt", — volgens de mening van Bauer, — „de arbeidersklasse van alle naties tegenover de nationale politiek der bezittende klassen, tegenover de politiek van de verovering van de macht, de eis der nationale autonomie".[2])

Dan vervolgt hij, terwijl hij ongemerkt de zelfbeschikking van de naties door de nationale autonomie vervangt:

> „Aldus wordt de nationale autonomie, de zelfbeschikking der naties, noodzakelijkerwijs tot het konstitutionele program van de arbeidersklasse van alle naties in de nationaliteitenstaat".[3])

Maar hij gaat nog verder. Hij is er diep van overtuigd, dat de door hem en Springer „gekonstitueerde", alle klassen omvattende „nationale verbonden" een soort prototype van de toekomstige socialistische maatschappij zullen zijn. Want hij weet, dat de „socialistische maatschappelijke orde... de mensheid in nationaal afgeperkte gemeenschappen[4]) zal groeperen", dat onder het socialisme „de groepering van de mensheid in autonome nationale gemeenschappen" zal plaats hebben,[5]) dat „op deze wijze de socialistische maatschappij ongetwijfeld een bont beeld van nationale personenverbonden en territoriale korporaties zal te zien geven",[6]) dat bijgevolg ook „het socialistische nationaliteitenbeginsel de hogere eenheid van het nationaliteitenbeginsel en van de nationale autonomie is".[6])

Dat is naar het schijnt genoeg...

Zo is de motivering van de nationale autonomie in de werken van Bauer en Springer.

---

[1]) Zie „Die Nationalitätenfrage", blz. 522.
[2]) Aldaar, blz. 323. [3]) Aldaar, blz. 319. [4]) Aldaar, blz. 533. [5]) Aldaar, blz. 534. [6]) Aldaar, blz. 521.

In de eerste plaats springt de volkomen onbegrijpelijke en door niets te rechtvaardigen vervanging van de zelfbeschikking van de naties door de nationale autonomie in het oog. Eén van beide: of Bauer heeft de zelfbeschikking niet begrepen, of hij heeft haar begrepen, maar beknot haar om de een of andere reden bewust. Want het valt niet te betwijfelen, dat a) de nationale autonomie de integriteit van de nationaliteitenstaat vooronderstelt, de zelfbeschikking treedt evenwel buiten de perken van deze integriteit; b) de zelfbeschikking de natie volledig alle rechten verleent, de nationale autonomie evenwel alleen „culturele" rechten. Dit ten eerste.

Ten tweede, is in de toekomst heel wel zulk een verstrengeling van de binnenlandse en de buitenlandse konjunktuur mogelijk, waarbij deze of gene nationaliteit besluit uit de nationaliteitenstaat te treden, bij voorbeeld uit Oostenrijk, — de Roetheense sociaal-demokraten hebben immers op het Partijkongres in Brünn hun bereidwilligheid verklaard om de „twee gedeelten" van hun volk tot een te verenigen [1]). Wat moet men dan met de „voor het proletariaat van alle naties noodzakelijke" nationale autonomie doen?

Wat is dat voor een „oplossing" van het vraagstuk, die de naties mechanisch in het Prokustusbed van de integriteit van de staat dwingt?

Gaan we verder. De nationale autonomie is in tegenspraak met de gehele loop van de ontwikkeling der naties. Zij stelt de leuze op, de naties te organiseren; maar kan men de naties kunstmatig aaneensmeden, wanneer het leven, wanneer de ekonomische ontwikkeling gehele groepen van hen afscheurt en deze groepen over verschillende landstreken verstrooit? Het is niet te betwijfelen, dat in de eerste stadia van het kapitalisme de naties zich aaneensluiten. Maar het is eveneens niet te betwijfelen, dat in hogere stadia van het kapitalisme een ontwikkeling inzet, die de naties tot verstrooiing brengt, waarbij zich van de naties een reeks van groepen losmaakt, die wegtrekken om verdiensten te zoeken en die later ook geheel en al naar andere gebieden van de staat verhuizen; zij die wegtrekken verliezen daarbij de oude verbindingen, knopen op de nieuwe

---

1) Zie de „Verhandlungen des Gesamtparteitages in Brünn" 1899, blz. 48.

plaatsen nieuwe verbindingen aan, maken zich van geslacht op geslacht nieuwe zeden en gewoonten eigen en mogelijkerwijze ook een nieuwe taal...

Men vraagt zich af: is het mogelijk zulke van elkaar geisoleerde groepen in een nationaal eenheidsverbond te verenigen? Waar zijn de wonder-ringen met behulp waarvan men het onverenigbare zou kunnen verenigen? Is het b.v. denkbaar, de Duitsers uit de Oost-Zee provinciën en de Transkaukasische Duitsers „tot een natie aaneen te smeden"? Wanneer dit alles echter ondenkbaar en onmogelijk is, waardoor onderscheidt zich dan in dit geval de nationale autonomie van de utopie der oude nationalisten, die het rad van de geschiedenis terug trachtten te draaien?

Maar de verbondenheid en de eenheid van de natie verbrokkelen niet alleen ten gevolge van de landverhuizing. Zij vervallen ook van binnen uit, ten gevolge van de verscherping van de klassenstrijd. In de eerste stadia van het kapitalisme kan men nog spreken over een „cultuurgemeenschap" van het proletariaat en de bourgeoisie. Maar met de ontwikkeling van de grote industrie en de verscherping van de klassenstrijd begint de „gemeenschap" weg te smelten. Men kan niet in ernst over een „cultuurgemeenschap" van de natie spreken, als de ondernemers en de arbeiders van één en dezelfde natie ophouden elkaar te begrijpen. Van welke „lotsgemeenschap" kan er sprake zijn, wanneer de bourgeoisie naar oorlog dorst en het proletariaat „de oorlog aan de oorlog" verklaart? Kan men uit zulke aan elkaar tegengestelde elementen een alle klassen omvattend nationaal eenheidsverbond organiseren? Kan men na dit alles spreken over het „aaneensmeden van alle volksgenoten tot een nationale cultuurgemeenschap"? [1]) Blijkt uit dit alles niet duidelijk, dat de nationale autonomie in tegenspraak is met de gehele loop van de klassenstrijd?

Maar nemen wij voor een ogenblik aan, dat de leuze: „organiseer de natie" — te verwezenlijken is. Men kan de burgerlijk-nationalistische parlementsleden nog begrijpen, die de natie trachten te „organiseren", om meer stemmen te krijgen. Maar sinds wanneer zijn de sociaal-demokraten begonnen, zich met het „organiseren" van de natie, met het „konstitueren"

---

[1]) Zie O. Bauer „Die Nationalitätenfrage", blz. 531.

van naties, met het „scheppen" van naties bezig te houden?

Wat zijn dat voor sociaal-demokraten, die in het tijdperk van de grootste verscherping van de klassenstrijd, alle klassen omvattende nationale verbonden organiseren? Tot nu toe had de Oostenrijkse, evenals iedere andere sociaal-demokratie, slechts een taak: het proletariaat te organiseren. Maar deze taak is klaarblijkelijk „verouderd". Thans stellen Springer en Bauer een „nieuwe", meer aantrekkelijke taak: de natie te „scheppen", te „organiseren".

Overigens, logika verplicht: wie de nationale autonomie aanvaard heeft, moet ook deze „nieuwe" taak aanvaarden, maar het aanvaarden daarvan betekent, de klassepositie opgeven en de weg van het nationalisme betreden.

De nationale autonomie van Springer en Bauer is een geraffineerde vorm van nationalisme.

En het is geenszins toevallig, dat het nationale program van de Oostenrijkse sociaal-demokraten er toe verplicht, zorg te dragen voor „de bescherming en de ontwikkeling van de nationale bijzonderheden van de volken". Denk eens aan: zulke „nationale bijzonderheden" van de Transkaukasische Tartaren te „beschermen", als de zelfgeseling tijdens het „Sjachsej-Wachsej"-feest! Zulke „nationale bijzonderheden" van de Georgiërs te „ontwikkelen" als het „recht op bloedwraak"!

Zulk een punt behoort thuis in een typisch burgerlijk-nationalistisch program en wanneer het in het program van de Oostenrijkse sociaal-demokraten is te vinden, dan komt dit, omdat de nationale autonomie dergelijke punten verdraagt, er niet mee in tegenspraak is.

Maar wanneer de nationale autonomie niet deugt voor het heden, dan deugt zij nog minder voor de toekomst, voor de socialistische maatschappij.

De voorspelling van Bauer over de „groepering van de mensheid volgens nationaal afgebakende gemeenschappen" [1] wordt weerlegd door de gehele loop van de ontwikkeling der moderne mensheid. De nationale omheiningen worden niet versterkt, zij worden neergehaald, zij vallen neer.

Marx zeide reeds in de jaren '40, dat „de nationale afzonde-

---

[1] Zie het begin van dit hoofdstuk.

ring en de tegenstellingen der volken reeds thans meer en meer verdwijnen", dat „de heerschappij van het proletariaat ze nog meer zal doen verdwijnen". 10) De verdere ontwikkeling van de mensheid, met haar geweldige groei van de kapitalistische produktie, met haar dooreenmenging van de nationaliteiten en aaneensluiting van de mensen op steeds omvangrijker gebieden, bevestigt ten stelligste de gedachte van Marx.

De wens van Bauer om de socialistische maatschappij voor te stellen in de vorm van een „bont beeld van nationale personenverbonden en territoriale korporaties" is een schuchtere poging, om de Marxistische conceptie van het socialisme te vervangen door een hervormde conceptie van Bakoenin. De geschiedenis van het socialisme toont, dat al dergelijke pogingen de elementen van hun onvermijdelijk bankroet in zich verbergen.

Wij spreken nog niet eens over een zeker, door Bauer geprezen „socialistisch nationaliteiten-beginsel", dat naar onze mening de vervanging van het socialistische beginsel van de klassenstrijd door het burgerlijke beginsel van de „nationaliteit" is. Als de nationale autonomie van zulk een twijfelachtig beginsel uitgaat, dan moet men wel erkennen, dat zij de arbeidersbeweging alleen maar schade kan berokkenen.

Dit nationalisme is wel is waar niet zo doorzichtig, want het is op kunstige wijze door socialistische frasen gemaskeerd; des te schadelijker is het echter voor het proletariaat. Met het openlijke nationalisme kan men het altijd klaarspelen: het is niet moeilijk het te doorzien. Veel moeilijker is het, om het gemaskeerde en in zijn masker onherkenbare nationalisme te bestrijden. Beschermd door het pantser van het socialisme, is het minder kwetsbaar en levenskrachtiger. Leeft het evenwel onder de arbeiders, dan vergiftigt het de atmosfeer en verspreidt het de schadelijke ideeën van wederzijds wantrouwen en van de afzondering van de arbeiders der verschillende nationaliteiten.

Maar daarmee is de gehele schadelijkheid van de nationale autonomie nog niet opgesomd. Zij bereidt niet alleen de bodem voor tot de afzondering van de naties, maar ook tot de verbrokkeling van de unitaire arbeidersbeweging. De idee van de nationale autonomie schept de psychologische voorwaarden

voor de splitsing van de unitaire arbeiderspartij in afzonderlijke, volgens de nationaliteiten opgebouwde partijen. Na de partijen, verbrokkelen de vakverenigingen en het resultaat is een volkomen afzondering. Zo valt de unitaire klassebeweging in afzonderlijke nationale beekjes uiteen.

Oostenrijk, het vaderland van de „nationale autonomie", schenkt de droevigste voorbeelden van dit verschijnsel. De Oostenrijkse sociaal-demokratische partij, die eens één geheel vormde, begon reeds sinds 1897 in afzonderlijke partijen uiteen te vallen. (Het Wimbergse Partijkongres). 11) Na het Brünnse Partijkongres (1899), dat de nationale autonomie aannam, nam deze verbrokkeling nog sterker toe. Ten slotte is het zo ver gekomen, dat men thans in plaats van één internationale eenheidspartij zes nationale partijen heeft, waarvan de Tsjechische sociaal-demokratische partij zelfs niets met de Duitse sociaaldemokratie wil te maken hebben.

Maar met de partijen zijn de vakverenigingen verbonden. In Oostenrijk doen dezelfde sociaal-demokratische arbeiders zowel daarin als ook in de partijen het voornaamste werk. Daarom was het te duchten, dat het separatisme in de partij tot separatisme in de vakverenigingen zou leiden, dat ook de vakverenigingen zich zouden splitsen. En dat is ook gebeurd: de vakverenigingen hebben zich eveneens volgens de nationaliteiten gescheiden. Thans is het zelfs zo ver gekomen, dat niet zelden Tsjechische arbeiders stakingen van Duitse arbeiders breken, of bij de gemeenteraadsverkiezingen tezamen met de Tsjechische bourgeoisie tegen de Duitse arbeiders optreden.

Hieruit blijkt, dat de nationale autonomie het nationale vraagstuk niet tot oplossing brengt. Nog sterker: zij verscherpt en verwart het nationale vraagstuk en schept daardoor een gunstige bodem voor het vernietigen van de eenheid der arbeidersbeweging, voor de afzondering van de arbeiders volgens de nationaliteiten en voor de toeneming van de wrijvingen tussen hen.

Dat is de oogst van de nationale autonomie.

V. DE BOEND, ZIJN NATIONALISME EN ZIJN SEPARATISME.

Hierboven hebben wij gezegd, dat Bauer, die de nationale autonomie als een noodzakelijkheid erkent voor de Tsjechen, de Polen enz., zich niettemin voor de Joden tegen deze autonomie uitspreekt. Op de vraag: „moet de arbeidersklasse ook voor het Joodse volk autonomie eisen", antwoordt Bauer, dat de „nationale autonomie niet de eis van de Joodse arbeiders kan zijn". [1]) De oorzaak ligt volgens Bauers mening hierin, dat de „kapitalistische maatschappij hun (de Joden J. S t.) niet de gelegenheid geeft zich als natie te handhaven". [2])

Kortom: de Joodse natie houdt op te bestaan — er valt dus voor niemand nationale autonomie te eisen. De Joden assimileren zich.

Deze kijk op het lot van de Joden als natie is niet nieuw. Reeds Marx heeft zich in de jaren '40 in deze zin uitgesproken [3]) 12), waarbij hij hoofdzakelijk de Duitse Joden op het oog had. Kautsky herhaalde dit in het jaar 1903,[4]) waarbij hij de Russische Joden op het oog had. Thans herhaalt Bauer hetzelfde met betrekking tot de Oostenrijkse Joden, met dit verschil echter, dat hij niet het heden, maar de toekomst van de Joodse natie ontkent.

De onmogelijkheid om de Joden als natie te handhaven verklaart Bauer door het feit, dat „de Joden geen afgesloten kolonisatie-gebied hebben"g [5]) Deze verklaring, die in hoofdzaak juist is, drukt echter niet de gehele waarheid uit. Het gaat er in de eerste plaats om, dat de Joden geen omvangrijke, stabiele, met de grond verbonden bevolkingslaag bezitten, die een natie op natuurlijke wijze bijeenhoudt, niet alleen als haar geraamte, maar ook als „nationale" markt. Van de 5—6 millioen Russische Joden zijn er slechts 3—4 procent op de een of andere wijze met de landbouw verbonden. De overige 96 % zijn in de handel, in de industrie, in de stedelijke instellingen

---

1) Zie O. Bauer „Die Nationalitätenfrage", blz. 379.
2) Aldaar, blz. 373.
3) Zie Karl Marx „Zur Judenfrage", 1906.
4) Kautsky — „Het Kisjinewse bloedbad en de Jodenkwestie", 1906.
5) Zie „Die Nationalitätenfrage", blz. 373.

werkzaam en wonen over het algemeen in de steden; bovendien hebben zij, daar zij over Rusland verspreid zijn, in geen enkel gouvernement de meerderheid.

De in de hoedanigheid van nationale minderheden in vreemde nationale gebieden binnengedrongen Joden, verrichten op deze wijze hoofdzakelijk, hetzij als industriëlen en kooplieden, of als beoefenaars der vrije beroepen, hulpdiensten voor „vreemde" naties en passen zich, wat betreft de taal enz. op natuurlijke wijze bij de „vreemde naties" aan. Dit alles voert in verband met de toenemende vermenging van de nationaliteiten, die aan de ontwikkelde vormen van het kapitalisme eigen is, tot de assimilatie van de Joden. De opheffing van de „vestigingszône" kan deze assimilatie slechts bespoedigen.

Met het oog hierop neemt het vraagstuk van de nationale autonomie voor de Russische Joden een enigszins merkwaardig karakter aan: men stelt voor een natie, wier toekomst men ontkent en wier bestaan nog moet worden bewezen, autonomie voor!

Niettemin nam de Boend dit merkwaardige en wankele standpunt in, toen hij op zijn VIde Kongres (1905) 13) een „nationaal program" in de geest van de nationale autonomie aannam.

Twee omstandigheden dreven de Boend tot deze stap.

De eerste omstandigheid is het bestaan van de Boend als organisatie van Joodse en alleen van Joodse sociaal-demokratische arbeiders. Reeds voor het jaar 1897 stelden sociaal-demokratische groepen, die onder de Joodse arbeiders werkten, zich het oprichten van een „speciale Joodse arbeidersorganisatie" ten doel. 1) In het jaar 1897 richtten zij dan ook zulk een organisatie op, door zich in de Boend aaneen te sluiten. Dit geschiedde nog in de tijd, toen de Russische sociaal-demokratie als een geheel feitelijk nog niet bestond. Sinds die tijd is de Boend onafgebroken gegroeid en breidde hij zich voortdurend uit, terwijl hij zich steeds scherper aftekende tegen de achtergrond van de grauwe dagen der Russische sociaal-demokratie... Maar ziet, de jaren 1900 naderen. De m a s s a l e arbeidersbeweging neemt een aanvang. De Poolse sociaal-demokratie

---

1) Zie „De vormen van de nationale beweging" enz. onder redaktie van Kasteljanski, blz. 772.

groeit en betrekt de Joodse arbeiders in de massale strijd. De Russische sociaal-demokratie neemt in omvang toe en trekt de arbeiders van de „Boend" tot zich. Het nationale kader van de Boend, verstoken als het is van een territoriale basis, wordt te eng... Voor de Boend rijst de vraag: of zich volledig in de algemene internationale golf oplossen, of zijn zelfstandig bestaan als exterritoriale organisatie verdedigen. De Boend kiest het laatste.

Zo komt de „theorie" tot stand van de Boend als de „enige vertegenwoordiger van het Joodse proletariaat".

Maar het wordt onmogelijk, deze zonderlinge „theorie" op de een of andere wijze „eenvoudig" te rechtvaardigen. Daartoe heeft men de een of andere „principiële" grondslag, een „principiële" rechtvaardiging nodig. Zulk een grondslag bleek nu de nationale autonomie te zijn. De Boend ontleende deze aan de Oostenrijkse sociaal-demokratie en klampte er zich aan vast. Zouden de Oostenrijkers zulk een program niet hebben gehad, dan had de Boend, teneinde zijn zelfstandig bestaan „principieel" te kunnen rechtvaardigen, het uitgedacht.

De Boend neemt dus, na een schuchtere poging in het jaar 1901 (het IVde Kongres), in 1905 (het VIde Kongres) definitief het „nationale program" aan.

De tweede omstandigheid is de bijzondere toestand van de Joden, als afzonderlijk nationale minderheden binnen kompakte meerderheden van vreemde nationaliteiten in gesloten gebieden.

Wij hebben reeds gezegd, dat zulk een toestand het bestaan van de Joden als natie ondermijnt en hen op de weg der assimilatie dringt. Maar dit is een objektief proces. Subjektief, in de hoofden van de Joden, verwekt het een reaktie en stelt het de kwestie van het waarborgen van de rechten der nationale minderheid, van de garantie tegen assimilatie aan de orde.

De Boend, die de levensvatbaarheid van de Joodse „nationaliteit" propageerde, moest zich wel op het standpunt van de „garantie" stellen. Toen hij dit standpunt eenmaal had ingenomen, moest hij wel de nationale autonomie aanvaarden. Want kon de Boend zich al aan de een of andere autonomie vastklampen, dan alleen aan de nationale autonomie, d.w.z. aan de cultureel-nationale: er kon ook van een territoriaal-politieke autonomie bij de Joden geen sprake zijn, gezien het

ontbreken van een bepaald aaneengesloten grondgebied bij de Joden.

Het is tekenend, dat de Boend van het begin af de nadruk heeft gelegd op het karakter van de nationale autonomie als de garantie van de rechten der nationale minderheden, als waarborg van de „vrije ontwikkeling" der naties. Het is eveneens geen toeval, dat de vertegenwoordiger van de Boend op het IIde Kongres van de Russische sociaal-demokratie, Goldblatt, de nationale autonomie formuleerde als „instellingen, die hun (de naties J. St.) de volkomen vrijheid van culturele ontwikkeling waarborgen".[1]) Met ditzelfde voorstel kwamen ook de aanhangers van de ideeën van de Boend in de vierde sociaal-demokratische Doema-fraktie...

Op deze wijze is de Boend tot het merkwaardige standpunt van de nationale autonomie der Joden gekomen.

Hierboven hebben wij de nationale autonomie in het algemeen onderzocht. Het onderzoek toonde aan, dat de nationale autonomie tot nationalisme voert. Hieronder zullen wij zien, dat ook de Boend tot dit eindresultaat is gekomen. Maar de Boend beschouwt de nationale autonomie nog van een speciale kant, van de kant der waarborgen voor de rechten der nationale minderheden. Onderzoeken wij het vraagstuk ook van deze speciale kant. Dit is te meer noodzakelijk, omdat het vraagstuk van de nationale minderheden — en niet alleen van de Joodse — voor de sociaal-demokratie een ernstige betekenis heeft.

Dus, „instellingen", die de naties de „volledige vrijheid van de culturele ontwikkeling" „waarborgen" (spatiëring van ons J. St.).

Maar wat zijn dat voor „instellingen, die waarborgen" enz.?

Dit is in de eerste plaats de „Nationale Raad" van Springer en Bauer, iets in de geest van een Landdag voor culturele aangelegenheden.

Maar kunnen deze instellingen de „volledige vrijheid van de culturele ontwikkeling" van de natie waarborgen? Kan welke Landdag voor culturele zaken ook, de naties tegen nationalistische onderdrukkingsmaatregelen waarborgen?

De Boend veronderstelt, dat zij dit kunnen.

---

[1]) Zie het protokol van het IIde Kongres, blz. 176.

Maar de geschiedenis toont het tegendeel.

In Russisch Polen heeft eens een Landdag bestaan, een politieke Landdag en deze trachtte natuurlijk de vrijheid van de „culturele ontwikkeling" van Polen te waarborgen, maar hij is daarin niet alleen niet geslaagd, integendeel, hij is zelf in de ongelijke strijd tegen de algemene politieke verhoudingen in Rusland ten onder gegaan.

In Finland bestaat reeds lang een Landdag, die eveneens de Finse nationaliteit tegen „aanslagen" tracht te beschermen, maar of het hem gelukt is, veel in deze richting te doen, is iedereen bekend.

Natuurlijk zijn er Landdagen en Landdagen en met de demokratisch georganiseerde Finse Landdag kan men het niet zo gemakkelijk klaarspelen als met de aristokratische Poolse. Maar b e s l i s s e n d is toch niet de Landdag zelf, doch de algemene toestand in Rusland; zou er thans in Rusland dezelfde bruut-Aziatische maatschappelijk-politieke toestand bestaan als in het verleden, in de jaren van de opheffing van de Poolse Landdag, dan zou het met de Finse Landdag nog veel slechter staan. Bovendien, de politiek van „aanslagen" op Finland wordt sterker en men kan niet zeggen, dat zij de nederlaag geleden heeft.....

Als de zaak met oude, zich historisch-gevormd hebbende instellingen, als de politieke Landdagen, er zo voorstaat, dan zullen de jonge Landdagen, de jonge instellingen en dan nog zulke zwakke instellingen als „culturele" Landdagen, nog minder in staat zijn de vrije ontwikkeling van de naties te waarborgen.

Het gaat klaarblijkelijk niet om de „instellingen", maar om de algemene orde in het land. Is het land niet gedemokratiseerd, dan bestaat er ook geen waarborg voor de „volkomen vrijheid van de culturele ontwikkeling" van de nationaliteiten. Men kan het met zekerheid zeggen: hoe demokratischer het land, des te minder „aanslagen" op de „vrijheid der nationaliteiten", des te meer waarborgen tegen „aanslagen".

Rusland is een half-Aziatisch land en daarom neemt hier de politiek van „aanslagen" niet zelden de meest brute vormen aan, de vormen van pogroms; het spreekt dus vanzelf, dat de „waarborgen" in Rusland tot op het uiterste minimum zijn teruggebracht.

Duitsland is reeds Europa, met een zekere mate van politieke vrijheid; het valt niet te verwonderen, dat daar de politiek van „aanslagen" nooit de vormen van een pogrom aanneemt.

In Frankrijk zijn natuurlijk nog meer „waarborgen", omdat Frankrijk demokratischer is dan Duitsland.

Wij spreken nog niet eens over Zwitserland, waar de nationaliteiten, dank zij een hoogontwikkelde, zij het ook burgerlijke demokratie, vrij leven — onverschillig of zij de meerderheid of de minderheid uitmaken.

De Boend is dus op de verkeerde weg, als hij beweert, dat „instellingen" op zich zelf de volledige culturele ontwikkeling van de nationaliteiten kunnen waarborgen.

Men zou kunnen opmerken, dat de Boend zelf de demokratisering van Rusland beschouwt als voorafgaande voorwaarde voor het „oprichten van instellingen" en het geven van waarborgen voor de vrijheid. Maar dat is niet juist. Uit het „Verslag van de VIIIste Konferentie van de Boend" 14) blijkt, dat de Boend de „instellingen" denkt te verkrijgen op de grondslag van de tegenwoordige orde in Rusland, door middel van de „hervormingen" van de Joodse gemeente.

> „De gemeente, — zeide een van de leiders van de Boend op deze Konferentie — kan de kern worden van de toekomstige cultureel-nationale autonomie. De cultureel-nationale autonomie is een vorm van eigen hulp van de natie, een vorm van bevrediging van de nationale behoeften. Achter de vorm van de gemeente gaat evenwel dezelfde inhoud schuil. Dit zijn schakels van één keten, étappes van één evolutie". 1)

Hiervan uitgaande, besloot de Konferentie, dat er gestreden moest worden, „voor de hervorming van de Joodse gemeente om haar langs wetgevende weg tot een wereldlijke instelling te maken", die demokratisch georganiseerd is.2) (Spatiëring van ons. — J. St.).

Het is duidelijk, dat de Boend niet de demokratisering van Rusland als voorwaarde en waarborg beschouwt, maar de toe-

---

1) Zie „Verslag van de VIIIste Konferentie van de Boend", 1911, blz. 62.

2) Zie „Verslag van de VIIIe Konferentie van de Boend", 1911, blz. 83-84.

komstige „wereldlijke instelling" van de Joden, verkregen langs de weg van „hervorming van de Joodse gemeente", om zo te zeggen langs „wetgevende weg", door de Doema.

Maar wij hebben reeds gezien, dat „instellingen" op zichzelf, zonder dat de gehele staat een demokratische struktuur heeft, niet als „waarborgen" kunnen dienen.

Maar hoe zal het dan onder de toekomstige demokratische orde zijn? Zal men ook onder het demokratisme geen speciale „culturele instellingen, die waarborgen verschaffen" enz. nodig hebben? Hoe staat het ten opzichte van deze kwestie b.v. in het demokratische Zwitserland? Bestaan daar speciale culturele instellingen van het slag van de „nationale raad" van Springer? Zij bestaan daar n i e t. Maar lijden daar de culturele belangen b.v. van de Italianen niet onder, die daar een minderheid vormen? Men hoort er niemendal van. En dat is ook begrijpelijk: de demokratie in Zwitserland maakt elke speciaal-culturele „instelling", die z.g.n. „waarborgen verschaft" enz. overbodig.

Dus: machteloos in het heden, overtollig in de toekomst — van dien aard zijn de i n s t e l l i n g e n van de cultureel-nationale autonomie, van dien aard is de nationale autonomie.

Maar zij wordt nog schadelijker, wanneer men haar aan een „natie" opdringt, welker bestaan en toekomst aan twijfel onderhevig is. In zulke gevallen zullen de aanhangers van de nationale autonomie alle bijzonderheden van de „natie", niet alleen de nuttige, maar ook de schadelijke, hebben te beschermen en te konserveren, om de „natie" maar van assimilatie te „redden", om haar maar te „handhaven".

Deze gevaarlijke weg moest de Boend onvermijdelijk betreden.

En hij heeft dit inderdaad gedaan. Wij bedoelen de bekende besluiten van de laatste Konferenties van de Boend over de „sabbath", het „Jiddisj" enz.

De sociaal-demokratie streeft naar het recht op de moedertaal v o o r a l l e n a t i e s, maar de Boend neemt daar geen genoegen mee, hij eist, dat „met bijzondere hardnekkigheid", de „rechten van de J o o d s e taal" [1]) (spatiëring van ons J. S t.) zullen worden verdedigd, terwijl de Boend zelf, bij de verkie-

---

[1]) Zie „Verslag van de VIIIste Konferentie van de Boend", blz. 85.

Duitsland is reeds Europa, met een zekere mate van politieke vrijheid; het valt niet te verwonderen, dat daar de politiek van „aanslagen" nooit de vormen van een pogrom aanneemt.

In Frankrijk zijn natuurlijk nog meer „waarborgen", omdat Frankrijk demokratischer is dan Duitsland.

Wij spreken nog niet eens over Zwitserland, waar de nationaliteiten, dank zij een hoogontwikkelde, zij het ook burgerlijke demokratie, vrij leven — onverschillig of zij de meerderheid of de minderheid uitmaken.

De Boend is dus op de verkeerde weg, als hij beweert, dat „instellingen" op zich zelf de volledige culturele ontwikkeling van de nationaliteiten kunnen waarborgen.

Men zou kunnen opmerken, dat de Boend zelf de demokratisering van Rusland beschouwt als v o o r a f g a a n d e voorwaarde voor het „oprichten van instellingen" en het geven van waarborgen voor de vrijheid. Maar dat is niet juist. Uit het „Verslag van de VIIIste Konferentie van de Boend" 14) blijkt, dat de Boend de „instellingen" denkt te verkrijgen o p d e g r o n d s l a g van de tegenwoordige orde in Rusland, door middel van de „hervormingen" van de J o o d s e g e m e e n t e.

> „De gemeente, — zeide een van de leiders van de Boend op deze Konferentie — kan de kern worden van de toekomstige cultureel-nationale autonomie. De cultureel-nationale autonomie is een vorm van eigen hulp van de natie, een vorm van bevrediging van de nationale behoeften. Achter de vorm van de gemeente gaat evenwel dezelfde inhoud schuil. Dit zijn schakels van één keten, étappes van één evolutie". 1)

Hiervan uitgaande, besloot de Konferentie, dat er gestreden moest worden, „voor de h e r v o r m i n g van de Joodse gemeente om haar l a n g s w e t g e v e n d e w e g tot een wereldlijke instelling te maken", die demokratisch georganiseerd is.2) (Spatiëring van ons. — J. S t.).

Het is duidelijk, dat de Boend niet de demokratisering van Rusland als voorwaarde en waarborg beschouwt, maar de toe-

---

1) Zie „Verslag van de VIIIste Konferentie van de Boend", 1911, blz. 62.

2) Zie „Verslag van de VIIIe Konferentie van de Boend", 1911, blz. 83-84.

komstige „wereldlijke instelling" van de Joden, verkregen langs de weg van „hervorming van de Joodse gemeente", om zo te zeggen langs „wetgevende weg", door de Doema.

Maar wij hebben reeds gezien, dat „instellingen" op zichzelf, zonder dat de gehele staat een demokratische struktuur heeft, niet als „waarborgen" kunnen dienen.

Maar hoe zal het dan onder de toekomstige demokratische orde zijn? Zal men ook onder het demokratisme geen speciale „culturele instellingen, die waarborgen verschaffen" enz. nodig hebben? Hoe staat het ten opzichte van deze kwestie b.v. in het demokratische Zwitserland? Bestaan daar speciale culturele instellingen van het slag van de „nationale raad" van Springer? Zij bestaan daar n i e t. Maar lijden daar de culturele belangen b.v. van de Italianen niet onder, die daar een minderheid vormen? Men hoort er niemendal van. En dat is ook begrijpelijk: de demokratie in Zwitserland maakt elke speciaal-culturele „instelling", die z.g.n. „waarborgen verschaft" enz. overbodig.

Dus: machteloos in het heden, overtollig in de toekomst — van dien aard zijn de i n s t e l l i n g e n van de cultureel-nationale autonomie, van dien aard is de nationale autonomie.

Maar zij wordt nog schadelijker, wanneer men haar aan een „natie" opdringt, welker bestaan en toekomst aan twijfel onderhevig is. In zulke gevallen zullen de aanhangers van de nationale autonomie alle bijzonderheden van de „natie", niet alleen de nuttige, maar ook de schadelijke, hebben te beschermen en te konserveren, om de „natie" maar van assimilatie te „redden", om haar maar te „handhaven".

Deze gevaarlijke weg moest de Boend onvermijdelijk betreden.

En hij heeft dit inderdaad gedaan. Wij bedoelen de bekende besluiten van de laatste Konferenties van de Boend over de „sabbath", het „Jiddisj" enz.

De sociaal-demokratie streeft naar het recht op de moedertaal v o o r a l l e n a t i e s, maar de Boend neemt daar geen genoegen mee, hij eist, dat „met bijzondere hardnekkigheid", de „rechten van de J o o d s e taal" [1]) (spatiëring van ons J. S t.) zullen worden verdedigd, terwijl de Boend zelf, bij de verkie-

---

[1]) Zie „Verslag van de VIIIste Konferentie van de Boend", blz. 85.

zingen voor de IVde Doema, „aan diegenen (d.w.z. aan die kiesmannen) de voorkeur geeft, die zich verplichten de rechten van de Joodse taal te verdedigen".[1])

Niet het algemene recht op de moedertaal, maar het afzonderlijke recht van de Joodse taal, van het Jiddisj! Laten de arbeiders van de afzonderlijke nationaliteiten maar in de eerste plaats voor hun eigen taal vechten: de Joden voor de Joodse taal, de Georgiërs voor de Georgische enz. De strijd voor het algemene recht van alle naties is een zaak van de tweede rang. Gij kunt wellicht het recht van alle onderdrukte nationaliteiten op de moedertaal niet erkennen; maar erkent gij het recht van het Jiddisj, weet dan, dat de Boend op u zal stemmen, de Boend zal aan u „de voorkeur geven". Maar waardoor onderscheidt zich de Boend dan van de burgerlijke nationalisten?

De sociaal-demokratie streeft naar het instellen van één verplichte rustdag per week, maar de Boend is daarmede niet tevreden, hij eist dat aan „het Joodse proletariaat wettelijk het recht zal worden toegekend de sabbath te vieren met afschaffing van de verplichting om ook een andere dag te vieren".[2])

Men moet wel aannemen, dat de Boend nog een „stap vooruit" zal doen en het recht zal eisen om alle Oud-Joodse feestdagen te vieren. Maar als tot ongeluk van de Boend de Joodse arbeiders hun vooroordelen zouden opgeven en de feestdag niet wensen te vieren, dan zal de Boend hen door zijn agitatie voor het „recht" op de sabbath" aan de sabbath herinneren en bij hen, bij wijze van spreken de „sabbathgeest" cultiveren...

De „vlammende redevoeringen" van de sprekers op de VIIIste Konferentie van de Boend, die „Joodse ziekenhuizen" eisten, zijn derhalve volkomen begrijpelijk, redevoeringen, waarbij deze eis als volgt werd gemotiveerd: dat de „zieke zich beter voelt onder de zijnen", dat de „Joodse arbeider zich niet op zijn gemak zal voelen onder Poolse arbeiders, maar dat hij zich goed zal voelen onder Joodse winkeliers." [3])

---

[1]) Zie „Verslag van de IXde Konferentie van de Boend" 1912, blz. 42.

[2]) Zie „Verslag van de VIIIste Konferentie van de Boend", blz. 83.

[3]) Zie „Verslag van de VIIIste Konferentie van de Boend", blz. 68.

Al het Joodse handhaven, a l l e nationale bijzonderheden van de Joden konserveren, die, welke voor het proletariaat volstrekt schadelijk zijn, daarbij inbegrepen, de Joden van alles wat niet Joods is afbakenen, zelfs bijzondere ziekenhuizen bouwen, — ziehier waartoe de Boend is afgezakt!

Partijgenoot Plechanow had duizendmaal gelijk, toen hij zeide, dat de Boend „het socialisme aan het nationalisme aanpast". 15) Natuurlijk, Wl. Kossowski en de Boendisten van zijn slag kunnen Plechanow voor „demagoog"[1]) 16) uitschelden, — het papier is geduldig, — maar het valt hun, die bekend zijn met de werkzaamheid van de Boend, niet moeilijk te begrijpen, dat deze dappere mannen eenvoudig vrezen, de waarheid over zich zelf te zeggen en zich achter krachttermen over „demagogie" verschuilen...

Maar waar nu de Boend op dit standpunt in zake het nationale vraagstuk blijft staan, moest hij natuurlijk ook in het organisatorische vraagstuk de weg der isolatie van de Joodse arbeiders betreden, de weg van de nationale curiën in de sociaal-demokratie. Dat is nu eenmaal de logika van de nationale autonomie!

En werkelijk gaat de Boend van de theorie van de „enige vertegenwoordiging" over naar de theorie van „de nationale afbakening" tussen de arbeiders. De Boend eist van de Russische sociaal-demokratie, dat zij „op het gebied van haar organisatorische struktuur de afbakening volgens nationaliteiten doorzet".[2]) Van de „afbakening" doet hij een „stap vooruit" naar de theorie van de „isolatie". Niet voor niets weerklonken op de VIIIste Konferentie van de Boend stemmen, dat „het nationale bestaan in de isolatie is gelegen".[3])

Het organisatorische federalisme bevat elementen van ontbinding en separatisme. De Boend is op weg naar het separatisme.

Eigenlijk blijft er voor hem ook geen andere weg over. Alleen reeds zijn bestaan als exterritoriale organisatie drijft

---

[1]) Zie „Nasja Zarja" 1912 Nr. 9—10, blz. 120.

[2]) Zie „Verslag van het VIIde Kongres van de Boend", 17), blz. 7.

[3]) Zie „Verslag van de VIIIste Konferentie van de Boend", blz. 72.

hem op de weg van het separatisme. De Boend heeft geen omlijnd homogeen grondgebied, hij is op „vreemde" territoriën werkzaam, terwijl de Poolse, de Letse en de Russische sociaaldemokratie, waarmee hij in aanraking komt, internationaalterritoriale kollektieven zijn. Dit leidt er evenwel toe, dat iedere uitbreiding van deze kollektieven een „verlies" voor de Boend betekent, een inkrimpen van zijn terrein van werkzaamheid. Een van beide: de gehele Russische sociaal-demokratie moet zich volgens de beginselen van het nationale federalisme reorganiseren, — en dan krijgt de Boend de mogelijkheid voor zich het Joodse proletariaat te „reserveren", of het territorialeinternationale beginsel van deze kollektieven blijft van kracht, — en dan moet de Boend zich reorganiseren volgens de beginselen van het internationalisme, zoals dat plaats heeft gehad in de Poolse en de Letse sociaal-demokratie.

Daardoor laat zich ook verklaren, dat de Boend van het begin af „de reorganisatie van de Russische sociaal-demokratie volgens federatieve beginselen" eist. [1])

In het jaar 1906 week de Boend terug voor de massale aandrang tot vereniging van onderop, hij koos de middenweg en trad tot de Russische sociaal-demokratie toe. Maar met welk doel trad hij toe? Terwijl de Poolse en de Letse sociaal-demokratie toetraden om vreedzaam samen te werken, trad de Boend tot haar toe met het doel strijd te voeren voor de federatie. De leider van de Boendisten, Medjem, zeide toen dan ook:

> „Wij treden niet toe ter wille van een idylle, maar terwille van de strijd. Er is geen idylle en alleen Manilows [2]) kunnen die in de naaste toekomst verwachten. De Boend moet in volle wapenrusting tot de partij toetreden. [3])

Het zou verkeerd zijn hierin de kwade wil van Medjem te zien. Het gaat niet om de kwade wil, maar om het bijzondere standpunt van de Boend, krachtens hetwelk hij wel moet strijden tegen de Russische sociaal-demokratie, die op de beginselen

---

[1]) Zie „Bijdrage tot het vraagstuk van de nationale autonomie en de reorganisatie van de Russische sociaal-demokratie volgens federatieve beginselen", 1902, uitgave van de Boend.

[2]) Manilow — figuur uit Gogol's „Dode Zielen" — een ijdele dromer. — Vert.

[3]) Zie „Nasje Slowo", 18) nr. 3, blz. 24, Wilna, 1906.

van de internationaliteit is opgebouwd. Waar nu de Boend daartegen strijdt, overtrad hij natuurlijkerwijs de belangen van de eenheid. Tenslotte is het zover gekomen, dat de Boend formeel met de Russische sociaal-demokratie heeft gebroken, nadat hij de statuten had overtreden en zich bij de verkiezingen voor de IVde Doema met de Poolse nationalisten tegen de Poolse sociaal-demokratie 19) had verenigd.

De Boend vond klaarblijkelijk, dat de breuk de beste verzekering voor zijn zelfwerkzaamheid is.

Aldus heeft het „beginsel" van de organisatorische „afbakening" tot het separatisme, tot de volledige breuk geleid.

Toen de Boend met de oude „Iskra" 20) over het federalisme polemiseerde, schreef hij eens:

> „De „Iskra" wil er ons van overtuigen, dat de federatieve betrekkingen van de Boend met de Russische sociaal-demokratie de banden tussen hen moeten verzwakken. Wij kunnen deze mening niet weerleggen met een beroep op de praktijk in Rusland om de eenvoudige reden, dat de Russische sociaal-demokratie niet als federatieve vereniging bestaat. Maar wij kunnen verwijzen naar de buitengewoon leerzame ervaring van de sociaal-demokratie in Oostenrijk, die op grond van het besluit van het Partijkongres in 1897 een federatief karakter heeft aangenomen. [1])

Dit werd in 1902 geschreven.

Maar thans zijn wij in 1913. Thans hebben wij zowel een Russische „praktijk" als de „ervaring van de Oostenrijkse sociaal-demokratie".

Waarvan nu getuigen zij?

Beginnen wij met de „buitengewoon leerzame ervaring van de Oostenrijkse sociaal-demokratie". Nog tot het jaar 1896 bestond er in Oostenrijk een sociaal-demokratische eenheids-partij. In dat jaar eisen de Tsjechen op het Internationaal Kongres te Londen het eerst een afzonderlijke vertegenwoordiging en krijgen zij die. In het jaar 1897, op het Weense (Wimbergse) Partijkongres wordt de eenheidspartij formeel gelikwideerd en wordt er in haar plaats een federatief verbond van zes natio-

---

[1]) Zie: „Een bijdrage tot het vraagstuk van de nationale autonomie" enz., 1902, blz. 17, uitgave van de Boend.

nale „sociaal-demokratische groepen" gevormd. Later worden deze „groepen" tot zelfstandige partijen vervormd. Langzamerhand verbreken de partijen hun onderlinge verbindingen. Na de partijen scheuren de parlementsfrakties — er worden nationale „klubs" gevormd. Dan volgen de vakverenigingen, die zich ook volgens nationaliteiten verbrokkelen. Zelfs de koöperaties worden hierin betrokken, de Tsjechische separatisten roepen de arbeiders tot hun verbrokkeling op [1]). Wij spreken nog niet eens over het feit, dat de separatistische agitatie het gevoel van solidariteit bij de arbeiders verzwakt en hen niet zelden op de weg der onderkruiperij drijft.

De „buitengewoon leerzame ervaring van de Oostenrijkse sociaal-demokratie" getuigt dus t e g e n de Boend, getuigt voor de oude „Iskra". Het federalisme in de Oostenrijkse partij heeft tot het afschuwelijkste separatisme geleid, tot de vernietiging van de eenheid van de arbeidersbeweging.

Wij hebben hierboven gezien, dat de „praktijk in Rusland" van hetzelfde getuigt. De Boendistische separatisten hebben op dezelfde wijze als de Tsjechische, met de algemene Russische sociaal-demokratie gebroken. Wat de vakverenigingen, de Boendistische vakverenigingen betreft, zij werden van het eerste begin af volgens de beginselen der nationaliteit georganiseerd, d.w.z. zij waren losgemaakt van de arbeiders van andere nationaliteiten.

Volledige isolatie, volledige breuk — ziehier wat de „Russische praktijk" van het federalisme toont.

Het is niet te verwonderen, dat deze stand van zaken zich bij de arbeiders in verzwakking van het solidariteitsgevoel en in demoralisatie uit; deze laatste dringt ook tot in de Boend door. Wij bedoelen de steeds menigvuldiger voorkomende botsingen tussen Joodse en Poolse arbeiders, in verband met de werkloosheid. Ziehier welke redevoeringen naar aanleiding hiervan op de IXde Konferentie van de Boend werden gehouden:

> „...Wij beschouwen de Poolse arbeiders, die ons verdringen, als pogromhelden, als „gelen", wij ondersteunen hun stakingen niet, maar breken die. Ten tweede, wij

---

1) Zie de in de „Dokumente des Separatismus" aangehaalde woorden uit de brochure van Vanek, 21), blz. 29.

antwoorden op de verdringing met verdringing, in antwoord op het niet toelaten van Joodse arbeiders in de fabrieken, laten wij geen Poolse arbeiders tot de werkbanken toe... Als wij deze zaak niet in onze handen nemen, zullen de arbeiders anderen volgen". [1]) (Spatiëring van ons, J. St.).

Zo spreekt men over de solidariteit op de Boendistische Konferentie.

Men kan bij de „afbakening" en de „isolatie" moeilijk nog verder gaan. De Boend heeft zijn doel bereikt: hij scheidt de arbeiders van de verschillende nationaliteiten zo zeer van elkander af, dat zij tot vechtpartijen en onderkruiperij overgaan. Het kan ook niet anders: „als wij deze zaak niet in onze handen nemen, zullen de arbeiders anderen volgen..."

Desorganisatie van de arbeidersbeweging, demoralisatie in de gelederen van de sociaal-demokratie, — ziehier waartoe het Boendistische federalisme leidt.

De idee van de nationale autonomie, de atmosfeer die zij schept, bleek in Rusland dus nog verderfelijker te zijn dan in Oostenrijk.

VI. DE KAUKASIËRS EN DE KONFERENTIE DER LIKWIDATOREN.

Hierboven hebben wij reeds gesproken over de weifelingen bij een gedeelte van de Kaukasische sociaal-demokraten, die geen weerstand aan de nationalistische „epidemie" hebben geboden. Deze weifelingen kwamen tot uiting in het feit, dat de genoemde sociaal-demokraten — hoe vreemd het ook moge klinken — in de sporen van de Boend traden en de cultureel-nationale autonomie afkondigden.

Gebiedsautonomie voor de gehele Kaukasus en cultureel-nationale autonomie voor de naties, die tot de Kaukasus behoren — zo formuleren deze sociaal-demokraten — die zich, in

---

[1]) Zie „Verslag van de IXde Konferentie van de Boend", blz. 19.

het voorbijgaan opgemerkt, bij de Russische likwidatoren aansluiten — hun eis.

Luisteren wij naar hun erkende leider, de welbekende N. 22)

> „Het is iedereen bekend, dat de Kaukasus ten zeerste verschilt van de centrale gouvernementen, zowel wat de rassensamenstelling van zijn bevolking, als het grondgebied en de landbouwcultuur betreft. De exploitatie en de materiële ontwikkeling van zulk een streek vereisen plaatselijke funktionarissen, kenners van de plaatselijke bijzonderheden, gewend aan het plaatselijke klimaat en de plaatselijke cultuur. Het is noodzakelijk, dat alle wetten, die de ekonomische exploitatie van het plaatselijke grondgebied ten doel hebben, ter plaatse worden uitgevaardigd en met plaatselijke krachten worden uitgevoerd. Bijgevolg moet het uitvaardigen van wetten over plaatselijke vraagstukken, onder de bevoegdheid van het centrale orgaan van het Kaukasische zelfbestuur vallen... Derhalve zullen de funkties van het Kaukasische centrum bestaan in het uitvaardigen van zulke wetten, die de ekonomische exploitatie van het plaatselijke grondgebied, de materiële bloei van het gewest ten doel hebben." [1])

Dus, gebieds-autonomie voor de Kaukasus.

Als men van het enigszins verwarde en ongerijmde van de motivering van N. afziet, dan moet men erkennen, dat zijn gevolgtrekking juist is. Gebieds-autonomie voor de Kaukasus, geldend binnen het kader van een algemene staatskonstitutie, hetgeen ook N. niet ontkent, — dat is inderdaad nodig met het oog op de bijzonderheden van de samenstelling en de levensverhoudingen in de Kaukasus. Dit werd ook door de Russische sociaal-demokratie erkend, die op het IIde Kongres „het gebieds-zelfbestuur" afkondigde „voor al die grensgebieden, die zich volgens hun levensverhoudingen en de samenstelling van de bevolking, van de eigenlijk-Russische gebieden onderscheiden".

Toen Martow op het IIde Kongres dit punt ter behandeling indiende, motiveerde hij het hiermee, dat „de geweldige uitgestrektheid van Rusland en de ervaring van ons gecentraliseerd

---

[1]) Zie de Georgische krant „Tsjweni Tschowreba" („Ons Leven" — V e r t.), 1912, blz. 12.

bestuur ons aanleiding geven, het bestaan van gebieds-zelfbestuur voor zulke grote eenheden als Finland, Polen, Lithauen en de Kaukasus noodzakelijk en doelmatig te achten".

Maar hieruit volgt, dat men onder gebieds-z e l f b e s t u u r, gebieds-a u t o n o m i e moet verstaan!

Maar N. gaat verder. Naar zijn mening omvat de gebiedsautonomie van de Kaukasus „slechts een kant van het vraagstuk".

„Tot nu spraken wij alleen over de materiële ontwikkeling van het plaatselijke leven. Maar de ekonomische ontwikkeling van de streek wordt niet alleen door de ekonomische, maar ook door de geestelijke, de culturele werkzaamheid bevorderd"... „Een cultureel krachtige natie is ook op ekonomisch gebied krachtig"... „Maar de culturele ontwikkeling van de natie is slechts mogelijk in de nationale taal"... „Derhalve zijn alle vraagstukken, die verbonden zijn met de moedertaal, cultureel-nationale vraagstukken. Dat zijn de vraagstukken van onderwijs, rechtswezen, de kerk, de literatuur, de kunst, de wetenschap, het theater e.a. Terwijl de materiële ontwikkeling van de streek de naties verenigt, scheiden hen de nationaal-culturele kwesties, doordat zij iedere natie op een afzonderlijk arbeidsveld plaatsen. De werkzaamheid van de eerste soort is aan een bepaald grondgebied gebonden"... „Zo staat het niet met de cultureel-nationale aangelegenheden. Zij zijn niet aan een bepaald grondgebied gebonden, maar aan het bestaan van de bepaalde natie. Het lot van de Georgische taal interesseert een Georgiër, waar hij ook moge wonen. Het zou van grote onwetendheid getuigen, indien men zou zeggen dat de Georgische cultuur alleen den Georgiërs aangaat, die in Georgië wonen. Nemen wij b.v. de Armeense kerk. Aan de leiding harer aangelegenheden nemen Armeniërs van verschillende plaatsen en staten deel. Hier speelt het grondgebied hoegenaamd geen rol. Of bij de oprichting b.v. van een Georgisch museum, daarbij hebben zowel de Georgiërs uit Tiflis als die uit Bakoe, Koetaïsk, Petersburg e.a. belang. Dit betekent, dat de regeling en de leiding van alle cultureel-nationale zaken aan de naties zelf moeten worden overgelaten, die er belang bij hebben. Wij proklameren de

cultureel-nationale autonomie van de Kaukasische nationaliteiten". [1])

Korter uitgedrukt: omdat de cultuur geen grondgebied en het grondgebied geen cultuur is, daarom is er cultureel-nationale autonomie nodig. Dit is alles, wat N. ten gunste van deze autonomie kan zeggen.

Wij zullen hier niet nog eens de nationaal-culturele autonomie in het algemeen aanroeren: hierboven spraken wij reeds over haar negatief karakter. Wij zouden alleen willen opmerken, dat de cultureel-nationale autonomie, ondeugdelijk in het algemeen, nog absurder en onzinniger is gezien van het standpunt der Kaukasische verhoudingen.

En wel hierom.

De cultureel-nationale autonomie veronderstelt min of meer ontwikkelde nationaliteiten, met een ontwikkelde cultuur en literatuur. Zonder deze voorwaarden verliest deze autonomie iedere zin, wordt zij tot onzin. Maar in de Kaukasus bestaat een reeks van volken met een primitieve cultuur, met een eigen taal, maar zonder vaderlandse literatuur, volken die bovendien overgangs-volken zijn, die zich gedeeltelijk assimileren, gedeeltelijk verder ontwikkelen. Hoe moet men op hen de cultureel-nationale autonomie toepassen? Wat moet men met deze volken doen? Hoe kan men hen „organiseren" in afzonderlijke cultureel-nationale verbonden, hetgeen de cultureel-nationale autonomie ongetwijfeld veronderstelt?

Wat moet er gebeuren met de Mingrelen, Abchaziërs, Adzjaren, Swaneten, Lesgienen e.a. die verschillende talen spreken, maar geen eigen literatuur bezitten? Tot welke naties moet men hen rekenen? Kan men hen in nationale verbonden „organiseren"? Rondom welke „culturele zaken" moet men hen „organiseren"?

Wat moet er gebeuren met de Oseten, van wie de Transkaukasische Oseten door de Georgiërs worden geassimileerd (maar nog lang niet geassimileerd zijn) en de Noord-Kaukasische Oseten, die gedeeltelijk door de Russen worden geassimileerd, gedeeltelijk zich verder ontwikkelen en hun eigen literatuur scheppen? Hoe moet men hen in een nationaal eenheidsverbond „organiseren"?

---

[1]) Zie de Georgische krant „Tsjweni Tschowreba", 1912, No. 12.

Bij welk nationaal verbond behoren de Adzjaren, die Georgisch spreken, maar volgens de Turkse cultuur leven en de Islam belijden? Moet men ze soms niet op grond van de religieuze aangelegenheden afzonderlijk van de Georgiërs „organiseren" en op grond van de overige culturele aangelegenheden tezamen met de Georgiërs? En de Koboeleten? En de Ingoesjen? En de Ingiloïten?

Wat is dat voor een autonomie, die een gehele reeks van nationaliteiten van haar lijst uitsluit?

Neen, dat is geen oplossing van het nationale vraagstuk, dit is de vrucht van een vrije fantasie.

Maar nemen wij het onaanneembare aan en veronderstellen wij, dat de nationaal-culturele autonomie van onze N. verwezenlijkt werd. Waartoe zal zij leiden, tot welke resultaten? Nemen wij b.v. de Transkaukasische Tartaren, met hun uiterst gering procent mensen, die kunnen lezen en schrijven, met hun scholen, waar de almachtige moellahs aan het hoofd staan, met hun van religieuze geest doortrokken cultuur... Het is niet moeilijk te begrijpen, dat als men hen in een cultureel-nationaal verbond organiseert, dit zou betekenen, dat men de moellahs aan hun hoofd plaatst, dat men hen met huid en haar uitlevert aan de reaktionaire moellahs, dat men een nieuw bolwerk schept voor de geestelijke knechting van de Tartaarse massa's door hun kwaadaardigsten vijand.

Maar sinds wanneer dragen de sociaal-demokraten koren op de molen van de reaktionairen?

Het afperken van de Transkaukasische Tartaren in een cultureel-nationaal-verbond, dat de massa's aan de knechtschap van de meest kwaadaardige reaktionairen uitlevert, — wisten de Kaukasische likwidatoren werkelijk niets beters te „proklameren"?...

Neen, dit is geen oplossing van het nationale vraagstuk.

Het nationale vraagstuk in de Kaukasus kan slechts worden opgelost in de geest van het betrekken van de achtergebleven naties en volken in de algemene stroom van de hogere cultuur. Alleen zulk een oplossing kan vooruitstrevend en voor de sociaal-demokratie aannemelijk zijn. De gebieds-autonomie voor de Kaukasus is daarom juist aannemelijk, omdat zij de achtergebleven naties in de algemene culturele ontwikkeling

betrekt, hun behulpzaam is om uit de schaal van de afgeslotenheid als kleine natie te kruipen, hen voorwaarts drijft en hun de toegang tot de weldaden van de hogere cultuur vergemakkelijkt. De cultureel-nationale autonomie daarentegen werkt rechtstreeks in tegenovergestelde richting, want zij sluit de naties in hun oude schaal op, houdt hen op lagere trappen van de culturele ontwikkeling vast en verhindert hen, zich tot een hogere trap van cultuur te verheffen.

Daarmede verlamt de nationale autonomie de positieve kant van de gebieds-autonomie en brengt deze tot op nul terug.

Juist daarom heeft ook het door N. voorgestelde gemengde type van autonomie, dat de nationaal-culturele met de gebiedsautonomie kombineert, generlei waarde. Deze tegennatuurlijke kombinatie verbetert de zaak niet, maar verergert haar, want behalve dat zij de ontwikkeling van de achtergebleven naties tegenhoudt, maakt zij ook nog de gebieds-autonomie tot een strijdperk van met elkaar in botsing komende, in nationale verbonden georganiseerde naties.

De in het algemeen ondeugdelijke cultureel-nationale autonomie zou derhalve in de Kaukasus tot een zinloos reaktionair bedenksel worden.

Dat is de cultuur-nationale autonomie van N. en zijn Kaukasische geestverwanten.

Of de Kaukasische likwidatoren een „stap vooruit" zullen doen en de Boend ook in het organisatorische vraagstuk zullen navolgen, dat zal de toekomst leren. Tot nu toe ging in de geschiedenis van de sociaal-demokratie het federalisme ten aanzien van de organisatie altijd aan de nationale autonomie in het program vooraf. De Oostenrijkse sociaal-demokraten voerden reeds in het jaar 1897 het organisatorische federalisme in en eerst na twee jaren (1899) namen zij de nationale autonomie aan. De Boendisten spraken in het jaar 1901 voor het eerst duidelijk over de nationale autonomie, terwijl zij het organisatorische federalisme reeds sinds 1897 in praktijk brachten.

De Kaukasische likwidatoren zijn de zaak met het einde begonnen, namelijk met de nationale autonomie. Als zij verder in de voetsporen van de Boend zullen treden, dan moeten zij eerst het gehele tegenwoordige organisatie-gebouw afbreken, dat reeds aan het einde van de jaren '90 volgens de beginselen van het internationalisme werd opgebouwd.

Maar zo gemakkelijk het was, de voor de arbeiders voorlopig nog onbegrijpelijke nationale autonomie aan te nemen, des te moeilijker zal het zijn, het door de arbeiders van alle nationaliteiten van de Kaukasus jarenlang opgebouwde, door hen met liefde en zorg opgetrokken gebouw te verwoesten. Men behoeft slechts met deze Herostratische 23) onderneming te beginnen, of den arbeiders zullen de ogen opengaan en het nationalistische wezen van de cultureel-nationale autonomie begrijpen.

Terwijl de Kaukasiërs het nationale vraagstuk op de gewone manier, door middel van mondelinge debatten en literaire diskussies oplossen, heeft de Alrussische konferentie van de likwidatoren een zeer ongewone methode uitgedacht. Een gemakkelijke en eenvoudige methode. Luistert:

> „Nadat de Konferentie de mededeling van de Kaukasische delegatie heeft aangehoord... dat het noodzakelijk is, de eis van de nationaal-culturele autonomie op de voorgrond te plaatsen, konstateert zij, zonder zich over het wezen van deze eis uit te spreken, dat deze uitlegging van het punt van het program, dat het recht van zelfbeschikking voor iedere nationaliteit erkent, niet tegenstrijdig is aan de preciese zin daarvan".

Dus in de eerste plaats — „zich niet uitspreken over het wezen" van dit vraagstuk en daarna „konstateren". Een originele methode...

Wat „konstateert" deze originele konferentie nu?

Zij konstateert het feit, dat de „eis" van de nationaal-culturele autonomie „niet tegenstrijdig is aan de „preciese zin" van het program, dat het recht van de naties op zelfbeschikking erkent.

Onderzoeken wij deze stelling.

Het punt over de zelfbeschikking spreekt over de rechten van de naties. 24) Volgens dit punt hebben de naties niet alleen het recht op autonomie, maar ook op afscheiding. Het gaat hier om de p o l i t i e k e zelfbeschikking. Wien wilden de likwidatoren bedriegen, toen zij dit sinds lang door de gehele internationale sociaal-demokratie erkende recht van de naties op politieke zelfbeschikking schots en scheef trachtten uit te leggen?

Of zullen de likwidatoren misschien uitvluchten zoeken en zich met het sofisme verdedigen, dat de cultureel-nationale

betrekt, hun behulpzaam is om uit de schaal van de afgeslotenheid als kleine natie te kruipen, hen voorwaarts drijft en hun de toegang tot de weldaden van de hogere cultuur vergemakkelijkt. De cultureel-nationale autonomie daarentegen werkt rechtstreeks in tegenovergestelde richting, want zij sluit de naties in hun oude schaal op, houdt hen op lagere trappen van de culturele ontwikkeling vast en verhindert hen, zich tot een hogere trap van cultuur te verheffen.

Daarmede verlamt de nationale autonomie de positieve kant van de gebieds-autonomie en brengt deze tot op nul terug.

Juist daarom heeft ook het door N. voorgestelde gemengde type van autonomie, dat de nationaal-culturele met de gebiedsautonomie kombineert, generlei waarde. Deze tegennatuurlijke kombinatie verbetert de zaak niet, maar verergert haar, want behalve dat zij de ontwikkeling van de achtergebleven naties tegenhoudt, maakt zij ook nog de gebieds-autonomie tot een strijdperk van met elkaar in botsing komende, in nationale verbonden georganiseerde naties.

De in het algemeen ondeugdelijke cultureel-nationale autonomie zou derhalve in de Kaukasus tot een zinloos reaktionair bedenksel worden.

Dat is de cultuur-nationale autonomie van N. en zijn Kaukasische geestverwanten.

Of de Kaukasische likwidatoren een „stap vooruit" zullen doen en de Boend ook in het organisatorische vraagstuk zullen navolgen, dat zal de toekomst leren. Tot nu toe ging in de geschiedenis van de sociaal-demokratie het federalisme ten aanzien van de organisatie altijd aan de nationale autonomie in het program vooraf. De Oostenrijkse sociaal-demokraten voerden reeds in het jaar 1897 het organisatorische federalisme in en eerst na twee jaren (1899) namen zij de nationale autonomie aan. De Boendisten spraken in het jaar 1901 voor het eerst duidelijk over de nationale autonomie, terwijl zij het organisatorische federalisme reeds sinds 1897 in praktijk brachten.

De Kaukasische likwidatoren zijn de zaak met het einde begonnen, namelijk met de nationale autonomie. Als zij verder in de voetsporen van de Boend zullen treden, dan moeten zij eerst het gehele tegenwoordige organisatie-gebouw afbreken, dat reeds aan het einde van de jaren '90 volgens de beginselen van het internationalisme werd opgebouwd.

Maar zo gemakkelijk het was, de voor de arbeiders voorlopig nog onbegrijpelijke nationale autonomie aan te nemen, des te moeilijker zal het zijn, het door de arbeiders van alle nationaliteiten van de Kaukasus jarenlang opgebouwde, door hen met liefde en zorg opgetrokken gebouw te verwoesten. Men behoeft slechts met deze Herostratische 23) onderneming te beginnen, of den arbeiders zullen de ogen opengaan en het nationalistische wezen van de cultureel-nationale autonomie begrijpen.

Terwijl de Kaukasiërs het nationale vraagstuk op de gewone manier, door middel van mondelinge debatten en literaire diskussies oplossen, heeft de Alrussische konferentie van de likwidatoren een zeer ongewone methode uitgedacht. Een gemakkelijke en eenvoudige methode. Luistert:

> „Nadat de Konferentie de mededeling van de Kaukasische delegatie heeft aangehoord... dat het noodzakelijk is, de eis van de nationaal-culturele autonomie op de voorgrond te plaatsen, konstateert zij, zonder zich over het wezen van deze eis uit te spreken, dat deze uitlegging van het punt van het program, dat het recht van zelfbeschikking voor iedere nationaliteit erkent, niet tegenstrijdig is aan de preciese zin daarvan".

Dus in de eerste plaats — „zich niet uitspreken over het wezen" van dit vraagstuk en daarna „konstateren". Een originele methode...

Wat „konstateert" deze originele konferentie nu?

Zij konstateert het feit, dat de „eis" van de nationaal-culturele autonomie „niet tegenstrijdig is aan de „preciese zin" van het program, dat het recht van de naties op zelfbeschikking erkent.

Onderzoeken wij deze stelling.

Het punt over de zelfbeschikking spreekt over de rechten van de naties. 24) Volgens dit punt hebben de naties niet alleen het recht op autonomie, maar ook op afscheiding. Het gaat hier om de p o l i t i e k e zelfbeschikking. Wien wilden de likwidatoren bedriegen, toen zij dit sinds lang door de gehele internationale sociaal-demokratie erkende recht van de naties op politieke zelfbeschikking schots en scheef trachtten uit te leggen?

Of zullen de likwidatoren misschien uitvluchten zoeken en zich met het sofisme verdedigen, dat de cultureel-nationale

autonomie „niet tegenstrijdig" zou zijn aan de rechten van de naties? Dat wil zeggen, dat als alle naties van de gegeven staat er in toestemmen, zich volgens de beginselen van de cultureel-nationale autonomie in te richten, zij, het gegeven geheel van de naties, daartoe het volle recht hebben en dat niemand hun dan met geweld een andere vorm van politiek leven kan opdringen. Hoe nieuw en hoe vernuftig! Moet men daar niet aan toevoegen, dat de naties, in het algemeen gesproken, het recht hebben hun grondwet af te schaffen, haar door een regime van willekeur te vervangen, tot de oude orde terug te keren, want de naties en alleen de naties zelf hebben immers het recht hun eigen lot te bepalen? Wij herhalen: in deze zin is noch de cultureel-nationale autonomie, noch welke nationale reaktionaire maatregel ook „tegenstrijdig" aan de rechten van de naties.

Wilde de geachte Konferentie dit soms zeggen?

Neen, dat wilde zij niet. Zonder omwegen zeide de Konferentie, dat de cultureel-nationale autonomie „niet tegenstrijdig is" — niet aan de rechten van de naties, — maar aan „de preciese zin" van het program. Er is sprake van het program en niet van de rechten van de naties.

Dat is ook begrijpelijk. Zou zich de een of andere natie tot de Konferentie van de likwidatoren hebben gericht, dan zou de Konferentie rechtstreeks hebben kunnen konstateren, dat de natie het recht op cultureel-nationale autonomie heeft. Er richtte zich echter geen natie tot de Konferentie, maar een „delegatie" van Kaukasische sociaal-demokraten, wel is waar slechte sociaal-demokraten, maar toch sociaal-demokraten. En zij vroegen niet naar de rechten van de naties, maar of de cultureel-nationale autonomie niet tegenstrijdig is aan de beginselen van de sociaal-demokratie, of zij niet „tegenstrijdig" is aan „de preciese zin" van het program van de sociaal-demokratie?

Dus, het recht van de naties en de „preciese zin" van het program van de sociaal-demokratie zijn niet een en hetzelfde.

Klaarblijkelijk bestaan er ook zulke eisen, die zonder tegenstrijdig te zijn aan de rechten van de naties, tegenstrijdig kunnen zijn aan de „preciese zin" van het program.

Een voorbeeld. In het program van de sociaal-demokratie staat een punt over de vrijheid van godsdienst. Volgens dit punt heeft iedere willekeurige groep van personen het recht, een willekeurige godsdienst te belijden: het Katholieke geloof, het Grieks-orthodoxe enz. De sociaal-demokratie zal tegen iedere religieuze onderdrukking strijden, tegen de vervolgingen van de orthodoxen, de katholieken en de protestanten. Betekent dit echter, dat het katholicisme en het protestantisme enz. „niet tegenstrijdig zijn aan de preciese zin" van het program? Neen, dat betekent het niet. De sociaal-demokratie zal altijd protesteren tegen de vervolgingen van het katholicisme en het protestantisme, zij zal altijd het recht van de naties op het belijden van iedere willekeurige godsdienst verdedigen, maar tegelijkertijd zal zij, uitgaande van de juist begrepen belangen van het proletariaat, agiteren zowel tegen het katholicisme, als ook tegen het protestantisme en de Griekse orthodoxie, ten einde aan de socialistische wereldbeschouwing de zege te verschaffen.

En zij zal dit doen, omdat het protestantisme, het katholicisme, de Griekse orthodoxie enz., ongetwijfeld „tegenstrijdig zijn aan de preciese zin" van het program, d.w.z. aan de juist opgevatte belangen van het proletariaat.

Hetzelfde moet men zeggen van de zelfbeschikking. De naties hebben het recht zich volgens hun eigen wens in te richten, zij hebben het recht hun nationale instellingen, welke dan ook, zowel schadelijke als nuttige, te behouden, — niemand kan (heeft het recht!) op gewelddadige wijze in het leven van de naties ingrijpen. Maar dit betekent nog niet, dat de sociaal-demokratie niet zal strijden en agiteren tegen schadelijke instellingen van de naties, tegen ondoelmatige eisen van de naties. Integendeel, de sociaal-demokratie is verplicht zulk een agitatie te voeren en zodanig de wil van de naties te beïnvloeden, dat de naties voor hun instellingen de vorm zullen kiezen, die het meest met de belangen van het proletariaat overeenkomt. Juist uit dien hoofde zal zij bij de strijd voor het recht van de naties op zelfbeschikking, terzelfdertijd agiteren tegen, laten wij zeggen, de afscheiding van de Tartaren en tegen de cultureel-nationale autonomie van Kaukasische naties, want zowel het een als het ander is, hoewel het niet tegenstrijdig is aan de rechten dezer naties, toch tegenstrijdig aan

„de preciese zin" van het program, d.w.z. aan de belangen van het Kaukasische proletariaat.

Klaarblijkelijk zijn „de rechten van de naties" en „de preciese zin" van het program twee volkomen verschillende dingen. Terwijl „de preciese zin" van het program de belangen van het proletariaat uitdrukt, die wetenschappelijk in het program van het proletariaat zijn geformuleerd, kunnen de rechten van de naties de belangen van welke klasse dan ook, van de bourgeoisie, de aristokratie, de geestelijkheid enz., al naar de kracht en de invloed van deze klassen, tot uiting brengen. Aan de ene kant de plichten van den Marxist, aan de andere kant de rechten van de naties, die uit verschillende klassen bestaan. De rechten van de naties en de beginselen van het sociaal-demokratisme kunnen evenzeer al dan niet „aan elkaar tegenstrijdig zijn", als, laten wij zeggen, de pyramide van Cheops aan de vermaarde konferentie van de likwidatoren. Zij zijn eenvoudig niet te vergelijken.

Hieruit volgt echter, dat de geachte Konferentie op de meest onvergeeflijke wijze twee volkomen verschillende dingen door elkaar heeft gehaald. Het resultaaat was niet de oplossing van het nationale vraagstuk, maar een ongerijmdheid, krachtens welke de rechten van de naties en de beginselen van de sociaaldemokratie „niet tegenstrijdig" aan elkaar zijn, — dat bijgevolg iedere eis van de naties met de belangen van het proletariaat verenigbaar is, dat bijgevolg geen enkele eis van de naties, die naar zelfbeschikking streven, „tegenstrijdig zal zijn aan de preciese zin" van het program!

De logika werd niet gespaard...

Aan deze ongerijmdheid is dan ook het van heden af beroemde besluit van de Konferentie der likwidatoren ontsproten, volgens hetwelk de eis van de nationaal-culturele autonomie „niet tegenstrijdig is aan de preciese zin" van het program.

Maar de Konferentie van de likwidatoren overtreedt niet alleen de wetten van de logika.

Zij verzaakt bovendien haar plicht tegenover de sociaal-demokratie van Rusland, doordat zij de cultureel-nationale autonomie sanktioneert. Zij overtreedt ten stelligste „de preciese zin" van het program, want het is bekend dat het IIde Kongres, dat het program aannam, de cultureel-nationale auto-

nomie, beslist heeft verworpen. Ziehier wat in verband daarmee op dit Kongres werd gezegd:

„Goldblatt (Boendist): ... Ik acht het scheppen van bijzondere instellingen, die de vrijheid van de culturele ontwikkeling der nationaliteiten verzekeren, noodzakelijk en stel daarom voor aan §8 toe te voegen — „en het scheppen van instellingen, die hun de volle vrijheid van culturele ontwikkeling waarborgen" (dit is, zoals bekend is, de Boendistische formulering van de cultureel-nationale autonomie J. St.).

Martynow wijst er op, dat de algemene instellingen zo moeten worden ingericht, dat zij ook de afzonderlijke belangen verzekeren. Het is niet mogelijk enigerlei bijzondere instelling te stichten, die de vrijheid van de culturele ontwikkeling van de nationaliteit verzekert.

Jegorow. Met betrekking tot het vraagstuk van de nationaliteit kunnen wij slechts negatieve voorstellen aannemen, te weten, dat wij tegen iedere dwang op de nationaliteit zijn. Maar wij, als sociaal-demokraten, hebben er niets mede te maken, of deze of gene nationaliteit zich als zodanig zal ontwikkelen. Dat is de zaak van een spontane ontwikkeling.

Koltsow. De afgevaardigden van de Boend gevoelen zich altijd beledigd als er sprake is van hun nationalisme. Intussen draagt dit amendement, ingediend door den afgevaardigde van de Boend, een zuiver nationalistisch karakter. Men eist van ons zuiver offensieve maatregelen ter ondersteuning zelfs van die nationaliteiten, die afsterven".

... Als resultaat werd het „amendement van Goldblatt door de meerderheid tegen drie stemmen, verworpen".

Het is derhalve duidelijk, dat de Konferentie van de likwidatoren „in tegenspraak" kwam „met de preciese zin" van het program. Zij heeft het program overtreden.

Thans trachten de likwidatoren zich te rechtvaardigen met een beroep op het Kongres van Stockholm, dat de cultureel-nationale autonomie zou hebben gesanktioneerd. Zo schrijft b.v. Wl. Kossowski:

„Zoals bekend is, werd aan de Boend, volgens de op het Stockholmse Kongres aangenomen overeenkomst toegestaan, zijn eigen nationaal program te behouden (tot aan de beslissing van het nationale vraagstuk op een algemeen partijkongres). Dit Kongres erkende, dat de nationaal-culturele autonomie in ieder geval niet tegenstrijdig is aan het program van de gehele partij".[1])

Maar de pogingen van de likwidatoren zijn vruchteloos. Het Kongres van Stockholm heeft er niet aan gedacht om het program van de Boend te sanktioneren — het stemde er eenvoudig in toe, de vraag voorlopig in het midden te laten. De dappere Kossowski bezat niet de moed om de gehele waarheid te zeggen. Maar de feiten spreken voor zich zelf. Ziehier:

„Ingediend wordt een amendement van Galin: „Het vraagstuk van het nationale program b l i j f t o p e n, d a a r h e t K o n g r e s h e t n i e t b e h a n d e l d h e e f t" (V o o r — 50 stemmen, t e g e n — 32).

E e n s t e m: „Wat betekent dat, open?"

D e v o o r z i t t e r: — „Wanneer wij zeggen, dat het nationale vraagstuk open blijft, dan betekent dit, dat de Boend zijn besluit met betrekking tot dit vraagstuk tot het volgende Kongres kan handhaven"[2]) (Spatiëring van ons J . S t .).

Zoals gij ziet, heeft het Kongres het vraagstuk van het nationale program van de Boend, zelfs „niet behandeld" — het heeft dit eenvoudig „open" gelaten en het aan de Boend zelf overgelaten, aangaande het lot van zijn program, tot het volgende algemene Kongres, te beslissen. Met andere woorden: het Kongres te Stockholm heeft het vraagstuk ontweken, het heeft noch in de ene, noch in de andere richting een oordeel over de cultureel-nationale autonomie uitgesproken.

Intussen gaat de Konferentie van de likwidatoren er ondubbelzinnig toe over, aangaande de kwestie een oordeel uit te spreken, zij erkent de cultureel-nationale autonomie als aannemelijk en sanktioneert haar in naam van het partijprogram.

Het onderscheid springt in het oog.

De Konferentie van de likwidatoren heeft derhalve, ondanks

---

1) Zie „Nasja Zarja" 1912, Nr. 9—10, blz. 120.
2) Zie „Nasje Slowo" Nr. 8, blz. 53. 1906.

allerlei listigheden, het nationale vraagstuk geen stap voor-uitgebracht.

Kwispelstaarten voor de Boend en voor de Kaukasische nationaal-likwidatoren — dat is alles, waartoe zij zich in staat heeft getoond.

VII. HET NATIONALE VRAAGSTUK IN RUSLAND.

Er blijft ons nog over, de positieve oplossing van het nationale vraagstuk te schetsen.

Wij gaan er van uit, dat het vraagstuk slechts kan worden opgelost in onverbrekelijk verband met het moment, dat wij thans in Rusland doorleven.

Rusland leeft in een overgangstijd, waarin het „normale", „konstitutionele" leven nog geen vaste vormen heeft aangenomen en de politieke krisis nog niet is opgelost. Dagen van storm en van „complicaties" liggen voor ons. Vandaar de beweging, in het heden en in de toekomst — een beweging, die zich de volledige demokratisering ten doel stelt.

In verband met deze beweging moet nu ook het nationale vraagstuk worden beschouwd.

Dus: volledige demokratisering van het land als de g r o n d s l a g en de voorwaarde voor de oplossing van het nationale vraagstuk.

Men moet bij het oplossen van dit vraagstuk niet alleen met de binnenlandse, maar ook met de buitenlandse toestand rekening houden. Rusland ligt tussen Europa en Azië, tussen Oostenrijk en China. Het aanwassen van het demokratisme is onvermijdelijk.

De groei van het imperialisme in Europa is geen toeval. Het kapitaal in Europa krijgt het benauwd, het werpt zich op vreemde landen, op zoek naar nieuwe markten, goedkope arbeiders en nieuwe gelegenheden voor kapitaal-belegging. Maar dit voert tot buitenlandse complicaties en tot oorlog. Niemand kan zeggen, dat de Balkanoorlog 25) het einde en niet het begin van complicaties is. Er is zeer wel zulk een kombinatie van de binnenlandse en buitenlandse konjunktuur mogelijk, waaronder deze of gene nationaliteit in Rusland het noodzakelijk zal achten, de kwestie van haar onafhankelijkheid te

stellen en op te lossen. En het is natuurlijk niet de zaak van de Marxisten, in zulke gevallen hinderpalen in de weg te stellen.

Hieruit volgt echter, dat de Russische Marxisten het niet zonder het recht van de naties op zelfbeschikking kunnen stellen.

Dus, het zelfbeschikkingsrecht als een noodzakelijk punt bij de oplossing van het nationale vraagstuk.

Verder. Wat moet er gebeuren met de naties, die om de een of andere reden er de voorkeur aan geven, binnen het kader van het geheel te blijven?

Wij hebben gezien, dat de cultureel-nationale autonomie niet deugt.

Ten eerste is zij kunstmatig en niet levensvatbaar, want zij veronderstelt het kunstmatig samentrekken in één natie van mensen, die het leven, het werkelijke leven, scheidt en over de verschillende uithoeken van de staat verspreidt.

Ten tweede drijft zij naar het nationalisme, want zij voert tot het standpunt van de „afbakening" van de mensen volgens nationale curiën, [1]) tot het standpunt van het „organiseren" van naties, tot het standpunt van het „handhaven" en kultiveren van de „nationale bijzonderheden", — iets wat de sociaal-demokratie volstrekt niet voegt.

Het is geen toeval, dat de Moravische separatisten in de Rijksraad, na zich van de Duitse sociaal-demokratische afgevaardigden te hebben afgescheiden, zich met de Moravische burgerlijke afgevaardigden tot een, om zo te zeggen, Moravisch „Kolo"[2]) hebben aaneengesloten. Het is ook geen toeval, dat de Russische separatisten van de Boend tot nationalisme afgezakt zijn en de „sabbath" en het „Jiddisj" verheerlijken. Er zijn in de Doema nog geen afgevaardigden van de Boend, maar in het gebied van de Boend bestaat een klerikaal reaktionaire Joodse gemeente, in welker „leidende instellingen" de Boend voorlopig een „verenigingetje" van Joodse arbeiders en bour-

---

[1]) Curie — Afgesloten groep. Bij de verkiezingen voor de Doema werden de kiezers, naar gelang zij tot de boeren, de landheren, de arbeiders enz. behoorden, in aparte curiën verdeeld. — Vert.

[2]) Kolo (Pools) — kring; parlementaire vereniging van de Poolse burgerlijke partijen. — Vert.

geois[1]) tot stand brengt. Dat is nu eenmaal de logika van de cultureel-nationale autonomie.

Dus de nationale autonomie lost het vraagstuk niet op.

Waar ligt nu de uitweg?

De enige juiste oplossing is de gebieds-autonomie, de autonomie van eenheden, die een vaste vorm hebben aangenomen, zoals Polen, Lithauen, de Oekraïne, de Kaukasus enz.

Het voordeel van de gebieds-autonomie ligt in de eerste plaats hierin, dat men hier niet te doen heeft met een fiktie zonder grondgebied, maar met een bepaalde bevolking, die op een bepaald grondgebied woont.

Verder bakent zij de mensen niet volgens naties af, versterkt zij niet de nationale omheiningen; integendeel, zij breekt deze omheiningen af en verenigt de bevolking, om de weg te openen voor een afbakening van een ander soort, een afbakening volgens de klassen.

Ten slotte schenkt zij de mogelijkheid, op de beste manier van de natuurlijke rijkdommen van het gebied gebruik te maken en de produktiekrachten tot ontwikkeling te brengen, zonder de besluiten van het gemeenschappelijk centrum af te wachten — funkties, die de cultureel-nationale autonomie niet bezit.

Dus, gebieds-autonomie als noodzakelijk punt bij de oplossing van het nationale vraagstuk.

Ongetwijfeld is geen enkele van de gebieden in nationaal opzicht volkomen homogeen, want in elk daarvan zijn nationale minderheden binnengekomen. Zo b.v. de Joden in Polen, de Letten in Lithauen, de Russen in de Kaukasus, de Polen in de Oekraïne enz. Men zou derhalve de vrees kunnen koesteren, dat de minderheden door de nationale meerderheden zullen worden onderdrukt. Maar deze vrees is slechts in dat geval gegrond, als het land onder de oude orde zou blijven verkeren. Geeft het land het volledige demokratisme en de gevaren zullen iedere grond verliezen.

Men stelt voor, de verspreide minderheden in een nationaal eenheidsverbond aaneen te sluiten. De minderheden hebben echter geen kunstmatig verbond nodig, doch reële rechten voor

---

[1]) „Verslag van de VIIIste Konferentie van de Boend", einde van de resolutie over de gemeente.

zichzelf ter plaatse. Wat kan hun zulk een verbond zonder volledige demokratisering geven? Of: welke noodzaak bestaat er voor een nationaal verbond onder de volledige demokratisering?

Wat brengt een nationale minderheid vooral in beroering? De minderheid is niet ontevreden, omdat er geen nationaal verbond bestaat, maar omdat zij geen recht heeft op de moedertaal. Stelt haar in de gelegenheid de moedertaal te gebruiken en de ontevredenheid zal vanzelf verdwijnen.

De minderheid is niet ontevreden, omdat er geen kunstmatig verbond bestaat, maar omdat zij geen eigen school heeft. Geeft haar zulk een school en de ontevredenheid zal iedere grond verliezen.

De minderheid is niet ontevreden, omdat er geen nationaal verbond bestaat, maar omdat zij geen gewetensvrijheid, geen vrijheid van beweging enz. heeft. Geeft haar deze vrijheden en zij zal ophouden ontevreden te zijn.

Dus, nationale rechtsgelijkheid in al haar vormen (taal, scholen enz.) als noodzakelijk punt tot oplossing van het nationale vraagstuk. Een algemene staatswet, uitgevaardigd op grond van de volledige demokratisering van het land, een wet die alle vormen van nationale voorrechten zonder uitzondering en elke belemmering of beperking, welke ook, van de rechten van de nationale minderheden verbiedt.

Hierin en hierin alleen kan een werkelijke waarborg van de minderheden, die niet alleen op papier staat, zijn gelegen.

Men kan het bestaan van een logisch verband tussen het organisatorische federalisme en de cultureel-nationale autonomie bestrijden of niet bestrijden. Men kan echter niet bestrijden, dat de laatste een gunstige atmosfeer schept voor een teugelloos federalisme, dat in de volledige breuk, in het separatisme overgaat. Als de Tsjechen in Oostenrijk en de Boendisten in Rusland met de autonomie begonnen, daarna tot de federatie overgingen en met het separatisme eindigden, dan speelde de nationalistische atmosfeer, die door de nationale autonomie op natuurlijke wijze wordt verspreid, hierbij ongetwijfeld een grote rol. Het is geen toeval, dat de nationale autonomie en de organisatorische federatie hand in hand gaan. Dat is zeer begrijpelijk. Zowel deze als gene eisen de afbakening volgens na-

tionaliteiten. Zowel deze als gene veronderstellen een organisatie volgens nationaliteiten. De overeenstemming ligt voor de hand. Het onderscheid ligt slechts hierin, dat daar de bevolking in het algemeen en hier de sociaal-demokratische arbeiders worden afgebakend.

Wij weten, waartoe de afbakening van de arbeiders volgens nationaliteiten leidt. Het uiteenvallen van de homogene arbeiderspartij, het verdelen van de vakverenigingen volgens nationaliteiten, de verscherping van de nationale wrijvingen, onderkruiperij van arbeiders van de ene nationaliteit tegen die van de andere, volledige demoralisatie in de rijen van de sociaal-demokratie, — dat zijn de resultaten van het organisatorische federalisme. De geschiedenis van de sociaal-demokratie in Oostenrijk en de werkzaamheid van de Boend in Rusland getuigen daarvan op welsprekende wijze.

Het enige middel hiertegen is de organisatie volgens de beginselen van het internationalisme.

Aaneensluiting van de arbeiders van alle nationaliteiten van Rusland in hun woonplaatsen in h o m o g e n e en g e s l o t e n kollektieven, aaneensluiting van deze kollektieven tot é é n partij — dat is de taak.

Het spreekt vanzelf, dat een zodanige opbouw van de partij een uitgebreide autonomie van de g e b i e d e n binnen het homogene partijgeheel niet uitsluit, maar deze veronderstelt.

De ervaring van de Kaukasus toont de volle doelmatigheid van zulk een type van organisatie. Wanneer het den Kaukasiërs is gelukt, de nationale wrijvingen tussen de Armeense en de Tartaarse arbeiders te overwinnen, wanneer het hun is gelukt de bevolking te behoeden voor het gevaar van de mogelijke bloedbaden en schietpartijen, wanneer in Bakoe, in deze kaleidoskoop van nationale groepen, thans nationale botsingen reeds niet meer mogelijk zijn, wanneer het daar is gelukt, de arbeiders in de éne stroom van een machtige beweging te trekken, dan heeft daartoe de internationale opbouw van de Kaukasische sociaal-demokratie niet op de laatste plaats medegewerkt.

Het type van organisatie oefent niet alleen invloed uit op het praktische werk. Het drukt zijn onuitwisbaar stempel op het gehele geestelijke leven van den arbeider. De arbeider leeft het leven van zijn organisatie, hij groeit daar geestelijk op en

wordt er opgevoed. Welnu, als de arbeider zich in zijn eigen organisatie beweegt en daar iedere keer zijn eigen partijgenoten van een andere nationaliteit ontmoet, die tezamen met hem gemeenschappelijk strijden onder leiding van het gemeenschappelijke kollektief, dan wordt hij diep doordrongen van de gedachte, dat de arbeiders in de eerste plaats leden van één klassefamilie, leden van het éne leger van het socialisme zijn. En dit moet wel van ontzaglijk opvoedende betekenis zijn voor de brede lagen van de arbeidersklasse.

Derhalve is het internationale type van organisatie een school van kameraadschappelijke gevoelens en een krachtig agitatie-middel ten gunste van het internationalisme.

Dit is echter niet het geval met een organisatie volgens nationaliteiten. Wanneer zij zich organiseren op grond van de nationaliteit, sluiten de arbeiders zich op in hun nationale schulp en scheiden zij zich van elkaar af door middel van organisatorische omheiningen. Hier wordt niet de nadruk gelegd op datgene, wat de arbeiders gemeen hebben, maar op datgene, wat hen van elkander scheidt. Hier is de arbeider in de eerste plaats lid van zijn natie: Jood, Pool enz. Het is niet te verwonderen, dat het nationale federalisme in de organisatie onder de arbeiders de geest van nationale afzondering aankweekt.

Derhalve is het nationale type van organisatie een school van nationale bekrompenheid en verstarring.

Er staan dus twee principieel verschillende typen van organisatie voor ons: het type van de internationale aaneengeslotenheid en het type van de organisatorische „afbakening" van de arbeiders volgens nationaliteiten.

De pogingen om deze twee typen met elkaar te verzoenen hadden tot nu toe geen succes.

Het op deze verzoening gerichte statuut van de Oostenrijkse sociaal-demokratie, uitgewerkt in Wimberg in 1897, hing in de lucht. De Oostenrijkse partij viel in stukken uiteen en sleepte de vakverenigingen met zich mede. De „verzoening" bleek niet alleen utopisch, maar ook schadelijk te zijn. Strasser heeft gelijk, als hij beweert, dat het „separatisme zijn eerste overwinning op het Wimbergse partijkongres behaalde".[1])

Hetzelfde geschiedde in Rusland. De „verzoening" met het federalisme van de Boend, die op het Stockholmse Kongres

plaats had, eindigde met een volledige ineenstorting. De Boend heeft het Stockholmse compromis verbroken. De Boend werd van de eerste dag na Stockholm af een hindernis op de weg naar de aaneensmeding van de arbeiders ter plaatse in één organisatie, die de arbeiders van alle nationaliteiten omvat. En de Boend zette zijn separatistische taktiek hardnekkig voort, niettegenstaande het feit, dat de Russische sociaal-demokratie in 1907 en 1908 herhaaldelijk eiste, dat de eenheid van onderen op tussen de arbeiders van alle nationaliteiten ten slotte verwezenlijkt zou worden. 26) De Boend, die met de organisatorische nationale autonomie begon, ging in de praktijk tot de federatie over, om met de volledige breuk, met het separatisme te eindigen. Door evenwel met de Russische sociaal-demokratie te breken, verwekte hij bij haar verwarring en desorganisatie. Herinneren wij ons bij voorbeeld maar de kwestie-Jagello. 27)

Derhalve moet de „verzoenings"-weg als utopisch en schadelijk worden verlaten.

Een van beide: of het federalisme van de Boend, en dan moet de Russische sociaal-demokratie volgens de beginselen der „afbakening" van de arbeiders volgens nationaliteiten worden gereorganiseerd; of het internationale type van organisatie, en dan moet de Boend worden gereorganiseerd volgens de beginselen van de territoriale autonomie, naar het voorbeeld van de Kaukasische, de Letse en de Poolse sociaal-demokratie, die de weg vrijmaakt, om de Joodse arbeiders met de arbeiders van de andere nationaliteiten van Rusland rechtstreeks te verenigen.

Een middenweg bestaat niet: beginselen overwinnen, maar „verzoenen zich" niet.

Dus, het beginsel van de internationale aaneensmeding van de arbeiders als noodzakelijk punt bij de oplossing van het nationale vraagstuk.

Proswessjenië („Voorlichting" - Vert.) No. 3-5. Maart—Mei 1913. Wenen, 1913, Januari.

---

1) Zie zijn „Der Arbeiter und die Nation". 1912.

REFERAAT OVER HET NATIONALE VRAAGSTUK

gehouden op de VIIde Alrussische (April-) konferentie van de Russische Sociaal-Demokratische Arbeiderspartij op 29 April (12 Mei) 1917. 28)

Ik had eigenlijk over het nationale vraagstuk een uitgebreid referaat moeten houden, maar aangezien er weinig tijd te mijner beschikking staat, moet ik mijn referaat bekorten.

Voordat ik tot de ontwerp-resolutie overga, is het noodzakelijk enige begrippen vast te leggen. Wat betekent nationale onderdrukking? Nationale onderdrukking noemt men dat systeem van uitbuiting en uitplundering van de onderdrukte volken, die maatregelen tot gewelddadige beperking van het recht op eigen staatsvorming van de onderdrukte nationaliteiten, die door de imperialistische kringen worden doorgezet. Dit alles bijeengenomen geeft het beeld van de politiek, die gewoonlijk politiek van nationale onderdrukking wordt genoemd.

De eerste vraag is: op welke klassen steunt deze of gene staatsmacht bij de voering van haar politiek van nationale onderdrukking? Om deze vraag te beantwoorden, moet men begrijpen, waarom er in verschillende staten, verschillende vormen van nationale onderdrukking bestaan, waarom in de ene staat de nationale onderdrukking scherper en grover is, dan in de andere. In Engeland en Oostenrijk-Hongarije b.v. heeft de nationale onderdrukking nooit de vorm van pogroms aangenomen, maar bestond zij in de vorm van beperkingen van de nationale rechten der onderdrukte volken, terwijl zij in Rusland niet zelden de vorm van pogroms en slachtingen aan-

neemt. In sommige staten bestaan evenwel in het geheel geen speciale maatregelen tegen de nationale minderheden. In Zwitserland b.v., waar Fransen, Italianen en Duitsers vrij leven, bestaat geen nationale onderdrukking.

Hoe moet men nu de verschillende houding tegenover de nationaliteiten in de verschillende staten verklaren?

Door het verschil in graad van demokratie van deze staten. Toen in Rusland in vroeger jaren de oude grond-aristokratie aan het hoofd van de staatsmacht stond, kon de nationale onderdrukking de schandelijke vormen van slachtingen en pogroms aannemen en deed zij dit ook werkelijk. In Engeland, waar een bepaalde trap van demokratie en politieke vrijheid aanwezig is, draagt de nationale onderdrukking een minder grof karakter. Wat Zwitserland betreft, dit land komt een demokratische maatschappij nabij en daar bezitten de kleine naties min of meer volledige vrijheid. In één woord: hoe demokratischer een land, des te zwakker de nationale onderdrukking, en omgekeerd. En daar wij onder demokratisering het voorhanden zijn van bepaalde aan de macht staande klassen verstaan, kan men uit dit gezichtspunt zeggen, dat hoe dichter de oude grondaristokratie bij de macht staat, zoals dit in het oude tsaristische Rusland het geval was, des te sterker zal de onderdrukking en des te afschuwelijker zullen haar vormen zijn.

Evenwel, de nationale onderdrukking wordt niet alleen door de grond-aristokratie ondersteund. Er bestaat naast de grondaristokratie een andere kracht — de imperialistische groepen, die de methoden van knechting van de volken, methoden die zij zich in de koloniën hebben eigen gemaakt, naar hun eigen land overbrengen en aldus de natuurlijke bondgenoten van de grond-aristokratie worden. Een gedeelte van de kleine burgerij, van de intellektuelen, van de bovenste lagen van de arbeiders, die eveneens van de vruchten van de uitplundering genieten, gaat met hen mede. Op deze wijze ontstaat een geheel koor van sociale krachten, die de nationale onderdrukking ondersteunen, aan het hoofd waarvan de grond- en de financiersaristokratie staat. Om een werkelijk demokratische orde te scheppen, moet men in de eerste plaats het terrein zuiveren en dit koor van het politieke toneel doen verdwijnen.

(Leest de tekst van de resolutie).

De eerste vraag: hoe moet het politieke leven van de onder-

drukte naties worden ingericht? Op deze vraag moet men antwoorden, dat aan de onderdrukte volken, die tot Rusland behoren, het recht moet worden verleend om de kwestie zelf te beslissen, of zij deel van de Russische staat willen blijven uitmaken, of zich tot een zelfstandige staat afscheiden. Thans staat men tegenover een konkreet konflikt tussen het Finse volk en de Voorlopige Regering. De vertegenwoordigers van het Finse volk, de vertegenwoordigers van de sociaal-demokratie, eisen van de Voorlopige Regering de teruggave aan het volk van de rechten, die het voor de vereniging met Rusland bezat. De Voorlopige Regering weigert dit, daar zij het Finse volk niet als souverein erkent. Aan wiens kant moeten wij staan? Klaarblijkelijk aan de kant van het Finse volk, omdat het ondenkbaar is, dat wij zouden erkennen, dat een volk, welk volk ook, met geweld binnen het kader van de eenheidsstaat zou worden gehouden. Doordat wij het beginsel van het recht der volken op zelfbeschikking opstellen, verheffen wij daardoor juist de strijd tegen de nationale onderdrukking tot de hoogte van de strijd tegen het imperialisme, onzen gemeenschappelijken vijand. Doen wij dit niet, dan kunnen wij in de situatie komen van hen, die koren op de molen van de imperialisten dragen. Indien wij, sociaal-demokraten, het Finse volk het recht ontzegden, zijn wil tot afscheiding uit te spreken en deze wil te verwezenlijken, dan zouden wij daarmee in de situatie komen, dat wij de politiek van het tsarisme voortzetten.

Het is ontoelaatbaar om de kwestie van het r e c h t van de naties op vrije afscheiding te verwisselen met de kwestie van de p l i c h t tot afscheiding van een natie op dit of dat ogenblik. Deze kwestie moet de partij van het proletariaat in ieder afzonderlijk geval geheel zelfstandig, naar gelang van de omstandigheden beslissen. Doordat wij voor de onderdrukte volken het recht op afscheiding erkennen, het r e c h t om over hun eigen politiek lot te beslissen, geven wij nog geen antwoord op de vraag, of deze of gene natie zich op een gegeven ogenblik van de Russische staat m o e t afscheiden. Ik kan het recht van een natie op afscheiding erkennen, maar dit betekent nog niet, dat ik haar verplicht dat te doen. Een volk heeft het recht zich af te scheiden, maar het kan, naar gelang van de omstandigheden, van dit recht al dan niet gebruik maken. Aan onze kant blijft dus de vrijheid van agitatie voor of tegen

de afscheiding, in overeenstemming met de belangen van het proletariaat, met de belangen van de proletarische revolutie. Derhalve wordt de kwestie van de afscheiding in ieder afzonderlijk geval zelfstandig, naar gelang van de situatie beslist en juist daarom moet de kwestie van de erkenning van het recht op afscheiding niet worden verwisseld met de doelmatigheid van de afscheiding onder deze of gene omstandigheden. Ik persoonlijk zou mij b.v. tegen de afscheiding van Transkaukasië uitspreken, waarbij ik de algemene ontwikkeling in Transkaukasië en in Rusland, bepaalde voorwaarden van de strijd van het proletariaat enz. in aanmerking neem. Indien evenwel de volken van Transkaukasië toch de afscheiding eisten, dan zouden zij zich natuurlijk afscheiden en daarbij geen tegenstand van onze kant ontmoeten.

(Leest de tekst van de resolutie verder).

Verder. Wat moet er gebeuren met de volken, die binnen het kader van de Russische staat wensen te blijven? Indien er onder de volken wantrouwen bestond tegenover Rusland dan werd dit in de eerste plaats door de politiek van het tsarisme gevoed. Nu het tsarisme niet meer bestaat, zijn onderdrukkingspolitiek is verdwenen, moet het wantrouwen verzwakken en de aantrekking tot Rusland toenemen. Ik ben van mening, dat 9/10 van de volken na de val van het tsarisme zich niet wensen af te scheiden. Daarom stelt de partij de invoering van gebiedsautonomie voor, voor gebieden, die zich niet wensen af te scheiden en die zich door bijzonderheden van levenswijze, van taal onderscheiden, zoals b.v. Transkaukasië, Toerkestan, de Oekraïne. De geografische grenzen van zulke autonome gebieden worden door de bevolking zelf bepaald, overeenkomstig de ekonomische verhoudingen, de levensomstandigheden enz.

In tegenstelling tot de gebiedsautonomie bestaat een ander plan, dat sinds lang door de Boend en in de eerste plaats door Springer en Bauer wordt aanbevolen, die het beginsel van de cultureel-nationale autonomie opstellen. Ik ben van mening, dat dit plan voor de sociaal-demokratie onaannemelijk is. Het wezen van dit plan bestaat in het volgende: Rusland moet een verbond van naties worden en de naties een verbond van personen, die in één gemeenschap worden samengevat, onafhankelijk van het feit, op welke gebieden van de staat zij leven. Alle Russen, alle Armeniërs enz. organiseren zich in hun eigen

bijzondere nationale verbonden, onafhankelijk van het grondgebied en eerst daarna treden zij tot het verbond van naties van geheel Rusland toe. Dit plan is in hoge mate ongerieflijk en ondoelmatig. De zaak is, dat de ontwikkeling van het kapitalisme gehele groepen van personen van de naties heeft afgerukt, heeft verstrooid, die over de verschillende hoeken van Rusland verspreid zijn. Bij de nationale verbrokkeling, ontstaan ten gevolge van de ekonomische verhoudingen, de afzonderlijke personen van de gegeven naties aaneen te willen binden, dat betekent zich met het kunstmatig organiseren van een natie, met het konstrueren van een natie, bezig te houden. Zich met het kunstmatig aaneenbinden van mensen tot een natie bezig te houden, dat betekent, zich op het standpunt van het nationalisme te plaatsen. Dit plan, dat door de Boend werd opgesteld, kan door de sociaal-demokratie niet worden goedgekeurd. Het werd op de konferentie van onze partij in 1912 29) van de hand gewezen en het is in het algemeen, de Boend uitgezonderd, in sociaal-demokratische kringen niet populair. Dit plan draagt ook een andere naam, n.l. die van culturele autonomie, omdat het uit de veelvuldige vraagstukken, die de natie belang inboezemen, een reeks zuiver culturele vraagstukken afscheidt en deze aan nationale verbonden overdraagt. Het uitgangspunt van een dergelijke afscheiding is de stelling, dat de cultuur de naties tot een geheel verenigt. Er wordt verondersteld, dat er binnen de naties enerzijds belangen zijn, die de naties splitsen, b.v. ekonomische belangen en anderzijds belangen, die ze tot een geheel verbinden en dat juist het culturele zulk een vraagstuk is.

Tenslotte rest het vraagstuk van de nationale minderheden. Hun rechten moeten speciaal worden afgebakend. Daarom eist de partij het volledige gelijke recht wat betreft de aangelegenheden van school, godsdienst enz., het afschaffen van iedere beperking voor de nationale minderheden.

Wij hebben §9, die de rechtsgelijkheid van de naties vaststelt. De voorwaarden die ter uitvoering daarvan noodzakelijk zijn, kunnen alleen bij de volledige demokratisering van de gehele maatschappij intreden.

Wij moeten nog de kwestie beslissen, hoe het proletariaat van de verschillende naties in één gemeenschappelijke partij moet worden georganiseerd. Er bestaat een plan: de arbeiders orga-

niseren zich volgens de nationaliteiten, — zoveel naties, zoveel partijen. Dit plan werd door de sociaal-demokratie verworpen. De praktijk heeft aangetoond, dat de organisatie van het proletariaat van een gegeven staat volgens de nationaliteiten, slechts tot de ondergang van de idee van de klassesolidariteit leidt. Alle proletariërs van alle naties van een gegeven staat organiseren zich in één ondeelbaar proletarisch kollektief.

Bijgevolg komt ons standpunt ten opzichte van het nationale vraagstuk op de volgende stellingen neer: a) de erkenning voor de volken van het recht op afscheiding; b) voor de volken, die binnen het kader van een gegeven staat blijven, gebieds-autonomie; c) voor de nationale minderheden, bijzondere wetten, die hun de vrije ontwikkeling waarborgen; d) voor de proletariërs van alle nationaliteiten van een gegeven staat — één, ondeelbaar proletarisch kollektief, een eenheidspartij.

SLOTWOORD.

Beide resoluties komen in het algemeen genomen overeen. Pjatakow heeft alle punten van onze resolutie overgeschreven, behalve een — „de erkenning van het recht op afscheiding". Een van beide: of wij ontkennen het recht van de naties op afscheiding en dan moet dit duidelijk worden gezegd, of wij ontkennen dit recht niet. Er is thans in Finland een beweging, die gericht is op het verzekeren van de nationale vrijheid, er is eveneens de strijd van de Voorlopige Regering hiertegen. De vraag rijst, wien moet men ondersteunen. Of wij zijn voor de politiek van de Voorlopige Regering, voor het gewelddadige vasthouden van Finland en het tot een minimum terugbrengen van zijn rechten en dan zijn wij annexionisten, want wij dragen koren op de molen van de Voorlopige Regering, of wij zijn voor de onafhankelijkheid van Finland. Hier moet men zich ondubbelzinnig voor het een of voor het ander uitspreken, het is niet mogelijk, zich alleen tot het konstateren van rechten te beperken. Er is een beweging voor de onafhankelijkheid van Ierland. Voor wie zijn wij, partijgenoten? Of wij zijn voor Ierland, of voor het Engelse imperium. En ik vraag, — en het leven zelf vraagt, — zijn wij voor de volken, die tegen de onderdruk-

king strijden, of voor de klassen, die hen onderdrukken? Wij zeggen: de sociaal-demokratie moet, aangezien zij koers zet naar de socialistische revolutie, de tegen het imperialisme gerichte revolutionaire beweging van de volken ondersteunen. Of wij zijn van mening, dat het voor ons noodzakelijk is om voor de voorhoede van de socialistische revolutie een achterhoede te vormen, bestaande uit de volken, die zich tegen de nationale onderdrukking verheffen, en dan slaan wij een brug tussen het Westen en het Oosten, en dan zetten wij werkelijk koers naar de socialistische wereldrevolutie — of wij doen dit niet — en dan zullen wij geïsoleerd staan, dan geven wij de taktiek prijs om alle revolutionaire bewegingen binnen de onderdrukte nationaliteiten voor de vernietiging van het imperialisme te gebruiken. Wij moeten iedere beweging ondersteunen, die tegen het imperialisme is gericht. Wat zullen ons in het tegenovergestelde geval de Finse arbeiders zeggen? Pjatakow en Dzjerzjinski zeggen ons, dat elke nationale beweging een reaktionaire beweging is. Dat is niet juist, partijgenoten. Is de beweging van Ierland tegen het Engelse imperialisme soms geen demokratische beweging, die het imperialisme een slag toebrengt? En moeten wij deze beweging soms niet ondersteunen?...

„De Petrogradse Algemene Stedelijke en Alrussische Konferentie der R. S. D. A. P. (b) in April 1917". Staatsuitgeverij 1925.

DE OKTOBER-OMWENTELING EN HET NATIONALE VRAAGSTUK [30])

(1918)

Het nationale vraagstuk is niet iets dat op zich zelf staat, dat eens en voor altijd is gegeven. Het nationale vraagstuk, dat slechts een deel is van het algemene vraagstuk van de vervorming der bestaande orde, wordt geheel en al bepaald door de verhoudingen van de sociale situatie, door het karakter van de staatsmacht in het land en in het algemeen door de gehele loop van de maatschappelijke ontwikkeling. Dit komt bijzonder duidelijk tot uitdrukking in de periode van de revolutie in Rusland, nu het nationale vraagstuk en de nationale beweging in de grensgebieden van Rusland naar gelang van de loop en de uitslag van de revolutie, snel en voor aller ogen van inhoud veranderen.

1. DE FEBRUARI-REVOLUTIE EN HET NATIONALE VRAAGSTUK.

In het tijdperk van de burgerlijke revolutie in Rusland (sinds Februari 1917) droeg de nationale beweging in de grensgebieden het karakter ener burgerlijke bevrijdingsbeweging. De door het „oude regime" eeuwenlang onderdrukte en uitgebuite nationaliteiten van Rusland voelden voor het eerst kracht in

zichzelf en stortten zich in de strijd tegen de onderdrukkers. „Likwidatie van de nationale onderdrukking" — dat was de leuze van de beweging. De grensgebieden van Rusland werden in een oogwenk overdekt met „algemeen-nationale" instellingen. Het nationale, burgerlijk-demokratische intellekt stond aan het hoofd van de beweging. „Nationale Sowjets" in Letland, in het Estlandse gebied, in Lithauen, Georgië, Armenië, Azerbeidzjan, in de Kaukasus, Kirgizië en het Midden-Wolga-gebied; de „Rada" in de Oekraïne 31) en in Wit-Rusland; 32) de „Sfatoel-Tserij" 33) in Bessarabië; de Koeroeltaï in de Krim 34) en in Basjkirië 35); de „Autonome regering" in Toerkestan 36), — ziehier de „algemeen-nationale" instellingen, waaromheen de nationale bourgeoisie haar krachten verzamelde. Het ging om de bevrijding van het tsarisme als de „hoofdoorzaak" van de nationale onderdrukking en om het vormen van nationale burgerlijke staten. Het recht van de naties op zelfbeschikking werd uitgelegd als het recht van de nationale bourgeoisie in de grensgebieden om de macht in handen te nemen en de Februari-revolutie te gebruiken om „haar" nationale staat te vormen. Een verdere ontwikkeling van de revolutie kwam voor de hierboven aangehaalde burgerlijke instellingen niet in aanmerking en kon dit ook niet. Hierbij verloor men uit het oog, dat een naakt, van zijn masker beroofd imperialisme de plaats van het tsarisme innam en dat dit imperialisme een sterker en gevaarlijker vijand van de nationaliteiten en de grondslag van een nieuwe nationale onderdrukking was.

De vernietiging van het tsarisme en het aan de macht komen van de bourgeosie leidde echter niet tot de vernietiging van de nationale onderdrukking. De oude, grove vorm van nationale onderdrukking werd door een nieuwe, meer verfijnde, maar daarom des te gevaarlijker vorm van onderdrukking vervangen. De regering van Ljwow-Miljoekow-Kerenski brak niet alleen niet met de politiek van de nationale onderdrukking, maar zij organiseerde nog een nieuwe veldtocht tegen Finland (het uiteenjagen van de Landdag in de zomer van 1917) en tegen de Oekraïne (het vernielen van de culturele instellingen van de Oekraïne). Nog sterker: deze regering, imperialistisch van natuur, riep de bevolking op om de oorlog voort te zetten, ten einde nieuwe grondgebieden, nieuwe koloniën en nationaliteiten aan zich te onderwerpen. Hiertoe werd zij niet alleen ge-

dreven door de innerlijke aard van het imperialisme, maar ook door het feit, dat er in het Westen oude imperialistische staten aanwezig waren, die er voortdurend naar streefden om nieuwe grondgebieden en nationaliteiten aan zich te onderwerpen en die haar met de inkrimping van haar invloedssfeer bedreigden. De strijd van de imperialistische staten om de onderwerping van de kleine nationaliteiten als bestaansvoorwaarde dezer staten, dat was het beeld, dat zich in de loop van de imperialistische oorlog ontrolde. De vernietiging van het tsarisme en het op het toneel verschijnen van de regering Miljoekow-Kerenski bracht in dit afschuwelijke beeld niet de geringste verbetering aan. Het spreekt vanzelf, dat de „algemeen-nationale" instellingen in de grensgebieden, daar zij een neiging tot staatszelfstandigheid aan de dag legden, een onoverkomelijke tegenstand van de kant van de imperialistische regering van Rusland ontmoetten. Daar zij echter, nadat zij de macht van de nationale bourgeoisie hadden gevestigd, doof bleven voor de fundamentele belangen van „hun" arbeiders en boeren, verwekten zij onder hen gemor en ontevredenheid. De zogenaamde „nationale regimenten" goten slechts olie op het vuur; tegen het gevaar van bovenaf waren zij machteloos, het gevaar van onderen op evenwel verscherpten en verdiepten zij slechts. De „algemeen-nationale" instellingen bleven even onbeschermd tegen de slagen van buiten als tegen de uitbarstingen van binnen. De tot stand gekomen burgerlijk-nationale staten begonnen reeds te verwelken voordat zij nog tot bloei waren gekomen.

Aldus werd de oude burgerlijk-demokratische uitlegging van het beginsel van de zelfbeschikking tot een fiktie en verloor zij haar revolutionaire betekenis. Het is duidelijk, dat er onder dergelijke verhoudingen geen sprake kon zijn van de opheffing van de nationale onderdrukking en van de zelfstandigheid van de kleine en de nationale staten. Het werd duidelijk, dat de bevrijding van de werkende massa's van de onderdrukte nationaliteiten en de opheffing van de nationale onderdrukking ondenkbaar zijn zonder de breuk met het imperialisme, zonder omverwerping van de „eigen" nationale bourgeoisie en het grijpen van de macht door de werkende massa's zelf.

Dit bleek met bijzondere duidelijkheid na de Oktober-omwenteling.

II. DE OKTOBER-REVOLUTIE EN HET NATIONALE VRAAGSTUK.

De Februari-revolutie hield onverzoenlijke innerlijke tegenstellingen in zich besloten. De revolutie werd voltrokken door de krachtsinspanningen van de arbeiders en de boeren (de soldaten), terwijl als resultaat van de revolutie de macht niet aan de arbeiders en de boeren overging, maar aan de bourgeoisie. De arbeiders en boeren, die de revolutie voltrokken, wilden een einde maken aan de oorlog, zij wilden de vrede, terwijl de aan de macht gekomen bourgeoisie er naar streefde om van de revolutionaire geestdrift van de massa's gebruik te maken, teneinde de oorlog voort te zetten en zich tegen de vrede te verzetten. De ekonomische ontreddering in het land en de levensmiddelencrisis eisten de onteigening van de kapitalen en de industrie-ondernemingen ten bate van de arbeiders, de konfiskatie van de grond der landheren ten bate van de boeren, terwijl de burgerlijke regering Miljoekow-Kerenski op wacht stond voor de belangen van de landheren en de kapitalisten en de laatsten vastberaden beschermde tegen de aanslagen van de kant van de arbeiders en de boeren. Dat was een burgerlijke revolutie, voltrokken door de kracht van de arbeiders en de boeren, ten gunste van de uitbuiters.

Intussen bleef het land zuchten onder de last van de imperialistische oorlog, het ekonomische verval en de ontredderde levensmiddelenvoorziening. Het front viel uit elkaar en smolt weg. De fabrieken en bedrijven werden stopgezet. In het land nam het voedselgebrek toe. De Februari-revolutie met haar innerlijke tegenstrijdigheden was klaarblijkelijk voor de „redding van het land" ontoereikend. De regering Miljoekow-Kerenski toonde zich klaarblijkelijk niet in staat om de fundamentele vraagstukken van de revolutie op te lossen.

Er was een nieuwe revolutie nodig, de s o c i a l i s t i s c h e revolutie, om het land uit het slop van de imperialistische oorlog en het ekonomische verval te voeren.

Deze revolutie kwam als resultaat van de Oktober-omwenteling.

Doordat zij de macht van de landheren en de bourgeoisie omverwierp en de regering van arbeiders en boeren op haar

plaats stelde, loste de Oktoberrevolutie met een slag de tegenstrijdigheden van de Februari-revolutie op. De opheffing van de almacht van de landheren en de koelakken en de overgave van de grond in vruchtgebruik aan de werkende massa's van het platteland; de onteigening van de fabrieken en de bedrijven en de overdracht daarvan in het beheer van de arbeiders; de breuk met het imperialisme en de likwidatie van de roof-oorlog; de publikatie van de geheime verdragen en de ontmaskering van de politiek der verovering van vreemde grondgebieden; tenslotte de proklamatie van de zelfbeschikking van de werkende massa's der onderdrukte volken en de erkenning van de onafhankelijkheid van Finland, — dit waren de fundamentele maatregelen, die de Sowjet-macht in de loop van de revolutie doorzette.

Dit was een werkelijk s o c i a l i s t i s c h e revolutie.

De revolutie, in het centrum aangevangen, kon niet lang binnen de grenzen van dit beperkte gebied blijven. Nadat de revolutie in het centrum overwonnen had, moest zij zich onvermijdelijk ook over de grensgebieden uitbreiden. En inderdaad, sinds de eerste dagen van de omwenteling stroomde de revolutionaire golf uit het Noorden over geheel Rusland en greep zij het ene grensgebied na het andere aan. Maar hier stuitte zij tegen een dam, in de vorm van de „nationale Sowjets" en van de gebieds„regeringen" (Don, Koeban, Siberië), die reeds voor Oktober tot stand waren gekomen. De zaak was, dat deze „nationale regeringen" hoegenaamd niets van een socialistische revolutie wilden weten. Burgerlijk van aard, wilden zij de oude burgerlijke wereld volstrekt niet vernietigen, — integendeel zij hielden het voor hun plicht om deze wereld met alle krachten te beschermen en te versterken. Imperialistisch in wezen, wilden zij met het imperialisme volstrekt niet breken, integendeel, zij hadden er nimmer iets op tegen om brokken en brokjes van „vreemde" nationaliteiten te veroveren en aan zich te onderwerpen, indien de mogelijkheid daartoe zich voordeed. Het is niet te verwonderen, dat de „nationale regeringen" in de grensgebieden de oorlog verklaarden aan de socialistische regering in het centrum. Maar door de oorlogsverklaring werden zij natuurlijkerwijze tot haarden van de reaktie, die alles wat in Rusland kontra-revolutionair was aantrokken. Het is voor niemand een geheim, dat al de uit Rusland verdreven kontra-

revolutionairen naar deze haarden stroomden, dat zij zich daar, in deze haarden, tot witgardistische „nationale" regimenten formeerden.

Maar behalve de „nationale" regeringen bestaan er in de grensgebieden ook nog nationale arbeiders en boeren. Nog voor de Oktoberomwenteling georganiseerd in hun revolutionaire Sowjets van afgevaardigden, naar het voorbeeld van de Sowjets van afgevaardigden in het centrum van Rusland, hadden zij nooit de verbindingen met hun broeders in het Noorden verbroken. Zij streefden eveneens naar de overwinning op de bourgeoisie, zij streden eveneens voor de zegepraal van het socialisme. Het is niet te verwonderen, dat hun konflikt met „hun" nationale regeringen met de dag scherper werd. De Oktober-omwenteling versterkte slechts het verbond van de arbeiders en de boeren van de grensgebieden met de arbeiders en de boeren van Rusland en inspireerde hen met het geloof in de zegepraal van het socialisme. De oorlog van de „nationale regeringen" tegen de Sowjet-macht verscherpte hun konflikt met deze regeringen tot de volledige breuk met hen, tot de openlijke opstand tegen hen.

Op deze wijze vormde zich het socialistische verbond van de arbeiders en de boeren van geheel Rusland tegen het kontra-revolutionaire verbond van de nationaal-burgerlijke „regeringen" van de grensgebieden van Rusland.

Sommigen stellen de strijd van de „regeringen" der grensgebieden voor als een strijd voor de nationale bevrijding tegen het „harteloze centralisme" van de Sowjet-macht. Dit is niet waar. Geen enkele macht ter wereld heeft zulk een vérgaand decentralisme toegestaan, geen enkele regering ter wereld heeft de volken zulk een volledige nationale vrijheid verleend, als de Sowjetmacht in Rusland. De strijd van de „regeringen" van de grensgebieden was en blijft een strijd van de burgerlijke kontra-revolutie tegen het socialisme. De nationale vlag wordt slechts gehesen om de massa's te bedriegen, omdat het een populaire vlag is, die zich er goed toe leent om de kontra-revolutionaire plannen van de nationale bourgeoisie te bewimpelen.

Maar de strijd van de „nationale" en de gebieds-„regeringen" bleek een ongelijke strijd te zijn. Van twee kanten aangevallen: van buitenaf — door de Sowjetmacht en van binnenuit door

„hun eigen" arbeiders en boeren, moesten de „nationale regeringen" reeds na de eerste gevechten terugtrekken. De opstand van de Finse arbeiders en pachtboeren en de vlucht van de burgerlijke „Senaat"; de opstand van de Oekraïnse arbeiders en boeren en de vlucht van de burgerlijke „Rada"; de opstand van de arbeiders en de boeren aan de Don, de Koeban en in Siberië, het fiasco van Kaledin, van Kornilow en van de Siberische „regering"; de opstand van de Toerkestanse armen en de vlucht van de „Autonome Regering", de agrarische revolutie in de Kaukasus en de volledige hulpeloosheid van de „nationale Sowjets" van Georgië, Armenië en Azerbeidzjan, — dat zijn de algemeen bekende feiten, die demonstreren, dat de „regeringen" van de grensgebieden geheel en al geïsoleerd zijn van „hun" massa's. De volkomen verslagen „nationale regeringen" waren „genoopt" zich tegen „hun eigen" arbeiders en boeren om hulp te wenden tot de imperialisten van het Westen, de eeuwenlange onderdrukkers en uitbuiters der kleine nationaliteiten van de gehele wereld.

Zo begon de periode van de buitenlandse inmenging en bezetting van de grensgebieden, — een periode, die nog weer eens het kontra-revolutionaire karakter van de „nationale" en gebieds-„regeringen" ontmaskerde.

Eerst thans is het voor allen zonneklaar geworden, dat de nationale bourgeoisie niet streeft naar de bevrijding van „haar volk" van de nationale onderdrukking, maar naar de vrijheid om winsten te persen uit het volk, naar de vrijheid om haar eigen privileges en kapitalen te behouden.

Eerst thans is het duidelijk geworden, dat de bevrijding van de onderdrukte nationaliteiten ondenkbaar is zonder te breken met het imperialisme, zonder de omverwerping van de bourgeoisie der onderdrukte nationaliteiten, zonder de overgang van de macht in handen van de werkende massa's van deze nationaliteiten.

Aldus werd de oude burgerlijke opvatting van het beginsel van de zelfbeschikking met de leuze: „Alle macht aan de nationale bourgeoisie" ontmaskerd en door de loop van de revolutie zelf weggevaagd. De socialistische opvatting van de zelfbeschikking met de leuze: „Alle macht aan de werkende massa's van de onderdrukte nationaliteiten" verkreeg alle rechten en mogelijkheden van toepassing.

De Oktober-omwenteling, die een einde maakte aan de oude, burgerlijke nationale bevrijdingsbeweging, opende derhalve het tijdvak van de nieuwe, de socialistische beweging van de arbeiders en de boeren van de onderdrukte nationaliteiten, die gericht is tegen iedere en dus ook tegen de nationale onderdrukking, tegen de macht van de bourgeoisie, zowel tegen de „eigen" als tegen de vreemde bourgeoisie en tegen het imperialisme in het algemeen.

III. DE WERELD-BETEKENIS VAN DE OKTOBER-OMWENTELING.

Nadat de Oktober-revolutie in het centrum van Rusland had overwonnen en een reeks van grensgebieden beheerste, kon zij zich niet tot het grondgebied van Rusland beperken. In de atmosfeer van de imperialistische wereldoorlog en van de algemene ontevredenheid in de onderste lagen van de bevolking, moest zij wel naar de naburige landen overslaan. De breuk met het imperialisme en de bevrijding van Rusland van de roofoorlog; de publikatie van de geheime verdragen en de plechtige opheffing van de politiek van verovering van vreemde grondgebieden; het afkondigen van de nationale vrijheid en de erkenning van de onafhankelijkheid van Finland; de proklamatie van Rusland tot een „Federatie van nationale Sowjet-republieken" en de door de Sowjet-macht in de wereld geworpen strijdkreet van de vastberaden strijd tegen het imperialisme — dit alles moest wel een belangrijke invloed uitoefenen op het geknechte Oosten en het doodbloedende Westen.

En inderdaad, de Oktober-revolutie is de eerste revolutie ter wereld, die de werkende massa's van de onderdrukte volken van het Oosten, uit hun eeuwenlange slaap heeft gewekt en die hen betrokken heeft in de strijd tegen het wereldimperialisme. De vorming van arbeiders- en boerensowjets in Perzië, in China en Indië, naar het voorbeeld van de Sowjets in Rusland, getuigt daarvan overtuigend genoeg.

De Oktober-revolutie is de eerste revolutie ter wereld, die de arbeiders en soldaten van het Westen tot levend en redding brengend voorbeeld diende en die hen op de weg leidde naar de werkelijke bevrijding van de onderdrukking door de oorlog en

het imperialisme. De opstand van de arbeiders en de soldaten in Oostenrijk-Hongarije en in Duitsland, de vorming van Sowjets van arbeiders- en soldatenafgevaardigden, de revolutionaire strijd van de niet-rechtsgelijke volken van Oostenrijk-Hongarije tegen de nationale onderdrukking getuigen daarvan welsprekend genoeg.

Het gaat er geenszins om, dat de strijd in het Oosten en zelfs in het Westen er nog niet in geslaagd is, zich te bevrijden van de burgerlijk-nationalistische elementen, — het gaat er om, dat de strijd tegen het imperialisme een aanvang heeft genomen, dat hij wordt voortgezet en onvermijdelijk tot zijn logisch einde moet komen.

De buitenlandse inmenging en de bezettings-politiek van de „buitenlandse" imperialisten verscherpen slechts de revolutionaire crisis, betrekken nieuwe volken in de strijd en vergroten het gebied van de revolutionaire gevechten tegen het imperialisme.

Aldus brengt de Oktober-revolutie de verbinding tot stand tussen de volken van het achterlijke Oosten en het vooraanstaande Westen en brengt zij hen tezamen in het gemeenschappelijke kamp van de strijd tegen het imperialisme.

Aldus groeit het nationale vraagstuk van een afzonderlijk vraagstuk van de strijd tegen de nationale onderdrukking uit tot het algemene vraagstuk van de bevrijding van de naties, de koloniën en de half-koloniën van het imperialisme.

De doodzonde van de IIde Internationale en van haar leider Kautsky bestaat o.a. ook hierin, dat zij voortdurend naar de burgerlijke opvatting van de nationale zelfbeschikking afzakten, de revolutionaire zin van de nationale zelfbeschikking niet begrepen, het nationale vraagstuk niet op de revolutionaire bodem van de openlijke strijd tegen het imperialisme konden of wilden stellen, de nationale kwestie niet konden of wilden verbinden met die van de bevrijding der koloniën.

De stompzinnigheid van de Oostenrijkse sociaal-demokraten van het type Bauer en Renner bestaat ook juist hierin, dat zij het onverbrekelijke verband tussen het nationale vraagstuk en het vraagstuk van de macht niet hebben begrepen en het nationale vraagstuk van de politiek trachtten te scheiden, het binnen het kader van de culturele en opvoedingskwesties poogden op te sluiten, waarbij zij het bestaan van „kleinigheden",

zoals het imperialisme en zijn knechting van de koloniën vergaten.

Men zegt, dat de beginselen van de zelfbeschikking en van de „vaderlandsverdediging" in de situatie van de zich verheffende socialistische revolutie door de loop van de gebeurtenissen zelf worden opgeheven. In werkelijkheid worden niet de zelfbeschikking en de „vaderlandsverdediging" opgeheven, maar de burgerlijke uitlegging daarvan. Men behoeft slechts een blik te werpen op de bezette gebieden, die onder de onderdrukking van het imperialisme smachten en stormachtig naar hun bevrijding streven, men behoeft slechts naar Rusland te zien, dat een revolutionaire oorlog voert ter verdediging van het socialistische vaderland tegen de rovers van het imperialisme; men behoeft slechts na te denken over de gebeurtenissen, die zich thans in Oostenrijk-Hongarije afspelen; men behoeft slechts een blik te werpen op de geknechte koloniën en half-koloniën, waar reeds Sowjets werden georganiseerd (Indië, Perzië, China), — men behoeft slechts naar dit alles te zien om de gehele revolutionaire betekenis van het beginsel der zelfbeschikking in zijn socialistische uitlegging te begrijpen.

De grote internationale betekenis van de Oktober-omwenteling ligt in hoofdzaak hierin, dat zij:

1) het kader van het nationale vraagstuk heeft verruimd, het van een afzonderlijk vraagstuk van de strijd tegen de nationale onderdrukking heeft gemaakt tot een algemeen vraagstuk van de bevrijding der onderdrukte volken, de koloniën en half-koloniën van het imperialisme;

2) brede mogelijkheden en een werkelijke weg heeft geopend voor deze bevrijding, waardoor zij veel heeft bijgedragen om de bevrijding der onderdrukte volken van het Westen en het Oosten te verlichten, doordat zij hen in het gemeenschappelijke vaarwater van de zegevierende strijd tegen het imperialisme heeft geleid;

3) daardoor een brug heeft geslagen tussen het socialistische Westen en het geknechte Oosten en een nieuw front van de revolutie heeft gevormd van de proletariërs van het Westen over de Russische revolutie tot aan de onderdrukte volken van het Oosten tegen het wereldimperialisme.

Hierdoor laat zich dan ook het onbeschrijflijke enthousias-

me verklaren, dat de werkende en uitgebuite massa's van het Oosten en het Westen heden ten dage voor het Russische proletariaat koesteren.

Hierdoor laat zich ook hoofdzakelijk de beestachtige woede verklaren, waarmede de imperialistische rovers van de gehele wereld zich thans op Sowjet-Rusland hebben geworpen.

„Prawda", No. 241 en 250, 6 en 19 Nov. 1918.

DE POLITIEK VAN DE SOWJETMACHT TEN AANZIEN VAN HET NATIONALE VRAAGSTUK IN RUSLAND [37])

(1927)

Drie jaren revolutie en burgeroorlog in Rusland hebben getoond, dat de overwinning van de revolutie en de bevrijding van Rusland uit de klauwen van het imperialisme niet mogelijk zijn, zonder dat Centraal-Rusland en zijn grensgebieden elkaar wederzijds steunen. Centraal-Rusland, deze haard van de wereldrevolutie, kan zich zonder hulp van de grensgebieden, die grondstoffen, brandstoffen en levensmiddelen in overvloed bezitten, niet lang staande houden. Hunnerzijds zijn de grensgebieden van Rusland onvermijdelijk tot imperialistische knechtschap veroordeeld, zonder de politieke, militaire en organisatorische hulp van het meer ontwikkelde Centrale Rusland. Als de stelling juist is, dat het hoger ontwikkelde proletarische Westen de wereldbourgeoisie niet kan vernietigen zonder de steun van het minder ontwikkelde, maar aan grond- en brandstoffen rijke, door boeren bewoonde Oosten, dan is de andere stelling even juist, dat het meer ontwikkelde Centrale Rusland de revolutie niet ten einde kan voeren, zonder steun van de minder ontwikkelde, maar aan de nodige hulpbronnen rijke grensgebieden van Rusland.

De Entente heeft ongetwijfeld vanaf de eerste dagen van het ontstaan van de Sowjet-regering met deze omstandigheid rekening gehouden, toen zij haar plan tot ekonomische omsingeling

van Centraal-Rusland trachtte door te zetten, en wel door het van de belangrijkste grensgebieden te isoleren. In het verdere verloop blijft het plan van de ekonomische omsingeling van Rusland de onveranderlijke grondslag van alle veldtochten der Entente tegen Rusland, van 1918 tot 1920, haar tegenwoordige machinaties in de Oekraïne, Azerbeidzjan en Toerkestan niet uitgezonderd.

Van des te groter belang wordt het waarborgen van een duurzaam verbond tussen het centrum en de grensgebieden van Rusland.

Vandaar de noodzakelijkheid om bepaalde betrekkingen, bepaalde verbindingen in te stellen tussen het centrum en de grensgebieden van Rusland, die een hecht, onverbrekelijk verbond tussen hen waarborgen.

Wat moeten dit nu voor betrekkingen zijn, welke vormen moeten zij aannemen?

Met andere woorden: waarin bestaat de politiek van de Sowjetmacht op het gebied van het nationale vraagstuk in Rusland?

De eis van de afscheiding van de grensgebieden van Rusland, als vorm van de betrekkingen tussen het centrum en de grensgebieden, moet niet alleen worden verworpen, omdat hij in tegenspraak is met het stellen van de vraag zelf omtrent het aangaan van een verbond tussen het centrum en de grensgebieden, maar in de eerste plaats, omdat deze eis radikaal in tegenspraak is met de belangen van de volksmassa's, zowel die van het centrum als van de grensgebieden. Om nog te zwijgen over het feit, dat de afscheiding van de grensgebieden de revolutionaire macht van Centraal-Rusland zou ondermijnen, die de bevrijdingsbeweging van het Westen en Oosten stimuleert — de zich afscheidende grensgebieden zouden zelf onvermijdelijk tot knechtschap onder het internationale imperialisme vervallen. Men behoeft slechts een blik te slaan op Georgië, Armenië, Polen, Finland e.a., die na hun afscheiding van Rusland nog slechts de schijn van onafhankelijkheid hebben bewaard, maar in werkelijkheid tot machteloze vazallen van de Entente zijn geworden; men behoeft zich ten slotte slechts de jongste geschiedenis met de Oekraïne en Azerbeidzjan te herinneren, toen de eerste door het Duitse kapitaal en de tweede door de Entente werd uitgeplunderd, om ten volle het kontra-revolutionai-

DE POLITIEK VAN DE SOWJETMACHT TEN AANZIEN VAN HET NATIONALE VRAAGSTUK IN RUSLAND [37])

(1927)

Drie jaren revolutie en burgeroorlog in Rusland hebben getoond, dat de overwinning van de revolutie en de bevrijding van Rusland uit de klauwen van het imperialisme niet mogelijk zijn, zonder dat Centraal-Rusland en zijn grensgebieden elkaar wederzijds steunen. Centraal-Rusland, deze haard van de wereldrevolutie, kan zich zonder hulp van de grensgebieden, die grondstoffen, brandstoffen en levensmiddelen in overvloed bezitten, niet lang staande houden. Hunnerzijds zijn de grensgebieden van Rusland onvermijdelijk tot imperialistische knechtschap veroordeeld, zonder de politieke, militaire en organisatorische hulp van het meer ontwikkelde Centrale Rusland. Als de stelling juist is, dat het hoger ontwikkelde proletarische Westen de wereldbourgeoisie niet kan vernietigen zonder de steun van het minder ontwikkelde, maar aan grond- en brandstoffen rijke, door boeren bewoonde Oosten, dan is de andere stelling even juist, dat het meer ontwikkelde Centrale Rusland de revolutie niet ten einde kan voeren, zonder steun van de minder ontwikkelde, maar aan de nodige hulpbronnen rijke grensgebieden van Rusland.

De Entente heeft ongetwijfeld vanaf de eerste dagen van het ontstaan van de Sowjet-regering met deze omstandigheid rekening gehouden, toen zij haar plan tot ekonomische omsingeling

van Centraal-Rusland trachtte door te zetten, en wel door het van de belangrijkste grensgebieden te isoleren. In het verdere verloop blijft het plan van de ekonomische omsingeling van Rusland de onveranderlijke grondslag van alle veldtochten der Entente tegen Rusland, van 1918 tot 1920, haar tegenwoordige machinaties in de Oekraïne, Azerbeidzjan en Toerkestan niet uitgezonderd.

Van des te groter belang wordt het waarborgen van een duurzaam verbond tussen het centrum en de grensgebieden van Rusland.

Vandaar de noodzakelijkheid om bepaalde betrekkingen, bepaalde verbindingen in te stellen tussen het centrum en de grensgebieden van Rusland, die een hecht, onverbrekelijk verbond tussen hen waarborgen.

Wat moeten dit nu voor betrekkingen zijn, welke vormen moeten zij aannemen?

Met andere woorden: waarin bestaat de politiek van de Sowjetmacht op het gebied van het nationale vraagstuk in Rusland?

De eis van de afscheiding van de grensgebieden van Rusland, als vorm van de betrekkingen tussen het centrum en de grensgebieden, moet niet alleen worden verworpen, omdat hij in tegenspraak is met het stellen van de vraag zelf omtrent het aangaan van een verbond tussen het centrum en de grensgebieden, maar in de eerste plaats, omdat deze eis radikaal in tegenspraak is met de belangen van de volksmassa's, zowel die van het centrum als van de grensgebieden. Om nog te zwijgen over het feit, dat de afscheiding van de grensgebieden de revolutionaire macht van Centraal-Rusland zou ondermijnen, die de bevrijdingsbeweging van het Westen en Oosten stimuleert — de zich afscheidende grensgebieden zouden zelf onvermijdelijk tot knechtschap onder het internationale imperialisme vervallen. Men behoeft slechts een blik te slaan op Georgië, Armenië, Polen, Finland e.a., die na hun afscheiding van Rusland nog slechts de schijn van onafhankelijkheid hebben bewaard, maar in werkelijkheid tot machteloze vazallen van de Entente zijn geworden; men behoeft zich ten slotte slechts de jongste geschiedenis met de Oekraïne en Azerbeidzjan te herinneren, toen de eerste door het Duitse kapitaal en de tweede door de Entente werd uitgeplunderd, om ten volle het kontra-revolutionai-

re karakter van de eis tot afscheiding der grensgebieden onder de tegenwoordige internationale verhoudingen te begrijpen. In een situatie, waarin de strijd tussen het proletariaat van Rusland en de imperialistische Entente op leven en dood is ontbrand, zijn er voor de grensgebieden slechts twee uitwegen mogelijk:

o f tezamen met Rusland, en dan de bevrijding van de werkende massa's der grensgebieden van de imperialistische onderdrukking;

o f tezamen met de Entente, en dan onvermijdelijk onder het imperialistische juk.

Een derde uitweg is er niet. De zogenaamde onafhankelijkheid van het zogenaamde onafhankelijke Georgië, Armenië, Polen, Finland e.a. is slechts bedriegelijke schijn, die de volkomen afhankelijkheid van deze, met uw verlof, staten van de een of andere groep imperialisten bemantelt.

Natuurlijk, de grensgebieden van Rusland, de naties en de volksstammen, die deze grensgebieden bewonen, hebben evenals alle andere naties het onvervreemdbare recht op afscheiding van Rusland en indien de een of andere van deze naties in haar meerderheid besloot, zich van Rusland af te scheiden, zoals dat in 1917 met Finland het geval is geweest, zou er waarschijnlijk voor Rusland niets anders overblijven dan het feit te konstateren en de afscheiding te sanktioneren. Het gaat hier echter niet om de rechten van de naties, waarover niet valt te twisten, maar om de belangen van de volksmassa's, zowel in het centrum als in de grensgebieden, het gaat om het karakter van de agitatie, dat door deze belangen wordt bepaald en welke agitatie onze partij verplicht is te voeren, indien zij zich zelf niet wil verloochenen, indien zij in een bepaalde richting invloed wil uitoefenen op de wil van de werkende massa's van de nationaliteiten. Welnu, de belangen van de volksmassa's spreken er voor, dat in het gegeven stadium van de revolutie de eis tot afscheiding der grensgebieden in hoge mate kontra-revolutionair is.

Op dezelfde wijze moet de zogenaamde cultureel-nationale autonomie, als een vorm van het verbond tussen het centrum en de grensgebieden van Rusland, worden uitgesloten. De praktijk van Oostenrijk-Hongarije (het geboorteland van de cultureel-nationale autonomie) heeft in de laatste tien jaar ten volle de vergankelijkheid en de niet-levensvatbaarheid van

de cultureel-nationale autonomie, als een vorm van het verbond tussen de werkende massa's van de verschillende volken van een vele nationaliteiten omvattende staat, aangetoond. Springer en Bauer, deze scheppers van de cultureel-nationale autonomie, die thans met de scherven zitten van hun listig bedacht nationaal program, dienen als het levende bewijs daarvan. Tenslotte was onlangs de officiële verkondiger van de cultureel-nationale autonomie in Rusland, de eens vermaarde „Boend", gedwongen om zelf officieel de overbodigheid van de cultureel-nationale autonomie te erkennen toen hij openlijk verklaarde, dat:

> „de eis van de nationaal-culturele autonomie, binnen het kader van de kapitalistische orde opgesteld, onder de verhoudingen van de socialistische revolutie, zijn betekenis verliest". (Zie „De XIIde Konferentie van de Boend", blz. 21, 1920).

Er rest slechts de g e b i e d s -autonomie van de grensgebieden, die zich door bijzondere levenswijze en bijzondere nationale samenstelling onderscheiden, als de enig doelmatige vorm van het verbond tussen het centrum en de grensgebieden, — een autonomie, die de grensgebieden van Rusland met het centrum, door de banden van een federatief verbond, moet verbinden. Dat wil zeggen die zelfde Sowjet-autonomie, die door de Sowjet-macht reeds in de eerste dagen van haar bestaan werd afgekondigd en die tegenwoordig in de grensgebieden wordt verwezenlijkt in de vorm van administratieve gemeenschappen en autonome Sowjet-republieken.

De Sowjet-autonomie is niet iets verstards, niet iets dat voor altijd is gegeven; zij laat de meest verschillende vormen en trappen van ontwikkeling toe. Van de beperkte administratieve autonomie (de Wolga-Duitsers, de Tsjoewasjen, de Kareliërs) gaat zij tot een meer uitgebreide politieke autonomie over (de Basjkieren, de Tartaren aan de Wolga, de Kirgiezen), van de uitgebreide politieke autonomie tot de nog meer uitgebreide vorm daarvan (de Oekraïnse, Toerkestan) en tenslotte van het Oekraïnse type van autonomie tot de hoogste vorm daarvan, tot verdragsbetrekkingen (Azerbeidzjan). Deze elasticiteit van de Sowjet-autonomie is een van haar voornaamste verdiensten, want zij maakt het mogelijk om de gehele verscheidenheid van de grensgebieden van Rusland, die op de meest verschillende

trap van culturele en ekonomische ontwikkeling staan, te omvatten. De drie jaren van Sowjet-politiek op het gebied van het nationale vraagstuk in Rusland hebben getoond, dat de Sowjet-macht zich op de juiste weg bevindt als zij de Sowjet-autonomie in haar menigvuldige vormen verwezenlijkt, want alleen dank zij deze politiek is het haar gelukt, zich in de meest afgelegen streken van de grensgebieden van Rusland een weg te banen, de achterlijkste en in nationaal opzicht meest uiteenlopende massa's tot politiek leven te wekken, deze massa's door draden van de meest verschillende soort met het centrum te verbinden, — een taak, die niet alleen door geen enkele regering ter wereld werd opgelost, maar die ook door geen enkele regering werd gesteld, (zij waren bang, die te stellen!). De nieuwe administratieve indeling van Rusland volgens de beginselen van de Sowjet-autonomie is nog niet voltooid. De Noord-Kaukasiërs, de Kalmukken, de Tsjerimisen, de Wotjaken, de Boerjaten e.a. wachten nog op de oplossing van het vraagstuk, maar hoe de administratieve kaart van het toekomstige Rusland er ook moge uitzien, welke tekortkomingen er op dit gebied ook mogen zijn begaan — en er zijn inderdaad enige tekortkomingen geweest, — men moet erkennen, dat Rusland met de invoering van de nieuwe administratieve indeling volgens de beginselen van de gebiedsautonomie, een geweldige stap vooruit heeft gedaan op de weg van de aaneensluiting van de grensgebieden om het proletarische centrum, op de weg van de toenadering van de staatsmacht tot de brede volksmassa's van de grensgebieden.

Maar de afkondiging van deze of gene vorm van Sowjet-autonomie, de uitvaardiging van dienovereenkomstige dekreten en besluiten, ja zelfs het vormen van regeringen in de grensgebieden in de vorm van Gebieds-Raden van Volkskommissarissen van de Autonome Republieken, dat alles is nog lang niet toereikend om het verbond tussen de grensgebieden en het centrum te verankeren. Om dit verbond te verankeren moet men in de eerste plaats de vervreemding en de afgeslotenheid van de grensgebieden opheffen, evenals de patriarchale verhoudingen en de cultuurloosheid, het wantrouwen jegens het centrum, die in de grensgebieden als erfenis van de beestachtige politiek van het tsarisme zijn overgebleven. Het tsarisme heeft met voorbedachte rade de patriarchaal-feodale onder-

drukking in de grensgebieden aangekweekt om de massa's in slavernij en onwetendheid te houden. Het tsarisme heeft met voorbedachte rade de beste plekjes van de grensgebieden met kolonisten bevolkt, om de inheemse bevolking naar de minst gunstige gebieden terug te dringen en de nationale tweedracht te versterken. Het tsarisme heeft de inheemse school, het theater, de inrichtingen voor opvoeding en onderwijs in het nauw gedreven en soms eenvoudig opgeheven om de massa's onwetend te doen blijven. Het tsarisme heeft ieder initiatief van de besten uit de inheemse bevolking de kop ingedrukt. Het tsarisme heeft tenslotte iedere aktiviteit van de volksmassa's der grensgebieden verhinderd. Door dit alles heeft het tsarisme bij de inheemse bevolking het diepste wantrouwen jegens al wat Russisch is doen ontstaan, een wantrouwen, dat soms in vijandschap overgaat. Om het verbond tussen Centraal-Rusland en de grensgebieden te verankeren, moet dit wantrouwen worden overwonnen, moet er een atmosfeer van wederzijds begrijpen en van broederlijk vertrouwen worden geschapen. Maar om dit wantrouwen te overwinnen, moeten de volksmassa's van de grensgebieden in de eerste plaats geholpen worden om zich van de overblijfselen van het feodaal-patriarchale juk te bevrijden, moeten alle voorrechten van de kolonisten, welke dan ook, worden opgeheven, — metterdaad worden opgeheven en niet alleen met het woord — moeten de volksmassa's in de gelegenheid worden gesteld om van de materiële voordelen van de revolutie te genieten. Kortom: men moet de massa's bewijzen, dat het proletarische Centrale Rusland hun, en alleen maar hun belangen verdedigt en dit moet men niet alleen bewijzen door onderdrukkingsmaatregelen tegen de kolonisten en de burgerlijke nationalisten, die niet zelden door de massa's volstrekt niet worden begrepen, maar in de eerste plaats door een konsekwente en doordachte ekonomische politiek.

Allen kennen de eis der liberalen van het algemene verplichte onderwijs. De kommunisten in de grensgebieden kunnen niet meer rechts zijn dan de liberalen, zij moeten daar het algemene onderwijs invoeren, indien zij de onwetendheid van het volk willen overwinnen, indien zij het centrum en de grensgebieden van Rusland geestelijk nader tot elkaar willen brengen. Maar hiervoor is noodzakelijk, dat de inheemse nationale school, het nationale theater, de nationale inrichtingen voor

opvoeding en onderwijs tot ontwikkeling worden gebracht, dat het culturele peil van de volksmassa's in de grensgebieden wordt verheven, want het behoeft wel nauwelijks te worden bewezen, dat onwetendheid en achterlijkheid de gevaarlijkste vijanden van de Sowjet-macht zijn. Wij weten niet, in hoeverre ons werk in deze richting in het algemeen succes heeft, er is ons echter medegedeeld, dat in een van de belangrijkste grensgebieden het plaatselijke Volkscommissariaat voor Onderwijs aan de inheemse school in totaal slechts 10% van zijn kredieten besteedt. Indien dit waar is, dan moet men erkennen, dat wij op dit gebied ons helaas niet ver van het „oude regime" hebben verwijderd.

De Sowjet-macht is geen macht die losstaat van het volk, integendeel, zij is naar haar aard de enige macht, die uit de Russische volksmassa's is voortgekomen, die hun vertrouwd is en nastaat. Daaruit is dan ook die ongekende kracht en elasticiteit te verklaren, die de Sowjet-macht in kritieke ogenblikken aan de dag pleegt te leggen. Het is nodig, dat de Sowjet-macht aan de volksmassa's van de grensgebieden van Rusland evenzo vertrouwd wordt en hun even nastaat. Om echter deze volksmassa's met de Sowjet-macht vertrouwd te maken, moet zij zich in de eerste plaats voor hen verstaanbaar maken. Daarom is het noodzakelijk, dat alle Sowjet-organen in de grensgebieden, het gerecht, de administratie, de ekonomische organen, de organen van de direkte macht (en ook de partij-organen), voorzover dit mogelijk is worden samengesteld uit plaatselijke krachten, die de levenswijze, de zeden en gewoonten, de taal van de inheemse bevolking kennen, dat in deze instellingen de besten uit de inheemse volksmassa's worden opgenomen, dat de inheemse werkende massa's bij alle takken van bestuur van het land worden betrokken, de militaire formaties daarbij inbegrepen, opdat de massa's zullen zien, dat de Sowjet-macht en haar organen, het werk van hun eigen inspanning, de belichaming van hun eigen verwachtingen zijn. Alleen op deze wijze kan er een onverbrekelijke geestelijke band worden gelegd tussen de massa's en de staatsmacht, alleen op deze wijze kan men de Sowjet-macht aan de werkende massa's van de grensgebieden begrijpelijk en vertrouwd maken.

Sommige kameraden beschouwen de autonome republieken van Rusland en in het algemeen de Sowjet-autonomie als een

tijdelijk, zij het ook noodzakelijk kwaad, dat met het oog op bepaalde omstandigheden wel moest worden toegelaten, dat men echter moet bestrijden om het mettertijd uit de weg te ruimen. Het behoeft wel nauwelijks te worden bewezen, dat deze opvatting totaal onjuist is en in ieder geval met de politiek van de Sowjet-macht op het gebied van het nationale vraagstuk niets gemeen heeft. De Sowjet-autonomie is niet iets abstrakts of uitgedachts, en nog minder mag men haar als een holle deklaratie, een holle belofte beschouwen. De Sowjet-autonomie is de meest reële, de meest konkrete vorm van de vereniging van de grensgebieden met Centraal-Rusland. Niemand zal willen loochenen, dat de Oekraïne, Azerbeidzjan, Toerkestan, Kirgizië, Basjkirië, Tartarije en andere grensgebieden, indien zij naar de culturele en materiële opbloei van de volksmassa's streven, het niet kunnen stellen zonder eigen scholen, zonder overwegend uit inheemsen samengestelde rechtbanken, bestuurs- en machtsorganen. Nog meer: een werkelijke sowjetisatie van deze gebieden, hun vervorming tot Sowjet-landen, die met Centraal-Rusland nauw tot één staatsgeheel zijn verbonden, is o n d e n k b a a r zonder het op grote schaal organiseren van inheemse scholen, zonder de vorming van rechtbanken, van een administratie, van machtsorganen e.a. uit personen, die de levenswijze en de taal van de bevolking kennen. Maar dit instellen van scholen, rechtbanken, van een administratie en machtsorganen in de moedertaal betekent juist de Sowjet-autonomie in de praktijk verwezenlijken, want de Sowjet-autonomie is niets anders dan de som van al deze in Oekraïnse, Toerkestanse, Kirgisische e.a. vormen gehulde instellingen.

Hoe kan men na dit alles nog ernstig spreken over het vergankelijke van de Sowjet-autonomie, over de noodzakelijkheid om haar te bestrijden enz?

Een van beide:

o f de Oekraïnse, Azerbeidzjanse, Kirgisische, Oesbeekse, Basjkierse en andere talen zijn werkelijk een realiteit en dan is het dus in deze gebieden absoluut noodzakelijk om eigen scholen, rechtbanken, een eigen administratie en machtsorganen uit inheemsen te vormen — dan moet de Sowjet-autonomie in deze gebieden tot het einde toe, zonder voorbehoud worden ingevoerd:

of de Oekraïnse, Azerbeidzjanse en andere talen zijn een puur verzinsel en zijn er derhalve geen scholen en andere instellingen in de moedertaal nodig — dan moet de Sowjet-autonomie als overbodige rommel aan de kant worden gezet.

Het zoeken naar een derde weg is het gevolg van gebrek aan kennis van zaken of van een beklagenswaardig gebrek aan inzicht.

Een van de ernstige hindernissen bij de invoering van de Sowjet-autonomie is het grote tekort aan intellektuele krachten uit de inheemse bevolking in de grensgebieden, het tekort aan instrukteurs op alle gebieden van het Sowjet- en partijwerk, zonder uitzondering. Dit tekort moet onvermijdelijk zowel het voorlichtingswerk in de grensgebieden remmen als ook het werk van de revolutionaire opbouw. Maar juist daarom zou het onverstandig zijn en schadelijk voor de zaak, om deze toch reeds weinig talrijke groepen van inheemse intellektuelen van zich af te stoten, die wellicht de volksmassa's wel zouden willen dienen, maar dit niet kunnen doen, misschien omdat zij zich als niet-kommunisten door een atmosfeer van wantrouwen omringd voelen en eventuele onderdrukkingsmaatregelen vrezen. Op deze groepen kan men met succes de politiek toepassen van hen in het Sowjet-werk te betrekken, hen in funkties bij de ekonomie, de landbouw, de voedselvoorziening enz., op te nemen, met het doel, hen geleidelijk te sowjetiseren. Want men zal nauwelijks kunnen beweren, dat deze intellektuelengroepen minder betrouwbaar zijn dan, bij voorbeeld, de kontra-revolutionaire militaire specialisten, die ondanks hun kontra-revolutionaire gezindheid toch op zeer belangrijke posten bij het werk werden betrokken en die daarna werden gesowjetiseerd.

Het benutten van de nationale intellektuelen-groepjes is echter nog lang niet voldoende om de behoeften aan instrukteurs te bevredigen. Tegelijkertijd moet in de grensgebieden een omvangrijk net van kursussen en scholen voor alle takken van bestuur worden ingericht, om instrukteurs-kaders uit inheemsen te vormen. Want het is duidelijk, dat zonder zulke kaders, het organiseren van inheemse scholen, rechtbanken, administratieve organen en andere instellingen in de moedertaal, ten zeerste zal worden bemoeilijkt.

Een niet minder ernstige hindernis bij de invoering van de

Sowjet-autonomie is de niet zelden in grove taktloosheid overgaande overijling, die sommige kameraden bij de sowjetisatie van de grensgebieden aan de dag leggen. Wanneer deze kameraden in gebieden, die een gehele historische periode bij Centraal-Rusland ten achter zijn gebleven, in gebieden, waar de middeleeuwse verhoudingen nog niet geheel zijn gelikwideerd, besluiten om zich „heldhaftig in te spannen" teneinde het „zuivere kommunisme" in te voeren, dan kan men met zekerheid zeggen, dat zulk een kavallerie-charge, zulk een „kommunisme", niets goeds zal opleveren. Deze kameraden zouden wij aan het bekende punt van ons program willen herinneren, dat als volgt luidt:

> „De Russische Kommunistische Partij staat op het historische klassestandpunt en neemt in aanmerking op welke trap van historische ontwikkeling een gegeven natie staat: op de weg van de middeleeuwse verhoudingen naar de burgerlijke demokratie of van de burgerlijke demokratie naar de Sowjet- of proletarische demokratie enz."

En verder:

> „In ieder geval moet het proletariaat van die naties, die onderdrukkende naties waren, bijzondere voorzichtigheid aan de dag leggen en bijzondere aandacht schenken aan de overblijfselen van de nationale gevoelens bij de werkende massa's der onderdrukte of niet-rechtsgelijke naties" (zie „Het program van de Russische Kommunistische Partij").

D.w.z., indien bijvoorbeeld de direkte weg van de herverdeling van de woningruimte in Azerbeidzjan, de Azerbeidzjanse massa's, die de woning, de huiselijke haard als onschendbaar en heilig beschouwen, van ons afstoot, dan is het duidelijk, dat wij de direkte weg van de herverdeling van de woningruimte door een indirekte moeten vervangen, door een omweg, om het zelfde doel te bereiken. Of ook: indien bijvoorbeeld de Dagestanse massa's, die sterk met religieuze vooroordelen zijn behebt, met de kommunisten mee gaan „op grond van het Sjariaat", dan is het duidelijk, dat de direkte weg van de strijd te-

gen de religieuze vooroordelen in dit land door indirekte, voorzichtiger wegen moet worden vervangen. Enz. enz.

Om kort te gaan: van de kavallerie-charges tot „onmiddellijke kommunisatie" van de achterlijke volksmassa's moet men tot een behoedzame en doordachte politiek overgaan, waardoor deze massa's geleidelijk in de algemene stroom van de Sowjetontwikkeling worden opgenomen.

Dit zijn in het algemeen de praktische voorwaarden voor de verwezenlijking van de Sowjet-autonomie, voorwaarden wier doorvoering de geestelijke toenadering en het hechte revolutionaire verbond tussen het centrum en de grensgebieden van Rusland verzekeren.

Sowjet-Rusland neemt een ter wereld nog ongekende proef om het gemeenschappelijke samenleven van een reeks van nationaliteiten en volksstammen binnen het kader van een proletarische eenheidsstaat, volgens de beginselen van het wederzijdse vertrouwen en van de vrijwillige en broederlijke instemming te organiseren. Drie jaren van revolutie hebben getoond, dat deze proef alle kans heeft om te slagen. Maar deze proef kan slechts dan op volledig succes rekenen, indien onze praktische politiek op het gebied van het nationale vraagstuk, ter plaatse niet van de eisen van de geproklameerde Sowjet-autonomie in al haar verschillende vormen en stadia zal afwijken, indien iedere van onze praktische stappen ter plaatse er toe zal bijdragen, dat de volksmassa's van de grensgebieden aan de hogere proletarische geestelijke en materiële cultuur zullen deelnemen en wel in vormen, die aan de levenswijze en het nationaal eigene van de massa's beantwoorden.

Daarin ligt de waarborg voor de verankering van het revolutionaire bondgenootschap tussen Centraal-Rusland en de grensgebieden van Rusland, waartegen alle machinaties van de Entente als as in de wind zullen verstuiven.

„Prawda" 10 Oktober 1920.

OVER DE EERSTKOMENDE TAAK VAN DE PARTIJ OP HET GEBIED VAN HET NATIONALE VRAAGSTUK

Stellingen voor het Xde Kongres van de R.K.P.(b.), bekrachtigd door het Centraal-Komitee van de partij.

(1921).

I. HET KAPITALISTISCHE STELSEL EN DE NATIONALE ONDERDRUKKING.

1. De moderne naties zijn het produkt van een bepaald tijdperk, het tijdperk van het opkomende kapitalisme. Het proces van de likwidatie van het feodalisme en van de ontwikkeling van het kapitalisme is tegelijkertijd het proces van de aaneensluiting van de mensen tot naties. De Engelsen, de Fransen, de Duitsers, de Italianen sloten zich tot naties aaneen tijdens de zegevierende ontwikkeling van het kapitalisme, dat over de feodale verbrokkeldheid triomfeerde.

2. Daar, waar de vorming van de naties naar tijdsorde over het geheel samenviel met de vorming van gecentraliseerde staten, namen de naties natuurlijkerwijze een staatsvorm aan en ontwikkelden zij zich tot zelfstandige burgerlijk-nationale staten. Zo geschiedde het in Engeland (behalve in Ierland), in Frankrijk en in Italië. In het Oosten van Europa daarentegen, voltrok zich de vorming van gecentraliseerde staten, verhaast

door de behoefte tot zelfverdediging, (de inval van de Turken, van de Mongolen enz.) voor de likwidatie van het feodalisme, en dus nog voor de vorming van naties. Dientengevolge ontwikkelden zich hier de naties niet tot nationale staten, zij konden dit niet, maar zij vormden een aantal gemengde, uit vele naties bestaande, burgerlijke staten, die gewoonlijk uit een sterke, heersende natie en een aantal zwakke onderworpen naties bestonden. Zulke staten waren Oostenrijk, Hongarije, Rusland.

3. Nationale staten, zoals Frankrijk en Italië, die in de eerste tijd hoofdzakelijk op hun eigen nationale krachten steunden, kenden in het algemeen gesproken, geen nationale onderdrukking. In tegenstelling hiertoe zijn de nationaliteitenstaten, die op heerschappij van één natie — of juister gezegd van de heersende klasse daarvan — over de overige naties zijn opgebouwd, het oorspronkelijke geboorteland en het voornaamste strijdperk van de nationale bewegingen. De tegenstellingen tussen de belangen van de heersende natie en die van de onderworpen naties, zijn tegenstellingen, zonder wier oplossing een stabiel bestaan van de nationaliteitenstaat niet mogelijk is. De tragedie van de burgerlijke nationaliteitenstaat is hierin gelegen, dat hij niet in staat is om deze tegenstellingen tot oplossing te brengen, dat ieder zijner pogingen om met behoud van de partikuliere eigendom en van de ongelijkheid der klassen, de naties „op gelijk niveau te brengen" en de nationale minderheden te „beschermen", gewoonlijk op een nieuwe mislukking, een nieuwe verscherping van de nationale konflikten uitloopt.

4. De verdere groei van het kapitalisme in Europa, de behoeften aan nieuwe afzetmarkten, het zoeken naar grond- en brandstoffen en tenslotte de ontwikkeling van het imperialisme, de kapitaaluitvoer en de noodzakelijkheid om de grote zee- en spoorwegen te beschermen, leidden enerzijds tot het veroveren van nieuwe grondgebieden door de oude nationale staten, die daardoor tot nationaliteitenstaten (koloniale staten) werden, met de aan deze staten eigen nationale onderdrukking en nationale konflikten (Engeland, Frankrijk, Duitsland, Italië); anderzijds versterkten zij onder de heersende naties van de oude nationaliteitenstaten de drang niet alleen naar het behoud van de oude staatsgrenzen, maar ook naar de uitbrei-

ding daarvan, naar de onderwerping van nieuwe (zwakkere) nationaliteiten op kosten van de naburige staten. Daardoor werd het nationale vraagstuk uitgebreid en tenslotte door de gang van zaken zelf met het algemene vraagstuk van de koloniën versmolten, de nationale onderdrukking werd van een interne aangelegenheid van de staat tot een vraagstuk tussen de staten onderling, tot een vraagstuk van de strijd (en van de oorlog) van de imperialistische „grote" mogendheden voor de onderwerping van de zwakke, niet-rechtsgelijke nationaliteiten.

5. De imperialistische oorlog, die de onverzoenlijke nationale tegenstellingen en de innerlijke zwakheid van de burgerlijke nationaliteitenstaten tot op de wortel blootlegde, leidde tot de uiterste verscherping van de nationale konflikten binnen de koloniale overwinnaarsstaten (Engeland, Frankrijk en Italië), tot het volledige verval van de overwonnen oude nationaliteitenstaten (Oostenrijk, Hongarije, Rusland 1917) en tenslotte, als de „radikaalste" oplossing van het nationale vraagstuk door de bourgeoisie, tot de vorming van nieuwe burgerlijke nationale staten (Polen, Tsjecho-Slowakije, Joego-Slavië, Finland, Georgië, Armenië e.a.). Maar de vorming van nieuwe zelfstandige nationale staten bewerkte niet het vreedzame samenleven van de nationaliteiten, zij hief noch de nationale ongelijkheid, noch de nationale onderdrukking op, zij kon dat alles niet doen, omdat de nieuwe nationale staten, die op de partikuliere eigendom en de ongelijkheid der klassen berusten, niet kunnen bestaan: a) zonder de onderdrukking van hun eigen nationale minderheden (Polen, dat de Wit-Russen, de Joden, de Lithauers, Oekraïners, Georgië, dat de Oseten, de Abchazen, de Armeniërs, Joego-Slavië, dat de Kroaten, de Bosnjaken enz. onderdrukt), b) zonder de uitbreiding van hun grondgebied op kosten van hun buren, hetgeen konflikten en oorlogen verwekt (Polen tegen Lithauen, de Oekraïne en Rusland; Joego-Slavië tegen Bulgarije; Georgië tegen Armenië, Turkije enz.), c) zonder in financieel, ekonomisch en militair opzicht aan de imperialistische „grote" mogendheden ondergeschikt te zijn.

6. Aldus biedt de na-oorlogsperiode een troosteloos beeld van nationale vijandschap, ongelijkheid, onderdrukking, van konflikten, oorlogen, imperialistische beestachtigheden van de kant van de naties der beschaafde landen, zowel jegens elkaar als jegens de niet-rechtsgelijke volken: aan de ene kant enige

„grote" mogendheden, die de gehele massa van de afhankelijke en „onafhankelijke" (maar feitelijk volkomen afhankelijke) nationale staten onderdrukken en uitbuiten en de strijd van deze mogendheden onderling om het monopolie op de uitbuiting van de nationale staten; aan de andere kant de strijd van de nationale staten, de afhankelijke zowel als de „onafhankelijke", tegen de ondragelijke onderdrukking door de „grote" mogendheden; de strijd van de nationale staten onderling voor de uitbreiding van hun nationaal grondgebied; de strijd van iedere nationale staat afzonderlijk tegen zijn onderdrukte nationale minderheden; tenslotte het sterker worden van de bevrijdingsbeweging van de koloniën tegen de „grote" mogendheden en de verscherping van de nationale konflikten, zowel binnen deze mogendheden, als ook binnen de nationale staten, die in de regel een aantal nationale minderheden omvatten. Dat is het „wereldbeeld", dat de imperialistische oorlog ons als erfenis heeft achter gelaten.

De burgerlijke maatschappij bleek, wat de oplossing van het nationale vraagstuk betreft, volkomen bankroet te zijn.

II. HET SOWJET-STELSEL EN DE NATIONALE VRIJHEID

1. Terwijl de partikuliere eigendom en het kapitaal de mensen onvermijdelijk van elkaar scheiden, de nationale tweedracht aanwakkeren en de nationale onderdrukking versterken, brengen de kollektieve eigendom en de kollektieve arbeid even onvermijdelijk de mensen nader tot elkaar, verzwakken zij de nationale tweedracht en vernietigen zij de nationale onderdrukking. Het bestaan van het kapitalisme zonder nationale onderdrukking is even ondenkbaar, als het bestaan van het socialisme zonder bevrijding van de onderdrukte naties, zonder nationale vrijheid. Chauvinisme en nationale strijd zijn onvermijdelijk, onafwendbaar, zolang de boeren (en de kleine burgerij in het algemeen) vervuld zijn van nationalistische vooroordelen en de bourgeoisie volgen; en omgekeerd kan men de nationale vrede en de nationale vrijheid als verzekerd beschouwen, als de boeren het proletariaat volgen, d.w.z. wanneer de diktatuur van het proletariaat is verzekerd. Daarom vormen de overwinning van de Sowjets en de instelling van de diktatuur van het proletariaat de fundamentele voorwaarde voor de vernietiging

van de nationale onderdrukking, de invoering van de nationale gelijkheid en de verzekering van de rechten der nationale minderheden.

2. De ervaring van de Sowjet-revolutie bevestigt deze stelling volkomen. Het invoeren van het Sowjet-stelsel in Rusland en de afkondiging van het recht van de naties op afscheiding van de staat, hebben een totale ommekeer teweeggebracht in de betrekkingen tussen de werkende massa's van de nationaliteiten van Rusland, zij hebben de oude nationale vijandschap verzwakt, de bodem onder de nationale onderdrukking weggeslagen en voor de Russische arbeiders het vertrouwen veroverd van hun broeders van de andere nationaliteiten, niet alleen in Rusland, maar ook in Europa en Azië, en dit vertrouwen is gestegen tot geestdrift, tot de bereidheid om voor de gemeenschappelijke zaak te strijden. De vorming van de Sowjet-republieken in Azerbeidzjan en Armenië heeft tot dezelfde resultaten geleid, doordat het een einde maakte aan de nationale konflikten en de „eeuwenoude" vijandschap tussen de Turkse en Armeense, tussen de Armeense en de Azerbeidzjanse werkende massa uit de weg ruimde. Hetzelfde geldt voor de tijdelijke overwinning van de Sowjets in Hongarije, Beieren, Finland en Letland. Anderzijds kan men met zekerheid zeggen, dat de Russische arbeiders Koltsjak en Denikin niet hadden kunnen overwinnen en de Azerbeidzjanse en Armeense republieken geen vaste voet hadden kunnen zetten, zonder de overwinning op de nationale vijandschap en de nationale onderdrukking bij zich zelf, zonder het vertrouwen en de geestdrift die de werkende massa's van de nationaliteiten van het Westen en het Oosten hun schonken. De consolidatie van de Sowjet-republieken en de opheffing van de nationale onderdrukking zijn twee zijden van een en hetzelfde proces van de bevrijding der werkers van de imperialistische slavernij.

3. Maar het bestaan van de Sowjet-republieken, zelfs al zijn ze nog zo gering van afmeting, vormt een dodelijke bedreiging voor het imperialisme. Deze bedreiging ligt niet alleen hierin besloten, dat de Sowjet-republieken, na hun breuk met het imperialisme, van koloniën en half-koloniën tot werkelijk zelfstandige staten werden en daardoor de imperialisten van een bepaald stuk grondgebied en van bepaalde inkomsten beroofden, maar vooral hierin, dat reeds het bestaan van de

Sowjet-republieken op zich zelf, iedere stap van deze republieken tot onderdrukking van de bourgeoisie en tot consolidatie van de diktatuur van het proletariaat, de sterkste propaganda is tegen het kapitalisme en het imperialisme, een agitatie voor de bevrijding van de afhankelijke landen van de imperialistische slavernij en een onweerstaanbare faktor van verval en desorganisatie van het kapitalisme in al zijn vormen. Vandaar dat de strijd van de imperialistische „grote" mogendheden tegen de Sowjet-republieken onvermijdelijk is, vandaar het streven van de „grote" mogendheden om deze republieken te vernietigen. De geschiedenis van de strijd van de „grote" mogendheden tegen Sowjet-Rusland, die de ene burgerlijke regering van de grensgebieden na de andere, de ene groep kontra-revolutionaire generaals na de andere tegen Sowjet-Rusland in het veld brengen, die Sowjet-Rusland zorgvuldig blokkeren en in het algemeen trachten, het ekonomisch te isoleren, — deze geschiedenis getuigt er welsprekend van, dat onder de gegeven internationale verhoudingen, in de situatie van de kapitalistische omsingeling, geen enkele Sowjet-republiek, afzonderlijk genomen, zich tegen ekonomische uitputting en militaire verplettering door het wereldimperialisme als verzekerd kan beschouwen.

4. Daarom is een geïsoleerd bestaan van afzonderlijke Sowjet-republieken met het oog op de bedreiging van hun bestaan van de zijde van de kapitalistische staten labiel, onzeker. De gemeenschappelijke belangen van de verdediging der Sowjet-republieken enerzijds, het herstel van de door de oorlog verwoeste produktiekrachten anderzijds en in de derde plaats, de noodzakelijke ondersteuning van de weinig graan producerende Sowjet-republieken met levensmiddelen door de veel graan producerende, — schrijven gebiedend een staatsverbond voor van de afzonderlijke Sowjet-republieken, als de enige weg om aan de imperialistische slavernij en de nationale onderdrukking te ontkomen. De nationale Sowjet-republieken, die zich van hun „eigen" en van de „vreemde" bourgeoisie hebben bevrijd, kunnen hun bestaan slechts verdedigen en de verenigde krachten van het imperialisme slechts overwinnen, wanneer zij zich tot een nauw staatsverbond aaneensluiten — anders zullen zij in het geheel niet overwinnen.

5. De Federatie van Sowjet-republieken, gebaseerd op de gemeenschappelijkheid van de militaire en de ekonomische aan-

gelegenheden is de algemene vorm van staatsverbond, die het mogelijk maakt: a) de onaantastbaarheid en de ekonomische ontwikkeling, zowel van de afzonderlijke republieken als van de federatie als geheel te verzekeren; b) de gehele verscheidenheid van levenswijze, cultuur en ekonomische positie van de verschillende naties en volken, die op een verschillende trap van ontwikkeling staan, te omvatten en in overeenstemming daarmee deze of gene vorm van federatie toe te passen; c) het vreedzame samenleven en het broederlijk samenwerken van de naties en volken tot stand te brengen, die hun lot op de een of andere wijze met het lot van de federatie hebben verbonden. De ervaring van Rusland bij de toepassing van verschillende vormen van federatie, beginnend met de overgang van de op de Sowjet-autonomie gebaseerde federatie (Kirgizië, Basjkirië, Tartarije, de Bergvolken, Dagestan) tot de op verdragsbetrekkingen met onafhankelijke Sowjet-republieken gebaseerde federatie (de Oekraïne, Azerbeidzjan) en met toelating van overgangsvormen tussen deze beide (Toerkestan, Wit-Rusland), heeft volkomen de doelmatigheid en de elasticiteit bevestigd van de federatie als de algemene vorm van het staatsverbond van de Sowjet-republieken.

6. Maar de federatie kan slechts dan duurzaam, de resultaten van de federatie kunnen slechts dan effektief zijn, wanneer zij berust op het wederzijdse vertrouwen en de vrijwillige overeenkomst van de landen, die daarvan deel uitmaken. Wanneer de R.S.F.S.R. (de Russische Socialistische Federatieve Sowjet-Republiek) het enige land ter wereld is, waarin het experiment van het vreedzame samenleven en de broederlijke samenwerking van een gehele reeks naties en volken is gelukt, dan is dit het geval, omdat daar noch heersende, noch ondergeschikte nationaliteiten, moederland noch koloniën, imperialisme noch nationale onderdrukking bestaan, — de federatie berust hier op het wederzijdse vertrouwen en op het vrijwillige streven van de werkende massa's van de verschillende naties naar een bondgenootschap. Dit vrijwillige karakter van de federatie moet ook in de toekomst zeer zeker bewaard blijven, want alleen zulk een federatie kan de overgangsvorm worden naar die hogere eenheid van de werkers van alle landen in één wereldhuishouding, welker noodzakelijkheid steeds tastbaarder wordt.

III. DE EERSTKOMENDE TAAK VAN DE RUSSISCHE KOMMUNISTISCHE PARTIJ.

1. De R.S.F.S.R. en de met haar verbonden Sowjet-republieken omvatten een bevolking van ongeveer 140 millioen. Daarvan behoren ongeveer 65 millioen niet tot de Groot-Russen (Oekraïners, Wit-Russen, Kirgiezen, Oesbeken, Toerkmeniërs, Tadzjieken, Azerbeidzjanen, Tartaren van de Wolga en van de Krim, Boechartsen, Chiwinen, Basjkieren, Armeniërs, Tsjetsjentsen, Kabardienen, Oseten, Tsjerkessen, Ingoesjen, Karatsajewtsen, Balkaren,[1]) Kalmukken, Kareliërs, Awariërs, Dargiensen, Kazikoemoechtsen, Kjoerintsen, Koemyken,[2]) Mariërs, Tsjoewasjen, Wotjaken, Wolga-Duitsers, Boerjaten, Jakoeten e.a.) De politiek van het tsarisme, de politiek van de landheren en van de bourgeoisie jegens deze volken bestond hierin, om alle kiemen van staatswezen bij hen te doden, hun cultuur te verminken, hun eigen taal in verdrukking te brengen, hen in onwetendheid te houden en tenslotte om hen zo veel mogelijk te russificeren. De resultaten van een dergelijke politiek waren de onontwikkeldheid en politieke achterlijkheid van deze volken.

Thans, nu de landheren en de bourgeoisie ten val gebracht zijn en de Sowjet-macht door de volksmassa's ook in deze landen werd uitgeroepen, is het de taak van de partij om de werkende massa's van de niet-Grootrussische volken te helpen, het verder ontwikkelde Centraal-Rusland in te halen, hen behulpzaam te zijn om: a) bij zich zelf het Sowjet-staatswezen te ontwikkelen en te consolideren in vormen, die overeenstemmen met de nationale eigenheid van deze volken; b) bij zich zelf rechtbanken, een administratie, ekonomische organen, machtsorganen op te bouwen, die zich van de moedertaal bedienen en uit inheemsen zijn samengesteld, die de levenswijze en de psychologie van de inheemse bevolking kennen; c) bij zich zelf een pers, scholen, theaters, klubs en in het algemeen culturele

---

1) De laatste 7 volken zijn verenigd in de groep „Bergvolken".

2) De laatste 5 volken zijn verenigd in de groep „ Dagestanners".

en voorlichtingsinstellingen in de moedertaal tot ontwikkeling te brengen.

2. Wanneer men van de 65 millioen van de niet-Grootrussische bevolking de Oekraïne, Wit-Rusland, een onaanzienlijk gedeelte van Azerbeidzjan en Armenië uitschakelt, die in meer of mindere mate de periode van het industriële kapitalisme hebben doorlopen, dan blijven er ongeveer 30 millioen van een overwegend uit Tjoerkse volken bestaande bevolking over (Toerkestan, het grootste gedeelte van Azerbeidzjan, Dagestan, de Bergvolken, de Tartaren, de Basjkieren, de Kirgiezen e.a.), die niet aan de kapitalistische ontwikkeling zijn toegekomen, die geen of bijna geen eigen industrie-proletariaat hebben, die in de meerderheid der gevallen de veeteelt-ekonomie en het patriarchale stamverband in stand hebben gehouden (Kirgizië, Basjkirië, de Noord-Kaukasus) of niet verder zijn gekomen dan de primitieve vormen van de half-patriarchale, half-feodale levenswijze (Azerbeidzjan, de Krim e.a.), maar die reeds in het vaarwater van de Sowjet-ontwikkeling zijn betrokken.

De taak van de partij met betrekking tot de werkende massa's van deze volken bestaat (behalve in de onder punt 1 genoemde taak) ook hierin, om hen te helpen de overblijfselen van de patriarchale en feodale verhoudingen te likwideren en zich op de grondslag van de Sowjets van de werkende boeren bij de opbouw van de Sowjet-huishouding aan te sluiten, door de vorming van sterke kommunistische organisaties onder deze volken, organisaties, die gebruik weten te maken van de ervaring, opgedaan door de Russische arbeiders en boeren bij de Sowjet- en de ekonomische opbouw en die tevens bij hun opbouwend werk rekening weten te houden met alle bijzonderheden van de konkrete ekonomische situatie, van de klassenstruktuur, de cultuur en de levenswijze van elk dezer volken, zonder daarheen op mechanische wijze de ekonomische maatregelen van Centraal-Rusland over te brengen, die zich alleen voor een andere, hogere trap van de ekonomische ontwikkeling lenen.

3. Wanneer wij van deze 30 millioen, hoofdzakelijk uit Tjoerkse volken bestaande bevolking, Azerbeidzjan, het grootste gedeelte van Toerkestan, de (Wolga- en Krim-) Tartaren, Boechara, Chiwa, Dagestan, een deel van de Bergvolken (de Kabardienen, Tsjerkessen, Balkariërs) en enige andere volken

uitschakelen, die reeds vaste woonplaatsen hebben en duurzaam op een bepaald grondgebied woonachtig zijn, dan blijven er ongeveer 10 millioen Kirgiezen, Basjkieren, Tsjetsjentsen, Oseten en Ingoesjen over, wier grond tot op de laatste tijd als kolonisatie-gebied diende voor Russische kolonisten, die er reeds in geslaagd waren, hun het beste akkerland te ontnemen en die hen systematisch naar de onvruchtbare woestijnen verdrongen. De politiek van het tsarisme, van de landheren en de bourgeoisie bestond hierin, om in deze gebieden zoveel mogelijk koelakken-elementen uit het midden van de Russische boeren en kozakken zich te doen vestigen en hun tot een betrouwbaar steunpunt voor het grote-mogendheids-streven te maken. Het resultaat van deze politiek was het geleidelijk uitsterven van de in de woestijnen teruggedrongen inheemse bevolking (Kirgiezen, Basjkieren).

De taak van de partij met betrekking tot de werkende massa's van deze volken bestaat (behalve de onder de punten 1 en 2 genoemde taak hierin, hun aktiviteit met die van de werkende massa's van de plaatselijke Russische bevolking te verenigen in de strijd, om zich van de koelakken in het algemeen en van de roofzuchtige Grootrussische koelakken in het bijzonder te bevrijden, hen met alle krachten en middelen te helpen om de koelakken-kolonisators van zich af te schudden en hun op deze wijze de voor een menselijk bestaan noodzakelijke, voor bebouwing geschikte grond te verschaffen.

4. Behalve de hierboven genoemde naties en volken, die een bepaalde klassenstruktuur hebben en een bepaald grondgebied bewonen, zijn er binnen de grenzen van de R.S.F.S.R. nog enkele fluktuerende nationale groepen, nationale minderheden, die binnen de kompakte meerderheden van andere naties wonen en in de meeste gevallen noch een bepaalde klassenstruktuur, noch een bepaald grondgebied bezitten (de Letten, Esten, Polen, Joden e.a.). De politiek van het tsarisme bestond hierin, om deze minderheden met alle mogelijke middelen (Jodenpogroms daarbij inbegrepen) uit te roeien.

Thans, nu de nationale privileges vernietigd zijn, nu de gelijkheid van de nationaliteiten is verwezenlijkt en het recht van de nationale minderheden op vrije nationale ontwikkeling door het karakter van het Sowjet-stelsel zelf is verzekerd, bestaat de taak van de partij met betrekking tot de werkende massa's

van deze nationale groepen hierin, om hen te helpen dit hun gewaarborgde recht op vrije ontwikkeling ten volle te gebruiken.

5. De ontwikkeling van de kommunistische organisaties in de grensgebieden heeft onder ietwat eigenaardige voorwaarden plaats, die de normale groei van de partij in deze gebieden remmen. Enerzijds onderschatten de in de grensgebieden werkende Grootrussische kommunisten, opgegroeid onder de bestaansvoorwaarden van een „grote mogendheids"-natie en die geen nationale onderdrukking hebben gekend, niet zelden de betekenis van de nationale bijzonderheden voor het partijwerk of zien die volkomen over het hoofd, houden bij hun werk geen rekening met de bijzonderheden van de klassenstruktuur, de cultuur, de levenswijze, het historische verleden van het betreffende volk, vulgariseren en verminken dus de politiek van de partij op het gebied van het nationale vraagstuk. Deze omstandigheid leidt tot een afwijking van het kommunisme naar de kant van de grote-mogendheids-psychologie, van de kolonisatie-politiek en het Grootrussisch chauvinisme. Anderzijds overdrijven de inheemse kommunisten, die de moeilijke periode van de nationale onderdrukking hebben doorgemaakt en zich van dit spookbeeld nog niet geheel hebben bevrijd, niet zelden de betekenis van de nationale bijzonderheden voor het partijwerk, stellen zij de klassebelangen van de werkers in de schaduw, of verwisselen zij eenvoudig de belangen van de werkers der gegeven natie met de „algemene nationale" belangen van deze zelfde natie, zonder de eersten van de laatsten te kunnen scheiden en hun partijwerk daarop te baseren. Deze omstandigheid leidt op haar beurt tot een afwijking van het kommunisme naar de kant van het burgerlijk-demokratische nationalisme, dat soms de vorm van Pan-Islamisme of Pan-Tjoerkisme aanneemt (in het Oosten).

Het Kongres veroordeelt deze beide afwijkingen nadrukkelijk als schadelijk en gevaarlijk voor de zaak van het kommunisme en acht het nodig op het bijzondere gevaar en de bijzondere schadelijkheid van de eerste afwijking te wijzen, de afwijking naar de kant van de grote mogendheidspsychologie en de kolonisatiepolitiek. Het Kongres herinnert er aan, dat het niet mogelijk is, zonder de kolonisatoren- en nationalistische overblijfselen in de gelederen van de partij te overwinnen, in

de grensgebieden sterke en met de massa's verbonden werkelijke kommunistische organisaties te scheppen, die in hun rijen de proletarische elementen van de inheemse en Russische bevolking op de grondslag van het internationalisme aaneensluiten. Het Kongres is daarom van mening, dat de likwidatie van de nationalistische afdwalingen binnen het kommunisme en in de eerste plaats die op het gebied van de kolonisatiepolitiek, één van de belangrijkste taken van de partij in de grensgebieden is.

6. In verband met de successen aan de oorlogsfronten, in het bijzonder echter na de likwidatie van Wrangel, is in enige achterlijke grensgebieden, die geen of bijna geen industrie-proletariaat hebben, de drang van de kleinburgerlijk-nationalistische elementen groter geworden om in de partij te komen, teneinde carrière te maken. Deze elementen, die de positie van de partij als feitelijk regerende kracht in aanmerking nemen, verwisselen gewoonlijk van kleur en nemen die van het kommunisme aan, dringen niet zelden met gehele groepen tegelijk in de partij door, waarin zij de geest van een slecht vermomd chauvinisme en van ontbinding meebrengen, terwijl de in de grensgebieden in het algemeen zwakke partijorganisaties niet altijd in staat blijken te zijn, aan de verleiding om de partij met nieuwe leden „uit te breiden", weerstand te bieden.

Het Kongres roept tot vastberaden strijd op tegen alle pseudo-kommunistische elementen, die zich aan de partij van het proletariaat vastklampen en waarschuwt de partij tegen een „uitbreiding" door middel van het opnemen van intellektuele, kleinburgerlijke nationalistische elementen. Het Kongres is van mening, dat de aanvulling van de partij in de grensgebieden hoofdzakelijk moet geschieden uit de rijen van de proletariërs, van de dorpsarmoede en de werkende boeren van deze grensgebieden, om tegelijk te werken aan de consolidatie van de partijorganisaties in de grensgebieden door de verbetering van hun kwalitatieve samenstelling.

„Prawda" 10 Februari 1921.

DE EERSTKOMENDE TAAK VAN DE PARTIJ OP HET GEBIED VAN HET NATIONALE VRAAGSTUK

Referaat op het Xde Kongres van de Russische Kommunistische Partij (bolsjewiki) op 10 Maart 1921.

Voordat ik rechtstreeks overga tot de konkrete eerstkomende taak van de partij op het gebied van het nationale vraagstuk, is het nodig om enige feiten voorop te stellen, zonder welke het niet mogelijk is, het nationale vraagstuk op te lossen. Deze feiten betreffende het vraagstuk van het ontstaan van de naties, van het opkomen van de nationale onderdrukking, de vormen der nationale onderdrukking in de loop van de historische ontwikkeling en verder, de vormen van de oplossing van het nationale vraagstuk in de verschillende perioden van ontwikkeling.

Er zijn drie van zulke perioden.

De eerste periode is die van de likwidatie van het feodalisme in het Westen en van de overwinning van het kapitalisme. De aaneensluiting van de mensen tot naties komt met deze periode overeen. Ik heb zulke landen op het oog als Engeland (zonder Ierland), Frankrijk, Italië. In het Westen, in Engeland, in Frankrijk, in Italië en gedeeltelijk ook in Duitsland, viel de periode van de likwidatie van het feodalisme en de aaneensluiting van de mensen tot naties, wat de tijdsorde betreft, over het geheel samen met de periode van het ontstaan van de

gecentraliseerde staten: dientengevolge namen daar de naties bij hun ontwikkeling staatsvormen aan. En daar er binnen deze staten geen andere, enigszins belangrijke nationale groepen bestonden, bestond daar ook geen nationale onderdrukking. In het Oosten van Europa daarentegen viel het proces van de vorming van de nationaliteiten en van de likwidatie der feodale verbrokkeling, wat de tijdsorde betreft, niet samen met het proces van de vorming van gecentraliseerde staten. Ik heb Hongarije, Oostenrijk en Rusland op het oog. In deze landen bestond de kapitalistische ontwikkeling nog niet, werd zij misschien nog pas geboren, terwijl de belangen van de verdediging tegen de invallen van de Turken, de Mongolen en andere volken van het Oosten, onverwijld de vorming eisten van gecentraliseerde staten, bij machte om aan deze invallen het hoofd te bieden. En daar in het Oosten van Europa het ontstaan van gecentraliseerde staten sneller ging dan de aaneensluiting van de mensen tot naties, vormden zich daar gemengde staten, bestaande uit een aantal volken, die zich nog niet tot naties hadden aaneengesloten, maar reeds in een gemeenschappelijke staat waren verenigd.

Derhalve wordt de eerste periode gekenmerkt door het ontstaan van nationaliteiten tijdens de dageraad van het kapitalisme, waarbij in het Westen van Europa zuiver nationale staten, zonder nationale onderdrukking opkomen en in het Oosten vele nationaliteiten omvattende staten ontstaan, met één sterker ontwikkelde natie aan het hoofd en de overige, minder ontwikkelde naties, die in politiek en later ook in ekonomisch opzicht aan de heersende natie zijn onderworpen. Deze nationaliteitenstaten van het Oosten waren het geboorteland van de nationale onderdrukking, die nationale konflikten, nationale bewegingen, het nationale vraagstuk en de verschillende wijzen om dit vraagstuk op te lossen, in het leven riep.

De tweede periode in de ontwikkeling van de nationale onderdrukking en van de methoden harer bestrijding komt overeen met de periode van de opkomst van het imperialisme, wanneer het kapitalisme op zoek naar afzetmarkten, grondstoffen, brandstoffen en goedkope arbeidskrachten, in de strijd om de kapitaaluitvoer en het verzekeren van de grote spoor- en zeewegen, het kader van de nationale staat verbreekt en zijn grondgebied uitbreidt op kosten van de naburige staten, zowel

die nabij, als die verderaf gelegen zijn. In deze tweede periode houden de oude nationale staten in het Westen — Engeland, Italië, Frankrijk — op, nationale staten te zijn, d.w.z. zij veranderen ten gevolge van de verovering van nieuwe grondgebieden in nationaliteitenstaten, in koloniale staten en worden daardoor tot een strijdperk voor dezelfde nationale en koloniale onderdrukking, die reeds vroeger in het Oosten van Europa bestond. In het Oosten van Europa wordt deze periode gekenmerkt door het ontwaken en het versterken van de onderworpen naties (de Tsjechen, de Polen, de Oekraïners), wat als resultaat van de imperialistische oorlog leidde tot het uiteenvallen van de oude burgerlijke nationaliteitenstaten en tot de vorming van nieuwe nationale staten, die zich in knechtschap bevinden bij de zogenaamde grote mogendheden.

De derde periode is de Sowjet-periode, de periode van de vernietiging van het kapitalisme en de likwidatie van de nationale onderdrukking, de periode, waarin het vraagstuk van de heersende en de onderdrukte naties, van de koloniën en de moederlanden in het archief van de geschiedenis wordt opgeborgen, waarin zich op het grondgebied van de Russische Socialistische Federatieve Sowjet-Republiek voor onze ogen nationaliteiten verheffen, die gelijke rechten en gelijke ontwikkelingsmogelijkheden hebben, maar die wegens hun ekonomische, politieke en culturele achterlijkheid nog een zekere, historisch overgeërfde ongelijkheid hebben behouden. Het wezen van deze ongelijkheid van de nationaliteiten ligt hierin, dat wij, krachtens de historische ontwikkeling, een nalatenschap van het verleden hebben overgenomen, volgens welke één nationaliteit en wel de Grootrussische, in politiek en industrieel opzicht meer ontwikkeld is dan de andere nationaliteiten. Vandaar de feitelijke ongelijkheid, die niet in één jaar kan worden overwonnen, maar die overwonnen moet worden door het verlenen van ekonomische, politieke en culturele hulp aan de achterlijke nationaliteiten.

Dit zijn die drie perioden der ontwikkeling van het nationale vraagstuk, die historisch aan ons voorbij zijn gegaan.

De eerste twee perioden hebben één trek gemeen. Deze bestaat hierin, dat de nationaliteiten in de beide perioden onderdrukt en geknecht worden, tengevolge waarvan de nationale strijd bestaan en het nationale vraagstuk onopgelost blijft.

Maar er bestaat tussen deze perioden ook een onderscheid. Dit bestaat hierin, dat het nationale vraagstuk in de eerste periode niet buiten het kader van de afzonderlijke nationaliteitenstaten treedt en slechts een gering aantal, hoofdzakelijk Europese, nationaliteiten omvat, terwijl in de tweede periode de nationale kwestie van een binnenlands staatsvraagstuk, tot een vraagstuk tussen de staten wordt: het vraagstuk van de oorlog tussen de imperialistische staten om de niet rechtsgelijke nationaliteiten verder in hun macht te houden, om nieuwe volken en stammen buiten de grenzen van Europa aan hun invloed te onderwerpen. Zo verliest in deze periode het nationale vraagstuk, dat vroeger slechts in de culturele landen betekenis had, zijn geïsoleerd karakter en smelt het samen met het algemene vraagstuk van de koloniën.

De ontwikkeling van het nationale vraagstuk tot een algemeen vraagstuk van de koloniën is geen historisch toeval. Deze ontwikkeling valt ten eerste daardoor te verklaren, dat tijdens de imperialistische oorlog de imperialistische groepen van de strijdende mogendheden gedwongen waren, zelf een beroep te doen op de koloniën, waaruit zij het mensenmateriaal voor de samenstelling van hun legers putten. Het is niet te betwijfelen, dat dit proces, het proces van het onvermijdelijke beroep van de imperialisten op de achterlijke volken van de koloniën, deze stammen en volken wel tot de bevrijding en tot de strijd moest opwekken. De tweede faktor, die er voorts toe geleid heeft, dat het nationale vraagstuk zich uitbreidde en zich ontwikkelde tot een algemeen koloniaal vraagstuk, dat de gehele aardbol, eerst door de vonken en later door de vlammen van de bevrijdingsbeweging omvatte, is de poging van de imperialistische groepen om Turkije te verdelen en een einde te maken aan zijn bestaan als zelfstandige staat. Turkije, het onder de Muzelmanse volken in staatkundig opzicht meest ontwikkelde land, dit Turkije kon geen vrede hebben met zulk een vooruitzicht, het ontplooide het vaandel van de strijd en schaarde de volken van het Oosten om zich heen tegen het imperialisme. De derde faktor is het ontstaan van Sowjet-Rusland, welks strijd tegen het imperialisme op een reeks successen kan bogen en natuurlijkerwijze de onderdrukte volken van het Oosten in geestdrift bracht, hen wakker schudde, tot de strijd aanvuurde en daardoor de vorming van een gemeenschappelijk

front van de onderdrukte nationaliteiten van Ierland tot Indië mogelijk maakte.

Dat zijn verschillende faktoren, die er in het tweede stadium van de ontwikkeling der nationale onderdrukking toe hebben geleid, dat de burgerlijke maatschappij het nationale vraagstuk niet alleen niet heeft opgelost, dat zij niet alleen geen vrede tussen de volken heeft voortgebracht, maar integendeel de vonk van de nationale strijd tot de vlam van de strijd der onderdrukte volken van de koloniën en de half-koloniën tegen het wereldimperialisme heeft aangeblazen.

Het is duidelijk, dat het enige regime, dat in staat is om het nationale vraagstuk op te lossen, d.w.z. een regime, dat de voorwaarde kan scheppen, die het vreedzame samenleven en de broederlijke samenwerking van verschillende volken en stammen verzekert, het regime van de Sowjet-macht, van de diktatuur van het proletariaat is.

Het zal wel niet nodig zijn te bewijzen, dat onder de heerschappij van het kapitaal, van de partikuliere eigendom van de produktiemiddelen en het bestaan van de klassen, de gelijkheid van de nationaliteiten niet kan worden verzekerd, dat zolang de macht van het kapitaal bestaat, zolang er strijd wordt gevoerd om de beheersing van de produktiemiddelen, er generlei gelijkheid van de nationaliteiten, en evenmin samenwerking tussen de werkende massa's van de naties mogelijk is. De geschiedenis leert, dat het enige middel om de nationale ongelijkheid op te heffen, het enige middel tot het instellen van een regime van broederlijke samenwerking tussen de werkende massa's van de onderdrukte en van de niet onderdrukte volken, de likwidatie van het kapitalisme en het instellen van het Sowjet-stelsel is.

Verder heeft de geschiedenis aangetoond, dat afzonderlijke volken, als het hun gelukt om zich van hun eigen nationale als ook van de „vreemde" bourgeoisie te bevrijden, d.w.z. als zij bij zich zelf de Sowjet-orde hebben ingesteld, ten overstaan van het imperialisme niet afzonderlijk kunnen leven en hun bestaan niet met succes kunnen verdedigen, zonder de ekonomische en militaire ondersteuning door de naburige Sowjet-republieken. Het voorbeeld van Hongarije toont welsprekend, dat het zonder staatkundig verbond van de Sowjet-republieken,

zonder hun aaneensluiting tot een unitaire militair-ekonomische kracht niet mogelijk is, zich aan de militaire, als ook aan de ekonomische fronten tegen de verenigde krachten van het wereldimperialisme staande te houden.

De federatie van Sowjet-republieken is die lang gezochte vorm van staatkundig verbond, waarvan de Russische Socialistische Federatieve Sowjet-Republiek de levende belichaming is.

Partijgenoten, dit zijn de fundamentele feiten, waarover ik hier eerst wilde spreken, om daarna de noodzakelijkheid van bepaalde stappen van onze partij tot oplossing van het nationale vraagstuk binnen de R.S.F.S.R. te motiveren.

Hoewel er onder het Sowjet-regime in Rusland en in de met Rusland verbonden republieken, al geen overheersende of rechteloze nationaliteiten meer zijn, evenmin als een moederland of koloniën, uitgebuiten of uitbuiters, bestaat niettemin in Rusland toch nog een nationaal vraagstuk. Het wezen van het nationale vraagstuk in de R.S.F.S.R. ligt hierin, dat er aan de (ekonomische, politieke, culturele) achterlijkheid van de nationaliteiten, die wij van het verleden hebben geërfd, een einde moet worden gemaakt, dat aan de achterlijke volken de mogelijkheid moet worden gegeven om Centraal-Rusland zowel in staatkundig, als in cultureel en ekonomisch opzicht in te halen. De tsaristische macht streefde er onder het oude stelsel niet naar en kon er niet naar streven om het staatswezen in de Oekraïne, Azerbeidsjan, Toerkestan en de andere grensgebieden te ontwikkelen, zij streed tegen de ontwikkeling van het staatswezen in de grensgebieden en ook tegen hun culturele ontwikkeling, zij streefde er naar om de inheemse bevolking gewelddadig te assimileren. Verder hebben de oude staat, de landheren en kapitalisten ons als erfenis zulke onderdrukte volken achtergelaten als de Kirgiezen, de Tsjetsjentsen, de Oseten, wier grondgebied aan de Kozakken en de koelakken-elementen van Rusland als kolonisatie-gebied diende. Deze volken waren tot een ongelooflijk lijden en tot uitsterven gedoemd. Verder heeft de positie van de Grootrussische nationaliteit, die de heersende nationaliteit was, zelfs sporen van haar invloed achtergelaten op de Russische kommunisten, die het niet verstaan of die niet van zins zijn, nader te treden tot de werkende massa's van de inheemse bevolking, hun

noden te begrijpen en hen te helpen uit deze achterlijkheid en onbeschaafdheid te geraken. Ik spreek over die weinig talrijke groepen Russische kommunisten, die bij hun werk geen rekening houden met de bijzonderheden van de levenswijze en de cultuur in de grensgebieden en die soms afwijken naar de kant van het Russische grote-mogendheids-chauvinisme. Voorts is de toestand van de niet-Russische nationaliteiten, die de nationale onderdrukking hebben doorgemaakt, ook niet zonder invloed gebleven op de inheemse kommunisten, die de klassebelangen van de werkende massa's van hun eigen volk soms niet weten te onderscheiden van de zogenaamde „algemene volks"-belangen. Ik spreek hier over de afwijking naar de kant van het plaatselijke, inheemse nationalisme, die men soms in de rijen van de inheemse kommunisten waarneemt en die in het Oosten in het Panslavisme en het Pantjoerkisme tot uitdrukking komt. Tenslotte is het noodzakelijk om de Kirgiezen, Basjkieren en sommige bergstammen van uitsterven te redden en hen te voorzien van de grond, die zij nodig hebben, op kosten van de koelakken-kolonisten.

Na het karakteriseren van deze eerstkomende taken van de partij, zou ik willen overgaan tot de algemene taak, nl. die van het aanpassen van onze kommunistische politiek in de grensgebieden aan de speciale verhoudingen van de ekonomische toestand, die wij hoofdzakelijk in het Oosten aantreffen.

Het gaat hierom, dat een gehele reeks van hoofdzakelijk Tjoerkse volken — zij tellen ongeveer 30 millioen mensen — de periode van het industriële kapitalisme niet hebben doorgemaakt, er niet aan toe zijn gekomen, en daarom geen of bijna geen industrie-proletariaat hebben, met het oog waarop zij genoodzaakt zijn om, met voorbijgaan van het industriële kapitalisme, van de primitieve vormen van ekonomie naar het stadium van de Sowjet-huishouding over te gaan. Om deze moeilijke, maar geenszins onmogelijke operatie te ondernemen, moeten alle bijzonderheden van de ekonomische toestand, zelfs die van het historische verleden, de levenswijze en de cultuur van deze volken in aanmerking worden genomen. Het is ondenkbaar en gevaarlijk om op het grondgebied van deze volken de maatregelen over te brengen, die hier in het centrum van Rusland waarde en betekenis hadden. Het is duidelijk, dat men bij de uitvoering van de ekonomische politiek van de R.S.F.S.R. on-

voorwaardelijk al deze bijzonderheden van de ekonomische situatie, van de klassenstruktuur en het historische verleden, die wij in de grensgebieden hebben aangetroffen, in aanmerking moet nemen. Ik spreek nog niet eens over het uit de weg ruimen van zulke onzinnigheden, als b.v. de eis van het Volkskommissariaat voor de Voedselvoorziening, om in Kirgizië, waar de Muzelmanse bevolking nooit varkens heeft gehouden, door middel van opvordering varkens te doen afleveren. Aan de hand van dit voorbeeld ziet men, hoe weinig men geneigd is, met zulke bijzonderheden van de levenswijze, die den eersten den besten reiziger opvallen, rekening te houden.

Men heeft mij zo juist een briefje overhandigd met het verzoek, op de artikelen van p.g. Tsjitsjerin 38) te antwoorden. Partijgenoten, ik ben van mening, dat de artikelen van Tsjitsjerin, die ik aandachtig heb gelezen, niets anders zijn dan literair gedoe. Er zijn daar vier fouten of misverstanden. Ten eerste is p.g. Tsjitsjerin geneigd de tegenstellingen tussen de imperialistische staten te ontkennen, doordat hij de internationale vereniging van de imperialisten overschat en de onderlinge tegenstellingen tussen de imperialistische groepen en staten (Frankrijk, Amerika, Engeland, Japan e.a.) die bestaan en oorlog voortbrengen, onderschat of uit het oog verliest. Hij overschatte het element van de vereniging van de imperialistische kopstukken en onderschatte de tegenstellingen, die binnen deze trust bestaan. Deze tegenstellingen bestaan echter en daarop berust de werkzaamheid van het Volkskommissariaat van Buitenlandse Zaken. Verder begaat p.g. Tsjitsjerin een tweede fout. Hij onderschat de tegenstellingen tussen de heersende grote mogendheden en de zich onlangs gevormd hebbende nationale staten. (Tsjecho-Slowakije, Polen, Finland e.a.), die aan deze grote mogendheden in financieel en militair opzicht ondergeschikt zijn. P.g. Tsjitsjerin heeft volkomen uit het oog verloren, dat er ondanks de ondergeschiktheid van deze nationale staten aan de grote mogendheden of juister, tengevolge van deze ondergeschiktheid, tussen de grote mogendheden en deze staten tegenstellingen bestaan, die b.v. bij de onderhandelingen met Polen, Estland, e.a. tot uitdrukking kwamen. De zin van het bestaan van het Volkskommissariaat van Buitenlandse Zaken ligt juist hierin, dat het met al deze tegenstellingen rekening houdt, zich daarop baseert en binnen het kader van

deze tegenstellingen laveert. P.g. Tsjitsjerin heeft dit element op verbluffende wijze onderschat. De derde fout van p.g. Tsjitsjerin is deze, dat hij te veel spreekt over de nationale zelfbeschikking, die in werkelijkheid in een holle leuze is veranderd, die door de imperialisten gemakkelijk kan worden uitgebuit. P.g. Tsjitsjerin heeft merkwaardigerwijze vergeten, dat wij deze leuze reeds twee jaren geleden hebben opgegeven. Deze leuze staat niet meer in ons program. Wij spreken in ons program niet over nationale zelfbeschikking, — een uiterst vage leuze, — maar over een veel meer gepreciseerde en scherp omschreven leuze, — over het recht van de volken op staatkundige afscheiding. Dat zijn twee verschillende dingen. Het is zonderling, dat p.g. Tsjitsjerin in zijn artikelen met dit element geen rekening houdt, tengevolge waarvan al zijn tegenwerpingen tegen deze leuze, die tot een vage leuze geworden is, het karakter van schoten in de lucht aannemen. Want noch in mijn stellingen, noch in het program van de partij wordt er ook maar met een woord van de „zelfbeschikking" gewag gemaakt. Daar wordt alleen gesproken over het recht van de volken op staatkundige afscheiding. Maar deze leuze is voor ons op het huidige ogenblik van de oplaaiende bevrijdingsbeweging in de koloniën een revolutionaire leuze. Wanneer de Sowjet-staten zich vrijwillig tot een federatie verenigen, dan is het de wil van de tot de R.S.F.S.R. behorende volken zelf om van het recht op afscheiding geen gebruik te maken. Als het echter om de koloniën gaat, die zich in de greep van Engeland, Frankrijk, Amerika en Japan bevinden, als het gaat om zulke onderworpen landen als Arabië, Mesopotamië, Turkije, Voor-Indië e.a., dus om landen, die koloniën zijn van de Entente, dan is de leuze van het recht van de volken op afscheiding een revolutionaire leuze en daarvan af te zien, betekent de Entente in de kaart spelen. Het vierde misverstand is het ontbreken van praktische aanwijzingen in de artikelen van p.g. Tsjitsjerin. Het is natuurlijk gemakkelijk om artikelen te schrijven, maar als men daarboven het opschrift plaatst „Tegen de stellingen van p.g. Stalin", dan moet men toch iets ernstigs, bijv. in de vorm van praktische tegen-voorstellen aanvoeren. Intussen heb ik in zijn artikelen geen enkel praktisch voorstel gevonden, dat de moeite waard is om aan te horen.

Ik eindig, partijgenoten. Wij zijn tot de volgende konklusies

gekomen. De burgerlijke maatschappij bleek niet alleen buiten staat te zijn het nationale vraagstuk op te lossen, maar heeft integendeel, bij haar pogingen om het nationale vraagstuk „op te lossen", dit tot een koloniaal vraagstuk uitgebreid en een nieuw front tegen zich zelf tot stand gebracht, een front, dat zich uitstrekt van Ierland tot India. De enige staat, die het nationale vraagstuk vermag te stellen en op te lossen, is de staat, die op de kollektieve eigendom van de produktiemiddelen en -werktuigen berust, de Sowjetstaat. In de federatieve Sowjet-staat zijn geen onderdrukte en geen heersende nationaliteiten meer; de nationale onderdrukking is vernietigd, maar ten gevolge van de feitelijke ongelijkheid (op cultureel, ekonomisch en politiek gebied) tussen de meer culturele en de minder culturele nationaliteiten, die wij van de oude burgerlijke orde geerfd hebben, neemt het nationale vraagstuk een vorm aan, die de uitwerking van maatregelen vereist, die aan de werkende massa's van de achterlijke volken de vooruitgang op ekonomisch, politiek en cultureel gebied vergemakkelijken en die hun de mogelijkheid geven, het verder ontwikkelde, proletarische Centraal-Rusland in te halen. Daaruit vloeien de praktische voordelen voort, die de inhoud van het derde gedeelte van de door mij ingediende stellingen op het gebied van het nationale vraagstuk vormen. (Applaus).

SLOTWOORD.

Partijgenoten! Het meest kenmerkende van dit Kongres bij de diskussie over het nationale vraagstuk is het feit, dat wij van deklaraties over het nationale vraagstuk, via de nieuwe administratieve indeling van Rusland, tot het praktisch stellen van het vraagstuk zijn overgegaan. Bij het begin van de Oktober-revolutie beperkten wij ons tot de deklaratie over de rechten van de volken op afscheiding. In de jaren 1918 en 1920 werkten wij aan de nieuwe administratieve indeling van Rusland volgens nationale kenmerken, in het belang van de toenadering tussen de werkende massa's van de achterlijke volken en het proletariaat van Rusland. En thans, op dit Kongres, stellen wij het vraagstuk op zuiver praktische bodem: wat moet de

politiek van de partij zijn ten aanzien van de werkende massa's en de kleinburgerlijke elementen in de met Rusland verbonden autonome gebieden en onafhankelijke republieken. Daarom heeft de verklaring van p.g. Zatonski, dat de u voorgelegde stellingen een abstrakt karakter dragen, mij verrast; ik heb hier zijn eigen stellingen, die hij om de een of andere reden niet bij het Kongres heeft ingediend, ik heb daarin geen enkel, letterlijk geen enkel voorstel van praktische aard kunnen vinden, uitgezonderd overigens één voorstel, het voorstel n.l. dat de naam „R.S.F.S.R." vervangen zal worden door het woord „Oost-Europese" en het woord „Ruslandse" door het woord „Russische" of „Groot-Russische". Andere praktische voorstellen heb ik in deze stellingen niet gevonden.

Ik ga thans over tot de volgende kwestie. Ik moet zeggen, dat ik van de hier opgetreden afgevaardigden meer had verwacht. Rusland telt 22 grensgebieden, waarbij sommige van deze grensgebieden in sterke mate door de industriële ontwikkeling beroerd zijn en zich in industrieel opzicht weinig van Rusland onderscheiden, andere hebben het stadium van het kapitalisme nog niet doorgemaakt en onderscheiden zich grondig van Centraal-Rusland; weer andere zijn volkomen onontwikkeld. Het is onmogelijk, deze gehele verscheidenheid van de grensgebieden in al haar konkrete vormen in de stellingen te omvatten. Men kan niet eisen, dat stellingen, die voor de partij als een geheel betekenis hebben, alleen een Toerkestans, of een Azerbeidzjans of een Oekraïns karakter zouden hebben. Men moet de karaktertrekken nemen, die al deze grensgebieden gemeen hebben en ze in de stellingen opnemen en van de bijzonderheden afzien; andere methoden om stellingen uit te werken bestaan er in het geheel niet. Men moet de niet-Grootrussische nationaliteiten in enige groepen indelen, zoals dit in de stellingen dan ook werd gedaan. De niet-Russische nationaliteiten tellen ongeveer 65.000.000 mensen. De aan al deze niet-Russische nationaliteiten gemeenschappelijke karaktertrek bestaat hierin, dat zij wat hun ontwikkeling als staat betreft bij Centraal-Rusland ten achter zijn gebleven. Het is onze taak om alle krachten in te spannen, teneinde deze nationaliteiten, hun proletarische, hun werkende elementen, te helpen, bij zichzelf het Sowjet-staatswezen in hun moedertaal te ontwikkelen. Van dit gemeenschappelijke werd in de stellingen, in hun praktische

gedeelte gewag gemaakt. Als men de bijzonderheden van de grensgebieden konkreter wil stellen, dan moet men van dit totale aantal der ongeveer 65.000.000 mensen van de niet-Russische nationaliteiten ongeveer 30 millioen van de Tjoerkse bevolking, die het kapitalisme niet heeft doorgemaakt, apart nemen. P.g. Mikojan heeft ongelijk als hij zegt, dat Azerbeidzjan in sommige opzichten hoger staat dan de Russische provincies. Hij verwisselt blijkbaar Bakoe met Azerbeidzjan. Bakoe is niet uit de schoot van Azerbeidzjan opgegroeid, maar is door de Nobels, Rotschilds, Wischaus e.a. van bovenaf opgebouwd. Wat Azerbeidzjan zelf betreft, het is een land met uiterst achterlijke, patriarchaal-feodale verhoudingen. Daarom reken ik Azerbeidzjan als geheel tot die groep van grensgebieden, die het kapitalisme niet hebben doorgemaakt en voor welke bijzondere methoden moeten worden toegepast om hen in het spoor van de Sowjet-huishouding te brengen. Daarover wordt in de stellingen gesproken. Verder is er een derde groep, die niet meer dan 8 tot 10 millioen mensen omvat; dit zijn overwegend veehoudende stammen, waar het stamverbond nog levend is en die nog niet tot de akkerbouw zijn overgegaan. Dit zijn in hoofdzaak de Kirgiezen, het Noordelijke deel van Toerkestan, de Basjkieren, de Tsjetsjentsen, de Oseten, de Ingoesjen. Ten aanzien van deze groep van nationaliteiten is het in de eerste plaats nodig om hen van de noodzakelijke grond te voorzien. Men heeft hier niet het woord verleend aan de Kirgiezen, de diskussie werd gesloten. Zij hadden nog meer over de kwellingen kunnen vertellen, die de bewoners van het hoogland van Basjkirië en van Kirgizië en de bergvolken doormaken, die door gebrek aan land uitsterven. Maar wat Safarow hierover zeide, heeft slechts betrekking op een bevolkingsgroep van 8 tot 10 millioen. Het is derhalve ondenkbaar om de praktische voorstellen van Safarow tot alle grensgebieden uit te breiden, want voor het overige gedeelte van de niet-Russische nationaliteiten — en dat zijn ongeveer 55 millioen mensen —, hebben deze amendementen generlei betekenis. Dat is de reden waarom ik er de nadruk op moet leggen, zonder mij tegen de door Safarow ingediende konkretiseringen, aanvullingen, verbeteringen van enkele punten, te keren, voorzover zij bepaalde nationaliteiten-groepen betreffen, dat men deze amendementen niet mag veralgemenen. Verder moet ik over een van de amende-

menten van Safarow een opmerking maken. In een van zijn amendementen is bij hem de volgende frase over de „nationaal-culturele zelfbeschikking" binnengeslopen:

> „Voor de Oktober-revolutie, — wordt daar gezegd, — waren de koloniale en de half-koloniale volken van de Oostelijke grensgebieden van Rusland, tengevolge van de imperialistische politiek, van iedere mogelijkheid verstoken om de culturele verworvenheden van de kapitalistische beschaving deelachtig te worden door middel van een eigen nationaal-culturele zelfbeschikking, van de opvoeding in de moedertaal enz."

Ik moet zeggen, dat ik dit amendement niet kan aannemen, omdat dit naar Boendisme smaakt. Nationaal-culturele zelfbeschikking — dat is een Boendistische formulering. Wij hebben reeds lang geleden de nevelachtige leuzen van zelfbeschikking opgegeven, het is niet nodig ze te herstellen. Bovendien is deze gehele frase een uiterst onnatuurlijke samenkoppeling van woorden.

Ik heb hier een briefje, waarin gezegd wordt, dat wij kommunisten, de Wit-Russische nationaliteit kunstmatig zouden opkweken. Dat is niet waar, want de Wit-Russische nationaliteit bestaat, zij heeft haar eigen taal, die van het Russisch verschilt en daarom kan men de cultuur van het Wit-Russische volk slechts in zijn moedertaal tot ontwikkeling brengen. Dezelfde beweringen kon men een jaar of vijf geleden over de Oekraïne, over de Oekraïnse nationaliteit horen. En nog onlangs werd beweerd, dat de Oekraïnse republiek en de Oekraïnse nationaliteit een uitvindsel van de Duitsers zouden zijn. Intussen is het duidelijk, dat de Oekraïnse nationaliteit bestaat en het is de plicht van de kommunisten, haar cultuur te ontwikkelen. Men kan niet tegen de geschiedenis ingaan. Het is duidelijk: als in de steden van de Oekraïne tot op heden nog de Russische elementen overwegen, dan zullen deze steden in de loop van de tijd onvermijdelijk worden ge-Oekraïniseerd. Een 40 jaar geleden was Riga een Duitse stad, maar daar de steden groeien door de toevloed van het platteland en het platteland de hoeder van de nationaliteit is, is Riga thans een zuiver Letse stad geworden. Een 50 jaar geleden hadden alle ste-

den in Hongarije een Duits karakter, thans zijn zij ge-Madjariseerd. Hetzelfde zal met Wit-Rusland het geval zijn, in welks steden thans nog de niet-Witrussen overwegen.

Ik eindig mijn slotwoord en stel het Kongres voor een kommissie te benoemen, waarin vertegenwoordigers van de gebieden zitting moeten nemen, teneinde de praktische voorstellen in de stellingen, waarbij al onze grensgebieden belang hebben, verder te konkretiseren. (Applaus).

Het Xde Kongres van de „Russische Kommunistische Partij", Stenografisch verslag, 1921.

OVER HET STELLEN VAN HET NATIONALE VRAAGSTUK

(1921)

De wijze waarop de kommunisten het nationale vraagstuk stellen verschilt essentieel van die waarop de leiders van de IIde en de II½de Internationale en allerlei „socialistische", „sociaal-demokratische", mensjewistische, sociaal-revolutionaire en andere partijen dit doen.

Het is van bijzonder belang om vier hoofdmomenten vast te stellen als de meest karakteristieke kenmerken van de nieuwe wijze om het nationale vraagstuk te stellen, kenmerken, die een scheidingslijn trekken tussen de oude en de nieuwe opvatting van het nationale vraagstuk.

Het eerste moment is het samensmelten van het nationale vraagstuk als een deel, met het algemene vraagstuk van de bevrijding van de koloniën als het geheel. In het tijdperk van de IIde Internationale werd het nationale vraagstuk gewoonlijk tot een enge kring van vraagstukken beperkt, die uitsluitend de „beschaafde naties" betroffen. De Ieren, de Tsjechen, de Polen, de Finnen, de Serviërs, de Armeniërs, de Joden en sommige andere nationaliteiten van Europa — dat was de kring van niet-rechtsgelijke volken, in wier lot de IIde Internationale belangstelde. De tientallen en honderden millioenen der Aziatische en Afrikaanse volken, die onder de nationale onderdrukking in zijn grofste en wreedste vorm gebukt gaan, bleven gewoonlijk buiten de gezichtskring van de „socia-

listen". Zij waagden het niet om de blanken en de zwarten, de „onbeschaafde" negers en de „beschaafde" Ieren, de „achterlijke" Hindoes en de „ontwikkelde" Polen op een lijn te stellen. Zwijgend werd verondersteld, dat het, indien men al voor de bevrijding van de Europese niet-rechtsgelijke nationaliteiten moest strijden, een „fatsoenlijk socialist" volstrekt niet betaamde, ernstig over de bevrijding van de voor het „behoud" van de „beschaving" „noodzakelijke" koloniën te spreken. Deze, met verlof gezegd, socialisten, dachten er niet eens aan, dat de opheffing van de nationale onderdrukking in Europa ondenkbaar is, zonder de bevrijding van de koloniale volken van Azië en Afrika van het juk van het imperialisme, dat het eerste organisch met het tweede is verbonden. De kommunisten hebben voor het eerst het verband blootgelegd tussen het nationale vraagstuk en dat van de koloniën, zij hebben dit verband theoretisch gemotiveerd en aan hun revolutionaire praktijk ten grondslag gelegd. Daardoor werd de muur tussen de blanken en de zwarten tussen de „culturele" en „niet-culturele" slaven van het imperialisme gesloopt. Deze omstandigheid vergemakkelijkte aanmerkelijk de coördinatie van de strijd van de achterlijke koloniën met die van het vooraanstaande proletariaat tegen den gemeenschappelijken vijand, het imperialisme.

Het tweede moment is het vervangen van de vage leuze van het recht van de volken op zelfbeschikking door de klare revolutionaire leuze van het recht van de naties en de koloniën op staatkundige afscheiding, op het vormen van zelfstandige staten. Wanneer de leiders van de IIe Internationale over het zelfbeschikkingsrecht spraken, dan kikten zij gewoonlijk niet over het recht op staatkundige afscheiding; het recht op zelfbeschikking werd in het beste geval uitgelegd als het recht op autonomie in het algemeen. De „experts" van het nationale vraagstuk, Springer en Bauer gingen zelfs zo ver, dat zij het recht op zelfbeschikking in het recht van de onderdrukte naties van Europa op culturele autonomie veranderden, d.w.z. in het recht om hun eigen culturele instellingen te hebben, waarbij de gehele politieke (en ekonomische) macht in handen van de heersende nationaliteiten bleef. Anders gezegd, het recht van de niet-rechtsgelijke naties op zelfbeschikking werd veranderd in het voorrecht van de heersende naties op het bezit van de politieke macht, waarbij het vraag-

stuk van de staatkundige afscheiding werd uitgeschakeld. Het geestelijke hoofd van de IIde Internationale, Kautsky, sloot zich in hoofdzaak aan bij deze in het wezen van de zaak imperialistische uitlegging van de zelfbeschikking, gegeven door Springer en Bauer. Geen wonder dat de imperialisten, toen zij deze, voor hen voordelige bijzonderheid van de leuze van de zelfbeschikking inzagen, deze tot hun eigen leuze hebben verklaard. Het is bekend, dat de imperialistische oorlog, die de knechting van de volken ten doel had, onder de vlag van de zelfbeschikking werd gevoerd. Aldus werd de vage leuze van de zelfbeschikking van een werktuig ter bevrijding van de naties, tot gelijkheid van de naties, gemaakt tot een werktuig om de naties in toom te houden, om hen onderworpen aan het imperialisme te doen blijven. De loop van de gebeurtenissen in de afgelopen jaren over de gehele wereld, de logika van de revolutie in Europa en ten slotte de groei van de bevrijdingsbeweging in de koloniën eisten, dat deze reaktionair geworden leuze moest worden opgegeven en door een andere, een revolutionaire leuze moest worden vervangen, een leuze, die in staat is om de atmosfeer van wantrouwen van de werkende massa's van de niet-rechtsgelijke naties, jegens de proletariërs van de heersende naties, te doen optrekken en de weg te zuiveren voor de gelijkheid van de naties en voor de eenheid van de werkers van deze naties. Zulk een leuze is de door de kommunisten opgestelde leuze van het recht van de niet-rechtsgelijke naties en koloniën op staatkundige afscheiding. De waarde van deze leuze bestaat hierin, dat zij:

1) iedere aanleiding tot wantrouwen opheft, dat de werkers van de ene natie veroveringsplannen ten opzichte van de werkers van een andere natie zouden koesteren en dat zij derhalve de bodem voorbereidt voor wederzijds vertrouwen en vrijwillige aaneensluiting;

2) de imperialisten, die huichelachtig over zelfbeschikking praten, maar er naar streven om de niet-rechtsgelijke volken en koloniën aan zich te onderwerpen en binnen het kader van hun imperialistische staat te houden, het masker van het gelaat rukt, waardoor de bevrijdingsstrijd van deze laatsten tegen het imperialisme sterker wordt.

Het zal wel nauwelijks nodig zijn te bewijzen, dat de Russische arbeiders de sympathie van hun kameraden van de andere

nationaliteiten in het Westen en in het Oosten niet zouden hebben verworven, indien zij niet, na de macht te hebben veroverd, het recht van de volken op staatkundige afscheiding zouden hebben geproklameerd, indien zij niet metterdaad hun bereidheid hadden getoond om dit onvervreemdbare recht van de volken te verwezenlijken, indien zij geen afstand hadden gedaan van het „recht", laten wij zeggen, op Finland (1917), indien zij de troepen uit Noord-Perzië niet zouden hebben teruggetrokken (1917), indien zij niet hadden afgezien van aanspraken op een zeker deel van Mongolië, van China enz. enz.

Er valt evenmin aan te twijfelen, dat als de politiek van de imperialisten, handig gedekt als zij wordt door de vlag van de zelfbeschikking, in de laatste tijd in het Oosten toch nederlaag op nederlaag lijdt, dit o.a. te danken is aan het feit, dat zij daar op een aanzwellende bevrijdingsbeweging is gestoten, die op grond van de agitatie, in de zin van de leuze van het recht der volken op staatkundige afscheiding, is opgegroeid. Dit begrijpen de helden van de IIde en II½de Internationale niet, die de „Raad van aktie en propaganda" 39) van Bakoe, wegens enkele onbelangrijke fouten die hij heeft gemaakt, verwoed uitschelden; maar dit zal elkeen begrijpen, die zich de moeite getroost om kennis te nemen van de werkzaamheid van de genoemde „Raad" gedurende het jaar van zijn bestaan en van de bevrijdingsbeweging van de Aziatische en Afrikaanse koloniën gedurende de laatste twee, drie jaren.

Het derde moment is het blootleggen van het verband, van het organische verband tussen het nationaal-koloniale vraagstuk en dat van de macht van het kapitaal, van de omverwerping van het kapitalisme, van de diktatuur van het proletariaat. In het tijdperk van de IIde Internationale werd het in zijn omvang tot het uiterste beknotte nationale vraagstuk gewoonlijk op zich zelf beschouwd, buiten verband met de komende proletarische revolutie. Stilzwijgend werd verondersteld, dat het nationale vraagstuk „op natuurlijke wijze" vóór de proletarische revolutie zou worden opgelost, door een reeks van hervormingen binnen het kader van het kapitalisme, dat de proletarische revolutie kon worden voltrokken zonder een radikale oplossing van het nationale vraagstuk en omgekeerd, dat het nationale vraagstuk kan worden opgelost zonder de macht van het kapitaal omver te werpen, zonder en vóór de

overwinning van de proletarische revolutie. Deze in wezen imperialistische opvatting van de dingen loopt als een rode draad door de bekende werken van Springer en Bauer over het nationale vraagstuk. Maar het laatste tiental jaren heeft de ganse onjuistheid en voosheid van zulk een opvatting van het nationale vraagstuk blootgelegd. De imperialistische oorlog heeft getoond en de revolutionaire praktijk van de laatste jaren heeft nog weer eens bevestigd,

1) dat het nationale en het koloniale vraagstuk niet te scheiden zijn van het vraagstuk van de bevrijding van de macht van het kapitaal;

2) dat het imperialisme (de hoogste vorm van het kapitalisme) niet bestaan kan zonder de politieke en ekonomische knechting van de niet-rechtsgelijke naties en van de koloniën;

3) dat de niet-rechtsgelijke naties en de koloniën niet bevrijd kunnen worden zonder het omverwerpen van de macht van het kapitaal;

4) dat de overwinning van het proletariaat niet hecht kan zijn, zonder de bevrijding van de niet-rechtsgelijke naties en de koloniën van de onderdrukking door het imperialisme.

Indien men Europa en Amerika het front, het strijdperk van de voornaamste botsingen tussen het socialisme en het imperialisme kan noemen, dan moet men de niet-rechtsgelijke naties en de kolonien met hun grondstoffen, brandstoffen, levensmiddelen, met hun geweldige voorraden mensenmateriaal wel als het achterland, de reserve van het imperialisme beschouwen. Om een oorlog te winnen moet men niet alleen aan het front overwinnen, maar ook het achterland van den tegenstander, zijn reserves revolutioneren. Derhalve kan men de overwinning van de proletarische wereldrevolutie slechts dan als verzekerd beschouwen, indien het proletariaat in staat is, zijn eigen revolutionaire strijd te verbinden met de bevrijdingsbeweging van de werkende massa's van de niet-rechtsgelijke naties en de koloniën, tegen de macht van de imperialisten, voor de diktatuur van het proletariaat. Deze „kleinigheid" hebben de leiders van de IIde en de II½de Internationale over het hoofd gezien, toen zij het nationaal-koloniale vraagstuk hebben gescheiden van het vraagstuk van de macht in het tijdperk van de naderende proletarische revolutie in het Westen.

Het vierde moment is het brengen van een nieuw

element in het nationale vraagstuk, het element van de werkelijke (en niet slechts juridische) gelijkstelling van de nationaliteiten (hulp, bijstand aan de achterlijke nationaliteiten, opdat zij zich tot het culturele en ekonomische peil van de meer voortgeschreden nationaliteiten kunnen verheffen) als een van de voorwaarden voor het tot standbrengen van de broederlijke samenwerking tussen de werkende massa's van de verschillende nationaliteiten. In het tijdperk van de IIde Internationale beperkte men zich gewoonlijk tot het proklameren van de „nationale rechtsgelijkheid", in het beste geval ging men niet verder dan de eis om deze rechtsgelijkheid te verwezenlijken. De nationale rechtsgelijkheid, die op zich zelf een uiterst belangrijke politieke verworvenheid is, dreigt echter een holle klank te blijven, indien er niet voldoende hulpbronnen en mogelijkheden voorhanden zijn om van dit uiterst belangrijke recht gebruik te maken. Ongetwijfeld zijn de werkende massa's van de achterlijke landen niet in staat om in die mate van het hun verleende recht op „nationale rechtsgelijkheid" gebruik te maken als de werkende massa's van de vooraanstaande nationaliteiten dit weten te doen: de uit het verleden geërfde, feitelijke ongelijkheid van de nationaliteiten in cultureel en ekonomisch opzicht, die men niet in een of twee jaren uit de weg kan ruimen, doet haar invloed gelden. Deze omstandigheid laat zich bijzonder duidelijk in Rusland gevoelen, waar een gehele reeks van nationaliteiten er niet aan toegekomen is, het kapitalisme te doorlopen en sommige zelfs het kapitalisme niet zijn binnengetreden, geen of bijna geen eigen proletariaat hebben, waar ondanks de reeds doorgezette volledige nationale rechtsgelijkheid, de werkende massa's van deze nationaliteiten, wegens hun culturele en ekonomische achterlijkheid, niet bij machte zijn om van de door hen veroverde rechten in voldoende mate gebruik te maken. Deze ongelijkheid zal zich nog sterker doen gevoelen „op de dag na" de overwinning van het proletariaat in het Westen, wanneer de talrijke achterlijke koloniën en halfkoloniën, die op de meest verschillende trap van ontwikkeling staan, zonder twijfel op het toneel zullen treden. Juist daarom is het noodzakelijk, dat het zegevierende proletariaat van de vooraanstaande naties de werkende massa's van de achterlijke nationaliteiten hulp, werkelijke en duurzame hulp verleent bij hun culturele en ekonomische ontwikkeling, dat het hen helpt

om zich op een hogere trap van ontwikkeling te verheffen, de voortgeschreden nationaliteiten in te halen. Zonder deze hulp zal het niet mogelijk zijn, de weg te banen voor de vreedzame samenleving en de broederlijke samenwerking van de werkers der verschillende naties en volken in één wereldhuishouding, die voor de definitieve triomf van het socialisme zo noodzakelijk zijn.

Hieruit volgt echter, dat men zich niet alleen tot de „nationale rechtsgelijkheid" kan beperken, dat men van de „nationale rechtsgelijkheid" over moet gaan tot maatregelen voor de feitelijke gelijkstelling van de nationaliteiten, tot het uitwerken en verwezenlijken van de volgende praktische maatregelen:

1) studie van de ekonomische toestand, de levenswijze, de cultuur van de achterlijke naties en volken;

2) ontwikkeling van hun cultuur;

3) hun politieke voorlichting;

4) hun geleidelijke en pijnloze inschakeling in de hogere vormen van het ekonomische leven;

5) het tot stand brengen van de ekonomische samenwerking tussen de werkers van de achterlijke en van de vooraanstaande nationaliteiten.

Dat zijn de vier hoofdmomenten, die de nieuwe wijze, waarop de kommunisten het nationale vraagstuk stellen, karakteriseren.

„Prawda", 8 Mei 1921.

DE OKTOBER-REVOLUTIE EN DE NATIONALE POLITIEK VAN DE RUSSISCHE KOMMUNISTEN

De kracht van de Oktober-revolutie ligt o.a. hierin, dat zij, in tegenstelling tot de revoluties in het Westen, de talrijke, millioenen tellende kleine burgerij en in de eerste plaats de machtigste en talrijkste lagen daarvan, de boeren, om het Russische proletariaat heeft geschaard. Daardoor was de Russische bourgeoisie geïsoleerd, bleef zij zonder leger, terwijl het Russische proletariaat de gebieder werd over het lot van het land. Zou dit niet het geval zijn geweest, dan hadden de Russische arbeiders de macht niet kunnen behouden.

De vrede, de agrarische omwenteling en de vrijheid voor de nationaliteiten, dat zijn de drie hoofdoorzaken, die de boeren van meer dan twintig nationaliteiten van het onmetelijke Rusland om het rode vaandel van het Russische proletariaat verenigden.

Het is niet nodig om hier over de twee eerste oorzaken te spreken, in de literatuur werd daarover reeds genoeg gesproken, bovendien spreken zij voor zich zelf. Wat de derde oorzaak, de nationale politiek van de Russische kommunisten betreft, het belang daarvan is men zich klaarblijkelijk nog niet ten volle bewust. Derhalve zal het niet overbodig zijn, hierover enige woorden te zeggen.

Allereerst het feit, dat van de bevolking van 140 millioen van de R.S.F.S.R., (zonder Finland, Estland, Lithauen, Letland en Polen) de Grootrussen niet meer dan 75 millioen mensen uit-

maken, de overige 65 millioen zijn niet-Grootrussische nationaliteiten.

Verder, deze nationaliteiten wonen hoofdzakelijk in de grensgebieden, op punten, die in militair opzicht het meest kwetsbaar zijn, bovendien zijn deze grensgebieden uiterst rijk aan grondstoffen, brandstoffen en levensmiddelen.

Ten slotte, deze grensgebieden zijn in industrieel en militair opzicht minder ontwikkeld dan Centraal-Rusland (of helemaal niet ontwikkeld), tengevolge waarvan zij niet bij machte zijn om zonder de militair-ekonomische hulp van Centraal-Rusland hun zelfstandig bestaan te verdedigen, evenmin als Centraal-Rusland in staat is, zonder ondersteuning van de kant der grensgebieden met brandstoffen, grondstoffen en levensmiddelen, zijn militair-ekonomische macht te handhaven.

Deze omstandigheden, benevens de bekende stellingen van het nationale program van het kommunisme, hebben het karakter van de nationale politiek van de Russische kommunisten bepaald.

Het wezen van deze politiek kan met een paar woorden tot uitdrukking worden gebracht: afzien van alle „aanspraken" en „rechten", welke dan ook, op gebieden, die door niet-Russische nationaliteiten worden bewoond; het verlenen aan deze nationaliteiten (niet met het woord, maar metterdaad) van het recht op een zelfstandig bestaan als staat; een vrijwillig militair en ekonomisch bondgenootschap van deze nationaliteiten met Centraal-Rusland; ondersteuning van de achterlijke nationaliteiten bij hun culturele en ekonomische ontwikkeling, daar zonder deze ondersteuning de zogenaamde „nationale rechtsgelijkheid" tot een holle klank wordt; dit alles op de grondslag van de volledige bevrijding van de boeren en van de koncentratie van de gehele macht in de handen der arbeidende elementen van de nationaliteiten der grensgebieden — dat is de nationale politiek van de Russische kommunisten.

Het spreekt vanzelf, dat de aan de macht gekomen Russische arbeiders zich de sympathie en het vertrouwen van hun kameraden van de andere nationaliteiten, en in de eerste plaats die van de onderdrukte massa's van de niet-rechtsgelijke nationaliteiten, niet zouden hebben verworven, indien zij niet metterdaad hadden bewezen, bereid te zijn, deze nationale politiek te verwezenlijken, indien zij niet hadden afgezien van het

„recht" op Finland, indien zij de troepen niet uit Noord-Perzië hadden teruggetrokken, indien zij geen einde hadden gemaakt aan de aanspraken van de Russische imperialisten op bepaalde gebieden van Mongolië en van China, indien zij de achterlijke nationaliteiten van het vroegere Russische rijk niet hadden geholpen om de cultuur en het politieke leven in hun moedertaal te ontwikkelen.

Alleen op de grondslag van dit vertrouwen kon dan ook dat onwankelbare verbond van de volken der R.S.F.S.R. ontstaan, waartegen alle mogelijke „diplomatieke" machinaties en zorgvuldig uitgevoerde „blokkades" machteloos bleken te zijn.

Nog sterker. Zonder deze sympathie en dit vertrouwen van de onderdrukte massa's der grensgebieden van het vroegere Rusland, hadden de Russische arbeiders Koltsjak, Denikin en Wrangel niet kunnen overwinnen. Men mag niet vergeten, dat het aktiegebied van deze opstandige generaals zich beperkte tot de grensgebieden, die hoofdzakelijk door niet-Russische nationaliteiten worden bewoond en dat deze nationaliteiten Koltsjak, Denikin en Wrangel wegens hun imperialistische en russificerings-politiek wel moesten haten. De Entente, die zich in de zaak had gemengd en deze generaals ondersteunde, kon slechts steunen op de elementen van de grensgebieden, die aan de russificering deelnamen. Daardoor deed zij de haat van de bevolking der grensgebieden tegen de opstandige generaals nog maar sterker ontbranden en maakte zij haar sympathie voor de Sowjet-macht dieper.

Deze omstandigheid veroorzaakte de innerlijke zwakte van het achterland van Koltsjak, Denikin en Wrangel en dus ook van hun fronten, d.w.z. in laatste instantie hun nederlaag.

Maar de gunstige resultaten van de nationale politiek der Russische kommunisten beperken zich niet tot het grondgebied van de R.S.F.S.R. en van de met haar verbonden Sowjet-republieken. Zij doen ook, hoewel indirekt, hun invloed gelden op de betrekkingen van de naburige landen met de R.S.F.S.R. De radikale verbetering in de betrekkingen van Turkije, Perzië, Afghanistan, Indië en andere Oostelijke grensgebieden met Rusland, dat vroeger de schrik van deze landen was, is een f e i t, dat thans zelfs zulk een dapper politikus als Lord Curzon niet durft te betwisten. Het zal niet nodig zijn te bewijzen, dat zonder de systematische uitvoering tijdens de vier jaren

van het bestaan van de Sowjet-macht, van de hierboven geschetste nationale politiek in de R.S.F.S.R., deze radikale verandering in de betrekkingen van de naburige landen met Rusland ondenkbaar zou zijn geweest.

Dat zijn in het algemeen de resultaten van de nationale politiek der kommunisten. Deze resultaten worden juist thans, bij de vierde herdenking van het bestaan van de Sowjet-macht, bijzonder duidelijk, nu de zware oorlog is geëindigd en het werk van de opbouw op grote schaal is begonnen, nu men onwillekeurig een blik terugwerpt op de afgelegde weg, teneinde hem met één blik te omvatten.

„Prawda" 6-7 November 1921.

OVER DE VERENIGING VAN DE SOWJET-REPUBLIEKEN

Referaat op het Xde Alrussische Sowjet-Kongres op 26 December 1922.

Kameraden! Eenige dagen geleden, voor de opening van het huidige Kongres, kreeg het Presidium van het Alrussische Centrale Uitvoerende Komitee een aantal besluiten van de Sowjet-Kongressen van de Transkaukasische Republieken, van de Oekraïne en Wit-Rusland, over de wenselijkheid en noodzakelijkheid om deze republieken in één Unie-staat te verenigen. Het presidium van het Alrussische Centrale Uitvoerende Komitee heeft deze kwestie behandeld en in die zin besloten, dat het deze vereniging voor aktueel verklaart. In verband met dit besluit staat de kwestie van de vereniging van de republieken op de agenda van het huidige Kongres.

De kampagne voor de vereniging van de socialistische republieken is reeds 3 á 4 maanden geleden begonnen. Het initiatief hiertoe werd door de Azerbeidzjanse, de Armeense en Georgische Republieken genomen, bij wie zich later de Oekraïnse en de Wit-Russische republieken aansloten. De betekenis van de kampagne ligt hierin, dat de oude verdragsbetrekkingen, die neergelegd waren in de konventie tussen de R.S.F.S.R. en de andere Sowjet-republieken, hun tijd hebben gehad, ontoereikend bleken te zijn. De betekenis van de kampagne ligt hierin, dat wij van de oude verdragsbetrekkingen noodzakelijkerwijze tot de betrekkingen van een nauwere vereniging moeten overgaan,

— betrekkingen, die het scheppen van één Unie-staat met overeenkomstige Unie-organen van uitvoerende en wetgevende aard, met een Centraal Uitvoerend Komitee en een Raad van Volkskommissarissen van de Unie veronderstellen, — kortom: wat vroeger van geval tot geval, binnen het kader van de konventie-betrekkingen werd beslist, daaromtrent wordt nu in de loop van de kampagne voorgesteld, het tot iets permanents te maken.

Wat zijn de oorzaken, die de republieken op de weg naar de vereniging dringen, wat zijn de omstandigheden, die de noodzakelijkheid van de vereniging hebben bepaald?

Er bestaan drie groepen van omstandigheden. die de noodzakelijkheid van de vereniging van de Sowjet-republieken tot één Unie-staat hebben veroorzaakt.

De eerste groep omstandigheden zijn feiten, die op onze binnenlandse ekonomische toestand betrekking hebben. Ten eerste, de karigheid van de ekonomische hulpbronnen, die ten gevolge van de zevenjarige oorlog de republieken nog ter beschikking staan, welke ons dwingt om deze karige middelen bijeen te voegen, ten einde ze op een meer rationele wijze voor de ontwikkeling van de voornaamste takken van de ekonomie, die in alle republieken de ruggegraat van de Sowjetmacht vormen, te gebruiken. Ten tweede, de historisch tot stand gekomen natuurlijke arbeidsverdeling, de ekonomische arbeidsverdeling tussen de verschillende gebieden en republieken van onze federatie. Het Noorden b.v. voorziet het Zuiden en het Oosten van manufakturen; het Zuiden en het Oosten voorzien het Noorden van katoen, brandstoffen enz. Welnu, deze tussen de gebieden tot stand gekomen arbeidsverdeling kan niet met één pennestreek worden opgeheven: zij is historisch tot stand gekomen door de gehele loop van de ekonomische ontwikkeling der federatie. En deze arbeidsverdeling, die bij een gescheiden bestaan van de republieken, de volle ontwikkeling van de afzonderlijke gebieden onmogelijk maakt, dwingt de republieken om zich tot één ekonomisch geheel aaneen te sluiten. Ten derde, de eenheid van de voornaamste verkeersmiddelen in de gehele federatie, die de zenuw en het fundament vormen van iedere vereniging, welke dan ook. Het spreekt vanzelf, dat het ontoelaatbaar is, dat de verkeersmiddelen afzonderlijk worden beheerd en de afzonderlijke republieken daarover binnen het kader van hun be-

langen beschikken, want dat zou van de hoofdzenuw van het ekonomische leven, het transportwezen, een verzameling niet stelselmatig benutte, afzonderlijke deeltjes maken. Ook deze omstandigheid maakt de republieken geneigd om zich tot één staat te verenigen. Tenslotte de karigheid van onze financiële middelen. Kameraden, het moet ronduit worden gezegd, dat onze financiële toestand thans, in het zesde jaar van het bestaan van de Sowjet-macht, veel minder mogelijkheden tot een ontwikkeling op grote schaal heeft, dan b.v. onder het oude regime, dat over de wodka beschikte, hetgeen bij ons niet het geval zal zijn, die jaarlijks 500 millioen roebel opbracht, en dat verzekerd was van buitenlandse kredieten ten bedrage van enige honderden millioenen, hetgeen bij ons evenmin het geval is. Dit alles getuigt ervan, dat het ons bij zulke karige mogelijkheden van onze financiële ontwikkeling, zonder de aaneensluiting der krachten, zonder de samenvatting van de financiële krachten der afzonderlijke republieken tot één geheel, niet zal gelukken om de fundamentele en eerstkomende taken van de financiële huishouding van onze republieken te vervullen.

Dat is de eerste groep van omstandigheden, die onze republieken op de weg van de vereniging dringen.

De tweede groep van omstandigheden, die de vereniging van de republieken hebben bepaald, zijn de feiten, die verband houden met onze buitenlandse toestand. Ik bedoel onze militaire toestand. Ik bedoel onze betrekkingen met het buitenlandse kapitaal door middel van het Kommissariaat van Buitenlandse Handel. Ik bedoel tenslotte onze diplomatieke betrekkingen met de burgerlijke staten. Men mag niet vergeten, kameraden, dat, hoewel onze republieken de burgeroorlog met succes hebben beëindigd, het gevaar van een overval van buiten lang niet uitgesloten is. Dit gevaar vereist, dat ons militair front absoluut één is, dat ons leger een absolute eenheid vormt, vooral thans, nu wij de weg van de ontwapening hebben betreden, natuurlijk niet van een morele ontwapening, maar van de werkelijke materiële beperking van de bewapening. Vooral nu, nadat wij de getalsterkte van onze troepen tot 600.000 man hebben teruggebracht, hebben wij één onverbrekelijk militair front nodig, dat de veiligheid van de republiek naar buiten kan verzekeren. Verder bestaat er, behalve het gevaar van militaire aard, nog het gevaar van de ekonomische isolatie van onze fede-

ratie. Gij weet, dat hoewel na Genua en Den Haag 40) en na Urquhart 41), de ekonomische boycot van onze republiek niet gelukt is, er toch geen grote toevloed van kapitaal voor de behoeften van onze ekonomie valt te bemerken. Het gevaar bestaat, dat onze republieken ekonomisch geïsoleerd worden. Deze nieuwe vorm van interventie, die niet minder gevaarlijk is dan de militaire interventie, kan alleen uit de weg worden geruimd door het vormen van één ekonomisch front van onze Sowjet-republieken ten overstaan van de kapitalistische omsingeling. Tenslotte onze diplomatieke situatie. Gij allen zijt er getuige van geweest, hoe onlangs, aan de vooravond van de opening van de konferentie te Lausanne 42), de staten van de Entente op alle mogelijke wijzen hebben getracht, onze federatie te isoleren. Diplomatiek is hun dit niet gelukt. De georganiseerde diplomatieke boycot, gericht tegen onze federatie, werd gebroken. De Entente werd genoodzaakt met onze federatie rekening te houden en een weinig terug te wijken, iets terug te trekken.

Er bestaat geen reden aan te nemen, dat zich zulke en soortgelijke feiten ener diplomatieke isolatie van onze federatie niet zullen herhalen. Vandaar de noodzakelijkheid van een verenigd front, ditmaal op diplomatiek terrein.

Dat is de tweede groep van omstandigheden, die de Socialistische Sowjet-republieken op de weg van de vereniging dringen.

Zowel de eerste als de tweede groep van omstandigheden werkten en golden ook tevoren, tijdens de gehele periode van het bestaan van de Sowjet-macht. Zowel onze ekonomische behoeften, waarover ik zojuist heb gesproken, als onze militair-diplomatieke behoeften op het gebied van de buitenlandse politiek, deden zich ongetwijfeld ook vroeger gelden. Evenwel, deze omstandigheden kregen eerst thans, na het beëindigen van de burgeroorlog, een buitengewone kracht, nu de republieken voor het eerst de mogelijkheid verkregen om tot de ekonomische opbouw over te gaan, nu zij voor het eerst de volle karigheid van onze ekonomische middelen hebben gezien, en de dringende noodzakelijkheid van de vereniging, zowel in het binnenland op ekonomisch gebied, als naar buiten. Om deze reden is thans, in het zesde jaar van het bestaan van de Sowjet-macht, de vraag van de vereniging van de onafhankelijke Socialistische Sowjet-republieken aan de orde komen te staan.

Tenslotte, een derde groep van feiten, die eveneens de vereniging eisen en die verband houden met de aard van de struktuur van de Sowjet-macht, met het klasse-karakter van de Sowjet-macht. De Sowjet-macht is zodanig opgebouwd, dat zij, volgens haar innerlijk wezen internationaal, op elke wijze in de massa's de idee van de vereniging aankweekt en zelf de massa's op de weg van de vereniging dringt.

Indien het kapitaal, de partikuliere eigendom en de uitbuiting de mensen scheiden, hen in aan elkaar vijandige kampen verdelen, — als voorbeeld daarvan kunnen Groot-Brittannië, Frankrijk en zelfs zulke kleine nationaliteitenstaten als Polen en Joego-Slavië dienen, met hun onverzoenlijke binnenlandse nationale tegenstellingen, die de grondslag zelf van deze staten aantasten, — indien, zeg ik, daar in het Westen, waar de kapitalistische demokratie heerst en waar de staten op de partikuliere eigendom berusten, de grondslag zelf van de staat tot onderlinge nationale twisten, konflikten en strijd aanleiding geeft, dan is hier, in de wereld der Sowjets, waar de macht niet op het kapitaal berust, maar op de arbeid, niet op de partikuliere eigendom, maar op de kollektieve eigendom, waar de macht niet op de uitbuiting van de ene mens door de andere berust, maar op de strijd tegen deze uitbuiting, het tegendeel het geval: hier bewerkt het karakter van de macht zelf, dat de werkende massa's natuurlijkerwijze naar de vereniging tot één socialistisch gezin streven. Is het soms niet een treffend feit, dat wij daar in het Westen, in de wereld van de burgerlijke demokratie, een geleidelijke ontbinding en een verval van de nationaliteitenstaten in hun bestanddelen voor ons zien (zoals bijvoorbeeld in Groot-Brittannië, waarvan ik niet weet hoe het de zaken met Indië, Egypte, Ierland wil regelen, of bijvoorbeeld in Polen, waarvan ik eveneens niet weet, hoe het zaken met zijn Wit-Russen, Oekraïners, Duitsers, Joden zal regelen), terwijl wij daarentegen hier, in onze federatie, die niet minder dan 30 nationaliteiten verenigt, het proces van de versterking van de staatkundige banden tussen de onafhankelijke republieken voor ons zien, een proces, dat tot steeds nauwere toenadering van de onafhankelijke nationaliteiten in één onafhankelijke staat leidt! Zo ziet gij de twee typen van staatkundige vereniging, waarvan het eerste, het kapitalistische type, tot het uiteenvallen van de bestanddelen van de staat

voert, terwijl het tweede, het Sowjet-type daarentegen tot de geleidelijke, maar duurzame toenadering van de vroeger onafhankelijke nationaliteiten in één onafhankelijke staat voert.

Dat is de derde groep van feiten, die de afzonderlijke republieken op de weg van de vereniging dringen.

Welke vorm moet nu de vereniging van de republieken aannemen? De hoofdtrekken van de vereniging zijn in de resoluties aangegeven, die het Presidium van het Alrussische Centrale Uitvoerende Komitee van de Sowjet-republieken van de Oekraïne, Wit-Rusland en Transkaukasië heeft ontvangen.

Er verenigen zich vier republieken: de R.S.F.S.R. als één federatief geheel, de Transkaukasische republiek, eveneens als één federatief geheel, de Oekraïne en Wit-Rusland. De twee onafhankelijke Sowjet-republieken Chorezm en Boechara, die geen socialistische, maar volks-sowjet-republieken zijn, blijven voorlopig buiten deze vereniging, alleen en uitsluitend, omdat deze republieken nog geen socialistische republieken zijn. Ik twijfel er niet aan, kameraden, en ik hoop, dat ook gij er niet aan twijfelt, dat deze republieken, naar mate van hun interne ontwikkeling naar het socialisme, eveneens deel zullen uitmaken van de Unie-staat, die thans wordt gevormd.

Het zou kunnen schijnen, dat het doelmatiger ware als niet de R.S.F.S.R. als één federatief geheel, maar de afzonderlijke, tot de R.S.F.S.R. behorende republieken in de Unie der Republieken zouden treden, waarbij dan natuurlijk eerst de R.S.F.S.R. in haar hoofdbestanddelen zou moeten worden verdeeld. Ik ben van mening, dat deze weg niet rationeel en ondoelmatig is en dat hij door de loop van de kampagne zelf wordt uitgesloten. Ten eerste zou dit er toe leiden, dat wij naast het proces, dat naar de vereniging van de republieken leidt, een proces van het ontbinden van de reeds bestaande federatieve formaties zouden hebben, hetgeen het begonnen, werkelijk revolutionaire proces van de vereniging der republieken overhoop zou halen.

Ten tweede zouden wij op deze onjuiste weg tot zulk een beeld geraken, dat wij behalve de acht autonome republieken uit de R.S.F.S.R., nog een bijzonder Russisch Centraal Uitvoerend Komitee en een Russische Raad van Volkskommissarissen zouden moeten afzonderen, hetgeen tot een grote organisatorische vervorming zou leiden, die thans volkomen overbodig en schadelijk zou zijn, en wat noch door de binnenlandse, noch door

de buitenlandse situatie ook maar enigermate wordt geëist. Dat is de reden, waarom ik van mening ben, dat de rechtspersonen, die zich tot een Unie verenigen, de volgende vier republieken moeten zijn: de R.S.F.S.R., de Transkaukasische Federatie, de Oekraïne en Wit-Rusland.

De grondslagen waarop het verdrag over de vereniging moet worden gesloten, moeten de volgende zijn: kommissariaten van buitenlandse handel, van oorlog en marine, van buitenlandse zaken, van het verkeerswezen en van de post en telegrafie, zullen alleen in de Raad van Volkskommissarissen van de Unie worden gevormd. De Volkskommissariaten van financiën, van de volkshuishouding, de levensmiddelenverzorging, de arbeid en de inspektie, blijven binnen het kader van de verdragsluitende republieken, onder voorwaarde evenwel, dat zij zullen handelen in overeenstemming met de instrukties van de overeenkomstige Kommissariaten in het centrum van de Unie. Dat is nodig om de krachten van de werkende massa's van de republieken op het gebied van de levensmiddelenvoorziening, de Hoge Raad van de Volkshuishouding, het Volkskommissariaat van financiën of van arbeid, onder leiding van het Unie-centrum, samen te vatten. Tenslotte moeten de overige kommissariaten: binnenlandse zaken, justitie, onderwijs, landbouw enz. — er zijn er in het geheel zes, — die direkt betrekking hebben op de levenswijze, de zeden, de bijzondere vormen van de grondregeling, de bijzondere vormen van rechtspleging, de taal en de cultuur van de volken, die tot de republieken behoren, zelfstandige kommissariaten blijven, onder de leiding van de Centrale Uitvoerende Komitees en de Raden van Volkskommissarissen van de verdragsluitende republieken. Dit is nodig als een reële voorwaarde voor het verzekeren van de vrijheid van de nationale ontwikkeling van de volken, die tot de Sowjet-republieken behoren.

Dat zijn de grondslagen, die naar mijn opvatting tot het fundament van het verdrag moeten worden gemaakt, dat dezer dagen tussen onze republieken zal worden gesloten.

Dienovereenkomstig heb ik de volgende, door het presidium van het Alrussische Centrale Uitvoerende Komitee goedgekeurde ontwerp-resolutie voor te stellen:

1. De vereniging van de Russische Socialistische Fe-

deratieve Sowjet-Republiek, De Oekraïnse Socialistische Sowjet-Republiek, de Transkaukasische Socialistische Federatieve Sowjet-Republiek en de Wit-Russische Socialistische Sowjet-Republiek als aktueel te beschouwen.

2. Aan de vereniging het beginsel van de vrijwilligheid en de rechtsgelijkheid van de republieken ten grondslag te leggen, onder handhaving van het recht van elk hunner op vrijwillig uittreden uit de Unie der republieken.

3. Een delegatie bestaande uit Kalinin, Trotski, Stalin, Rykow, Kamenjew, Tsjoeroepa, Molotow, Sokolnikow, Sapronow, Pjatakow, Roedzoetak, Said-Galijew, Moechtarow, Chalikow, Janson, Mansoerow, Rachimbajew op te dragen, tezamen met de delegaties van de Oekraïne, de Transkaukasische Republiek en Wit-Rusland, het ontwerp ener deklaratie over de stichting van de Unie der Republieken uit te werken, met een uiteenzetting van de omstandigheden, die de vereniging van de republieken tot één Unie-staat noodzakelijk maken.

4. De delegatie op te dragen, de voorwaarden tot het toetreden van de R.S.F.S.R. tot de Unie van Republieken uit te werken en haar te verplichten bij de behandeling van het Unie-verdrag de volgende gezichtspunten te verdedigen:

a) het vormen van overeenkomstige wetgevende en uitvoerende Unie-organen;

b) de samensmelting van de kommissariaten van oorlog en marine, van het verkeerswezen, buitenlandse zaken, de buitenlandse handel en post en telegrafie;

c) de ondergeschiktheid van de kommissariaten van financiën, de levensmiddelenvoorziening, volkshuishouding, arbeid en van de arbeiders- en boereninspektie van de verdragsluitende Republieken aan de richtlijnen van de overeenkomstige kommissariaten van de Unie der Republieken;

d) het ten volle verzekeren van de belangen der nationale ontwikkeling van de volken der verdragsluitende Republieken;

5. Het ontwerp-verdrag voor zijn indiening op het Eerste Kongres van de Unie der Republieken aan het Alrussische Centrale Uitvoerende Komitee in de persoon

van zijn presidium ter goedkeuring voor te leggen.

6. De delegatie te machtigen, op grondslag van de goedkeuring van de voorwaarden voor de vereniging door het Alrussische Centrale Uitvoerende Komitee, het verdrag van de R.S.F.S.R. met de Socialistische Sowjet-Republieken van de Oekraïne, Transkaukasië en Wit-Rusland, over het vormen van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken, te sluiten.

7. Het verdrag ter bekrachtiging voor te leggen aan het Eerste Kongres van de Unie van Republieken.

Dat is de resolutie die ik in uw aandacht aanbeveel.

Kameraden! Sinds de stichting van de Sowjet-Republieken hebben zich de staten der wereld in twee kampen verdeeld: het kamp van het socialisme en het kamp van het kapitalisme. In het kamp van het kapitalisme zien wij imperialistische oorlogen, nationale tweedracht, onderdrukking, koloniale slavernij en chauvinisme. In het kamp van de Sowjets, in het kamp van het socialisme daarentegen hebben wij onderling vertrouwen, nationale gelijkheid, vreedzaam samenleven en broederlijke samenwerking van de volken. Sinds tientallen jaren tracht de kapitalistische demokratie de nationale tegenstellingen op te lossen door de belangen van de vrije ontwikkeling der nationaliteiten met het systeem van de uitbuiting te verbinden. Maar dit is hun tot nu toe niet gelukt en zal hun niet gelukken. Integendeel, het kluwen van de nationale tegenstellingen raakt steeds meer verward en bedreigt het kapitalisme met de dood. Alleen hier, in de wereld van de Sowjets, in het kamp van het socialisme is het gelukt om de nationale onderdrukking met wortel en tak uit te roeien en het onderlinge vertrouwen en de broederlijke samenwerking van de volken tot stand te brengen. En eerst nadat dit aan de Sowjets is gelukt was het ons mogelijk om onze Federatie op te bouwen en haar tegen de aanslagen van de vijanden, zowel de binnenlandse als de buitenlandse, te verdedigen. Vijf jaren geleden gelukte het aan de Sowjetmacht om de grondslagen te leggen voor het vreedzame samenleven en de broederlijke samenwerking van de volken. Thans, nu wij hier over het vraagstuk beslissen of de vereniging wenselijk en noodzakelijk is, staan wij voor de taak om deze grondslagen met een nieuw gebouw, met de stichting van een nieuwe,

machtige verenigde Mogendheid van de Arbeid te bekronen. De wil van de volken van onze republieken, die onlangs op hun Kongressen bijeen zijn gekomen en eensgezind tot de vorming van de Unie van Republieken hebben besloten, getuigt er op onbetwistbare wijze van, dat de zaak van de vereniging op de juiste weg is, dat zij op het grote beginsel van de vrijwilligheid en de gelijkheid der volken berust. Laat ons hopen kameraden, dat wij door de stichting van onze Unie-Republiek een betrouwbaar bolwerk tegen het internationale kapitalisme zullen oprichten, dat de nieuwe Unie-Staat een nieuwe beslissende stap zal zijn op de weg naar de vereniging van de werkers van de gehele wereld in één Socialistische Wereld-Sowjetrepubliek. (Langdurig applaus. Men zingt de „Internationale").

„Het tiende Alrussische Sowjet-Kongres". Stenografisch verslag.

OVER DE VERENIGING VAN DE SOWJET-REPUBLIEKEN

Referaat op het 1ste Sowjet-Kongres van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken. 30 December 1922.

Kameraden! De dag van heden is een keerpunt in de geschiedenis van de Sowjet-macht. Hij plaatst een grenssteen tussen de oude, reeds achter ons liggende periode, toen de Sowjet-republieken, die zich in de eerste plaats met de vraag van hun bestaan bezighielden, hoewel zij gemeenschappelijk handelden, toch gescheiden marcheerden, en de nieuwe, reeds begonnen periode, waarin aan het gescheiden bestaan van de Sowjet-republieken een einde wordt gemaakt, waarin de republieken zich tot één Unie-staat verenigen, voor de overwinning van de ekonomische ontreddering, waarin de Sowjet-macht al niet alleen meer aan haar bestaan denkt, maar ook daaraan, om zich tot een gewichtige internationale kracht te ontwikkelen, tot een kracht, in staat om invloed uit te oefenen op de internationale toestand en die in het belang van de werkers te veranderen.

Wat was de Sowjet-macht vijf jaar geleden? Een kleine, nauwelijks bemerkbare grootheid, die bij al haar vijanden spot en bij vele harer vrienden medelijden te voorschijn riep. Dat was de periode van de ontreddering, toen de Sowjet-macht niet zozeer op haar eigen krachten steunde als op de onmacht van

haar tegenstanders; toen de vijanden van de Sowjet-macht, in twee koalities, de Duits-Oostenrijkse en de Engels-Franse, verdeeld, hun handen vol hadden met de oorlog tegen elkaar en niet de mogelijkheid hadden, om hun wapenen tegen de Sowjet-macht te keren. Dat was de periode van de militaire ontreddering in de geschiedenis van de Sowjet-macht. Evenwel, de Sowjet-macht schiep, onder de slagen van Koltsjak en Denikin, het Rode Leger en kwam met succes de periode van de ontreddering te boven.

Daarna begon de tweede periode in de geschiedenis van de Sowjet-macht, de periode van de strijd tegen de ekonomische ontreddering. Deze periode is nog lang niet ten einde, maar heeft reeds haar resultaten opgeleverd, want in deze periode hebben wij de succesvolle strijd van de Sowjet-macht tegen de hongersnood, die het land het vorige jaar heeft geteisterd, in deze periode hebben wij een aanmerkelijke opbloei van de landbouw en een belangrijke opleving van de lichte industrie; er is reeds een vast kader voor de leidende posten van de industrie op de voorgrond getreden, een kader, dat onze hoop, onze toeverlaat is. Maar dit alles is verre van voldoende om de ekonomische ontreddering te boven te komen. Om de ontreddering te lijf te kunnen gaan en te overwinnen, moeten de krachten van alle Sowjet-republieken worden samengevat, moeten alle financiële en ekonomische mogelijkheden van de republieken in dienst worden gesteld van het herstel van de hoofdtakken van onze industrie. Hieruit volgt de noodzakelijkheid om de Sowjet-republieken tot één Unie-staat te verenigen. De dag van heden is de dag van de vereniging onzer republieken tot één staat, ten einde alle krachten voor het herstel van onze volkshuishouding aaneen te sluiten.

De oorlogsperiode van de strijd tegen de militaire ontreddering heeft ons het Rode Leger, een van de grondslagen van het bestaan van de Sowjet-macht, geschonken. De daarop volgende periode, de periode van de strijd tegen de ekonomische ontreddering, geeft ons een nieuw kader voor ons bestaan als staat: de Unie van Sowjet-republieken, die ongetwijfeld de zaak van het herstel van de Sowjet-huishouding vooruit zal brengen.

Wat is nu de Sowjet-macht? Een grote mogendheid van de arbeid, die bij onze vijanden niet meer spot, maar tandengeknars te voorschijn roept.

Dat zijn de resultaten van de ontwikkeling van de Sowjetmacht in de vijf jaar van haar bestaan.

Maar kameraden, de dag van heden is niet alleen de dag van het opmaken van de resultaten, hij is tevens de dag van de triomf van het nieuwe Rusland over het oude, over het Rusland, dat de gendarme van Europa en de beul van Azië was. De dag van heden is een dag van triomf van het nieuwe Rusland, dat de ketens van de nationale onderdrukking verbrak, de overwinning op het kapitalisme organiseerde, de diktatuur van het proletariaat schiep, de volken van het Oosten wekte, de arbeiders van het Westen in geestdrift bracht, de rode vaan van een partijvlag tot de vlag van de staat maakte en rondom deze vlag de volken van de Sowjet-republieken aaneenschaarde, ten einde hen in één staat, in de Unie van Socialistische Sowjetrepublieken, het voorbeeld van de komende Socialistische Wereld-Sowjet-republiek, te verenigen.

Dikwijls beschimpt men ons kommunisten en beweert, dat wij niet de bekwaamheid bezitten, om op te bouwen. Moge de vijfjarige geschiedenis van de Sowjet-macht als bewijs dienen, dat de kommunisten ook weten op te bouwen. Moge het huidige Sowjet-Kongres, dat geroepen is om de deklaratie en het verdrag inzake de Unie der Republieken, die gisteren door de gevolmachtigde delegaties werden aangenomen, te bekrachtigen — moge dit Unie-kongres aan allen die hun begripsvermogen nog niet hebben verloren tonen, dat de kommunisten evengoed het nieuwe weten op te bouwen, als zij het oude weten te vernietigen.

Ziehier, kameraden, de deklaratie, die gisteren door de konferentie der gevolmachtigde delegaties werd aangenomen. Ik zal haar voorlezen:

DEKLARATIE:

OVER DE VORMING VAN SOCIALISTISCHE SOWJET-REPUBLIEKEN.

Sinds de vorming van de Sowjet-republieken hebben zich de staten van de wereld in twee kampen verdeeld: het kamp van het kapitalisme en het kamp van het socialisme.

Daar, in het kamp van het kapitalisme, heersen natio-

nale vijandschap en ongelijkheid, koloniale slavernij en chauvinisme, nationale onderdrukking en pogroms, imperialistische gruwelen en oorlogen.

Hier, in het kamp van het socialisme, heersen wederzijds vertrouwen en vrede, nationale vrijheid en gelijkheid, vreedzaam samenleven en broederlijke samenwerking van de volken.

De pogingen van de kapitalistische wereld, in de loop van tientallen jaren gedaan, om het vraagstuk van de nationaliteiten op te lossen door het verbinden van de vrije ontwikkeling van de volken met het systeem van de uitbuiting van de ene mens door de andere, bleken vruchteloos. Integendeel, de nationale tegenstellingen verwarden zich meer en meer en bedreigden het bestaan van het kapitalisme zelf. De bourgeoisie bleek niet bij machte om de samenwerking van de volken tot stand te brengen.

Alleen in het kamp van de Sowjets, alleen onder de diktatuur van het proletariaat, die de meerderheid van de bevolking om zich heen heeft geschaard, bleek het mogelijk om de nationale onderdrukking met wortel en tak uit te roeien, om een atmosfeer van wederzijds vertrouwen te scheppen en de grondslagen te leggen voor de broederlijke samenwerking van de volken.

Slechts dank zij deze omstandigheden is het aan de Sowjet-republieken gelukt, de aanvallen van de imperialisten van de gehele wereld, zowel binnenlandse als buitenlandse, af te slaan; slechts dank zij deze omstandigheden is het hun gelukt een einde te maken aan de burgeroorlog, hun bestaan te verzekeren en tot de vreedzame ekonomische opbouw over te gaan.

Maar de oorlogsjaren zijn niet voorbijgegaan zonder sporen achter te laten. Verwoeste akkers, stilstaande fabrieken, vernietigde produktiekrachten en uitgeputte ekonomische hulpbronnen, die de oorlog als erfenis heeft achtergelaten, maken, dat de gescheiden inspanningen van de afzonderlijke republieken op het gebied van de ekonomische opbouw ontoereikend zijn. Het herstel van de volkshuishouding bleek bij een gescheiden bestaan van de republieken onmogelijk te zijn.

Anderzijds maken de onzekerheid van de internationa-

le toestand en het gevaar van nieuwe overvallen, het vormen van een eenheidsfront van de Sowjet-republieken tegenover de kapitalistische omsingeling noodzakelijk.

Tenslotte dringt de struktuur van de Sowjet-macht zelf, die volgens haar klasse-karakter internationaal is, de werkende massa's van de Sowjet-republieken op de weg van de vereniging in één socialistisch gezin.

Al deze omstandigheden eisen gebiedend de vereniging van de Sowjet-republieken tot één Unie-staat, die in staat zal zijn, zowel de veiligheid naar buiten te verzekeren als de binnenlandse ekonomische opbloei en de vrijheid van de nationale ontwikkeling der volken.

De wil van de volken van de Sowjet-republieken, die onlangs op de kongressen van hun Sowjets zijn bijeengekomen en eenstemmig het besluit tot de vorming van de „Unie van Socialistische Sowjet-Republieken" hebben genomen, is een zekere waarborg, dat deze Unie een vrijwillige vereniging van rechtsgelijke volken is, dat iedere republiek het recht van vrij uittreden uit de Unie bezit en dat de opneming in de Unie voor alle Socialistische Sowjet-republieken openstaat, zowel voor de bestaande als voor de Socialistische Sowjet-republieken, die in de toekomst kunnen ontstaan, dat de nieuwe Unie-staat een waardige bekroning is van de reeds in 1917 gelegde grondslagen voor het vreedzame samenleven en de broederlijke samenwerking van de volken, dat zij een veilig bolwerk tegen het wereldkapitalisme zal zijn en een nieuwe beslissende schrede op de weg naar de vereniging van de werkers van alle landen in een Socialistische Wereld-Sowjet-Republiek.

Terwijl wij dit aan de gehele wereld verklaren en plechtig de onwrikbaarheid van de grondslagen van de Sowjetmacht verkondigen, zoals die tot uitdrukking komen in de grondwet van de Socialistische Sowjet-republieken, die ons hebben gemachtigd, besluiten wij, afgevaardigden van deze republieken, op grond van de ons gegeven volmachten, het verdrag over de vorming van de „Unie van Socialistische Sowjet-Republieken" te ondertekenen.

En hier volgt de tekst van het op diezelfde Konferentie aangenomen verdrag:

VERDRAG OVER DE VORMING VAN DE UNIE VAN SOCIALISTISCHE SOWJET-REPUBLIEKEN

De Russische Socialistische Federatieve Sowjet-Republiek (R.S.F.S.R.), de Oekraïnse Socialistische Sowjet-Republiek (Oe.S.S.R.), de Wit-Russische Socialistische Sowjet-Republiek (W.S.S.R.) en de Transkaukasische Socialistische Federatieve Sowjet-Republiek (Tr. S.F.S.R., Georgië, Azerbeidzjan en Armenië) sluiten het hier volgende Unie-verdrag over hun vereniging tot een Uniestaat, de „Unie van Socialistische Sowjet-Republieken", op de volgende grondslagen:

1. Tot de bevoegdheid van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken, belichaamd in haar hoogste machtsorganen behoren:

a) de vertegenwoordiging van de Unie op het gebied der internationale betrekkingen;

b) de wijziging van de landsgrenzen van de Unie;

c) het sluiten van verdragen over de opneming van nieuwe republieken in de Unie;

d) het verklaren van de oorlog en het sluiten van de vrede;

e) het aangaan van buitenlandse staatsleningen;

f) ratificatie van internationale verdragen;

g) het vaststellen van het systeem van de buitenlandse en de binnenlandse handel;

h) het vaststellen van de grondslagen en het algemene plan van de gehele volkshuishouding van de Unie en tevens het sluiten van verdragen inzake koncessies;

i) de regeling van het transportwezen, van de post en de telegrafie;

j) het vaststellen der organisatie-beginselen van de gewapende macht van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken;

k) de bekrachtiging van de eenheidsstaatsbegroting van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken, het vaststellen van het munt-, geld- en kredietsysteem alsook van het belastingstelsel voor de gehele Unie, voor de republieken en voor de plaatselijke belastingen;

l) het vaststellen van de algemene beginselen van de

grondregeling en het grondgebruik en eveneens van het gebruik van de bodemschatten, de wouden en de wateren op het gehele grondgebied van de Unie;

m) de voor de gehele Unie geldende wetgeving inzake verwisselen van woonplaats;

n) het vaststellen van de grondbeginselen op het gebied van de rechtspraak en de rechtsvordering, alsook het vaststellen van het burgerlijk wetboek en het wetboek van strafrecht voor de gehele Unie;

o) het vaststellen van de voornaamste wetten op het gebied van de arbeid;

p) het vaststellen van de algemene beginselen van de volksopvoeding;

q) het vaststellen van de algemene maatregelen tot bescherming van de volksgezondheid;

r) het vaststellen van het systeem van maten en gewichten;

s) de organisatie van de statistiek voor de gehele Unie;

t) de fundamentele wetgeving op het gebied van het Unie-staatsburgerschap in verband met de rechten van buitenlanders;

u) het recht op algemene amnestie;

v) de opheffing van besluiten van de Sowjet-kongressen, van de Centrale Uitvoerende Komitees en van de Raden van Volkskommissarissen van de Unie-Republieken, die in strijd zijn met het Unie-verdrag.

2) Het hoogste machtsorgaan van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken is het Sowjet-Kongres van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken en in de periode tussen de kongressen, het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken.

3) Het Sowjet-Kongres van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken wordt gevormd door vertegenwoordigers van de stedelijke Sowjets en wel volgens de norm van 1 afgevaardigde op de 25.000 kiezers en door vertegenwoordigers van de gouvernements-Sowjetkongressen, volgens de norm van 1 afgevaardigde op de 125.000 inwoners.

4) De afgevaardigden voor het Sowjet-kongres van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken worden op de gouvernements-Sowjetkongressen gekozen.

5) De gewone Sowjet-Kongressen van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken worden eenmaal per jaar door het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken bijeengeroepen; de buitengewone kongressen worden door het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken volgens eigen inzicht of overeenkomstig het verlangen van niet minder dan twee van de Unie-republieken bijeengeroepen.

6) Het Sowjet-Kongres van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken kiest een Centraal-Uitvoerend Komitee uit vertegenwoordigers van de Unie-Republieken, in verhouding tot de bevolking van ieder hunner, in totaal bestaande uit 371 leden.

7) De gewone zittingen van het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken worden driemaal per jaar bijeengeroepen. Buitengewone zittingen worden volgens besluit van het presidium van het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie bijeengeroepen, of op verlangen van de Raad van Volkskommissarissen van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken, ofwel van het Centrale Uitvoerende Komitee van een van de Unie-Republieken.

8) De Sowjet-Kongressen en de zittingen van het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken worden in de hoofdsteden van de Unie-Republieken, volgens de door het presidium van het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken vast te stellen volgorde, bijeengeroepen.

9. Het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken kiest een presidium, dat het hoogste machtsorgaan is in de perioden tussen de zittingen van het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie.

10. Het Presidium van het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken

wordt gekozen in een samenstelling van 19 leden, uit wier midden het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie, overeenkomstig het aantal Unie-Republieken, vier voorzitters van het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie kiest.

11. Het Uitvoerende Orgaan van het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie is de Raad van Volkskommissarissen van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken (Raad van Volkskommissarissen van de Unie), die door het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie voor de termijn van haar bevolmachtiging in de volgende samenstelling wordt gekozen:

De voorzitter van de Raad van Volkskommissarissen van de Unie;

De plaatsvervangende voorzitters;

De Volkskommissaris van buitenlandse zaken;

De Volkskommissaris van oorlog en marine:

De Volkskommissaris van buitenlandse handel;

De Volkskommissaris van verkeerswezen;

De Volkskommissaris van post en telegrafie;

De Volkskommissaris van de arbeiders- en boeren-inspektie;

De voorzitter van de Hoge Raad der Volkshuishouding;

De Volkskommissaris van arbeid;

De Volkskommissaris van levensmiddelenvoorziening;

De Volkskommissaris van financiën.

12. Ter versterking van de revolutionaire wettelijkheid op het grondgebied van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken en ter vereniging van de aktiviteit van de Unie-Republieken in de strijd tegen de kontrarevolutie, wordt bij het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken een Hoog Gerechtshof ingesteld met als funktie de hoogste rechterlijke contrôle, en bij de Raad van Volkskommissarissen van de Unie, een verenigd orgaan van het Politieke Staatsbeheer, welks voorzitter in de Raad van Volkskommissarissen van de Unie met raadgevende stem wordt opgenomen.

13. De dekreten en besluiten van de Raad van Volks-

kommissarissen van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken gelden voor alle Unie-Republieken en worden op het gehele grondgebied van de Unie rechtstreeks ten uitvoer gebracht.

14. De dekreten en besluiten van het Centrale Uitvoerende Komitee en de Raad van Volkskommissarissen van de Unie worden in de talen gepubliceerd, die in de Unie-Republieken algemeen gebruikelijk zijn (Russisch, Oekraïns, Witrussisch, Georgisch, Armeens en Tjoerks).

15. De Centrale Uitvoerende Komitees van de Unie-Republieken kunnen protest aantekenen tegen de dekreten en besluiten van de Raad van Volkskommissarissen van de Unie bij het presidium van het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken, zonder de uitvoering daarvan op te houden.

16. De besluiten en beschikkingen van de Raad van Volkskommissarissen van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken kunnen slechts door het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken en zijn presidium worden opgeheven, de beschikkingen van de afzonderlijke Volkskommissarissen van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken kunnen evenwel door het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken, door zijn presidium en door de Raad van Volkskommissarissen van de Unie worden opgeheven.

17. De beschikkingen van de Volkskommissarissen van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken kunnen slechts in uitzonderingsgevallen door de Centrale Uitvoerende Komitees of de presidiums van de Centrale Uitvoerende Komitees van de Unie-Republieken worden opgehouden, indien de betreffende beschikking klaarblijkelijk in strijd is met de besluiten van de Raad van Volkskommissarissen of van het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken. Het Centrale Uitvoerende Komitee of het presidium van het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie-Republieken delen zulk een ophouden van een beschikking onmiddellijk aan de Raad van Volkskommissarissen van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken en aan

den desbetreffenden Volkskommissaris van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken mede.

18. De Raad van Volkskommmissarissen van de Unie-Republieken is als volgt samengesteld:

De voorzitter van de Raad van Volkskommissarissen.
De plaatsvervangende voorzitter.
De voorzitter van de Hoge Raad der Volkshuishouding.
De Volkskommissaris van landbouw.
De Volkscommissaris van levensmiddelenvoorziening.
De Volkskommissaris van financiën.
De Volkskommissaris van arbeid.
De Volkskommissaris van binnenlandse zaken.
De Volkskommissaris van justitie.
De Volkskommissaris van de arbeiders- en boeren-inspektie.
De Volkskommissaris van onderwijs.
De Volkskommissaris van het gezondheidswezen.
De Volkskommissaris van sociale zaken.
De Volkskommissaris voor nationale aangelegenheden

en tevens met raadgevende stem, de gevolmachtigden van de Volkskommissariaten van de Unie: van buitenlandse zaken, van oorlog en marine, van buitenlandse handel, van verkeerswezen en van post en telegrafie.

19. De Hoge Raad der Volkshuishouding en de Volkskommissariaten van levensmiddelenvoorziening, financiën, arbeid en van de arbeiders-en-boereninspektie van de Unie-Republieken, die rechtstreeks ondergeschikt zijn aan de Centrale Uitvoerende Komitees en aan de Raad van Volkskommissarissen van de Unie-Republieken, moeten zich bij hun werkzaamheid laten leiden door de beschikkingen van de betreffende Volkskommissarissen van de Unie van de Socialistische Sowjet-Republieken.

20. De Republieken, die tot de Unie behoren, hebben hun eigen begrotingen, die bestanddelen zijn van het door het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie bekrachtigde budget voor de gehele Unie. De begrotingen van de Republieken worden, wat hun inkomsten en uitgaven betreft, door het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie vastgesteld. De posten van de inkomsten en de hoogte van die posten, die tot samenstelling van de begro-

tingen der Unie-Republieken worden uitgetrokken, worden door het Centrale Uitvoerende Komitee van de Unie bepaald.

21. Voor de burgers van de Unie-Republieken wordt een eenvormig Unie-staatsburgerschap ingesteld.

22. De Unie van Socialistische Sowjet-Republieken heeft haar vlag, haar wapen en staatszegel.

23. De hoofdstad van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken is de stad Moskou.

24. De Unie-Republieken brengen in hun grondwetten, overeenkomstig het tegenwoordige verdrag, veranderingen aan.

25. Bekrachtiging, verandering en aanvulling van het Unie-verdrag behoort uitsluitend tot de bevoegdheid van het Sowjet-Kongres van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken.

26. Ieder van de Unie-Republieken behoudt het recht tot vrije uittreding uit de Unie.

Kameraden! In opdracht van de Konferentie der gevolmachtigde delegaties van de Sowjet-Republieken heb ik u voor te stellen, de zo juist voorgelezen tekst van de deklaratie en van het verdrag over de vorming van de Unie van de Sowjet-Republieken te bekrachtigen. Kameraden, ik stel voor, deze met de aan kommunisten eigen eensgezindheid aan te nemen en daarmede een nieuw hoofdstuk in de geschiedenis van de mensheid te schrijven. (Applaus).

Het „Iste Sowjet-Kongres van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken". Stenografisch verslag.

NATIONALE FAKTOREN IN DE PARTIJ- EN DE STAATSOPBOUW

(goedgekeurd door het Centraal-Komitee van de Partij). Stellingen voor het XIIde Kongres van de R.K.P. (b.), (1923).

I

1. Reeds in de vorige eeuw openbaarde de ontwikkeling van het kapitalisme de tendentie tot internationalisering van de produktie- en ruilmethoden, tot vernietiging van de nationale afgeslotenheid, tot ekonomische toenadering van de volken, tot geleidelijke vereniging van geweldige grondgebieden tot één samenhangend geheel. De verdere ontwikkeling van het kapitalisme, de ontwikkeling van de wereldmarkt, de organisatie van de grote zee- en spoorwegen, de kapitaaluitvoer enz. versterkten deze tendentie nog meer, doordat zij de meest verschillende volken door de banden van de internationale arbeidsverdeling en door een alzijdige onderlinge afhankelijkheid met elkaar verbonden. Inzoverre dit proces de kolossale ontwikkeling van de produktiekrachten weerspiegelde, inzoverre het bijdroeg tot opheffing van de nationale isolatie, tot de opheffing van de belangen-tegenstellingen tussen de verschillende volken, diende en dient het de vooruitgang, want het bereidt de materiële voorwaarden tot de toekomstige socialistische wereldhuishouding voor.

2. Maar deze tendentie ontwikkelde zich in eigenaardige vormen, die geenszins met de innerlijke historische betekenis daarvan overeenstemmen. De onderlinge afhankelijkheid van

de volken en de ekonomische vereniging van de grondgebieden geschiedde in de loop van de ontwikkeling van het kapitalisme niet door middel van samenwerking van de volken als rechtsgelijke eenheden, maar in de vorm van ondergeschiktheid van het ene volk aan het andere, en van de onderdrukking en uitbuiting van de minder ontwikkelde volken door de meer ontwikkelde. Koloniale roof en overweldiging, nationale onderdrukking en ongelijkheid, imperialistische willekeur en geweld, koloniale slavernij en nationale rechteloosheid en ten slotte, de strijd van de „beschaafde" naties onderling om de heerschappij over de „onbeschaafde" volken, — dat zijn de vormen, waarin het proces van de ekonomische toenadering der volken verliep. Derhalve nam met de tendentie tot vereniging de tendentie tot vernietiging van de gewelddadige vormen van deze vereniging in kracht toe, n.l. de strijd voor de bevrijding van de onderdrukte koloniën en de afhankelijke nationaliteiten van de imperialistische onderdrukking. Inzoverre deze tweede tendentie het verzet van de onderdrukte massa's tegen de imperialistische vormen van de vereniging betekende, inzoverre zij de vereniging van de volken op grondslag van de samenwerking en het vrijwillig bondgenootschap eiste, diende en dient zij de vooruitgang, want zij bereidt de geestelijke voorwaarden tot de toekomstige socialistische wereldhuishouding voor.

3. De strijd tussen deze twee voornaamste tendenties, die in vormen tot uiting komen, die aan het kapitalisme eigen zijn, vult de geschiedenis van de burgerlijke nationaliteitenstaten in de laatste halve eeuw. De onverzoenlijke tegenstelling tussen deze tendenties binnen het kader van de kapitalistische ontwikkeling lag ten grondslag aan de innerlijke wankelbaarheid en de organische onstandvastigheid van de burgerlijke koloniale staten. Onvermijdelijke konflikten binnen zulke staten en onvermijdelijke oorlogen tussen zulke staten; uiteenvallen van de oude koloniale staten en vorming van nieuwe; een nieuwe jacht naar koloniën en een opnieuw uiteenvallen van de nationaliteitenstaten, hetgeen tot nieuwe veranderingen van de politieke wereldkaart leidt, — dat zijn de resultaten van deze fundamentele tegenstelling. Het verval van het oude Rusland, van Oostenrijk-Hongarije en Turkije enerzijds, de geschiedenis van koloniale staten als Groot-Brittannië en het oude Duitsland anderzijds, tenslotte de „grote" imperialistische

oorlog en de groei van de revolutionaire beweging onder de koloniale en niet-rechtsgelijke volken, — al deze en soortgelijke feiten getuigen aanschouwelijk van de wankelheid en de onbestendigheid van de burgerlijke nationaliteitenstaten.

De onverzoenlijke tegenstelling tussen het proces van de ekonomische vereniging van de volken en de imperialistische methoden van deze vereniging veroorzaakte op deze wijze de krachteloosheid, de hulpeloosheid, de onmacht van de bourgeoisie om de juiste weg te vinden voor de oplossing van het nationale vraagstuk.

4. Onze partij hield rekening met deze omstandigheden toen zij het recht van de naties op zelfbeschikking, het recht van de volken op een zelfstandig bestaan als staat tot grondslag van haar politiek ten aanzien van het nationale vraagstuk maakte. Reeds in de eerste dagen van haar bestaan, op haar eerste Kongres (in 1898), toen de tegenstellingen van het kapitalisme op het gebied van het nationale vraagstuk nog niet volkomen duidelijk waren omlijnd, kende de partij aan de nationaliteiten dit onvervreemdbare recht toe. In het vervolg bekrachtigde zij haar nationaal program onveranderlijk in bijzondere resoluties en besluiten van haar kongressen en konferenties tot aan de Oktober-omwenteling. De imperialistische oorlog en de daarmede in verband staande machtige revolutionaire beweging in de koloniën leverden enkel een nieuwe bevestiging van de besluiten van de partij ten aanzien van het nationale vraagstuk. De betekenis van deze besluiten ligt: a) in de besliste ontkenning van elke mogelijke vorm van dwang, met betrekking tot de nationaliteiten; b) in de erkenning van de gelijkheid en souvereiniteit van de volken bij het beslissen over hun eigen lot; c) in de erkenning van het beginsel, dat een duurzame vereniging van de volken slechts tot stand kan komen krachtens de beginselen van samenwerking en vrijwilligheid; d) in het verkondigen van de waarheid, dat de verwezenlijking van zulk een vereniging alleen mogelijk is als het resultaat van de omverwerping van de macht van het kapitaal.

Dit nationale bevrijdingsprogram werd door onze partij bij haar werk onverpoosd tegenover de openlijke onderdrukkingspolitiek van het tsarisme gesteld, alsook tegenover de halfslachtige, half-imperialistische politiek van de mensjewiki en

sociaal-revolutionairen. Terwijl de russificeringspolitiek van het tsarisme een afgrond heeft gegraven tussen het tsarisme en de nationaliteiten van het oude Rusland en de half-imperialistische politiek van de mensjewiki en sociaal-revolutionairen er toe heeft geleid, dat de beste elementen van deze nationaliteiten zich van de Kerenski-politiek afkeerden, heeft de bevrijdingspolitiek van onze partij voor haar de sympathie en de ondersteuning gewonnen van de brede massa's van deze nationaliteiten bij haar strijd tegen het tsarisme en de imperialistische Russische bourgeoisie. Er valt wel niet aan te twijfelen, dat deze sympathie en deze ondersteuning een van de beslissende faktoren waren, die de overwinning van onze partij in de Oktoberdagen tot stand brachten.

5. De Oktober-revolutie heeft de praktische consequenties uit de besluiten van onze partij ten aanzien van het nationale vraagstuk getrokken. Doordat zij de macht van de landheren en de kapitalisten, de voornaamste dragers van de internationale onderdrukking, omverwierp en het proletariaat aan de macht bracht, heeft de Oktober-revolutie met een slag de keten van de nationale onderdrukking verbroken, de oude betrekkingen tussen de volken onderste boven gekeerd, aan de oude nationale haat zijn grondslagen ontnomen, het terrein gezuiverd voor de samenwerking van de volken, en voor het Russische proletariaat het vertrouwen van zijn broeders van de andere nationaliteiten veroverd, niet alleen in Rusland, maar ook in Europa en Azië. Men behoeft wel nauwelijks te bewijzen, dat het Russische proletariaat zonder dit vertrouwen niet in staat zou zijn geweest, Koltsjak en Denikin, Joedenitsj en Wrangel te overwinnen. Anderzijds is het boven alle twijfel verheven, dat zonder het instellen van de diktatuur van het proletariaat in het centrum van Rusland, de onderdrukte nationaliteiten hun bevrijding niet zouden hebben kunnen bereiken. Nationale haat en nationale botsingen zijn onvermijdelijk, onafwendbaar, zolang het kapitaal aan de macht is, zolang de kleine burgerij, en in de eerste plaats de boeren, van de vroegere „grotemogendheids-natie", van nationale vooroordelen zijn vervuld en de kapitalisten volgen; en omgekeerd, kunnen de nationale vrede en de nationale vrijheid als verzekerd worden beschouwd, indien de boeren en de andere kleinburgerlijke lagen met het proletariaat medegaan, d.w.z. indien de diktatuur van het pro-

letariaat is verzekerd. Daarom vormen de overwinning van de Sowjets en de instelling van de diktatuur van het proletariaat de basis, het fundament, waarop de broederlijke samenwerking van de volken in één staatsverbond kan worden opgebouwd.

6. Maar de resultaten van de Oktober-revolutie beperken zich niet slechts tot de vernietiging van de nationale onderdrukking, tot het vormen van de bodem voor de vereniging van de volken. De Oktober-revolutie heeft in de loop van haar ontwikkeling ook nog de vormen van deze vereniging uitgewerkt en de hoofdlijnen aangegeven, langs welke de vereniging van de volken tot één Unie-staat tot stand moet komen. In de eerste periode van de revolutie, toen de werkende massa's van de nationaliteiten zich voor het eerst als zelfstandige nationale faktoren gevoelden, terwijl de buitenlandse interventie nog niet als een reëel gevaar dreigde, nam de samenwerking van de volken nog geen vast omlijnde, nauwkeurig bepaalde vorm aan. In de periode van de burgeroorlog en de interventie, toen de belangen van de militaire zelfverdediging der nationale republieken op de voorgrond traden, terwijl de vraagstukken van de ekonomische opbouw nog niet aan de orde waren, nam de samenwerking de vorm aan van een militair bondgenootschap. In de periode van na de oorlog tenslotte, toen de vraagstukken van het herstel der door de oorlog verwoeste produktiekrachten op de voorgrond traden, werd het militaire bondgenootschap aangevuld door een ekonomisch bondgenootschap. De vereniging van de nationale republieken in de Unie van Sowjet-Republiken is de afsluitende etappe van de ontwikkeling der vormen van samenwerking, die deze keer het karakter hebben aangenomen van de militair-ekonomische en de politieke vereniging van de volken tot één, vele nationaliteiten verenigende staat.

Zo heeft dus het proletariaat in de Sowjet-orde de sleutel gevonden voor de juiste oplossing van het nationale vraagstuk, het heeft hierin de weg gevonden voor het organiseren van een hechte nationaliteitenstaat op de grondslagen van de nationale rechtsgelijkheid en de vrijwilligheid.

7. Maar het vinden van de sleutel voor de juiste oplossing van het nationale vraagstuk betekent nog niet, dit vraagstuk volledig en definitief op te lossen, in zijn konkreet-praktische verwerkelijking. Teneinde het door de Oktober-revolutie opge-

stelde program op de juiste wijze te verwezenlijken, moeten de belemmeringen nog worden opgeruimd, die ons door de achter ons liggende periode van nationale onderdrukking als erfenis zijn achtergelaten en die niet op korte termijn met één slag kunnen worden opgeruimd.

Deze erfenis bestaat ten eerste uit de overblijfselen van het grote-mogendheids-chauvinisme, dat een weerspiegeling is van de vroegere bevoorrechte positie van de Grootrussen. Deze overblijfselen leven nog steeds in de hoofden van onze Sowjetfunktionarissen, zowel van de centrale als de lokale, zij nestelen in onze staatsinstellingen, zowel in de centrale als de lokale, zij ontvangen versterking in de vorm van de „nieuwe" Grootrussisch chauvinistische „Smjena-wjech" 43)-stroming, die in verband met de nieuwe ekonomische politiek steeds sterker wordt. Praktisch komen zij tot uiting in de arrogant-geringschattende en formalistisch-burokratische houding van Russische Sowjet-beambten tegenover de noden en de behoeften van de nationale Republieken. De Sowjet-nationaliteitenstaat kan slechts dan werkelijk duurzaam en de samenwerking van de volken in deze staat slechts dan broederlijk worden, als deze overblijfselen beslist en onherroepelijk uit de praktijk van onze staatsinstellingen worden uitgeroeid. Daarom is de vastberaden strijd tegen de overblijfselen van het Grootrussische chauvinisme de eerstkomende taak van onze partij.

Deze erfenis bestaat ten tweede uit de feitelijke, d.w.z. de ekonomische en culturele ongelijkheid van de nationaliteiten van de Unie van Republieken. De nationale rechtsgelijkheid, die door de Oktoberrevolutie werd veroverd, is een geweldige verworvenheid voor de volken, maar brengt op zich zelf het gehele nationale vraagstuk nog niet tot oplossing. Een aantal republieken en volken, die het kapitalisme niet of bijna nog niet hebben doorgemaakt, die zelf geen of bijna geen eigen proletariaat hebben, die dientengevolge in ekonomisch en cultureel opzicht ten achter zijn gebleven, zijn niet in staat om van de hun, door de nationale rechtsgelijkheid verleende rechten en mogelijkheden ten volle gebruik te maken, noch om zich op een hogere trap van ontwikkeling te verheffen en daardoor de voortgeschreden nationaliteiten in te halen, tenzij zij werkelijk en langdurig hulp van buiten ontvangen. De oorzaken van deze feitelijke ongelijkheid liggen niet alleen in de geschiedenis van

deze volken, maar ook in de politiek van het tsarisme en van de Russische bourgeoisie, die er naar streefden om de grensgebieden tot uitsluitend grondstoffen leverende gebieden te maken, welke door de industrieel-ontwikkelde centrale gebieden werden uitgebuit. Het is niet mogelijk om deze ongelijkheid op korte termijn te overwinnen, om deze erfenis in een of twee jaar te likwideren. Reeds het Xde Kongres van onze partij heeft vastgesteld, dat „de opheffing van de feitelijke nationale ongelijkheid een langdurig proces is, dat een hardnekkige en standvastige strijd tegen alle overblijfselen van de nationale onderdrukking en tegen de koloniale slavernij vereist". Men moet echter deze ongelijkheid tot elke prijs overwinnen. Dit kan alleen gebeuren, als het Russische proletariaat de achterlijke volken van de Unie bij hun ekonomische en culturele opbloei metterdaad duurzaam helpt. Is dit niet het geval, dan is er geen reden om op het totstandkomen van een juiste en duurzame samenwerking der volken, binnen het kader van de éne Unie-staat te rekenen. Daarom is de strijd voor de opheffing van de feitelijke ongelijkheid van de nationaliteiten, de strijd voor de verheffing van het culturele en ekonomische peil van de achterlijke volken de tweede taak, die voor onze partij aan de orde is.

Deze erfenis bestaat ten slotte uit de overblijfselen van het nationalisme onder een gehele reeks volken, die onder het zware juk van de nationale onderdrukking zijn doorgegaan en zich nog niet van het gevoel van de oude nationale krenkingen hebben kunnen bevrijden. Deze overblijfselen komen praktisch tot uiting, doordat zich de vroeger onderdrukte volken in zekere mate nationaal afzonderen en geen volledig vertrouwen hebben in maatregelen, die van Russen uitgaan. Dit defensieve nationalisme verandert echter in sommige republieken, wier bevolking uit verschillende nationaliteiten is samengesteld, niet zelden in een offensief nationalisme, in een openlijk chauvinisme van de sterkere nationaliteit tegenover de zwakke nationaliteiten van deze republieken. Het Georgische chauvinisme (in Georgië), dat tegen de Armeniërs, de Oseten, de Adzjaren en de Abchaziërs is gericht, het Azerbeidzjanse chauvinisme (in Azerbeidzjan), dat tegen de Armeniërs is gericht; het Oesbeekse chauvinisme (in Boechara en Chorezm), dat tegen de Toerkmenen en Kirgiezen is gericht, — al deze vormen van chau-

vinisme, die bovendien door de verhoudingen van de N.E.P. en de konkurrentie worden aangewakkerd, zijn een groot kwaad, dat enige nationale republieken tot een strijdperk van ruzie en twisten dreigt te maken. Het spreekt vanzelf, dat al deze verschijnselen de zaak van de werkelijke vereniging van de volken in één staatsverband belemmeren. Inzoverre de overblijfselen van het nationalisme een eigenaardige vorm van verdediging tegen het Grootrussische chauvinisme zijn, is vastberaden strijd tegen het Grootrussische chauvinisme het zekerste middel tot overwinning van de nationalistische overblijfselen. Inzoverre deze overblijfselen tot een lokaal chauvinisme worden, dat tegen de zwakke nationale groepen in de afzonderlijke republieken is gericht, is het de plicht van de partijleden, rechtstreeks strijd daartegen te voeren. Daarom vormt de strijd tegen de nationalistische overblijfselen en in de eerste plaats tegen de chauvinistische vormen daarvan, de derde taak, die voor onze partij aan de orde is.

8. Als een van de duidelijkste uitingen van de erfenis uit het verleden moet men het feit beschouwen, dat een aanmerkelijk deel van de Sowjet-beambten in het centrum en ter plaatse, de Unie van republieken niet opvat als een Unie van gelijke staatseenheden, die geroepen is om de vrije ontwikkeling van de nationale republieken te verzekeren, maar als een stap tot de opheffing van deze republieken, als de beginnende schepping van de zogenaamde „een-en-ondeelbare" staat. Het Kongres veroordeelt deze opvatting als anti-proletarisch en reaktionair en roept de partijleden op om er zorgvuldig voor te waken, dat de vereniging van de republieken en de samensmelting van de kommissariaten niet door chauvinistisch gezinde Sowjet-beambten als een dekmantel worden gebruikt voor hun pogingen om de ekonomische en culturele behoeften van de nationale republieken te negeren. De samensmelting van de kommissariaten is een examen voor het Sowjet-apparaat; indien deze proefneming in de praktijk in de richting van het grote-mogendheids-streven verliep, dan zou de partij gedwongen zijn om tegen zulk een verwringing de meest energieke maatregelen te nemen en zelfs de vraag moeten opwerpen of niet de samensmelting van enige kommissariaten moet worden

herzien, totdat de tijd aanbreekt, dat het Sowjet-apparaat in de geest van de werkelijk proletarische en werkelijk broederlijke zorg voor de noden en behoeften van de kleine en achterlijke nationaliteiten zal zijn opgevoed.

9. Aangezien de Unie-republiek een nieuwe vorm van het samenleven der volken is, een nieuwe vorm van hun samenwerking in één Unie-staat, binnen wiens kader de hierboven geschetste overblijfselen in het proces van de gemeenschappelijke arbeid van de volken overwonnen moeten worden, — moeten de hoogste organen van de Unie zodanig worden opgebouwd, dat zij niet alleen de gemeenschappelijke noden en behoeften van alle nationaliteiten van de Unie, maar ook de speciale noden en behoeften van de afzonderlijke nationaliteiten ten volle tot uiting brengen. Daarom moet er naast de bestaande, centrale organen van de Unie, die de vertegenwoordiging van de werkende massa's van de gehele Unie, onafhankelijk van hun nationaliteit, zijn, een speciaal orgaan worden geschapen voor de vertegenwoordiging van de nationaliteiten op de grondslag van de gelijkheid. Zulk een opbouw van de centrale organen van de Unie zou ons volledig de mogelijkheid schenken, zorgvuldig van de eisen en behoeften van de volken kennis te nemen, hun tijdig de vereiste hulp te verstrekken, een atmosfeer van volledig onderling vertrouwen te scheppen en op deze wijze de erfenis, waaraan wij herinnerden, zo pijnloos mogelijk uit de weg te ruimen.

10. Uitgaande van het hierboven gezegde, beveelt het Kongres den partijleden aan te verkrijgen, dat de volgende praktische maatregelen worden genomen:

a) binnen het systeem van de hoogste organen van de Unie een speciaal vertegenwoordigend orgaan van alle nationale republieken en nationale gebieden zonder uitzondering te stichten en wel op de grondslag van gelijkheid;

b) de kommissariaten van de Unie volgens beginselen op te bouwen, die de bevrediging van de eisen en behoeften van de volken der Unie verzekeren;

c) de organen van de nationale republieken en gebieden overwegend uit inheemsen samen te stellen, die de taal, de levenswijze, de zeden en gebruiken van de betreffende volken kennen.

II.

1. De ontwikkeling van de organisaties van onze partij verloopt in de meerderheid van de nationale republieken onder verhoudingen, die hun groei en versterking niet geheel en al gunstig zijn. De ekonomische achterlijkheid van deze republieken, de geringe getalsterkte van het nationale proletariaat, het tekort aan, of zelfs het ontbreken van kaders van oude partijfunktionarissen uit het midden der inheemsen, het ontbreken van een ernstige Marxistische literatuur in de moedertaal, de zwakheid van het opvoedingswerk van de partij en tenslotte, het bestaan van overblijfselen van radikaal-nationalistische tradities, die nog steeds niet zijn verdwenen, hebben onder de inheemse kommunisten een bepaalde afwijking in de richting van de overschatting der nationale bijzonderheden, in de richting van de onderschatting van de klassebelangen van het proletariaat, een afwijking naar het nationalisme doen ontstaan. Dit verschijnsel wordt bijzonder gevaarlijk in de republieken met verschillende nationaliteiten, waar het niet zelden de vorm aanneemt van een afwijking naar het chauvinisme van de kommunisten van de sterkere nationaliteit, toegespitst tegen de kommunisten van de zwakke nationaliteiten (Georgië, Azerbeidzjan, Boechara, Chorezm). De afwijking naar het nationalisme is daarom schadelijk, omdat zij het proces van de bevrijding van het nationale proletariaat van de ideologische invloed van de nationale bourgeoisie belemmert, en de aaneensluiting van de proletariërs van de verschillende nationaliteiten in één internationalistische organisatie bemoeilijkt.

2. Anderzijds heeft de aanwezigheid van een talrijk kader van oude partijfunktionarissen van Russische afkomst, zowel in de centrale partij-instellingen als in de organisaties van de kommunistische partijen van de nationale republieken, van kaders die niet op de hoogte zijn van de zeden en gebruiken en van de taal van de werkende massa's van deze republieken, en die daarom tegenover hun behoeften niet altijd fijngevoeligheid aan de dag leggen, in onze partij een afwijking tot onderschatting van de nationale bijzonderheden en van de nationale taal in het partijwerk doen ontstaan, een hooghartig-geringschattende houding tegenover deze bijzonderheden, — een afwijking

naar het Grootrussische chauvinisme. Deze afwijking is niet alleen schadelijk, omdat zij het vormen van een kommunistisch kader uit het midden der inheemsen, dat de nationale taal beheerst, belemmert en daardoor het gevaar doet ontstaan, dat de partij los komt te staan van de proletarische massa's van de nationale republieken, maar ook en in de eerste plaats, omdat zij de hierboven geschetste afwijking naar het nationalisme voedt en opkweekt en de strijd daartegen bemoeilijkt.

3. Terwijl het Kongres deze beide afwijkingen als schadelijk en gevaarlijk voor de zaak van het kommunisme veroordeelt en de aandacht van de partijleden op de bijzondere schadelijkheid en de bijzondere gevaarlijkheid van de afwijking naar het Grootrussische chauvinisme vestigt, roept het de partij op om deze overblijfselen uit het verleden in onze partijopbouw zo snel mogelijk te likwideren.

Het Kongres draagt het Centraal-Komitee op, om de volgende praktische maatregelen te nemen:

a) vorming van Marxistische studiekringen van hoger type uit inheemse partijfunktionarissen van de nationale republieken;

b) ontwikkeling van een principiële Marxistische literatuur in de moedertaal;

c) versterking van de Universiteit van de Volkeren van het Oosten en van haar plaatselijke afdelingen;

d) vorming van groepen van instrukteurs uit inheemse partijfunktionarissen bij de Centrale Komitees van de nationale kommunistische partijen;

e) ontwikkeling van een massa-partijliteratuur in de moedertaal;

f) versterking van het opvoedingswerk van de partij in de republieken;

g) versterking van het werk onder de jeugd in de republieken.

„Prawda", 24 Maart 1923.

NATIONALE FACTOREN IN DE PARTIJ- EN DE STAATSOPBOUW

Referaat op het XIIde Kongres van de R.K.P. (b) op 23 April 1923.

Partijgenoten! Sinds de Oktober-revolutie behandelen wij voor de derde maal het nationale vraagstuk: de eerste maal geschiedde dit op het VIIIste Kongres, de tweede maal op het Xde en de derde maal op het XIIde Kongres. Is dat soms een teken, dat er in onze opvattingen op het gebied van het nationale vraagstuk principieel iets is veranderd? Neen, ons principiële standpunt ten aanzien van het nationale vraagstuk is voor en na Oktober hetzelfde gebleven. Maar sedert het Xde Kongres is de internationale situatie in die zin veranderd, dat het soortelijk gewicht van de zware reserves van de revolutie, die de landen van het Oosten heden ten dage uitmaken, groter is geworden. Dit in de eerste plaats. In de tweede plaats heeft onze partij sedert het Xde Kongres in haar interne situatie, in verband met de Nieuwe Ekonomische Politiek, eveneens enige veranderingen ondergaan. Al deze nieuwe faktoren moet men in aanmerking nemen en daaruit gevolgtrekkingen maken. In deze zin kan men zeggen, dat het nationale vraagstuk op het XIIde Kongres op een nieuwe wijze wordt gesteld.

De internationale betekenis van het nationale vraagstuk. Het is u bekend, partijgenoten, dat het ons als Sowjet-federatie door het historische lot is beschoren, thans de voorhoede te

vormen van de wereldrevolutie. Het is u bekend, dat wij als eersten het algemene kapitalistische front hebben gebroken en door de wil van het lot aan de spits van allen hebben gemarcheerd. Het is u bekend, dat wij bij onze opmars tot Warschau kwamen, ons daarna terugtrokken en ons in stellingen verschansten, die wij het stevigst achtten. Sinds dat tijdstip gingen wij tot de Nieuwe Ekonomische Politiek over, sinds dat tijdstip hielden wij rekening met de verlangzaming van het tempo van de internationale revolutionaire beweging, sinds dat tijdstip was onze politiek niet meer offensief, maar defensief. Verder voorwaarts schrijden, nadat wij bij Warschau een tegenslag hadden geleden (wij willen de waarheid niet verbergen), verder voorwaarts schrijden konden wij niet, omdat wij de kans zouden hebben gelopen, ons van ons achterland los te maken, en dit zijn bij ons de boeren; en tenslotte omdat wij gevaar liepen, de reserves van de revolutie al te ver vooruit te snellen, de reserves die ons door het lot in het Westen en het Oosten geschonken zijn. Daarom maakten wij in het binnenland de wending naar de Nieuwe Ekonomische Politiek en wat het buitenland betreft, naar het verlangzamen van de opmars; wij besloten, dat het nodig was, adem te scheppen, onze wonden, de wonden van de voorhoede, van het proletariaat, te helen, het kontakt met het boeren-achterland te herstellen, ons werk onder de reserves, die bij ons ten achter waren gebleven, voort te zetten, de reserves in het Westen en in het Oosten, de zware reserves, die het achterland van het wereld-kapitalisme uitmaken. En juist om deze reserves, de zware reserves van het Oosten, die tegelijkertijd het achterland van het wereldimperialisme vormen, gaat het bij de behandeling van het nationale vraagstuk.

Een van beide: of het gelukt ons het diepe achterland van het imperialisme, de koloniale en half-koloniale landen van het Oosten wakker te schudden en te revolutioneren en daardoor de val van het imperialisme te bespoedigen, of wij falen hier en versterken daardoor het imperialisme en verzwakken de kracht van onze beweging. Zo staat de kwestie er voor.

Het gaat hierom, dat het gehele Oosten onze Unie van Republieken als een proefterrein beschouwt. Of wij lossen binnen het kader van deze Unie het nationale vraagstuk in zijn praktische toepassing op de juiste wijze op, of wij brengen

hier, binnen het kader van deze Unie, werkelijk broederlijke betrekkingen tussen de volken tot stand, een werkelijke samenwerking, — en dan zal het gehele Oosten zien, dat het in onze federatie een vaandel van de bevrijding bezit, een voorhoede, wier voetsporen het moet volgen en dat zal het begin van de ineenstorting van het wereldkapitalisme zijn. Of wij begaan hier, als federatie, een fout, ondermijnen het vertrouwen van de vroeger onderdrukte volken in het proletariaat van Rusland, ontnemen de Unie van Republieken de aantrekkingskracht, die zij in de ogen van het Oosten bezit, en dan zal het imperialisme winnen en wij verliezen.

Dat is de internationale betekenis van het nationale vraagstuk.

Het nationale vraagstuk is voor ons ook van belang vanuit het gezichtspunt van de interne situatie, niet alleen omdat de gewezen grote-mogendheidsnatie, wat aantal betreft, ongeveer 75 millioen mensen omvat en de overige naties 65 millioen (hetgeen toch niet gering is), en niet alleen omdat de vroeger onderdrukte nationaliteiten de voor de ekonomische ontwikkeling meest noodzakelijke en uit een gezichtspunt van de militaire strategie meest belangrijke gebieden en punten bewonen, niet alleen daarom, maar in de eerste plaats, omdat wij in deze twee jaren de zogenaamde Nieuwe Ekonomische Politiek hebben ingevoerd, omdat in verband hiermede het Russische nationalisme begon te groeien, sterker te worden, de idee van de „Smjena Wjech" ontstond, wensen opgekomen zijn om op vreedzame wijze datgene tot stand te brengen, wat Denikin niet kon bereiken, n.l. het zogenaamde „een-en-ondeelbare" Rusland.

Derhalve vormt zich in verband met de Nieuwe Ekonomische Politiek in ons binnenlandse leven een nieuwe kracht: het Grootrussische chauvinisme, dat zich in onze instellingen nestelt, niet alleen de Sowjet-, maar ook de partij-instellingen binnendringt, in alle hoeken van onze federatie rondwaart en er toe leidt, dat wij de kans lopen, indien wij deze nieuwe kracht niet op energieke wijze terugslaan en haar met wortel en tak uitroeien — en de omstandigheden van de N.E.P. kweken haar op — ons voor het beeld van een breuk tussen het proletariaat van de gewezen grote-mogendheidsnatie en de boeren van de vroeger onderdrukte naties te bevinden, het-

geen gelijk zou staan met de ondermijning van de diktatuur van het proletariaat.

Maar de Nieuwe Ekonomische Politiek kweekt niet alleen het Russische chauvinisme op, zij kweekt ook de plaatselijke chauvinismen op en vooral in die republieken, die verschillende nationaliteiten omvatten. Ik bedoel Georgië, Azerbeidzjan, Boechara — ten dele komt hier ook Toerkestan in aanmerking — waar wij enige nationaliteiten hebben, wier vooraanstaande elementen misschien spoedig met elkaar om de voorrang zullen beginnen te konkurreren. Deze plaatselijke chauvinismen zijn natuurlijk wat hun kracht aangaat niet zulk een groot gevaar als het Grootrussische. Maar zij vormen toch een gevaar, omdat zij enige republieken tot een strijdperk van nationale twisten dreigen te maken en daar de banden van het internationalisme te verbreken.

Dat zijn de motieven van internationale en binnenlandse aard, die getuigen van de gewichtige, eerste-rangs betekenis van het nationale vraagstuk in het algemeen en op het gegeven tijdstip in het bijzonder.

Waarin bestaat het klassewezen van het nationale vraagstuk? Wat is het nationale vraagstuk? Het klassewezen van het nationale vraagstuk bestaat in het bepalen van de wederzijdse verhoudingen — ik spreek over onze situatie, de Sowjet-situatie — het bepalen van de juiste verhoudingen tussen het proletariaat van de gewezen grote-mogendheidsnatie en de boeren van de vroeger onderdrukte nationaliteiten. De kwestie van de „smytsjka" (aaneensluiting tussen arbeiders en boeren) is hier meer dan voldoende besproken, maar bij de diskussie over het vraagstuk van de „smytsjka" in verband met de verslagen van Kamenjew, Kalinin, Sokolnikow en zelfs met de verslagen van Rykow en Trotski, had men hoofdzakelijk de verhouding van het Russische proletariaat tot de Russische boeren op het oog. Hier, op nationaal gebied, hebben wij een meer ingewikkeld raderwerk. Hier gaat het om het instellen van de juiste verhoudingen tussen het proletariaat van de gewezen grote-mogendheidsnatie, dat de meest ontwikkelde laag van het proletariaat van onze gehele federatie vormt en de boeren, in overwegende mate de boeren van de vroeger onderdrukte nationaliteiten. Hierin ligt het klassewezen van het nationale vraagstuk. Indien het aan het proletariaat zal gelukken om met

de boeren van andere nationaliteiten in verhoudingen te treden, die alle overblijfselen van het wantrouwen jegens alles wat Russisch is uit de weg kunnen ruimen, een wantrouwen, dat tientallen jaren lang door de politiek van het tsarisme werd aangekweekt en ingeprent, indien het bovendien aan het Russische proletariaat zal gelukken, volledig wederzijds begrip en vertrouwen tot stand te brengen, een werkelijk bondgenootschap niet alleen tussen het Russische proletariaat en de Russische boeren, maar ook tussen het Russische proletariaat en de boeren van de andere nationaliteiten, dan zal de taak zijn vervuld. Daartoe is nodig, dat de macht van het proletariaat den boeren van de andere nationaliteiten even zo na staat, als aan de Russische boeren. Opdat de Sowjet-macht ook den boeren van andere nationaliteiten evenzo na staat, is het nodig, dat deze macht voor hen begrijpelijk is, dat zij in hun moedertaal funktioneert, dat de scholen en de machtsorganen uit inheemsen worden samengesteld, die de taal, de zeden en gebruiken en de levenswijze kennen. Alleen dan en alleen inzoverre zal de Sowjet-macht, die tot in de laatste tijd een Russische macht was, niet slechts een Russische, maar ook een internationale macht zijn, een aan de boeren van de vroeger onderdrukte nationaliteiten nastaande macht, als de instellingen en machtsorganen in de republieken van deze landen in het verkeer en bij het werk de moedertaal zullen gebruiken. Dit is een van de grondslagen van het nationale vraagstuk in het algemeen en onder de Sowjet-verhoudingen in het bijzonder.

Waarin bestaat de karakteristieke trek van de oplossing van het nationale vraagstuk op het huidige tijdstip, in het jaar 1923 ? Welke vorm hebben de vraagstukken, die op nationaal gebied moeten worden opgelost, in 1923 aangenomen? De vorm van het tot stand brengen van samenwerking tussen de volken van onze federatie op ekonomisch, militair en politiek gebied. Ik bedoel de verhoudingen tussen de nationaliteiten. Het nationale vraagstuk, waaraan het tot stand brengen van juiste verhoudingen tussen het proletariaat van de gewezen grote-mogendheidsnatie en de boeren van de andere nationaliteiten ten grondslag ligt, neemt op het gegeven ogenblik de bijzondere vorm aan van het tot stand brengen van samenwerking en broederlijk samenleven van de volken, die

vroeger gescheiden waren en die zich thans binnen het kader van één staat verenigen. Dat is het wezen van het nationale vraagstuk in de vorm, die het in het jaar 1923 heeft aangenomen. De konkrete vorm van deze staatkundige vereniging is de Unie van Republieken, waarover wij reeds aan het einde van het vorige jaar op het Sowjet-Kongres hebben gesproken en die wij toen hebben gesticht.

De grondslag van deze Unie is de vrijwilligheid en de rechtsgelijkheid van de leden van de Unie. Vrijwilligheid en gelijkheid, omdat het uitgangspunt van ons nationale program het punt is over het recht van de nationaliteiten op een zelfstandig staatkundig bestaan, datgene, wat vroeger het recht op zelfbeschikking werd genoemd. Hiervan uitgaande, moeten wij definitief verklaren, dat geen verbond van volken, geen vereniging van volken in één staat duurzaam kan zijn, indien zij niet de volledige vrijwilligheid als grondslag heeft, indien het betreffende volk , indien de volken zelf zich niet willen verenigen. De tweede grondslag is de rechtsgelijkheid van de tot de Unie behorende volken. En dit is begrijpelijk. Ik spreek niet over de feitelijke gelijkheid, hierover zal ik later spreken, want het invoeren van de feitelijke gelijkheid tussen de nationaliteiten, die voorwaarts zijn geschreden en de achterlijke nationaliteiten is een zeer gekompliceerde, een uiterst moeilijke zaak, die een reeks van jaren vereist. Ik spreek hier over de rechtsgelijkheid. De gelijkheid komt hierin tot uitdrukking, dat aan alle republieken, in het gegeven geval aan vier republieken: Transkaukasië, Wit-Rusland, de Oekraïne en de R.S.F.S.R., die bestanddelen van de Unie zijn, in gelijke mate de voordelen van de Unie ten deel vallen en daarbij in gelijke mate afstand doen van enige hunner rechten op onafhankelijkheid ten gunste van de Unie. Indien de R.S.F.S.R., de Oekraïne, Wit-Rusland en de Transkaukasische republiek geen eigen Volkskommissariaten van Buitenlandse Zaken zullen hebben, dan is het duidelijk, dat door de afschaffing van deze Volkskommissariaten en door het scheppen van een gemeenschappelijk Volkskommissariaat van Buitenlandse Zaken in de Unie van Republieken, er een zekere beperking plaats heeft van de onafhankelijkheid, die deze republieken bezaten en die gelijkmatig voor alle republieken, die tot de Unie behoren, wordt beperkt. Indien deze republieken vroeger hun eigen Volkskommissariaten van Buitenlandse

Handel bezaten en deze thans, zowel in de R.S.F.S.R. als in de overige republieken worden afgeschaft, om een gemeenschappelijk Kommissariaat van Buitenlandse Handel bij de Unie van Republieken te vormen, dan is het duidelijk, dat ook hier een zekere beperking plaats heeft van de onafhankelijkheid, die vroeger in onbeperkte mate werd genoten en die thans beperkt wordt ten gunste van de gemeenschappelijke Unie, enz. Sommigen stellen de zuiver scholastische vraag: hoe zit dat, blijven de republieken na de vereniging onafhankelijk? Dat is een scholastische vraag. Hun onafhankelijkheid wordt beperkt, want iedere vereniging is een zekere beperking van de vroeger bestaande rechten van hen, die zich hebben verenigd. Maar hier blijven ongetwijfeld voor iedere republiek de elementen van onafhankelijkheid bestaan, want iedere republiek heeft het recht, eigenmachtig uit de Unie te treden. Dat zijn de elementen van onafhankelijkheid, dat is het maximum van mogelijke onafhankelijkheid, die iedere tot de Unie behorende republiek blijft behouden en die zij te allen tijde kan verwezenlijken.

De konkrete vorm van het nationale vraagstuk onder onze verhoudingen komt dus op het gegeven ogenblik neer op het tot stand brengen van de samenwerking der volken op ekonomisch, buitenlands-politiek en militair gebied. Wij moeten deze republieken volgens deze lijnen verenigen in één Unie, die de naam van Unie van Socialistische Sowjet-Republieken draagt. Daar komen de konkrete vormen van het nationale vraagstuk op het huidige ogenblik op neer.

Maar dat is eerder gezegd dan gedaan.

Het gaat hierom, dat wij in onze situatie niet slechts een gehele reeks faktoren hebben, die de vereniging van de volken tot één staat in de hand werken, maar ook zulke faktoren, die deze vereniging belemmeren.

De medewerkende faktoren zijn u bekend: in de eerste plaats de ekonomische toenadering tussen de volken, die reeds voor de Sowjet-macht plaats had en die door de Sowjet-macht werd versterkt, een zekere arbeidsverdeling tussen de volken, die reeds voor ons was begonnen en door ons, door de Sowjetmacht werd versterkt, — dit is de voornaamste faktor, die de vereniging van de republieken tot een Unie bevordert. Als tweede faktor, die de vereniging bevordert, moet men de aard

van de Sowjet-macht beschouwen. Dat is duidelijk. De Sowjetmacht is de regering van de arbeiders, de diktatuur van het proletariaat, die volgens haar aard geschikt is om de werkende elementen van de tot de Unie behorende republieken en volken op kameraadschappelijke wijze ten opzichte van elkaar te doen staan. Dat is duidelijk. Een derde faktor, die de vereniging bevordert, is de imperialistische omsingeling, die het milieu vormt, waarin de Unie van Republieken haar werkzaamheid moet ontplooien.

Er zijn echter ook faktoren, die deze vereniging in de weg staan, die deze vereniging belemmeren. De voornaamste kracht die de vereniging van de republieken in één verbond belemmert, is de kracht, die, zoals ik reeds zeide, onder de verhoudingen van de Nieuwe Ekonomische Politiek bij ons opkomt, n.l. het Grootrussische chauvinisme. Het is volstrekt geen toeval, kameraden, dat de mensen van de „Smjena-Wjech" een massa aanhangers onder de Sowjet-beambten hebben gekregen. Dat is volstrekt geen toeval. Het is ook geen toeval, dat de heren van de „Smjena Wjech" de kommunisten, de bolsjewiki, prijzen en als het ware tot hen zeggen: gij kunt zoveel over het bolsjewisme praten als ge wilt, gij kunt zoveel leuteren over uw internationalistische tendenties als ge wilt, maar wij weten immers, dat gij datgene zult tot stand brengen wat Denikin niet gelukt is, dat gij, bolsjewiki, de grote idee van het grote Rusland weer tot leven hebt gewekt of in ieder geval weer tot leven zult wekken. Dat alles is geen toeval. Het is ook geen toeval, dat deze idee zelfs in enige van onze partij-instellingen is doorgedrongen. Ik was er getuige van, toen er op het Februari-plenum, waar voor het eerst de kwestie van een Tweede Kamer werd opgeworpen, in het Centraal-Komitee dingen werden gezegd, die niet met het kommunisme overeenstemmen, — dingen die met het internationalisme niets gemeen hebben. Dit alles is een teken des tijds, een besmettelijke ziekte. Het voornaamste gevaar, dat hieruit voortvloeit, is het gevaar, dat bij ons, in verband met de Nieuwe Ekonomische Politiek, het grote-mogendheids-chauvinisme niet met de dag, maar met het uur toeneemt, — het taaiste nationalisme, dat er naar streeft om alles wat niet-Russisch is weg te vagen, om alle draden van het bestuur om het Russische element te verzamelen en alles wat niet-Russisch is, te verdrukken. Het hoofd-

gevaar ligt hierin, dat wij bij een dergelijke politiek het gevaar lopen, het vertrouwen van de vroeger onderdrukte volken in de Russische proletariërs te verliezen, dat zij in de Oktoberdagen hebben verworven, toen deze Russische proletariërs de landheren en de Russische kapitalisten van zich afschudden, het nationale juk stuk sloegen, de troepen uit Perzië en uit Mongolië terugtrokken, de onafhankelijkheid van Finland en Armenië afkondigden en in het algemeen het nationale vraagstuk op een volkomen nieuwe grondslag stelden. Het vertrouwen, dat wij toen hebben verworven, kunnen wij totaal verliezen, indien wij ons niet tegen dit nieuwe, ik herhaal het, Grootrussische chauvinisme verweren, dat vormloos, zonder bepaalde gedaante, voortkruipt, druppelsgewijs in de oren en in de ogen dringt en druppelsgewijs de ziel, de gehele ziel van onze funktionarissen zodanig verandert, dat men de kans loopt, deze funktionarissen in het geheel niet meer te herkennen. Dit gevaar, partijgenoten, moeten wij tot iedere prijs overmeesteren, anders dreigt ons het perspektief, dat wij het vertrouwen van de arbeiders en de boeren van de vroeger onderdrukte volken verliezen en dat de banden tussen deze volken en het Russische proletariaat worden verbroken en daardoor dreigt ons het gevaar, dat wij een zekere breuk in het systeem van onze diktatuur veroorzaken. Vergeet niet, partijgenoten, dat wij o.a. daarom met ontplooide vaandels tegen Kerenski konden oprukken en de Voorlopige Regering omverwerpen, omdat wij in onze rug het vertrouwen bezaten van de onderdrukte volken, die van de Russische proletariërs hun bevrijding verwachtten. Vergeet niet zulke reserves als de onderdrukte volken, die zwijgen, maar door hun zwijgen druk uitoefenen en velerlei beslissen. Dit voelt men dikwijls niet, maar deze volken leven, zij bestaan en men mag hen niet vergeten. Ja, partijgenoten, het is gevaarlijk hen te vergeten. Vergeet niet, indien wij in de rug van Koltsjak, Denikin, Wrangel en Joedenitsj de zogenaamde „vreemden", de vroeger onderdrukte volken niet hadden gehad, die door hun zwijgende sympathie voor het Russische proletariaat het achterland van deze generaals ondermijnden, — partijgenoten, dat is een bijzondere faktor in onze ontwikkeling: de zwijgende sympathie, niemand ziet haar en niemand hoort haar, maar zij beslist alles, — indien deze sympathie er niet was geweest, zouden wij geen enkele van deze generaals ten

val hebben gebracht. Toen wij tegen hen oprukten, begon bij hen in het achterland het verval. Waarom? Omdat deze generaals op het kolonisatoren-element onder de kozakken steunden, omdat zij voor de onderdrukte volken het vooruitzicht op hun verdere onderdrukking openden en de onderdrukte volken zich genoopt zagen ons in de armen te vallen, daar wij intussen het vaandel van de bevrijding van deze onderdrukte volken hadden ontplooid. Dat besliste het lot van deze generaals, dat was de som van faktoren, die door de successen van onze troepen in de schaduw werden gesteld, maar die in laatste instantie alles hebben beslist. Dat mag men niet vergeten. Daarom zijn wij verplicht een scherpe wending te maken in de richting van de strijd tegen de nieuwe chauvinistische stemmingen en de beambten in onze stellingen en de partijgenoten, die onze verworvenheid in de Oktober-revolutie hebben vergeten, namelijk het vertrouwen van de vroeger onderdrukte volken, dat wij zorgvuldig moeten hoeden, aan de schandpaal te nagelen.

Dat is de eerste en gevaarlijkste faktor, die de zaak van de vereniging van de volken en republieken tot één Unie belemmert. Men moet begrijpen: indien een kracht als het Grootrussische chauvinisme weelderig opbloeit en uit de band springt, dan zal er generlei vertrouwen van de kant van de vroeger onderdrukte volken zijn, dan zullen wij in geen enkel opzicht tot samenwerking in één Unie komen en zal er bij ons ook nimmer een Unie van Republieken zijn.

De tweede faktor, partijgenoten, die eveneens de vereniging van de vroeger onderdrukte volken rond om het Russische proletariaat in de weg staat, is de bestaande ongelijkheid, die wij uit de periode van het tsarisme hebben geërfd.

De rechtsgelijkheid hebben wij geproklameerd en voeren wij door, maar van de rechtsgelijkheid, die in de geschiedenis van de ontwikkeling der Sowjet-republieken natuurlijk een geweldige betekenis heeft, is het toch nog een lange weg tot aan de feitelijke gelijkheid. Alle achterlijke nationaliteiten en alle volksstammen hebben formeel evenveel rechten als de andere, meer voortgeschreden nationaliteiten in onze federatie. Het ongeluk wil echter, dat enige nationaliteiten geen eigen proletariërs hebben, geen industriële ontwikkeling hebben doorgemaakt, daar zelfs geen begin mee hebben gemaakt, in cultu-

reel opzicht vreselijk achterlijk zijn en geenszins in staat, om van de rechten gebruik te maken, die de revolutie hun heeft verleend. Dat is een belangrijker vraagstuk, partijgenoten, dan de schoolkwestie. Sommige onzer partijgenoten menen hier, dat men de knoop kan doorhakken, als men de school- en de taalkwestie op de voorgrond stelt. Dat is niet juist, partijgenoten, met de scholen komt men hier niet ver, die scholen ontwikkelen zich, ook de taal ontwikkelt zich, maar de feitelijke ongelijkheid is de grondslag van alle ontevredenheid en van alle wrijvingen. Met de scholen en de taal kan men er zich hier niet afmaken, hier is onzerzijds een werkelijke, systematische, oprechte, echt proletarische hulp aan de werkende massa's van de in cultureel en ekonomisch opzicht achterlijke nationaliteiten nodig. Het Russische proletariaat moet, behalve voor de scholen en de taal, alle maatregelen nemen om in de grensgebieden, in de in cultureel opzicht achterlijke republieken, — en zij zijn niet door eigen schuld achterlijk gebleven, maar omdat men hen vroeger als leveranciers van grondstoffen beschouwde, — om in deze republieken industrie-centra te vormen. Wij hebben in deze richting enige pogingen gedaan. Georgië heeft een fabriek uit Moskou overgenomen en zij zal wel binnenkort in werking zijn. Boechara heeft een fabriek overgenomen en zou er vier kunnen overnemen. Toerkestan neemt een grote fabriek over; er zijn dus alle voorwaarden, dat deze in ekonomisch opzicht achterlijke republieken, die geen proletariaat bezitten, met de hulp van het Russische proletariaat bij zichzelf industrie-centra vormen, zij het ook kleine centra, opdat er in deze kleine centra groepen van inheemse proletariërs worden geschapen, die als verbindingsbrug tussen de Russische proletariërs en boeren en de werkende massa's van deze republieken kunnen dienen. Op dit gebied zullen wij evenwel nog ernstig moeten werken en hiervan kan men zich niet met scholen en de taal alleen afmaken.

Er is echter nog een derde faktor, die de vereniging van de republieken in één Unie belemmert, dat is het nationalisme in de afzonderlijke republieken. De Nieuwe Ekonomische Politiek doet niet alleen haar invloed gelden op de Russische bevolking, maar ook op de niet-Russische. De Nieuwe Ekonomische Politiek ontwikkelt de partikuliere handel en de partikuliere industrie niet alleen in het centrum van Rusland, maar ook

in de afzonderlijke republieken. Welnu, deze Nieuwe Ekonomische Politiek en het met haar verbonden partikuliere kapitaal voeden en kweken het Georgische, Azerbeidzjanse, Oezbeekse en ander nationalisme aan. Natuurlijk, indien er geen Grootrussisch chauvinisme bestond, dat in de aanval gaat, omdat het sterk is, omdat het vroeger ook sterk was en omdat het de gewoonten van onderdrukken en verdrukken heeft bewaard, — indien er geen Grootrussisch chauvinisme bestond, zou misschien ook het plaatselijke chauvinisme, als antwoord op het Grootrussische chauvinisme, om zo te zeggen slechts in een minimale vorm, in miniatuurvorm bestaan, want het anti-Russische nationalisme is in laatste instantie een defensieve vorm, een soort van mismaakte vorm van verdediging tegen het Russische nationalisme, het Russische chauvinisme. Indien dit chauvinisme alleen defensief was, zou men daarover misschien geen alarm behoeven te slaan. Men zou dan de gehele kracht van onze aktie en van onze strijd tegen het Grootrussische chauvinisme kunnen koncentreren, in de hoop, dat, zodra deze sterke vijand zal zijn ten val gebracht, ook het anti-Russische nationalisme tegelijk daarmede zal zijn ten val gebracht, want dit nationalisme, ik herhaal het, is in laatste instantie een reaktie op het Grootrussische nationalisme, een antwoord hierop, een zekere verdediging. Ja, zo zou het zijn, indien het anti-Russische nationalisme niet meer zou zijn dan een reaktie op het Russische nationalisme. Het ongeluk wil echter, dat dit defensieve nationalisme in enige republieken in een offensief nationalisme overgaat.

Nemen wij Georgië. Daar zijn meer dan 30% van de bevolking geen Georgiërs. Onder hen zijn Armeniërs, Abchaziërs, Adzjaren, Oseten, Tartaren. Aan de spits staan de Georgiërs. Bij een deel van de Georgische kommunisten ontstond en ontwikkelde zich de idee, dat men met deze kleine nationaliteiten niet zo bijzonder rekening behoefde te houden: zij zijn immers minder beschaafd, minder ontwikkeld en daarom behoeft men met hen geen rekening te houden. Dit is chauvinisme, een schadelijk en gevaarlijk chauvinisme, omdat het de kleine Georgische Republiek tot een strijdperk van tweedracht kan maken en het heeft dit ook reeds gedaan.

Azerbeidzjan. Hier zijn de Azerbeidzjanen de voornaamste nationaliteit, maar er zijn hier ook Armeniërs. Bij een deel van

de Azerbeidzjanen bestaat eveneens zulk een tendentie en soms op volkomen onverbloemde wijze, onder het motief: wij, Azerbeidzjanen, vormen de inheemse bevolking en zij, de Armeniërs, zijn hier naar toe gekomen. Kan men hen daarom niet een weinig op de achtergrond dringen en geen rekening met hun belangen houden? Dat is ook chauvinisme. Dat ondermijnt de gelijkheid van de nationaliteiten, op welker grondslag de Sowjet-macht is opgebouwd.

Boechara. Hier, in Boechara, zijn drie nationaliteiten: de Oezbeken, de voornaamste nationaliteit, de Toerkmenen, die vanuit het gezichtspunt van het Boechaarse chauvinisme een „minder belangrijke" nationaliteit zijn, en de Kirgiezen. De Kirgiezen zijn daar slechts weinig talrijk en zijn ook „minder belangrijk".

In Chorezm hetzelfde: Toerkmenen en Oezbeken. De Oezbeken zijn de voornaamste nationaliteit en de Toerkmenen, „van minder belang".

Dit alles leidt tot konflikten, tot verzwakking van de Sowjetmacht. Deze tendentie naar het plaatselijke chauvinisme moet eveneens met wortel en tak worden uitgeroeid. Natuurlijk, indien men het met het Grootrussische chauvinisme vergelijkt, dat in het totale systeem van het nationale vraagstuk drie vierden van het geheel inneemt, dan is het plaatselijke chauvinisme niet zo belangrijk, maar voor het werk ter plaatse, voor de mensen daar, voor de vreedzame ontwikkeling van de nationale republieken zelf, heeft dit chauvinisme een betekenis van de eerste grootte.

Dit chauvinisme begint soms een zeer interessante evolutie door te maken. Ik denk aan Transkaukasië. Gij weet, dat Transkaukasië uit drie republieken bestaat, die tien nationaliteiten omvatten. Transkaukasië vormde van oudsher een strijdperk van slachtingen en tweedracht en later, onder het mensjewisme en de nationalisten, een strijdperk van de oorlog. Gij kent de Georgisch-Armeense oorlog. De slachting van begin 1904 en einde 1905 is u eveneens bekend. Ik kan een gehele reeks distrikten opsommen, waar de Armeense meerderheid het gehele overige, uit Tartaren bestaande deel van de bevolking heeft afgeslacht, b.v. Zangezoer. Er is een gebied, waar de Armeniërs de meerderheid hebben en daar hebben zij alle Tartaren afgemaakt. Ik kan nog een andere provincie, Nachit-

sjewan, noemen. Daar waren de Tartaren in de meerderheid en hebben zij alle Armeniërs afgeslacht. Dit was juist voor de bevrijding van Armenië en Georgië van het juk van het imperialisme. (E e n s t e m : „Die hebben op hun manier het nationale vraagstuk opgelost"). Dat is natuurlijk ook een soort van oplossing van het nationale vraagstuk, maar het is niet de Sowjet-vorm. Bij deze onderlinge nationale haat spelen de Russen natuurlijk geen rol, want hier vechten Tartaren en Armeniërs, zonder de Russen. Daarom moet er in Transkaukasië een speciaal orgaan zijn, dat de betrekkingen tussen de nationaliteiten zou kunnen regelen. Men kan gerust zeggen, dat de verhouding tussen het proletariaat van de gewezen grote mogendheid Rusland en de werkende bevolking van alle overige nationaliteiten, drie vierden van het gehele nationale vraagstuk uitmaakt. Een vierde van dit vraagstuk moet men echter op rekening van de wederzijdse verhoudingen tussen de vroeger onderdrukte nationaliteiten zelf stellen.

En indien het aan de Sowjet-macht in deze atmosfeer van onderling wantrouwen niet gelukt was om in Transkaukasië een orgaan van de nationale vrede te vormen, dat in staat is de wrijvingen en de konflikten bij te leggen, dan zouden wij tot het tijdperk van het tsarisme of van de Dasjnaken, 44) van de Moessawatisten 45) en de mensjewiki zijn teruggekeerd, toen de mensen elkaars huizen verbrandden en elkaar doodsloegen. Daarom heeft het Centraal-Komitee driemaal de noodzakelijkheid van het blijven bestaan van de Transkaukasische Federatie als een orgaan van de nationale vrede bekrachtigd.

Er was en er is nog steeds een groep van Georgische kommunisten, die er weliswaar niet tegen protesteert, dat Georgië zich met de Unie van Republieken verenigt, maar die er tegen is, dat deze vereniging via de Transkaukasische Federatie geschiedt. Zij zouden, ziet ge, dichter bij de Unie willen staan, er is geen tussenwand tussen ons Georgiërs en de Unie van Republieken in de vorm van de Transkaukasische Federatie nodig, er is geen Federatie nodig, zeggen zij. Dit klinkt schijnbaar zeer revolutionair. Maar hier is een bijgedachte. Ten eerste getuigen deze verklaringen ervan, dat op het gebied van het nationale vraagstuk in Georgië, de houding tegenover de Russen een ondergeschikte rol speelt, want deze partijgenoten-„afwijkers" (zoals men hen noemt) hebben niets tegen de direkte vereni-

ging van Georgië met de Unie, d.w.z. zij vrezen het Grootrussische chauvinisme niet, omdat zij van mening zijn, dat het toch reeds ondermijnd is of geen doorslaggevende betekenis heeft. Zij hebben meer vrees voor de Transkaukasische Federatie. Waarom? Waarom moeten de drie volken, die in Transkaukasië leven en die zo lang met elkaar hebben gevochten, elkaar hebben afgeslacht en oorlog tegen elkaar gevoerd, — waarom moeten deze volken thans, nu de Sowjetmacht eindelijk de banden van een broederlijk verbond tussen hen heeft gelegd, in de vorm van de Federatie, nu deze Federatie werkelijk vruchten van onderlinge broederschap heeft gedragen, waarom moet men thans deze banden van de Federatie verscheuren? Waar gaat het hier om, partijgenoten? Het gaat hierom, partijgenoten, dat door de banden van de Transkaukasische Federatie, Georgië die gedeeltelijk bevoorrechte positie verliest, die het op grond van zijn geografische ligging zou kunnen innemen. Oordeelt zelve. Georgië heeft zijn eigen haven, Batoem, over deze haven komen de waren uit het Westen; Georgië heeft zulk een spoorwegknooppunt als Tiflis, dat de Armeniërs niet kunnen vermijden en dat Azerbeidzjan, dat zijn waren uit Batoem krijgt, niet kan vermijden. Indien Georgië een op zich zelf staande republiek was, indien het niet tot de Transkaukasische Federatie behoorde, dan zou het een soort van klein ultimatum kunnen stellen aan Armenië, dat het niet zonder Tiflis kan stellen en ook aan Azerbeidzjan, dat het niet zonder Batoem kan stellen. Hier zouden enige voordelen te behalen zijn. Het is dan ook geen toeval, partijgenoten, dat juist in Georgië zulk een monsterachtig dekreet over het grenscordon werd voorbereid. Thans wentelt men de schuld op Serebrjakow af. 46) Nemen wij aan, dat dit zo is. Maar het dekreet is immers in Georgië ontstaan en niet in Azerbeidzjan of Armenië. Het is geen toeval, dat er zulk een dekreet bestond, door middel waarvan men de betrekkingen tussen de nationale groepen van de bevolking wilde regelen, ten einde het een of ander ten voordele van Georgië achter te houden en Georgië de mogelijkheid te verschaffen van zijn gunstige geografische ligging gebruik te maken, die het ongetwijfeld bezit en die Georgië, in de personen van de „afwijkers", niet wenst te verliezen. Verder is hier nog een andere oorzaak. Tiflis is de hoofdstad van Georgië, maar Georgiërs zijn er in Ti-

flis niet meer dan 25%, Armeniërs niet minder dan 35%, dan volgen alle overige nationaliteiten. Zo ziet de hoofdstad van Georgië er uit. Indien Georgië een op zichzelf staande republiek was, zou men een zekere verschuiving van de bevolking kunnen toepassen, de Armeense bevolking b.v. uit Tiflis verwijderen. Er is immers zulk een dekreet geweest, waarvan pg. Macharadze verklaarde, dat het tegen de Armeniërs was gericht. Men zou een zekere verschuiving kunnen doorvoeren, zodat het aantal Armeniërs, vergeleken met dat der Georgiërs, van jaar tot jaar zou afnemen en Tiflis op deze wijze een werkelijke Georgische hoofdstad zou worden. Toegegeven, dat zij het uitwijzingsdekreet hebben ingetrokken. Er blijven hun echter een massa mogelijkheden, een massa van zulke rekbare vormen, als b.v. de „ontlasting", over, met behulp waarvan zij het, onder inachtneming van een schijnbaar internationalisme, zo zouden kunnen inrichten, dat er in Tiflis minder Armeniërs zouden komen. Deze voordelen van geografische aard nu, die de „afwijkers" niet wensen te verliezen, en de ongunstige positie van de Georgiërs in Tiflis zelf, waar minder Georgiërs dan Armeniërs zijn, nopen onze „afwijkers" om tegen de Federatie te strijden. De mensjewiki hebben de Armeniërs en Tartaren eenvoudig uit Tiflis verbannen. Thans echter, onder de Sowjetmacht, kan men hen niet verbannen en daarom moet men uit de Federatie treden en dan zullen er juridische mogelijkheden zijn om zelfstandig enige operaties van dien aard uit te voeren, die er toe zullen leiden, dat de gunstige positie van de Georgiërs volledig tegen Azerbeidzjan en Armenië zal worden gebruikt. En als resultaat van dit alles zouden de Georgiërs in Transkaukasië een bevoorrechte positie gaan innemen. Hierin ligt het gehele gevaar. Mogen wij de belangen van de nationale vrede in Transkaukasië over het hoofd zien en zulke verhoudingen scheppen, waaronder de Georgiërs tegenover de Armeense en Azerbeidzjanse republieken een bevoorrechte positie zouden innemen? Neen. Dit mogen wij niet toelaten.

Er bestaat een oud speciaal bestuurssysteem, waarbij de burgerlijke regering enige nationaliteiten tot zich trekt, hun voorrechten verleent en de overige naties ten achter stelt om zich niet met hen te bemoeien. Doordat zij dus de ene nationaliteit in een bevoorrechte positie plaatst, onderdrukt zij met haar hulp anderen. Zo regeerde men b.v. in Oostenrijk. Allen her-

inneren zich de verklaring van den Oostenrijksen minister Beust, toen hij den Hongaarsen minister bij zich liet komen en zeide: „Regeer jij over jouw horden, ik zal het met de mijne klaarspelen", m.a.w. onderdruk en verdruk jouw nationaliteiten in Hongarije en ik zal het de mijne doen. Jij en ik — wij zijn bevoorrechte naties, de andere moet men verdrukken. Hetzelfde was het geval met de Polen in Oostenrijk zelf. De Oostenrijkers trokken de Polen naar zich toe, verleenden hun privileges, opdat de Polen de Oostenrijkers bij de versterking van hun posities in Polen zouden helpen, in ruil daarvoor gaven zij aan de Polen de mogelijkheid om Galicië te verdrukken. Dit is een bijzonder, zuiver Oostenrijks systeem: enige nationaliteiten af te scheiden en hun privileges te geven om het dan met de overige nationaliteiten klaar te spelen. Van het standpunt van de burokratie is het een spaarzame methode van bestuur, omdat men zich slechts om een nationaliteit behoeft te bekommeren, maar van politiek standpunt is het de zekere dood; want principes van de gelijkheid der nationaliteiten overtreden en enigerlei privileges aan één nationaliteit toestaan, dat betekent zijn nationale politiek ten dode wijden.

Precies op dezelfde wijze wordt thans Indië door Engeland bestuurd. Om het van het standpunt der burokratie gemakkelijker met de nationaliteiten en volksstammen van Indië klaar te spelen, heeft Engeland Indië verdeeld in Brits-Indië (met een bevolking van 240 millioen) en het Inheemse Indië (met een bevolking van 72 millioen). Op grond waarvan? Op grond hiervan, dat Engeland één groep van naties wilde afscheiden en hun privileges geven, teneinde des te makkelijker over de overige nationaliteiten te regeren. In Indië zelf zijn niet minder dan 800 nationaliteiten en Engeland besloot: waarom zal ik mij met 800 afzonderlijke nationaliteiten bemoeien; het is beter enige naties af te scheiden, hun zekere privileges te geven en met hun hulp over de anderen te regeren; want ten eerste zal zich de ontevredenheid van de overige naties in zulk een geval tegen deze bevoorrechten richten en niet tegen Engeland en ten tweede is het goedkoper zich met twee, drie naties „af te geven", dan met 800.

Dat is ook een aardig bestuurssysteem, dat Engelse. Waartoe leidt het? Tot een goedkoper maken van het apparaat, dat is waar. Maar partijgenoten, indien men van het burokratische

gemak afziet, dan ligt daarin de dood van de Engelse heerschappij in Indië; in dit systeem ligt zo zeker als twee maal twee vier is de dood van het gehele systeem van het Engelse bestuur en van de Engelse heerschappij.

Op deze gevaarlijke weg willen ons onze Georgische partijgenoten drijven, die van de partijlijn afwijken, doordat zij onder overtreding van alle partijwetten tegen de Federatie strijden, doordat zij uit de Federatie willen treden, om een voordelige positie te kunnen behouden. Zij willen ons de weg opdrijven om hun zekere privileges ten koste van de Armeense en de Azerbeidzjanse republiek toe te staan. Deze weg kunnen wij echter niet inslaan, want dit zou de zekere dood van onze gehele politiek en van de Sowjet-macht in de Kaukasus betekenen.

Het is geen toeval dat onze partijgenoten in Georgië dit gevaar hebben bespeurd. Dit Georgische chauvinisme, dat tot het offensief is overgegaan, dat tegen de Armeniërs en Azerbeidzjanen is gericht, heeft de kommunistische partij van Georgië op de been gebracht. Het is geen toeval, dat de kommunistische partij van Georgië, die sinds haar legale bestaan twee partijkongressen heeft gehouden, telkens eenstemmig het standpunt van de partijgenoten-„afwijkers" verwierp, want zonder de Transkaukasische Federatie kan in de Kaukasus de vrede niet bewaard en de gelijkheid niet tot stand gebracht worden. Men mag niet toelaten, dat de ene natie meer bevoorrecht is dan de andere. Dit hebben onze partijgenoten bespeurd. Daarom vormt de groep Mdiwani, na twee jaren strijd in Georgië, een klein groepje, dat door de partij in Georgië zelf behoorlijk op zijn plaats gezet wordt.

Het is ook geen toeval, dat pg. Lenin zulk een haast aan de dag legde en er zo op aandrong, dat de Federatie onmiddellijk zou worden ingevoerd. Het is eveneens geen toeval, dat ons Centraal-Komitee driemaal de noodzakelijkheid van de Federatie in Transkaukasië bekrachtigde, een federatie met een eigen uitvoerende macht, wier besluiten voor de republieken verplichtend zijn. Het is ook geen toeval, dat beide komitees, zowel die van pg. Dzerzjinski als van Kamenjew en Koeibysjew, 47) na hun terugkeer in Moskou verklaarden, dat men het niet zonder Federatie kan stellen.

Het is ten slotte ook geen toeval, dat de mensjewiki van de

„Sotsialistitsjeskij Westnik" [1]) onze partijgenoten-„afwijkers" voor hun strijd tegen de Federatie loven en hen op de handen dragen: soort zoekt soort.

Partijgenoten, ik ga thans over tot de behandeling van die middelen en wegen, met behulp waarvan wij deze drie hoofdfaktoren, die de vereniging belemmeren: het Grootrussische chauvinisme, de feitelijke ongelijkheid en het plaatselijke nationalisme, in het bijzonder, wanneer dit in chauvinisme overgaat, noodzakelijk moeten overwinnen. Van de middelen, die ons kunnen helpen om heel deze erfenis, deze oude erfenis, die de toenadering tussen de volken belemmert, pijnloos te boven te komen, noem ik er slechts drie.

Het eerste middel: alle maatregelen nemen, opdat de Sowjet-macht in de republieken begrepen en geliefd wordt, opdat de Sowjet-macht bij ons niet alleen Russisch maar ook internationaal wordt. Daartoe is nodig, dat niet alleen de scholen, maar ook alle instellingen, alle organen, zowel de partij- als de Sowjet-organen, stap voor stap genationaliseerd worden, dat zij in de taal, die de massa's begrijpen, funktioneren, dat zij onder verhoudingen funktioneren, die aan de levenswijze van het gegeven volk beantwoorden. Slechts onder deze verhoudingen zullen wij de mogelijkheid krijgen, de Sowjet-macht van een Russische tot een inter-nationale te maken, tot een macht die aan alle werkende massa's van alle republieken na staat, die zij begrijpen en beminnen, in het bijzonder zij, die in ekonomisch en cultureel opzicht ten achter zijn gebleven.

Het tweede middel, dat ons het pijnloos te bovenkomen van het tsarisme en de van de bourgeoisie geërfde nalatenschap kan vergemakkelijken, is een zodanige samenstelling van de kommissariaten in de Unie van Republieken, die het althans aan de voornaamste nationaliteiten mogelijk zal maken, hun eigen mensen in de kolleges te hebben en die een situatie zal scheppen, waarin de eisen en behoeften van de afzonderlijke republieken onvoorwaardelijk worden bevredigd.

Het derde middel: onder onze hoogste organen moet een orgaan zijn, dat de eisen en behoeften van alle republieken en nationaliteiten zonder uitzondering weerspiegelt. Op dit laatste wil ik in het bijzonder uw aandacht vestigen.

---

[1]) „Socialistische Bode" —— Vert.

Indien wij in het Centraal Uitvoerend Komitee van de Unie twee Kamers konden vormen, waarvan de eerste op het Uniekongres van de Sowjets, onafhankelijk van de nationaliteiten werd gekozen en de Tweede Kamer door de republieken en de gebieden (op gelijke voet door de republieken en ook door de nationale gebieden) en door ditzelfde Sowjet-Kongres van de Unie van Republieken werd bekrachtigd, dan zouden wij, naar ik meen, in onze hoogste instellingen een weerspiegeling hebben, niet alleen van de klassebelangen van alle proletarische groepen zonder uitzondering, maar ook van de zuiver nationale behoeften. Wij zouden een orgaan hebben, dat de bijzondere belangen van de nationaliteiten, de volken en volksstammen, die het grondgebied van de Unie van Republieken bewonen, tot uitdrukking bracht. Partijgenoten, men kan onder onze verhoudingen, terwijl de Unie in totaal niet minder dan 140 millioen mensen, onder wie 65 millioen niet-Russen, omvat, — men kan in zulk een staat niet regeren, zonder hier in Moskou, in het hoogste orgaan, de afgezanten van deze nationaliteiten voor zich te hebben, die niet alleen de belangen die aan het gehele proletariaat gemeen zijn tot uitdrukking brengen, maar ook de bijzondere, speciale, specifieke nationale belangen. Zonder dit kan men niet regeren, partijgenoten. Zonder zulk een barometer bij de hand te hebben en zonder mensen, die in staat zijn, deze speciale behoeften van de afzonderlijke nationaliteiten te formuleren, kan men niet regeren.

Er bestaan twee methoden om een land te regeren: de ene methode bestaat hierin, dat het apparaat vereenvoudigd wordt en aan de spits daarvan bijv. een groep of één man staat, die overal in het land handen en ogen in de personen van gouverneurs heeft. Dit is een zeer eenvoudige vorm van regeren, daarbij ontvangt het hoofd, dat het land bestuurt de inlichtingen, die de gouverneurs kunnen verstrekken en troost zich met de hoop, dat hij eerlijk en juist regeert. Dan ontstaan wrijvingen, de wrijvingen gaan in konflikten over, de konflikten in opstanden. Dan worden de opstanden onderdrukt. Dit regeringssysteem is niet ons systeem, bovendien is het, al is het eenvoudig, toch te duur. Wij in het Sowjetland moeten ons zulk een regeringssysteem eigen maken, dat ons veroorlooft, alle veranderingen, alle omstandigheden, zowel onder de boeren als onder de nationale minderheden, zowel onder de z.g.n. vreemde

nationaliteiten als onder de Russen, precies van te voren aan te geven; in het systeem van de hoogste organen moet een reeks barometers zijn, die iedere verandering aanvoelen, waarschuwen en rekening houden zowel met een Basmatsjen-beweging, als met een bandietenbeweging, met Kroonstad en met iedere mogelijke storm en tegenspoed. Dat is het Sowjet-systeem van regeren. Deze macht noemt zich daarom de Sowjet-macht, volksmacht, omdat zij, steunend op de onderste lagen zèlf, eerder dan wie ook, iedere verandering opvangt, dienovereenkomstige maatregelen neemt en tijdig de lijn rechtbuigt, indien deze werd verbogen, — omdat zij zich zelf kritiseert en de lijn korrigeert. Dit regeringssysteem is het Sowjet-systeem en het eist, dat er in het systeem van de hoogste organen bij ons organen bestaan, die de nationale eisen en behoeften volledig weerspiegelen.

Hier wordt tegen ingebracht, dat dit het gehele bestuurssysteem compliceert, dat dit nieuwe organen opeenstapelt. Dat is juist. Tot nu toe hadden wij het Centraal Uitvoerend Komitee van de R.S.F.S.R., daarop vormden wij het Centraal Uitvoerend Komitee van de Unie en thans moet dit blijkbaar in twee delen worden gesplitst. Hier valt niets aan te doen. Ik heb er reeds op gewezen, dat de allereenvoudigste vorm van regeren hierin bestaat, één man neer te zetten en hem gouverneurs te geven, maar na de Oktober-revolutie kan men zich niet meer met zulke experimenten bezighouden. Het systeem is gecompliceerder geworden, maar het vergemakkelijkt het bestuur en verleent het gehele bestuur volkomen een Sowjet-karakter. Daarom meen ik, dat het Kongres zijn goedkeuring moet hechten aan de instelling van een speciaal orgaan, een Tweede Kamer bij het Centraal Uitvoerend Komitee van de Unie, als een absoluut noodzakelijk orgaan.

Ik wil niet zeggen, dat dit een volmaakte vorm is om de samenwerking tussen de volken van de Unie te regelen, ik wil niet zeggen, dat dit het laatste woord van de wetenschap is; geenszins. Het nationale vraagstuk zullen wij nog meer dan eens aan de orde stellen, want de nationale zowel als de internationale verhoudingen veranderen en kunnen nog meermalen veranderen. Ik sta er niet voor in, dat wij misschien enkele kommissariaten, die wij thans tot bestanddelen van de Unie van Republieken tezamenvoegen, later niet zullen moeten split-

sen, indien de ervaring toont, dat sommige van die samengevoegde kommissariaten ongunstige resultaten hebben opgeleverd.

Eén ding is echter duidelijk, dat ons onder de gegeven verhoudingen, in de gegeven situatie geen betere methode en geen doelmatiger orgaan ter beschikking staan. Voorlopig hebben wij geen beter middel en geen andere weg om een orgaan te scheppen, dat alle weifelingen en veranderingen in de afzonderlijke delen van de republiek kan weerspiegelen, dan het instellen van een Tweede Kamer. Het spreekt vanzelf, dat in de Tweede Kamer niet alleen deze vier republieken, die zich hebben verenigd, moeten zijn vertegenwoordigd, maar alle volken, want hier gaat het niet alleen om de republieken, die zich formeel hebben verenigd (dat zijn er vier), maar ook om alle volken en nationaliteiten. Daarom hebben wij een vorm nodig, die de behoeften van alle volken en republieken zonder uitzondering tot uitdrukking brengt.

Ik zal samenvatten, partijgenoten. De belangrijkheid van het nationale vraagstuk wordt dus door de nieuwe situatie in de internationale toestand bepaald, wordt hierdoor bepaald, dat wij hier in Rusland, in onze federatie, het nationale vraagstuk juist en voorbeeldig moeten oplossen, om aan het Oosten, dat de zware reserves van onze revolutie vormt, een voorbeeld te geven en daardoor het vertrouwen van deze reserves, hun drang naar onze federatie te versterken. Vanuit het gezichtspunt van de binnenlandse toestand dwingen de verhoudingen van de Nieuwe Ekonomische Politiek, het sterker wordende Grootrussische chauvinisme en het plaatselijke chauvinisme ons er eveneens toe, om op de bijzondere belangrijkheid van het nationale vraagstuk de nadruk te leggen.

Verder heb ik gezegd, dat het wezen van het nationale vraagstuk ligt in de bepaling van de juiste betrekkingen tussen het proletariaat van de gewezen grote-mogendheidsnatie en de boeren van de vroeger overheerste naties, dat vanuit dit gezichtspunt de konkrete vorm van het nationale vraagstuk op het gegeven ogenblik bestaat in het vinden van de wegen en de middelen om de samenwerking en het samenleven van de volken in de Unie van Republieken in één staat tot stand te brengen.

Ik heb verder gesproken over de faktoren, die zulk een toenadering van de volken bevorderen; ik heb gesproken over de faktoren die deze vereniging belemmeren. Ik ben speciaal ingegaan op het Grootrussische chauvinisme als een kracht die sterker wordt. Deze kracht vormt het hoofdgevaar, zij kan het vertrouwen van de vroeger onderdrukte volken in het Russische proletariaat ondermijnen. Dit is onze gevaarlijkste vijand, een vijand, die wij terneer moeten werpen, want indien wij dit doen, zal voor negen tienden ook het nationalisme terneergeworpen zijn, dat in de afzonderlijke republieken is blijven bestaan en dat zich ontwikkelt.

Verder. Wij staan voor het gevaar, dat sommige groepen van partijgenoten ons op de weg van het verlenen van privileges aan zekere nationaliteiten zouden kunnen dringen, ten nadele van andere nationaliteiten. Ik heb verklaard, dat wij deze weg niet kunnen inslaan, want dat zou de ontwikkeling van het plaatselijke nationalisme in zijn meest afschuwelijke, meest chauvinistische vorm betekenen, want dat kan de nationale vrede ondermijnen en het vertrouwen van de massa's van de andere nationaliteiten in de Sowjetmacht doden.

Ik heb verder gezegd, dat het voornaamste middel, dat ons het overwinnen van deze, de vereniging belemmerende faktoren op de meest pijnloze wijze mogelijk kan maken, een Tweede Kamer in het kader van het Centraal Uitvoerend Komitee is, waarover ik op het plenum van het Centraal Komitee meer openlijk heb gesproken en waarvan in de stellingen in een meer bemantelde vorm sprake is, teneinde de partijgenoten zelf de mogelijkheid te geven, wellicht een andere, meer elastische vorm, een ander, doelmatiger orgaan aan te wijzen, aan te voelen, dat de belangen van de nationaliteiten tot uitdrukking zou kunnen brengen. Dat zijn de gevolgtrekkingen.

Ik geloof, dat wij slechts langs deze weg tot de juiste oplossing van het nationale vraagstuk zullen komen, dat wij slechts zó zullen bereiken, dat het vaandel van de proletarische revolutie in zijn volle breedte wordt ontplooid, dat wij rondom dit vaandel de sympathie en het vertrouwen kunnen winnen van de landen van het Oosten, dat de zware reserves van onze revolutie vormt en dat de beslissende rol in de komende worstelingen van het proletariaat met het imperialisme kan spelen. (Applaus).

SLOTWOORD.

Partijgenoten! Sta mij toe, voordat ik er toe overga, over het werk van de kommissies over het nationale vraagstuk verslag uit te brengen, met betrekking tot twee hoofdpunten de redenaars te beantwoorden, die naar aanleiding van mijn verslag het woord hebben gevoerd. Dit zal in het geheel misschien 20 minuten in beslag nemen, niet meer.

De eerste vraag heeft hierop betrekking, dat een zekere groep sprekers, met Boecharin en Rakowski aan het hoofd, de betekenis van het nationale vraagstuk te zeer heeft opgeblazen, zij overdreef hier en zag wegens het nationale vraagstuk het sociale vraagstuk, het vraagstuk van de macht van de arbeidersklasse, over het hoofd.

Intussen is het voor ons als kommunisten duidelijk, dat de grondslag van geheel ons werk de versterking van de macht van de arbeiders is en eerst daarna treedt een ander vraagstuk voor ons, een zeer belangrijk vraagstuk, maar dat aan het eerste ondergeschikt is — het nationale. Men zegt ons, dat men de nationale minderheden niet mag krenken. Dat is volkomen juist, ik ben het er mee eens, men mag hen niet krenken. Maar daaruit een nieuwe theorie te scheppen, dat men het Grootrussische proletariaat in een toestand van rechts-ongelijkheid ten opzichte van de vroeger onderdrukte naties zou moeten plaatsen, dat betekent een ongerijmdheid uit te spreken. Boecharin heeft datgene, wat bij pg. Lenin een zinswending in zijn artikel is, in een gehele leuze veranderd. Intussen is het duidelijk, dat de politieke grondslag van de proletarische diktatuur in de eerste plaats en hoofdzakelijk de centrale, de industrie-gebieden zijn en niet de grensgebieden, die boerenlanden uitmaken. Als wij de boog te strak spannen ten gunste van de boerengrensgebieden en ten nadele van de proletarische distrikten, dan kan het gevolg daarvan zijn, dat er een spleet in het systeem van de proletarische diktatuur ontstaat. Dat is gevaarlijk, partijgenoten. Men mag in de politiek niet van het goede te veel geven, evenmin als men daarvan te weinig mag geven.

Men moet er aan denken, dat er behalve het recht van de volken op zelfbeschikking, ook een recht van de arbeidersklasse

op de versterking van haar macht bestaat en dat het recht op zelfbeschikking aan dit laatste ondergeschikt is. Er bestaan gevallen, dat het recht op zelfbeschikking in tegenspraak geraakt met een ander, hoger recht, met het recht van de arbeidersklasse, die aan de macht is gekomen, op de versterking van haar macht. In zulke gevallen, dat moet men ronduit zeggen, kan en mag het recht op zelfbeschikking geen belemmering worden voor de verwezenlijking van het recht van de arbeidersklasse op haar diktatuur. Het eerste moet voor het tweede wijken. Zo stond de zaak bij voorbeeld in het jaar 1920, toen wij gedwongen waren, in het belang van de verdediging van de macht der arbeidersklasse, naar Warschau op te rukken.

Men mag derhalve niet vergeten, als men ook de nationale minderheden alle mogelijke beloften doet, als men voor de vertegenwoordigers van de nationaliteiten buigingen maakt, zoals sommige partijgenoten op dit kongres dat hebben gedaan, dat onder onze buitenlandse en binnenlandse verhoudingen de werkingssfeer van het nationale vraagstuk en zijn draagwijdte — om het zo uit te drukken — beperkt worden door de werkingssfeer en de draagwijdte van het „arbeidersvraagstuk", als het fundamentele van alle vraagstukken.

Zeer velen hebben zich hier beroepen op de aantekeningen en de artikelen van Wladimir Iljitsj. Ik zou mijn leermeester, partijgenoot Lenin, niet willen citeren, omdat hij hier niet aanwezig is en omdat ik vrees, mij misschien op een onjuiste en misplaatste wijze op hem te beroepen. Niettemin ben ik genoopt een passage, die een axioma is en generlei misverstand toelaat, aan te halen, opdat er bij de partijgenoten geen twijfel over het soortelijk gewicht van het nationale vraagstuk zal blijven bestaan. Bij de behandeling van een brief van Marx over het nationale vraagstuk, trekt p.g. Lenin de volgende konklusie:

> „De ondergeschikte betekenis van het nationale vraagstuk, vergeleken met het „arbeidersvraagstuk" verwekt bij Marx geen twijfel". 48)

Dat zijn slechts twee regels, maar zij beslissen alles. Dat moesten zich sommige al te ijverige partijgenoten in het oor knopen.

Het tweede vraagstuk is dat van het Grootrussische chau-

vinisme en het plaatselijke chauvinisme. Hier hebben Rakowski en vooral Boecharin gesproken, die voorstelde om het punt over de schadelijkheid van het plaatselijke chauvinisme te schrappen. Het zou de moeite niet waard zijn, ons met zulk een kleine wurm als het plaatselijke chauvinisme te bemoeien, nu wij met zulk een „Goliath" als het Grootrussische chauvinisme te maken hebben. Boecharin verkeerde in het algemeen in een berouwvolle stemming. Dat valt te begrijpen: jarenlang heeft hij tegen de nationaliteiten gezondigd, het recht op zelfbeschikking ontkend — het is dan eindelijk tijd, berouw te tonen. Maar in zijn berouwvolle stemming is hij in het andere uiterste vervallen. Het is curieus, dat Boecharin de partij oproept zijn voorbeeld te volgen en eveneens berouw te tonen, hoewel de gehele wereld weet, dat de partij hier volkomen buiten staat, want zij heeft van het eerste begin van haar bestaan (1898) af het recht op zelfbeschikking erkend en zij behoeft dus nergens berouw over te hebben. Het gaat hierom, dat Boecharin het wezen van het nationale vraagstuk niet heeft begrepen. Als er gezegd wordt, dat men bij het nationale vraagstuk de strijd tegen het Grootrussische nationalisme in het middelpunt moet stellen, dan wil men hiermede op de plicht van den Russischen kommunist wijzen, dan wil men hiermede zeggen, dat het de plicht is van iederen Russischen kommunist, zelf strijd tegen het Russische chauvinisme te voeren. Indien niet de Russische, doch de Toerkestanse of Georgische kommunisten de strijd tegen het Russische chauvinisme opnamen, dan zou men deze strijd van hen als anti-Russisch chauvinisme beoordelen. Dat zou de gehele zaak verwarren en het Grootrussische nationalisme versterken. Alleen de Russische kommunisten kunnen de strijd tegen het Grootrussische nationalisme opnemen en die teneinde voeren.

Maar wat betekent het, als men voorstelt te strijden tegen het plaatselijke anti-Russische chauvinisme? Daarmede wil men op de plicht van de inheemse kommunisten, op de plicht van de niet-Russische kommunisten wijzen, om tegen hun eigen chauvinisme te strijden. Kan men soms ontkennen, dat de afwijking naar het anti-Russische chauvinisme bestaat? Het gehele Kongres heeft immers aanschouwelijk kunnen waarnemen, dat het plaatselijke chauvinisme, het Georgische, Basjkierse e.a., bestaat en dat men daartegen moet strijden.

De Russische kommunisten kunnen niet tegen het Tartaarse, het Georgische, het Basjkierse chauvinisme strijden, want indien de Russische kommunist de moeilijke taak van de strijd tegen het Tartaarse of het Georgische chauvinisme op zich neemt, dan zal dit als de strijd van een Grootrussischen chauvinist tegen de Tartaren of de Georgiërs opgevat worden. Dat zou de gehele zaak verwarren. Alleen de Tartaarse, de Georgische e.a. kommunisten kunnen tegen het Tartaarse, het Georgische e.a. chauvinisme strijden, alleen de Georgische kommunisten kunnen met succes tegen hun eigen Georgische nationalisme of chauvinisme strijden. Dat is de plicht van de niet-Russische kommunisten. Daarom is het noodzakelijk, in de stellingen deze tweeledige taak van de Russische kommunisten (ik bedoel de strijd tegen het Grootrussische chauvinisme) en van de niet-Russische kommunisten (ik bedoel hun strijd tegen het anti-Armeense, het anti-Tartaarse, het anti-Russische chauvinisme) vast te leggen. In het tegenovergestelde geval worden deze stellingen eenzijdig, in het tegenovergestelde geval zal men generlei internationalisme, noch bij de staatsopbouw, noch bij de partijopbouw tot stand kunnen brengen.

Als wij alleen tegen het Grootrussische chauvinisme strijd zouden voeren, dan zou dit de strijd van de Tartaarse en andere chauvinisten in de schaduw laten, welke strijd zich plaatselijk ontwikkelt en vooral thans, onder de verhoudingen van de Nieuwe Ekonomische Politiek, gevaarlijk is. Wij moeten de strijd wel aan twee fronten voeren, want alleen als wij dat doen — enerzijds tegen het Grootrussische chauvinisme, dat het hoofdgevaar bij ons opbouw-werk uitmaakt en anderzijds tegen het plaatselijke chauvinisme — zullen wij succes kunnen behalen, want zonder deze tweeledige strijd zal er generlei aaneensluiting van de Russische arbeiders en boeren met de arbeiders en boeren van de andere nationaliteiten tot stand komen. In het tegenovergestelde geval kan een bevordering van het plaatselijke chauvinisme, een politiek van premies voor het plaatselijke chauvinisme het resultaat zijn, hetgeen wij niet mogen toelaten.

Veroorloof mij, dat ik mij hier op partijgenoot Lenin beroep. Ik zou dit niet hebben gedaan, maar omdat er op ons kongres vele partijgenoten zijn, die p.g. Lenin te pas en te onpas citeren,

verzoek ik u, mij te veroorloven enige woorden uit een aan iedereen bekend artikel van partijgenoot Lenin voor te lezen:

> „Het proletariaat moet de vrijheid van politieke afscheiding van de door „zijn" natie onderdrukte koloniën en naties eisen. In het tegenovergestelde geval wordt het internationalisme van het proletariaat tot een hol woord; noch vertrouwen, noch klassesolidariteit onder de arbeiders van de onderdrukte en van de onderdrukkende naties zijn dan mogelijk".

Dat zijn om zo te zeggen de plichten van de proletariërs van de heersende of de vroeger heersende natie. Verder spreekt hij dan over de plicht van de proletariërs of de kommunisten van de vroeger onderdrukte naties:

> „Anderzijds moeten de socialisten van de onderdrukte naties in het bijzonder de volledige en onvoorwaardelijke eenheid, de eenheid op organisatorisch gebied daarbij inbegrepen, tussen de arbeiders van de onderdrukte natie en de arbeiders van de onderdrukkende natie verdedigen en die verwezenlijken. Zonder dit is het niet mogelijk, de zelfstandige politiek van het proletariaat en zijn klassesolidariteit met het proletariaat van de andere landen, bij alle streken, verraderijen en schurkerijen van de bourgeoisie te verdedigen, want de bourgeoisie van de onderdrukte naties maakt voortdurend misbruik van de leuzen van de nationale bevrijding, teneinde de arbeiders te bedriegen". 49)

Zoals gij ziet, indien men in de voetstappen van partijgenoot Lenin wil treden — en hier zwoeren sommige partijgenoten bij zijn naam — dan moet men beide stellingen, zowel die over de strijd tegen het Grootrussische chauvinisme als die over de strijd tegen het plaatselijke chauvinisme in de resolutie laten staan, als twee kanten van hetzelfde verschijnsel, als stellingen over de strijd tegen het chauvinisme in het algemeen.

Hiermede eindig ik mijn repliek aan het adres van de redenaars, die hier hebben gesproken.

„Het twaalfde Kongres van de Russische Kommunistische Partij (b)" 1923.

REDEVOERINGEN OP DE VIERDE KONFERENTIE VAN HET CENTRAAL-KOMITEE DER R.K.P. (b)

met de verantwoordelijke funktionarissen van de nationale republieken en gebieden 50)

(1923)

I

OVER DE RECHTSEN EN DE „LINKSEN" IN DE NATIONALE REPUBLIEKEN EN GEBIEDEN.

(Redevoering bij het eerste punt van de agenda der Konferentie: „Het geval Soeltan-Galijew" 10 Juni 1923.)

Ik heb het woord genomen om enige opmerkingen te maken bij de redevoeringen van de partijgenoten, die hier hebben gesproken. Wat de principiële kant betreft van de in verband met het geval Soeltan-Galijew opgeworpen kwestie, deze zal ik in mijn verslag bij het tweede punt van de agenda trachten te belichten.

In de eerste plaats over het vraagstuk van de Konferentie zelf. Hier heeft iemand gezegd (ik ben vergeten, wie het is geweest), dat de tegenwoordige Konferentie een buitengewoon verschijnsel is. Dat is niet juist. Konferenties van deze aard zijn niets nieuws voor onze partij. De tegenwoordige konferentie is de vierde sinds het bestaan van de Sowjet-macht. Tot

begin 1919 zijn er drie Konferenties geweest. Toenmaals veroorloofde ons de situatie, zulke konferenties bijeen te roepen. Later, na 1919, in de jaren 1920-1921, toen wij tot over de oren in de burgeroorlog zaten, hadden wij geen tijd voor konferenties van deze aard. En eerst thans, nadat wij de burgeroorlog hebben beëindigd, nu ons werk op het gebied van de ekonomische opbouw een diepgaand karakter heeft aangenomen, nadat ook het partijwerk zelf, vooral in de nationale gebieden en republieken konkreter is geworden, hebben wij opnieuw de mogelijkheid verkregen, zulk een konferentie bijeen te roepen. Ik ben van mening, dat het Centraal-Komitee nog meer dan eens tot dit middel zijn toevlucht zal nemen, teneinde een volledig wederzijds begrijpen tot stand te brengen tussen hen, die de politiek ter plaatse uitvoeren en hen, die deze politiek uitwerken. Ik ben van mening, dat men zulke konferenties niet alleen voor alle republieken en gebieden moet bijeenroepen — dan hebben zij in zekere mate een algemeen karakter, want men kan op zulke konferenties slechts kwesties, die een min of meer algemeen karakter hebben, beslissen — maar ook voor de afzonderlijke gebieden en republieken, teneinde meer konkrete besluiten uit te werken. Alleen door de kwestie zo aan te pakken, kan men zowel het Centraal-Komitee als de plaatselijke funktionarissen bevredigen.

Ik hoorde enige partijgenoten, die er over spraken, dat ik Soeltan-Galijew gewaarschuwd heb, dat ik in de gelegenheid was, kennis te nemen van zijn eerste konspiratieve schrijven, dat als ik mij niet vergis gericht was aan Adigamov, die hier om de een of andere reden zwijgt en niet optreedt, hoewel juist hij het eerst en het meest van allen had moeten spreken. Van de kant van deze partijgenoten werd mij het verwijt gemaakt, dat ik Soeltan-Galijew al te zeer heb verdedigd. Ja, ik heb hem inderdaad tot de laatste mogelijkheid verdedigd, ik hield dit en houd dit ook nog steeds voor mijn plicht. Maar ik heb hem tot een zekere grens verdedigd. En toen Soeltan-Galijew deze grens had overschreden, heb ik mij van hem afgewend. Zijn eerste konspiratieve brief getuigt ervan, dat hij, Soeltan Galijew, reeds met de partij breekt, want de toon van zijn brief is bijna witgardistisch, want hij schrijft over leden van het Centraal-Komitee op een wijze, waarop men alleen over vijanden kan schrijven. Ik heb hem toevallig in het Politiek Bu-

ro ontmoet, waar hij de eisen van de Tartaarse republiek op het gebied van het Volkskommissariaat van landbouw verdedigde. Ik heb hem toen onmiddellijk gewaarschuwd; ik schreef hem een briefje, waarin ik zijn konspiratieve brief partijvijandig noemde, hem beschuldigde een organisatie van het Walidow-type op te bouwen en hem verklaarde, dat het met hem, als hij niet met het illegale partijvijandelijke werk ophield, slecht zou aflopen en dat dan elke steun mijnerzijds uitgesloten zou zijn. Hij antwoordde mij in grote verwarring, dat ik op een dwaalspoor was gebracht, dat hij werkelijk aan Adigamow had geschreven, maar iets heel anders, en dat hij een partijman was en bleef en gaf zijn erewoord, dat hij ook in de toekomst trouw aan de partij zou blijven. Desniettemin schreef hij een week later een tweede konspiratieve brief, waarin hij Adigamow verplicht, verbindingen met de Basmatsjen en met hun leider Walidow aan te knopen en de brief te „verbranden". Er had dus een laaghartigheid, er had bedrog plaats gevonden, hetgeen mij noopte, alle banden met Soeltan-Galijew te verbreken. Van dit ogenblik af was Soeltan-Galijew voor mij een man, die buiten de partij, buiten de Sowjets staat en ik hield het niet voor mogelijk met hem te spreken, hoewel hij enige malen bij mij trachtte te komen om „eens te praten". Dat zijn de feiten. De „linkse" partijgenoten hebben mij reeds begin 1919 verweten, dat ik Soeltan-Galijew ondersteunde, hem voor de partij trachtte te behouden, hem spaarde, in de hoop, dat hij zou ophouden een nationalist te zijn en dat hij Marxist zou worden. Ik achtte het inderdaad mijn plicht, hem voorlopig te ondersteunen. Intellektuelen, denkende mensen, ja in het algemeen mensen, die lezen en schrijven kunnen, zijn er in de Oostelijke republieken zo weinig, dat men ze op de vingers kan tellen, — hoe zou men onder zulke omstandigheden dan geen prijs op hen stellen? Het zou misdadig zijn, indien men niet alles deed om nuttige mensen uit het Oosten voor ontaarding te behoeden en hen voor de partij te behouden. Maar alles heeft zijn grenzen. En deze grenzen waren bereikt op het moment, dat Soeltan-Galijew uit het kamp van de kommunisten naar het kamp van de Basmatsjen overging. Sinds dat tijdstip hield hij op voor de partij te bestaan. Daarom was de Turkse gezant voor hem meer aannemelijk, dan het Centraal-Komitee van de partij.

Ik hoorde een dergelijk verwijt van de kant van Sjamigoe-

low, namelijk dat ik, ondanks zijn aandringen om met één slag aan Walidow een einde te maken, Walidow verdedigd heb en getracht heb, hem voor de partij te behouden. Ik heb hem inderdaad verdedigd, in de hoop, dat Walidow zich zou kunnen beteren. Er hebben nog wel andere mensen hun leven gebeterd, dat weten wij uit de geschiedenis van de politieke partijen. Ik was van mening, dat Sjamigoelow de kwestie te eenvoudig afdeed. Ik heb zijn raad niet opgevolgd. Inderdaad, de voorspelling van Sjamigoelow is een jaar later uitgekomen. Walidow heeft zich niet gebeterd, hij is naar de Basmatsjen gegaan. Maar toch heeft de partij er bij gewonnen, dat wij Walidows vertrek uit de partij een jaar hebben opgehouden. Indien wij in 1918 met Walidow hadden afgerekend, ben ik er van overtuigd dat mensen als Moertazin, Adigamow, Chalikow en anderen toen niet in onze rijen zouden zijn gebleven. (Een stem: „Chalikow zou gebleven zijn"). Misschien was Chalikow niet weggegaan, maar een gehele groep van partijgenoten, die in onze rijen werken, zouden tezamen met Walidow zijn vertrokken. Ziehier, wat wij met ons geduld en ons vooruitzien hebben bereikt.

Ik heb Ryskoelow aangehoord en ik moet zeggen, dat zijn redevoering niet ten volle oprecht, dat zij half-diplomatiek was (Een stem: „Juist"); zijn redevoering heeft op mij in het algemeen een ongunstige indruk gemaakt. Ik heb van hem meer klaarheid en meer oprechtheid verwacht. Ryskoelow kan zeggen wat hij wil, maar het staat vast, dat er bij hem thuis twee konspiratieve brieven van Soeltan-Galijew liggen, die hij aan niemand heeft laten zien, en dat hij ideologisch met Soeltan-Galijew verbonden was. Het feit, dat Ryskoelow zich wat het criminele gedeelte betreft van Soeltan-Galijew afbakent, dat hij beweert, niet met Soeltan-Galijew verbonden te zijn ten aanzien van de houding, die hem naar de Basmatsjen voert, dat is van geen belang. Daarom gaat het niet op de Konferentie. Het gaat om de geestelijke en ideologische verbinding met het Soeltan-Galijewisme. Maar het is duidelijk, partijgenoten, dat er zulk een verbinding tussen Ryskoelow en Soeltan-Galijew bestond, dat kan Ryskoelow zelf niet ontkennen. Maar is soms de tijd niet gekomen om hier, vanaf deze tribune, eindelijk beslist en zonder voorbehoud met het Soeltan-Galijewisme

te breken? In deze zin was de redevoering van Ryskoelow half-diplomatiek en onbevredigend.

Jenbajew heeft eveneens een diplomatieke, onoprechte redevoering gehouden. Is het soms geen feit, dat Jenbajew en een groep Tartaarse funktionarissen, die ik ondanks hun ideologische onstandvastigheid voor uitstekende praktici houd, zich na de arrestatie van Soeltan-Galijew tot het Centraal-Komitee hebben gericht met de eis om Soeltan-Galijew onmiddellijk vrij te laten, met de woorden, dat zij volledig voor Soeltan-Galijew instaan, met toespelingen, dat de bij Soeltan-Galijew in beslag genomen dokumenten niet echt zouden zijn? Is dat soms geen feit? Wat bleek echter na het gerechtelijk onderzoek? Het bleek, dat alle dokumenten echt waren. Soeltan-Galijew zelf heeft de echtheid daarvan erkend en bovendien over zijn zonden meer medegedeeld dan de dokumenten te kennen geven: hij heeft volledig, tot het einde toe schuld bekend, hij heeft bekend en berouw over zijn handelingen getoond. Is het dan niet duidelijk, dat na dit alles Jenbajew beslist en onherroepelijk zijn fouten had moeten erkennen en met Soeltan-Galijew breken? Dit heeft Jenbajew echter niet gedaan. Hij nam de gelegenheid waar om zich over de „linksen" vrolijk te maken, maar zich op besliste wijze, op kommunistische wijze van het Soeltan-Galijewisme afbakenen, zich van de afgrond afbakenen, waarin Soeltan-Galijew terecht is gekomen — dat wilde hij niet, hij meende blijkbaar dat diplomatie hem zou redden.

De redevoering van Firdews was van het begin tot het einde één stuk diplomatie. Wie van den ander geestelijke leidsman is geweest, Soeltan-Galijew voor Firdews, of Firdews voor Soeltan-Galijew, die vraag laat ik in het midden. Ik ben echter van mening, dat veeleer Firdews Soeltan-Galijew geestelijk heeft geleid, dan omgekeerd. Ik zie niets bijzonder ontoelaatbaars in de theoretische liefhebberijen van Soeltan-Galijew. Indien de zaak bij Soeltan-Galijew tot de ideologie van het Pan-Tjoerkisme en het Pan-Islamisme beperkt was gebleven, dan zou het nog niet zo erg zijn, dan zou ik zeggen, dat men deze ideologie, ondanks het verbod in de resolutie van het Xde partijkongres over het nationale vraagstuk, zou kunnen dulden en dat men zich tot de kritiek daarop in de rijen van onze partij kon beperken. Maar wanneer deze ideologische liefhebberijen uitlopen op pogingen om verbindingen met de leiders van de Basmatsjen,

met Walidow en anderen aan te knopen, dan mag men hier in geen geval de Basmatsjen-praktijk met een onschuldige ideologie rechtvaardigen, zoals dit Firdews poogt te doen. Met zulk een rechtvaardiging van de handelingen van Soeltan-Galijew zult gij niemand om de tuin leiden. Op die manier kan men ook voor het imperialisme en voor het tsarisme een rechtvaardiging vinden, want ook die hebben hun ideologie en soms op het oog een vrij onschuldige ideologie. Zo kan men niet redeneren. Gij staat hier niet voor het gerecht, maar voor een konferentie van verantwoordelijke partijfunktionarissen, die van u openhartigheid en oprechtheid en geen diplomatie eisen.

Goed heeft volgens mijn mening Chodzjanow gesproken, ook Ikramov sprak niet slecht. Maar ik moet op een passage in de redevoering van deze partijgenoten wijzen, die te denken geeft. Beiden zeiden, dat er tussen het huidige Toerkestan en het tsaristische Toerkestan generlei verschil zou bestaan, alleen het uithangbord zou veranderd zijn. Toerkestan zou hetzelfde zijn gebleven, hetzelfde wat het onder den tsaar was. Partijgenoten, indien dit niet een verspreking, indien dit goed doordachte woorden waren en indien dit volkomen bewust werd gezegd, dan moet men vaststellen, dat in dit geval de Basmatsjen gelijk hebben en wij ongelijk. Indien Toerkestan inderdaad een kolonie is zoals onder het tsarisme, dan hebben de Basmatsjen gelijk, dan moeten niet wij over Soeltan-Galijew de vierschaar spannen, maar hij over ons, als mensen, die binnen het kader van de Sowjet-macht het bestaan van een kolonie dulden. Indien dit waar is, dan begrijp ik niet waarom gij zelf niet naar de Basmatsjen zijt gegaan? Klaarblijkelijk hebben de partijgenoten Chodzjanow en Ikramow deze passage in hun redevoeringen niet doordacht, want zij moeten wel weten, dat het huidige Sowjet-Toerkestan in de grond verschilt van het tsaristische Toerkestan. Ik heb van deze duistere passage in de redevoeringen van deze partijgenoten gewag willen maken, opdat de partijgenoten zullen trachten, erover na te denken en hun fouten te verbeteren.

Ik neem een deel van de beschuldigingen op mij, die Ikramow met betrekking tot de werkzaamheid van het Centraal-Komitee heeft uitgebracht, dat wij niet steeds opmerkzaam zijn geweest en dat het ons niet steeds is gelukt om die praktische vraagstukken tijdig aan de orde te stellen, die

door de situatie in de Oostelijke Republieken en gebieden werden vereist. Natuurlijk, het Centraal-Komitee is overbelast en niet in staat om overal te juister tijd aanwezig te zijn. Maar het zou belachelijk zijn te menen, dat het Centraal-Komitee alles te juister tijd zou kunnen doen. Zeker, er zijn te weinig scholen in Toerkestan. De moedertalen zijn nog niet de omgangstaal van de staatsinstellingen geworden, deze instellingen zijn nog niet genationaliseerd. Het culturele peil is over het algemeen laag. Dat alles is juist. Maar zou men soms in ernst kunnen verwachten, dat het Centraal-Komitee of de partij in haar geheel, de cultuur van Toerkestan in twee of drie jaar zou kunnen verheffen? Wij allen slaan alarm en beklagen ons, dat de Russische cultuur, de cultuur van het Russische volk, dat in dit opzicht hoger staat dan de andere volken van de Unie van Republieken, op een laag peil staat. Iljitsj slaat daarover steeds weer alarm - dat wij geen cultuur hebben, dat het niet mogelijk is om de Russische cultuur in twee of drie jaar of zelfs in tien jaar wezenlijk te verheffen. Maar als men de Russische cultuur niet in twee of drie jaar of zelfs in tien jaar kan verheffen, hoe kan men dan een snelle verheffing van het culturele peil in de niet-Russische, achterlijke, half-analphabetische gebieden eisen? Is het dan niet duidelijk, dat negen tienden van de „schuld" hier op de situatie vallen, op de achterlijkheid, waartegen, zoals de spreekwijze luidt, geen kruid gewassen is?

Over de „linksen" en de rechtsen.

Bestaan die in de kommunistische organisaties van de gebieden en de republieken? Natuurlijk, zij bestaan. Dat kan men niet loochenen.

Waarin bestaan de zonden van de rechtsen? Zij bestaan hierin, dat de rechtsen geen tegengif, geen betrouwbare borstwering vormen en kunnen vormen tegen de nationalistische stromingen, die zich in verband met de Nieuwe Ekonomische Politiek ontwikkelen en versterken. Het feit, dat het tot de Soeltan-Galijewiade is gekomen, dat zij een bepaalde kring van aanhangers in de Oostelijke Republieken, vooral in Basjkirië en Tartarije om zich heen schaarde, getuigt er ongetwijfeld van, dat de rechtse elementen, die daar in deze republieken de overweldigende meerderheid vormen, geen voldoende borstwering tegen het nationalisme zijn. Men moet

er aan denken, dat onze kommunistische organisaties in de grensgebieden, in de republieken en gebieden zich alleen dan kunnen ontwikkelen en verankeren, alleen dan tot werkelijk internationalistische, Marxistische kaders kunnen worden, als zij het nationalisme overwinnen. Het nationalisme is de voornaamste ideologische belemmering bij de opvoeding van Marxistische kaders, van een Marxistische voorhoede in de grensgebieden en de republieken. De geschiedenis van onze partij leert, dat de partij der bolsjewiki in haar Russisch deel groeide en sterk werd, doordat zij tegen het mensjewisme streed, want het mensjewisme is de ideologie van de bourgeoisie, het mensjewisme is de geleider van de burgerlijke ideologie in onze partij en zonder het mensjewisme te hebben overwonnen, had de partij geen vaste voet kunnen vatten. Iljitsj heeft daarover meermalen geschreven. Slechts naarmate het bolsjewisme het mensjewisme in zijn organisatorische en ideologische vormen overwon, groeide het en werd het sterk als een werkelijke, leidende partij. Ditzelfde moet worden gezegd over het nationalisme met betrekking tot onze kommunistische organisaties in de grensgebieden en de republieken. Het nationalisme speelt in deze organisaties dezelfde rol, die het mensjewisme in het verleden voor de partij der bolsjewiki heeft gespeeld. Alleen onder de nationalistische dekmantel kunnen allerlei burgerlijke, waaronder ook mensjewistische, invloeden in onze organisaties van de grensgebieden binnendringen. Onze organisaties in de republieken kunnen slechts in dat geval Marxistische kaders worden, indien zij de nationalistische stroming weten te weerstaan, die in de grensgebieden in onze partij binnendringt, en wel omdat de bourgeoisie weer ontstaat, omdat de Nieuwe Ekonomische Politiek groeit, omdat er overblijfselen van het Grootrussische chauvinisme voorhanden zijn, die eveneens het plaatselijke nationalisme bevorderen, omdat de invloed van de buitenlandse staten bestaat, die het nationalisme op elke wijze ondersteunen. De strijd tegen dezen vijand in de republieken en gebieden is het stadium, dat onze kommunistische partijen in de nationale republieken moeten doormaken, indien zij sterk willen worden als werkelijke Marxistische organisaties. Een andere weg is er niet. En in deze strijd zijn de rechtsen zwak. Zij zijn zwak, omdat zij met scepticisme met betrekking tot de partij zijn besmet en gemak-

kelijk onder invloed van het nationalisme komen. Daarin liggen de zonden van de rechtervleugel van de kommunistische organisaties in de republieken en gebieden.

Maar niet minder, zo al niet meer, zondigen de „linksen" in de grensgebieden. Indien de kommunistische organisaties in de grensgebieden zich niet kunnen versterken en tot echte Marxistische kaders ontwikkelen, zonder het nationalisme te hebben overwonnen, dan kunnen deze kaders zelf slechts in dat geval massa-organisaties worden en de meerderheid van de werkende massa's om zich heen scharen, indien zij leren elastisch genoeg te zijn om alle enigermate loyale, nationale elementen tot onze staatsinstellingen aan te trekken en hun koncessies te doen, indien zij leren te manoeuvreren tussen de vastberaden strijd tegen het nationalisme in de partij en de even vastberaden strijd voor het betrekken van alle min of meer loyale elementen onder de inheemse bevolking, onder de intellektuelen enz., bij het Sowjet-werk. De „linksen" in de grensgebieden zijn min of meer vrij van de sceptische houding tegenover de partij, van toegeeflijkheid tegenover de inwerking van het nationalisme. Maar de zonden van de „linksen" bestaan hierin, dat zij het niet verstaan, elastisch te zijn tegenover de burgerlijk-demokratische en de eenvoudig loyale elementen van de bevolking, dat zij bij het aantrekken van deze elementen niet kunnen en niet willen manoeuvreren, dat zij de, op het winnen van de meerderheid der werkende bevolking in het land gerichte lijn van de partij misvormen. Intussen is het noodzakelijk om deze buigzaamheid en de bekwaamheid om te manoeuvreren tussen de bestrijding van het nationalisme en het betrekken van alle enigermate loyale elementen bij het werk in onze staatsinstellingen, tot iedere prijs tot stand te brengen en uit te werken. Men kan die slechts tot stand brengen en uitwerken, i n d i e n wij ten volle met de gecompliceerdheid en de eigenaardigheid rekening houden, die wij in onze nationale gebieden en republieken aantreffen, i n d i e n wij ons niet met het eenvoudige overplanten van voorbeelden zullen bezighouden, die in de centrale gebieden tot stand worden gebracht en die niet mechanisch naar de grensgebieden mogen worden overgeplant; i n d i e n wij ons niet met een handbeweging van de nationalistisch gestemde elementen van de bevolking, van de nationalistisch gestemde kleinburgers afmaken, i n d i e n wij leren om

deze elementen in het algemene staatswerk te betrekken. De „linksen" zondigen, omdat zij de eerste-rangs betekenis van deze gecompliceerde taak van de partij niet begrijpen.

Indien de rechtsen door hun toegevendheid tegenover het nationalisme de groei van ons kommunistisch kader in de grensgebieden dreigen te bemoeilijken, dan dreigen de „linksen", die zich door hun vervlakt en overhaast „kommunisme" laten meeslepen, onze partij van de boeren en van de brede lagen van de inheemse bevolking te scheiden.

Welke van deze gevaren is het meest gevaarlijk? Indien de partijgenoten, die naar „links" afwijken bij hun plaatselijk werk, ook verder de politiek van de kunstmatige verdeling van de bevolking in afzonderlijke groepen in praktijk denken te brengen en deze politiek werd niet alleen in het Tsjetsjentsen- en Jakoeten-gebied, niet alleen in Toerkestan in praktijk gebracht... (Ibragimow: „dat is de taktiek van de differentiatie"). Thans heeft Ibragimow verzonnen om de verdelingstaktiek door de differentiatie-taktiek te vervangen, maar hierdoor verandert er niets, indien zij, zeg ik, ook verder de politiek van de verdeling in groepen van bovenaf denken te voeren, indien zij menen, dat men Russische voorbeelden in de eigenaardige nationale verhoudingen kan overplanten zonder rekening te houden met de levenswijze en de konkrete omstandigheden, dat men in de strijd tegen het nationalisme tegelijkertijd al het nationale over boord kan werpen, in één woord, indien de „linkse" kommunisten in de grensgebieden onverbeterlijk denken te blijven, dan moet ik verklaren, dat van deze twee gevaren het „linkse" gevaar het gevaarlijkste zou kunnen blijken te zijn.

Dat is alles wat ik over de kwestie van de „linksen" en de rechtsen wilde zeggen. Ik ben iets vooruitgelopen, maar dat geschiedde, omdat de gehele konferentie is vooruitgelopen en de behandeling van het tweede punt reeds aangesneden heeft.

Men moet de rechtsen aansporen om hen te nopen, hen te leren, tegen het nationalisme te strijden in het belang van het opkweken van een werkelijk kommunistisch kader uit het midden der inheemsen. Maar ook de „linksen" moet men aansporen om hun buigzaamheid en kundig manoevreren te leren, in het belang van het winnen van de brede massa's der bevolking. Dat alles is noodzakelijk, omdat de waarheid „in het midden"

ligt, tussen de rechtsen en de „linksen", zoals Chodzjanow juist heeft opgemerkt.

II.

HET OPKWEKEN EN VERSTERKEN VAN EEN MARXISTISCH KADER IN DE NATIONALE REPUBLIEKEN EN GEBIEDEN.

(Uit het referaat bij het tweede punt van de agenda van de konferentie: „Praktische maatregelen ter verwezenlijking van de resolutie van het XIIde partijkongres over het nationale vraagstuk", 10 Juni 1923).

...Ik ga tot het vraagstuk van het opkweken en het versterken van een Marxistisch kader uit de inheemsen over, een kader, dat de belangrijkste en in laatste instantie beslissende steun van de Sowjet-macht in de grensgebieden en in de nationale republieken vormt. Als wij ons de ontwikkeling van onze partij voor ogen houden (ik neem haar Russisch deel als het fundamentele deel), de hoofdetappes van haar ontwikkeling, van onze kommunistische organisaties in de nationale gebieden en republieken, dan meen ik, dat wij de sleutel zullen vinden tot het begrip van die bijzonderheden, die in deze landen aanwezig zijn, ten aanzien van de ontwikkeling van onze partij in de grensgebieden. In de eerste ontwikkelingsperiode van onze partij, van haar Russisch deel, was de hoofdtaak het scheppen van een kader, een Marxistisch kader. Dit Marxistische kader werd bij ons in de strijd tegen het mensjewisme gevormd, gesmeed. De taak van deze kaders bestond toen, in deze periode — ik neem de periode van de oprichting van de bolsjewistische partij tot aan het tijdstip van het uitdrijven van de likwidatoren, als de meest konsekwente vertegenwoordigers van het mensjewisme — de hoofdtaak bestond hierin, om de meest levenskrachtige, de meest eerlijke en uitnemende elementen van de arbeidersklasse voor de bolsjewiki te winnen, een kader te scheppen, een voorhoede te smeden. Hier ging de strijd in de eerste plaats tegen die stromingen van burgerlijke aard, vooral tegen het mensjewisme, die ons belemmerden om een kader samen te vatten, het samen te vatten als één geheel,

als de hoofdkern van de partij. Toen stond voor de partij nog niet als onmiddellijke, brandende levensvraag de taak, om op brede schaal verbindingen met de millioenenmassa's van de arbeidersklasse en de werkende boeren tot stand te brengen, de taak om deze massa's te veroveren, om de meerderheid in het land te winnen. Zover was de partij nog niet gegroeid.

Eerst op de volgende trap van de ontwikkeling van onze partij, eerst in haar tweede stadium, toen dit kader was gegroeid, toen het tot de hoofdkern van onze partij was geworden, toen de sympathie van de beste elementen van de arbeidersklasse reeds was gewonnen of bijna was gewonnen — eerst daarna ontstond voor de partij als een onmiddellijke, niet uit te stellen noodzakelijkheid, de taak om de millioenenmassa's te winnen, de taak om het partijkader tot een werkelijke massa-partij van de arbeiders te maken. In deze periode moest de kern van onze partij niet zo zeer tegen het mensjewisme, als wel tegen de „linkse" elementen van onze partij strijd voeren, tegen de „otzowisten" van allerlei soort, die het ernstige onderzoek van de bijzonderheden der nieuwe verhoudingen na het jaar 1905, door een revolutionaire fraseologie poogden te vervangen, die door hun vervlakte „revolutionaire" taktiek belemmerden, dat het kader van onze partij tot een werkelijke massa-partij zou worden, die door hun werk het gevaar deden ontstaan, dat de partij los zou komen van de brede arbeidersmassa's. Het zal wel nauwelijks nodig zijn te bewijzen, dat de partij zonder vastberaden strijd tegen dit „linkse" gevaar, zonder dit te overwinnen, de millioenen van de werkende massa's niet had kunnen veroveren.

Dat is ongeveer het beeld van de strijd aan twee fronten, tegen de rechtsen en tegen de „linksen", het beeld van de ontwikkeling van onze partij, wat haar fundamentele, Russische deel betreft.

Partijgenoot Lenin heeft dit noodzakelijke, onvermijdelijke beeld van de ontwikkeling der kommunistische partijen voldoende overtuigend in zijn brochure „De linkse stroming" een kinderziekte van het kommunisme" uitgebeeld. Partijgenoot Lenin leverde daar het bewijs, dat de kommunistische partijen in het Westen ongeveer de gelijke weg van ontwikkeling moeten doorlopen en nu reeds doorlopen. Voegen wij onzerzijds hieraan toe, dat men hetzelfde moet zeggen van de ontwikke-

ling van onze kommunistische organisaties en onze kommunistische partijen in de grensgebieden.

Men moet er evenwel op wijzen, dat er, ondanks de analogie tussen datgene, wat de partij in het verleden heeft doorleefd en datgene, wat onze partijorganisaties in de grensgebieden doorleven, toch in de nationale republieken en gebieden zekere wezenlijke eigenaardigheden bij de ontwikkeling van onze partij bestaan, waarmede wij onvoorwaardelijk rekening moeten houden, omdat wij gevaar lopen, als wij er niet zorgvuldig rekening mee houden, bij het vaststellen van onze taak, een Marxistisch kader uit de inheemse bevolking der grensgebieden op te kweken, een reeks zeer grove fouten te begaan.

Gaan wij over tot het beschouwen van deze bijzonderheden.

De strijd tegen de rechtse en de „linkse" elementen in onze partijorganisaties in de grensgebieden is nodig en verplichtend, anders zullen wij niet in staat zijn een Marxistisch, nauw met de massa's verbonden kader op te kweken. Dat is duidelijk. Maar het bijzondere van de toestand in de grensgebieden en het onderscheid met de ontwikkeling van onze partij in het verleden ligt hierin, dat het smeden van een kader en zijn vorming tot een massa-partij in de grensgebieden niet onder de burgerlijke orde geschiedt, zoals dat in de geschiedenis van onze partij plaats heeft gehad, maar onder de Sowjet-orde, onder de diktatuur van het proletariaat. Toen, onder de burgerlijke orde, kon en moest men, overeenkomstig de tijdsverhoudingen, eerst de mensjewiki verslaan (om een Marxistisch kader te kunnen opkweken) en daarna de otzowisten (om dit kader tot een massa-partij te maken), waarbij de strijd tegen deze afwijkingen twee volle perioden in de geschiedenis van onze partij vulde. Thans kunnen wij dit wegens de tijdsverhoudingen in geen geval doen, want nu is de partij aan de macht en een partij die aan de macht is, heeft in de grensgebieden een betrouwbaar Marxistisch kader, bestaande uit inheemsen, nodig, een kader dat tevens met de brede massa's van de bevolking is verbonden. Thans kunnen wij niet e e r s t de rechtsen met behulp van de „linksen" verslaan, zoals dit in de geschiedenis van onze partij heeft plaats gehad en d a a r n a de „linksen" met behulp van de rechtsen — thans moeten wij de strijd aan beide fronten g e l i j k t i j d i g voeren en trachten beide gevaren te verslaan, om als resultaat in de grensgebieden een met de

massa's verbonden, Marxistisch geschoold kader uit inheemsen te verwerven. Toen kon men over een kader spreken, dat nog niet met de brede massa's was verbonden, maar zich eerst in de volgende periode van de ontwikkeling met die massa's zou verbinden — thans zou het belachelijk zijn daarover ook maar te spreken, want onder de Sowjet-macht betekent een Marxistisch kader, dat niet met de brede massa's verbonden is, de val van de Sowjet-macht. Dat zou een kader zijn, dat noch met het Marxisme, noch met een massa-partij iets gemeen had. Dit alles compliceert de zaak aanmerkelijk en schrijft onze partijorganisaties in de grensgebieden voor, om tegelijkertijd zowel tegen de rechtsen als tegen de „linksen" te strijden. Daaruit volgt het standpunt van onze partij van de strijd aan beide fronten, gelijktijdig tegen de beide afwijkingen.

Verder moet men op de omstandigheid wijzen, dat de ontwikkeling van onze kommunistische organisaties in de grensgebieden niet geïsoleerd plaats heeft, zoals dit in de geschiedenis van het Russische deel van onze partij gebeurde, maar onder rechtstreekse inwerking van de hoofdkern van onze partij, die niet alleen in de vorming van Marxistische kaders is beproefd, maar ook in het verbinden van deze kaders met de brede massa's van de bevolking, in het revolutionaire manoeuvreren bij de strijd om de Sowjet-macht. De bijzonderheid in de toestand van de grensgebieden ligt in dit opzicht hierin, dat onze partijorganisaties in deze landen, overeenkomstig de daar aanwezige voorwaarden van ontwikkeling van de Sowjetmacht, met hun eigen krachten, in het belang van de versterking der verbinding met de brede massa's van de bevolking, kunnen en moeten manoeuvreren en tot dit doel de rijke ervaring van onze partij in de voorafgegane periode moeten benutten. Tot in de laatste tijd manoeuvreerde het Centraal-Komitee van de R.K.P. in de grensgebieden gewoonlijk rechtstreeks, over de hoofden van de kommunistische organisaties in de grensgebieden heen, soms zelfs onder voorbijgaan van deze organisaties en betrok het alle mogelijke nationale elementen van min of meer loyale aard in het algemene werk aan de Sowjet-opbouw. Thans moeten de organisaties van de grensgebieden dit werk zelf doen. Zij kunnen het doen en zij moeten het doen; zij moeten daarbij in het oog houden, dat deze weg het beste middel is om het uit de rijen van de inheemsen

komende, Marxistische kader tot een werkelijke massa-partij te maken, die in staat is om aan de meerderheid van de bevolking in het land leiding te geven.

Dat zijn de twee bijzonderheden, die bij het vaststellen van de lijn van onze partij in de grensgebieden voor het vormen van een Marxistisch kader en voor het winnen van de brede massa's van de bevolking door dit kader, streng in het oog moeten worden gehouden.

DE OKTOBER-REVOLUTIE EN HET VRAAGSTUK VAN DE MIDDENLAGEN

(1923)

Het vraagstuk van de middenlagen is ongetwijfeld een van de voornaamste vraagstukken van de arbeidersrevolutie. De middenlagen, dat zijn de boeren, de werkende kleine luiden in de stad. Hiertoe moet men ook de onderdrukte nationaliteiten rekenen, die voor negen tienden uit zulke middenlagen bestaan. Zoals gij ziet zijn het juist diezelfde lagen, die volgens hun ekonomische positie tussen het proletariaat en de klasse van de kapitalisten staan. Het soortelijk gewicht van deze lagen wordt door twee omstandigheden bepaald: ten eerste vormen deze lagen de meerderheid, of in elk geval een aanmerkelijke minderheid van de bevolking der bestaande staten; ten tweede vormen zij de belangrijke reserves, onder welke de klasse van de kapitalisten haar leger tegen het proletariaat werft. Het proletariaat kan de macht niet behouden zonder de sympathie, zonder de steun van de middenlagen en in de eerste plaats van de boeren, in het bijzonder in zulk een land als onze Unie van Republieken. Het proletariaat kan niet eens ernstig over het grijpen van de macht dromen, als deze lagen niet ten minste geneutraliseerd zijn, als deze lagen zich nog niet van de klasse der kapitalisten hebben losgemaakt, als zij nog steeds wat hun massa betreft een leger voor het kapitaal vormen. Vandaar de strijd om de middenlagen, de strijd

om de boeren, die als een rode draad door onze gehele revolutie, van 1905 tot 1917, loopt, een strijd die nog lang niet is geëindigd en die ook in de toekomst zal worden gevoerd.

De revolutie van het jaar 1848 in Frankrijk heeft onder meer daarom de nederlaag geleden, omdat zij geen sympathieke weerklank bij de Franse boeren vond. De Kommune van Parijs is onder meer gevallen, omdat zij op de tegenwerking van de middenlagen en in de eerste plaats op die van de boeren stuitte. Hetzelfde moet worden gezegd van de Russische revolutie van 1905. Uitgaande van de ervaring van de Europese revoluties kwamen sommige vulgaire Marxisten, met Kautsky aan het hoofd, tot de gevolgtrekking, dat de middenlagen en in de eerste plaats de boeren bijna zoiets als geboren vijanden van de arbeidersrevolutie zouden zijn, dat men met het oog hierop naar een langere ontwikkelingsperiode koers zou moeten zetten, in de loop waarvan het proletariaat de meerderheid van de naties wordt en op deze wijze de reële voorwaarden voor de overwinning van de arbeidersrevolutie worden geschapen. Op grond van deze gevolgtrekking waarschuwden deze vulgaire Marxisten het proletariaat voor een „voorbarige" revolutie. Op grond van deze gevolgtrekking stelden zij uit „principiële overwegingen" de middenlagen ten volle aan het kapitaal ter beschikking. Op grond van deze gevolgtrekking voorspelden zij ons de ondergang van de Oktober-revolutie en beriepen zij zich hierbij op het feit, dat het proletariaat in Rusland de minderheid vormt, dat Rusland een boerenland is en dat derhalve een zegevierende arbeidersrevolutie in Rusland niet mogelijk zou zijn.

Het is karakteristiek, dat Marx zelf de middenlagen, en in de eerste plaats de boeren, geheel anders beoordeelde. Terwijl de vulgaire Marxisten de boeren opgaven en hen politiek ten volle aan het kapitaal ter beschikking stelden, daarbij luidkeels op hun „beginselvastheid" pratgaande, ried Marx, deze principieelste van alle Marxisten, de partij der kommunisten dringend aan, de boeren niet uit het oog te verliezen, hen voor het proletariaat te veroveren en zich van hun steun in de komende proletarische revolutie te verzekeren. Zoals bekend is schreef Marx in de jaren 'vijftig, na de nederlaag van de Februari-revolutie in Frankrijk en in Duitsland, aan Engels en via hem aan de kommunistische partij in Duitsland:

„De gehele zaak in Duitsland zal afhangen van de mogelijkheid om de proletarische revolutie als het ware door een tweede uitgave van de boerenoorlog in de rug te dekken". 51)

Dat werd geschreven over het Duitsland van de jaren 'vijftig, over een boerenland, waar het proletariaat een onbetekenende minderheid uitmaakte, waar het proletariaat minder georganiseerd was dan in het Rusland van 1917, waar de boeren naar hun positie minder tot het steunen van de proletarische revolutie geneigd waren dan dit in het Rusland van 1917 het geval was.

Ongetwijfeld vormde de Oktober-revolutie de gelukkige verbinding van de „boerenoorlog" met de „proletarische revolutie", waarover Marx, alle principiële praatjesmakers ten spijt, schreef. De Oktober-revolutie heeft bewezen, dat zulk een verbinding mogelijk en uitvoerbaar is. De Oktober-revolutie heeft bewezen, dat het proletariaat de macht grijpen en behouden kan, indien het de middenlagen en in de eerste plaats de boeren van de klasse der kapitalisten weet los te rukken, indien het deze lagen van reserves van het kapitaal tot reserves van het proletariaat weet te maken.

Korter gezegd: de Oktober-revolutie heeft het eerst van alle revoluties ter wereld het vraagstuk van de middenlagen, en in de eerste plaats van de boeren, op de voorgrond gesteld en het ondanks alle „theorieën" en al het gejammer van de helden van de IIde Internationale zegevierend opgelost.

Dat is de eerste verdienste van de Oktober-revolutie, indien men in zulk een geval de uitdrukking „verdienste" kan gebruiken.

Maar de zaak bleef hiertoe niet beperkt. De Oktober-revolutie ging verder en poogde de onderdrukte nationaliteiten om het proletariaat aaneen te sluiten. Er werd hierboven reeds over gesproken, dat deze voor negen tienden uit boeren en werkende kleine luiden uit de stad bestaan. Maar hiermede is het begrip „onderdrukte nationaliteit" niet uitgeput. De onderdrukte nationaliteiten worden gewoonlijk niet slechts als boeren en stedelijke werkers, maar ook als nationaliteiten onderdrukt, d.w.z. als werkers van een bepaald staatswezen, met een bepaalde taal, kultuur, levenswijze, met be-

paalde zeden en gebruiken. De dubbele druk van de onderdrukking moet de werkende massa's van onderdrukte nationaliteiten wel revolutioneren, moet hen wel in de strijd drijven tegen de voornaamste kracht van de onderdrukking, het kapitaal. Deze omstandigheid vormde de grondslag, waarop het proletariaat erin is geslaagd, niet alleen de verbinding van de „proletarische revolutie" met de „boerenoorlog", maar ook die met de „nationale oorlog" te verwezenlijken. Dit alles moest het werkingsveld van de proletarische revolutie wel noodzakelijkerwijze tot ver over de grenzen van Rusland uitbreiden, moest de laatste reserves van het kapitaal wel in gevaar brengen. Is de strijd om de middenlagen van een gegeven heersende nationaliteit een strijd om de naaste reserves van het kapitaal, — de strijd voor de bevrijding van de onderdrukte nationaliteiten moest noodzakelijkerwijze tot een strijd worden voor de verovering van de verschillende laatste reserves van het kapitaal, tot een strijd voor de bevrijding van de koloniale en de niet-rechtsgelijke volken van de onderdrukking door het kapitaal. Deze laatste strijd is nog lang niet geëindigd, — nog sterker, hij heeft zelfs de eerste beslissende successen nog niet kunnen opleveren. Maar deze strijd om de laatste reserves is dank zij de Oktober-revolutie begonnen en zal zich ongetwijfeld stap voor stap verder ontwikkelen, naarmate van de ontwikkeling van het imperialisme, naarmate van de groeiende macht van onze Unie van Republieken, naarmate van de ontwikkeling van de proletarische revolutie in het Westen.

Korter gezegd: de Oktober-revolutie heeft metterdaad de grondslag gelegd voor de strijd van het proletariaat om de laatste reserves van het kapitaal onder de volksmassa's van de onderdrukte en niet-rechtsgelijke landen, zij heeft het eerst het vaandel van de strijd voor de verovering van deze reserves omhoog geheven — dat is haar tweede verdienste.

De verovering van de boeren geschiedde bij ons onder het vaandel van het socialisme. De boeren, die het land uit de handen van het proletariaat hebben ontvangen, die de landheren met de hulp van het proletariaat hebben overwonnen, en onder de leiding van het proletariaat aan de macht zijn gekomen, moesten wel voelen, moesten wel begrijpen, dat het proces van hun bevrijding verliep onder het vaandel van het proletariaat, onder zijn Rode vaandel en dat ook verder zal doen.

Deze omstandigheid moest het vaandel van het socialisme, dat vroeger een schrikbeeld van de boeren was, wel tot een vaandel maken, dat hun aandacht trekt en hun bevrijding uit de neergeslagenheid, de ellende en onderdrukking vergemakkelijkt. Hetzelfde moet worden gezegd, maar in nog sterkere mate, ten aanzien van de onderdrukte nationaliteiten. De oproep tot de strijd voor de bevrijding van de nationaliteiten, een oproep, die door zulke feiten werd geschraagd als de bevrijding van Finland, het terugtrekken van de troepen uit Perzië en China, de vorming van de Unie van Republieken, de openlijke morele ondersteuning aan de volken van Turkije, China, Indië, Egypte — deze oproep weerklonk voor het eerst uit de mond van hen, die in de Oktober-revolutie hadden overwonnen. Men kan het feit geen toeval noemen, dat Rusland, dat vroeger voor de onderdrukte nationaliteiten een symbool van onderdrukking was, heden, nadat het socialistisch is geworden, tot het symbool van de bevrijding is geworden. Het is ook geen toeval, dat de naam van den leider van de Oktober-revolutie, partijgenoot Lenin, heden de meest geliefde naam is in de monden van de verdrukte en onderdrukte boeren en van de revolutionaire intellektuelen in de koloniale en niet-rechtsgelijke landen. Indien vroeger het Christendom bij de onderdrukte en verdrukte slaven van het uitgestrekte Romeinse rijk het plechtanker van hun redding was — thans gaat de ontwikkeling in die richting, dat het socialisme voor de talrijke, millioenen tellende massa's van de geweldige koloniale rijken van het imperialisme, als het vaandel der bevrijding dienen kan (en dit reeds begint te doen!). Er is wel nauwelijks aan te twijfelen, dat deze omstandigheid de bestrijding van de vooroordelen tegen het socialisme belangrijk heeft vergemakkelijkt en de weg heeft vrijgemaakt voor de ideeën van het socialisme tot in de verstafgelegen uithoeken van de onderdrukte landen. Viel het vroeger een socialist moeilijk zich met open vizier bij de niet-proletarische middenlagen van de onderdrukte of van de onderdrukkende landen te tonen, thans kan hij onder deze lagen openlijk met de propaganda van de ideeën van het socialisme optreden, in de hoop, dat men naar hem zal luisteren en, voorwaar, zijn woorden ook zal opvolgen, want er spreekt voor hem zulk een sterk argument als de Oktober-revolutie. Dat is eveneens een resultaat van de Oktober-revolutie.

Korter gezegd: De Oktober-revolutie heeft voor de ideeën van het socialisme de weg gebaand naar de middenlagen, naar de niet-proletarische boerenlagen van alle nationaliteiten en volksstammen, zij heeft het vaandel van het socialisme bij hen populair gemaakt, — dat is de derde verdienste van de Oktober-revolutie.

„Prawda" 7 November 1923.

HET NATIONALE VRAAGSTUK

Uit de voordrachten „Over de grondslagen van het Leninisme", gehouden in de Swerdlowsk-Universiteit, begin April 1924.

Uit dit onderwerp kies ik twee fundamentele vraagstukken: a) het stellen van het vraagstuk; b) de bevrijdingsbeweging van de onderdrukte volken en de proletarische revolutie.

1. Hoe het vraagstuk wordt gesteld. In de laatste twintig jaren heeft het nationale vraagstuk een reeks van ingrijpende veranderingen ondergaan. Het nationale vraagstuk in de periode van de IIde Internationale is lang niet hetzelfde, als het nationale vraagstuk in de periode van het Leninisme. Zij verschillen zeer veel van elkaar, zowel wat omvang als innerlijk karakter betreft.

Vroeger beperkte zich het nationale vraagstuk gewoonlijk tot een enge kring van kwesties, die noodzakelijk op de „beschaafde" naties betrekking hadden. De Ieren, Hongaren, Polen, Finnen, Serviërs en nog enige andere nationaliteiten van Europa, behoorden tot de kring van de niet volberechtigde volken, in wier lot de helden van de IIde Internationale belangstelden. De tientallen en honderdtallen millioenen tellende Aziatische en Afrikaanse volken, die de nationale onderdrukking in haar meest ruwe en hardvochtige vorm hebben te dragen, bleven gewoonlijk buiten het gezichtsveld. Men durfde er niet toe over te gaan, blanken en zwarten, „geciviliseerden" en

„ongeciviliseerden" naast elkaar te stellen. Twee of drie nietszeggende, zuurzoete resoluties, die de kwestie van de bevrijding van de koloniën zorgvuldig omzeilden, — dat is alles, waarmee de leiders van de IIde Internationale konden pronken. Tegenwoordig kunnen wij deze dubbelzinnigheid en halfheid ten aanzien van het nationale vraagstuk als gelikwideerd beschouwen. Het Leninisme legde deze schreeuwende ongerechtigheid bloot, vernietigde de scheidsmuur tussen blanken en zwarten, tussen Europeanen en Aziaten, tussen de „geciviliseerde" en „ongeciviliseerde" slaven van het imperialisme en verbond op deze wijze het nationale vraagstuk met het koloniale vraagstuk. Daardoor werd het nationale vraagstuk van een partieel en binnenlands staatsvraagstuk tot een algemeen en internationaal vraagstuk, tot het wereldvraagstuk van de bevrijding van de onderdrukte volkeren der afhankelijke landen en koloniën van het juk van het imperialisme.

Vroeger werd het zelfbeschikkingsrecht der naties gewoonlijk onjuist uitgelegd en niet zelden teruggebracht tot het recht van de naties op autonomie. Enige leiders van de IIde Internationale gingen zelfs zó ver, dat zij het zelfbeschikkingsrecht veranderden in het recht op culturele autonomie, d.w.z. in het recht van de onderdrukte naties, haar eigen culturele instellingen te bezitten, terwijl de gehele politieke macht in handen van de overheersende natie bleef. De omstandigheid leidde ertoe, dat de idee van het zelfbeschikkingsrecht gevaar liep van een wapen in de strijd tegen de annexaties, tot een werktuig ter rechtvaardiging van de annexaties te worden. Thans moet deze verwarring geacht worden als te zijn overwonnen. Het Leninisme breidde het begrip van het zelfbeschikkingsrecht uit, door het uit te leggen als het recht van de onderdrukte volken der afhankelijke landen en koloniën op volledige afscheiding, als het recht van de naties op een zelfstandig staatsbestaan. Daarmee was tegelijkertijd de mogelijkheid uitgesloten, de annexaties te rechtvaardigen, door het zelfbeschikkingsrecht uit te leggen als het recht op autonomie. Op deze wijze werd dus het principe van de zelfbeschikking, van een middel ter misleiding van de massa's, wat het ongetwijfeld in de handen van de sociaal-chauvinisten tijdens de imperialistische oorlog was, gemaakt tot een werktuig ter ontmaskering van iedere en elke soort imperialistische hebzucht en chauvi-

nistische machinatie, tot een middel ter politieke voorlichting van de massa's in de geest van het internationalisme.

Vroeger werd het vraagstuk van de onderdrukte naties als een zuivere rechtsvraag beschouwd. De plechtige proklamatie van „de nationale rechtsgelijkheid", de talloze deklaraties over „de gelijkheid der naties", daarmee maakten de partijen van de IIde Internationale zich van de zaak af, terwijl zij het feit verdoezelden, dat de „gelijkheid der naties" onder het imperialisme, wanneer de ene groep van naties (de minderheid) leeft door uitbuiting van de andere groep, een hoon is voor de onderdrukte volken.

Heden kan dit burgerlijke rechtsstandpunt, ten opzichte van het nationale vraagstuk, beschouwd worden als te zijn ontmaskerd. Het Leninisme heeft het nationale vraagstuk, uit de hoge sfeer der veelbelovende deklaraties, naar de aarde teruggebracht, door te verklaren, dat alle deklaraties over het gelijke recht der naties, die niet worden bekrachtigd door de direkte ondersteuning van de bevrijdingsstrijd van de onderdrukte volken van de kant der proletarische partijen, holle en valse deklaraties zijn. Daarmee werd het vraagstuk van de onderdrukte naties een vraagstuk van de ondersteuning, van de werkelijke en duurzame hulp aan de onderdrukte naties in hun strijd tegen het imperialisme, vóór de werkelijke gelijkheid der naties, vóór hun zelfstandig staatsbestaan.

Vroeger werd het nationale vraagstuk op reformistische wijze als een afzonderlijk, zelfstandig vraagstuk beschouwd, buiten verband met het algemene vraagstuk van de macht van het kapitaal, van de omverwerping van het imperialisme en de proletarische revolutie. Er werd stilzwijgend verondersteld, dat de overwinning van het proletariaat in Europa mogelijk is, zonder een rechtstreeks verbond met de bevrijdingsbeweging in de koloniën, dat de oplossing van het nationale en koloniale vraagstuk terloops, „vanzelf", kan worden opgelost, onder vermijding van de brede weg van de proletarische revolutie, zonder revolutionaire strijd tegen het imperialisme. Thans kan dit kontra-revolutionaire standpunt beschouwd worden als te zijn ontmaskerd. Het Leninisme bewees, en de imperialistische oorlog en de revoluties in Rusland hebben het bevestigd, dat het nationale vraagstuk slechts kan worden opgelost in verband met, en op grond van de proletarische revolutie, dat de weg

van de overwinning van de revolutie in West-Europa over het revolutionaire verbond met de bevrijdingsbeweging van de koloniën en de afhankelijke landen tegen het imperialisme loopt. Het nationale vraagstuk is een deel van het algemene vraagstuk van de proletarische revolutie, is een deel van het vraagstuk van de diktatuur van het proletariaat.

De kwestie staat zó: zijn de revolutionaire mogelijkheden in de schoot van de revolutionaire vrijheidsbeweging der onderdrukte landen r e e d s u i t g e p u t of niet, en indien dat niet het geval is, bestaat er dan hoop, is er een grondslag om deze mogelijkheden voor de proletarische revolutie te benutten, en de afhankelijke en de koloniale landen van een reserve van de imperialistische bourgeoisie in een reserve van het revolutionaire proletariaat, in een bondgenoot van dit laatste, te veranderen?

Het Leninisme beantwoordt deze vraag bevestigend, d.w.z. in de zin van de erkenning, dat er in de schoot van de nationale bevrijdingsbeweging der onderdrukte landen, revolutionaire aanleg aanwezig is, in de zin van de mogelijkheid, om deze te benutten voor de omverwerping van den gemeenschappelijken vijand, in het belang van de omverwerping van het imperialisme. Het raderwerk van de ontwikkeling van het imperialisme, de imperialistische oorlog en de revolutie in Rusland hebben in dit opzicht de gevolgtrekkingen van het Leninisme volledig bevestigd.

Daaruit volgt voor het proletariaat de noodzakelijkheid, om de nationale bevrijdingsbeweging van de onderdrukte en de afhankelijke volken vastberaden en aktief te ondersteunen.

Dat betekent natuurlijk niet, dat het proletariaat i e d e r e nationale beweging overal en altijd, in alle afzonderlijke konkrete gevallen moet ondersteunen. Er is hier alleen sprake van de ondersteuning van zulke nationale bewegingen, die op de verzwakking en de omverwerping van het imperialisme zijn gericht en niet op de versterking en het behoud daarvan. Er zijn gevallen, dat nationale bewegingen van afzonderlijke, onderdrukte landen, in botsing komen met de belangen van de ontwikkeling der revolutionaire beweging. Het spreekt vanzelf, dat er in zulke gevallen van ondersteuning geen sprake kan zijn. Het vraagstuk van de rechten der naties is geen geïsoleerd en zelfstandig vraagstuk, maar een deel van het algemene

vraagstuk van de proletarische revolutie, dat daaraan geheel en al ondergeschikt is, en dat van uit dit gezichtspunt moet worden beschouwd. Marx was in de jaren '40 van de vorige eeuw vóór de nationale beweging van de Polen en Hongaren en tégen de nationale beweging van de Tsjechen en Zuid-Slaven. Waarom? Omdat de Tsjechen en Zuid-Slaven toentertijd „reaktionaire volken" waren, „Russische voorposten" in Europa, voorposten van het absolutisme, terwijl de Polen en Hongaren „revolutionaire volken" waren, die tegen het absolutisme streden. Omdat toentertijd het ondersteunen van de nationale beweging van de Tsjechen en Zuid-Slaven een indirekte ondersteuning betekende van het tsarisme, van den gevaarlijksten vijand van de revolutionaire beweging in Europa.

> „De afzonderlijke eisen van de demokratie — zegt Lenin — daaronder ook de zelfbeschikking, zijn niet iets absoluuts, maar een d e e l t j e van de algemeen-demokratische (tegenwoordig algemeen-socialistische) w e r e l d-beweging. Het is mogelijk, dat in enkele konkrete gevallen, dit deeltje tegenstrijdig is aan het geheel, dan moet het worden verworpen" (zie Deel XIX, blz. 257—258 „De resultaten van de diskussie over het zelfbeschikkingsrecht". Hoofdstuk 7).

Zo staat het met het vraagstuk met betrekking tot de afzonderlijke nationale bewegingen, tot het mogelijk reaktionaire karakter van deze bewegingen, als men ze natuurlijk niet formeel, niet van het standpunt van abstrakte rechten, maar konkreet, van het standpunt van de belangen der revolutionaire beweging, beschouwt.

Hetzelfde moet worden gezegd van het revolutionaire karakter van de nationale bewegingen in het algemeen. Het ongetwijfeld revolutionaire karakter van de overweldigende meerderheid der nationale bewegingen, is evenzo betrekkelijk en eigenaardig, als het mogelijk reaktionaire karakter van enige afzonderlijke nationale bewegingen betrekkelijk en eigenaardig is. Het revolutionaire karakter van de nationale beweging, onder de verhoudingen van de imperialistische onderdrukking, veronderstelt volstrekt nog niet het noodzakelijk aanwezig zijn van proletarische elementen in de beweging, het voorhanden

zijn van een revolutionair of republikeins program en van demokratische grondslagen der beweging. De strijd van den Emir van Afghanistan voor de onafhankelijkheid van Afghanistan is objektief een revolutionaire strijd, afgezien van de monarchistische opvattingen van den Emir en zijn medewerkers, want hij verzwakt, ontbindt en ondermijnt het imperialisme, terwijl de strijd van zulke „onverbeterlijke" demokraten en „socialisten", „revolutionairen" en republikeinen als, laten wij zeggen Kerenski en Tseretelli, Renaudel en Scheidemann, Tsjernow en Dan, Henderson en Clynes tijdens de imperialistische oorlog, een reaktionaire strijd was, want hij had het verbloemen, de versterking en de overwinning van het imperialisme tot resultaat. De strijd van de Egyptische kooplieden en burgerlijke intellektuelen voor de onafhankelijkheid van Egypte is om dezelfde redenen objektief een revolutionaire strijd, niettegenstaande de burgerlijke afkomst en de burgerlijke stand der leiders van de Egyptische nationale beweging, niettegenstaande het feit, dat zij tegen het socialisme zijn; terwijl de strijd van de Engelse arbeidersregering voor het behoud van de afhankelijkheid van Egypte, om dezelfde redenen een reaktionaire strijd is, niettegenstaande de proletarische afkomst en de proletarische stand van de leden van deze regering, niettegenstaande zij „voor" het socialisme zijn. Ik spreek niet eens over de nationale bewegingen van de andere, grote, koloniale landen, als Indië en China, waarvan iedere stap op de weg naar de bevrijding, zelfs indien zij de eisen van de formele demokratie overtreedt, een slag van een stoomhamer op het imperialisme is, d.w.z. een stap, die ongetwijfeld revolutionair is.

Lenin had gelijk toen hij zeide, dat de nationale beweging van de onderdrukte landen, niet van het standpunt van de formele demokratie, maar van het standpunt van de feitelijke resultaten in de algemene balans van de strijd tegen het imperialisme, d.w.z. „niet geïsoleerd, maar op de wereldschaal" moet worden beschouwd (zie Deel XIX blz. 257 „De resultaten van de diskussie over het zelfbeschikkingsrecht", Hoofdst. 7)

2. De bevrijdingsbeweging van de onderdrukte volken en de proletarische revolutie. Bij zijn konklusies ten aanzien van het nationale vraagstuk gaat het Leninisme uit van de volgende stellingen:

a) de wereld is in twee kampen verdeeld: het kamp van een handvol geciviliseerde naties, die door het financierskapitaal worden beheerst en die de overweldigende meerderheid van de bevolking van de aardbol uitbuiten en het kamp van de onderdrukte en uitgebuite volken van de koloniën en de afhankelijke landen, die deze meerderheid vormen;

b) de koloniën en afhankelijke landen, onderdrukt en uitgebuit door het financierskapitaal, vormen de grootste reserve en de voornaamste krachtsbron van het imperialisme;

c) de revolutionaire strijd van de onderdrukte volken van de afhankelijke en koloniale landen tegen het imperialisme is de enige weg hunner bevrijding van de onderdrukking en uitbuiting;

d) de belangrijkste koloniale en afhankelijke landen hebben de weg van de nationale bevrijdingsbeweging reeds betreden. een weg, die wel tot de krisis van het wereldkapitalisme moet voeren;

e) de belangen van de proletarische beweging in de ontwikkelde landen en van de nationale bevrijdingsbeweging in de koloniën eisen de vereniging van deze twee vormen der revolutionaire beweging in één gemeenschappelijk front tegen den gemeenschappelijken vijand, tegen het imperialisme;

f) de overwinning van de arbeidersklasse in de ontwikkelde landen en de bevrijding van de onderdrukte volken van het juk van het imperialisme is niet mogelijk zonder de vorming en de versterking van een gemeenschappelijk revolutionair front;

g) de vorming van een gemeenschappelijk, revolutionair front is niet mogelijk, zonder de rechtstreekse en vastberaden ondersteuning van de zijde van het proletariaat der onderdrukkende naties aan de bevrijdingsbeweging der onderdrukte volken, tegen het „vaderlandse" imperialisme, want „een volk dat andere volken onderdrukt, kan niet vrij zijn" (Marx);

h) deze ondersteuning betekent: het opstellen, het verdedigen, het doorvoeren van de leuze — het recht van de naties op een zelfstandig staatsbestaan;

i) zonder de verwezenlijking van deze leuze, is het niet mogelijk de vereniging en samenwerking van de naties in één ekonomisch wereldsysteem, dat de materiële basis vormt voor de overwinning van het socialisme, tot stand te brengen;

j) deze vereniging kan slechts vrijwillig zijn, kan slechts op grond van wederzijds vertrouwen en broederlijke wederzijdse betrekkingen tussen de volken tot stand komen.

Hieruit volgen twee kanten, twee strekkingen in het nationale vraagstuk: de strekking tot politieke bevrijding uit de imperialistische ketenen en tot vorming van een zelfstandige nationale staat, die ontstaat op de grondslag van de imperialistische onderdrukking en de koloniale uitbuiting; en de strekking tot ekonomische toenadering van de naties, die ontstaat in verband met de vorming van de wereldmarkt en de wereldhuishouding.

> „Het zich ontwikkelende kapitalisme, zegt Lenin, kent twee historische strekkingen van het nationale vraagstuk. De eerste: het wekken van het nationale leven en de nationale bewegingen, de strijd tegen iedere nationale onderdrukking, het stichten van nationale staten. De tweede: de ontwikkeling en vermeerdering van iedere soort van toenadering tussen de naties, het afbreken van de nationale omheiningen, het tot stand komen van de internationale eenheid van het kapitaal en van het ekonomische leven in het algemeen, van de politiek, de wetenschap enz. Beide strekkingen liggen in het wezen van de wereldwet van het kapitalisme besloten. De eerste overheerst in het begin van zijn ontwikkeling, de tweede kenschetst het rijpe kapitalisme, dat zijn verandering in de socialistische maatschappij tegemoet gaat" (zie Deel XVII, blz. 139—140 „Kritische opmerkingen over het nationale vraagstuk", Hoofdstuk 2).

Voor het imperialisme zijn deze twee strekkingen onverzoenlijke tegenstellingen, want het imperialisme kan niet leven zonder de koloniën uit te buiten en gewelddadig binnen het raam van „een geheel" vast te houden, want het imperialisme kan de naties slechts tot elkaar brengen langs de weg van annexatie en koloniale veroveringen, zonder welke het imperialisme, in het algemeen gesproken, ondenkbaar zou zijn.

Voor het kommunisme daarentegen zijn deze strekkingen slechts twee kanten van dezelfde zaak, van de zaak der bevrijding van de onderdrukte volken van het juk van het imperialisme, want het kommunisme weet, dat de vereniging van de

volken in één wereldhuishouding slechts mogelijk is volgens de beginselen van wederzijds vertrouwen en vrijwillige overeenstemming, dat de weg tot het vormen van een vrijwillige vereniging van de volken loopt over de afscheiding van de koloniën van het imperialistische „éne geheel" en over hun verandering in zelfstandige staten.

Daaruit volgt de noodzakelijkheid om hardnekkig, ononderbroken, vastberaden te strijden tegen het grote-mogendheidschauvinisme van de „socialisten" der overheersende naties (Engeland, Frankrijk, Amerika, Italië, Japan enz), die niet tegen hun eigen imperialistische regeringen wensen te strijden en de strijd van de onderdrukte volken van „hun" koloniën, vóór de bevrijding van de onderdrukking en vóór de staatkundige afscheiding, niet wensen te ondersteunen.

Zonder zulk een strijd is de opvoeding van de arbeidersklasse van de overheersende naties in de zin van een werkelijk internationalisme, in de zin van toenadering tot de werkende massa's van de afhankelijke landen en koloniën, in de zin van werkelijke voorbereiding van de proletarische revolutie, ondenkbaar. De revolutie in Rusland zou niet hebben overwonnen en Koltsjak en Denikin zouden niet zijn verslagen, als het Russische proletariaat niet de sympathie en de steun van de onderdrukte volken van het vroegere Russische rijk zou hebben gehad.

Maar om de sympathie en de steun van deze volken te kunnen winnen, moest het in de eerste plaats de ketenen van het Russische imperialisme stukslaan en deze volken van de nationale onderdrukking bevrijden. Zonder dit zou het onmogelijk zijn geweest, de Sowjet-macht te bevestigen, een werkelijk internationalisme tot stand te brengen en die merkwaardige organisatie van samenwerking der volken te stichten, die Unie van Socialistische Sowjet-Republieken wordt genoemd en die het levende voorbeeld is van de toekomstige vereniging der volken in een één en ondeelbare wereldhuishouding.

Hieruit volgt de noodzakelijkheid van de strijd tegen nationale afgeslotenheid, enghartigheid, afgezonderdheid van de socialisten der onderdrukte landen, die niet buiten de kring van hun eigen nationale gezichtseinder kunnen komen en het verband tussen de bevrijdingsbeweging in hun eigen land met de

proletarische beweging in de overheersende landen niet begrijpen.

Zonder zulk een strijd, blijft de zelfstandige politiek van het proletariaat van de onderdrukte naties en zijn klasse-solidariteit met het proletariaat van de overheersende landen in de strijd voor de omverwerping van den gemeenschappelijken vijand, in de strijd voor de omverwerping van het imperialisme ondenkbaar, zonder zulk een strijd zou het internationalisme niet mogelijk zijn.

Dit is de weg van de opvoeding van de arbeidende massa's der overheersende en der onderdrukte naties in de geest van het revolutionaire internationalisme.

Ziehier, wat Lenin zegt, over deze dubbele taak van het kommunisme op het gebied van de opvoeding der arbeiders in de geest van het internationalisme:

> „Kan deze opvoeding... konkreet dezelfde zijn voor de grote onderdrukkende en voor de kleine, onderdrukte naties, voor de annexerende en voor de geannexeerde naties?
>
> Klaarblijkelijk niet. De weg naar één doel: naar de volledige gelijkberechtigdheid, naar de nauwste toenadering en verdere samensmelting van alle naties, loopt hier klaarblijkelijk langs verschillende konkrete wegen, — precies zoals, laten we zeggen, de weg naar het punt, dat in het midden van deze bladzijde ligt, van de ene kant naar links en van de tegenovergestelde kant naar rechts loopt. — Als een sociaal-demokraat van een grote onderdrukkende, annexerende natie, die in het algemeen de samensmelting van de naties propageert, ook maar een ogenblik vergeet, dat „zijn" Nikolaas II, „zijn" Wilhelm, George, Poincaré enz. óók voorde „samensmelting" met de kleine naties zijn (door middel van annexaties) — Nikolaas II voor „samensmelting" met Galicië, Wilhem II voor de „samensmelting" met België enz. — dan blijkt deze sociaal-demokraat een belachelijk doktrinair in de theorie en een handlanger van het imperialisme in de praktijk te zijn.
>
> Het zwaartepunt van de internationalistische opvoeding der arbeiders in de onderdrukkende landen, moet

onvermijdelijk liggen in de propaganda en de verdediging van de vrijheid van afscheiding van de onderdrukte landen. Zonder dit bestaat er g e e n internationalisme. Het is ons recht en wij zijn verplicht, iederen sociaal-demokraat van de onderdrukkende naties, die zulk een propaganda n i e t voert, als een imperialist en een schavuit te behandelen. Dit is een onvoorwaardelijke eis, ook al zou h e t g e v a l van de afscheiding vóór de overwinning van de revolutie slechts in één van de duizend gevallen mogelijk en „uitvoerbaar" zijn...

Omgekeerd moet de sociaal-demokraat van een kleine natie het zwaartepunt van zijn agitatie leggen naar het tweede woord van onze algemene formule: „vrijwillige v e r e n i g i n g" van de naties. Hij kan, zonder zijn eigen plichten als internationalist te overtreden, èn voor de politieke onafhankelijkheid van zijn eigen natie èn voor haar aansluiting bij de naburige staat X.Y.Z. enz. zijn. Maar in alle gevallen moet hij strijden t e g e n de aan kleine naties eigen beperktheid, afgeslotenheid en afzondering en vóór de behartiging van het geheel en het algemene, vóór het ondergeschikt maken van de belangen van een deel aan de belangen van het geheel.

Mensen, die zich niet in dit vraagstuk indenken, zullen het „tegenstrijdig" vinden, dat de sociaal-demokraten van de onderdrukkende naties de „vrijheid van a f s c h e i d i n g" verdedigen en de socialisten van de onderdrukte naties „de vrijheid van v e r e n i g i n g" verlangen. Maar een weinig nadenken toont, dat een a n d e r e weg naar het internationalisme en de samensmelting van de naties, een andere weg, die u i t d e g e g e v e n toestand naar dit doel leidt, er niet is en niet zijn kan" (zie Deel XIX, blz. 261—262: „De resultaten van de diskussie over het zelfbeschikkingsrecht". Hoofdstuk 7).

De „Prawda" No. 107, 14 Mei 1924.

OVER HET NATIONALE VRAAGSTUK IN ZUID-SLAVIË

Redevoering gehouden in de Zuid-Slavische Kommissie van het E.K.K.I. op 30 Maart 1925.

Partijgenoten! Ik meen, dat p.g. Semitsj zich de kern van de kwestie, hoe bij de bolsjewiki het nationale vraagstuk wordt gesteld, niet volkomen duidelijk heeft gemaakt. De bolsjewiki hebben nooit, hetzij voor of na de Oktober-revolutie, het nationale vraagstuk gescheiden van het algemene vraagstuk van de revolutie. De kern van de bolsjewistische behandeling van het nationale vraagstuk ligt hierin, dat de bolsjewiki het nationale vraagstuk steeds in onverbrekelijk verband met het revolutionaire perspektief hebben beschouwd.

P.g. Semitsj heeft Lenin aangehaald en gezegd, dat Lenin zich heeft uitgesproken voor het vastleggen van een bepaalde oplossing van het nationale vraagstuk in de grondwet. P.g. Semitsj wilde daarmee blijkbaar zeggen, dat Lenin het nationale vraagstuk zou hebben beschouwd als een grondwettelijk vraagstuk, d.w.z. als een vraagstuk, niet van de revolutie, maar van hervormingen. Dat is volkomen onjuist. Nooit heeft Lenin aan konstitutionele illusies geleden en hij kon daaraan ook niet lijden. Men behoeft slechts zijn geschriften door te zien om zich daarvan te overtuigen. Als Lenin over een grondwet sprak, had hij niet de konstitutionele weg tot oplossing van het nationale vraagstuk op het oog, maar de revolutionaire

weg, d.w.z. hij beschouwde de grondwet als het resultaat van de overwinning van de revolutie. Ook wij in de U.S.S.R. hebben een grondwet en zij weerspiegelt een bepaalde oplossing van het nationale vraagstuk. Deze grondwet is echter niet ontstaan als het resultaat van een overeenkomst met de bourgeoisie, maar als het resultaat van de zegevierende revolutie.

P.g. Semitsj beroept zich verder op de bekende brochure van Stalin over het nationale vraagstuk, die in het jaar 1912 werd geschreven en tracht daarin een bevestiging, al was het maar een indirekte bevestiging te vinden voor de juistheid van zijn opvatting. Maar dit beroep kon niet slagen, want hij vond daarin niet alleen geen enkel citaat, maar ook in de verste verte geen toespeling, die zijn „konstitutionele" behandeling van het nationale vraagstuk ook maar enigszins zou rechtvaardigen en kon die ook niet vinden. Ter bevestiging hiervan zou ik p.g. Semitsj aan een bekende passage in de brochure van Stalin kunnen herinneren, waar tegenover de Oostenrijkse methode (de konstitutionele) om het nationale vraagstuk op te lossen, de methode van de Russische Marxisten (de revolutionaire) wordt gesteld.

Deze passage luidt:

> „De Oostenrijkers denken de „vrijheid der nationaliteiten" door kleine hervormingen, stapvoets te verwezenlijken. Als zij de nationale autonomie als praktische maatregel voorstellen, houden zij geenszins rekening met een radikale verandering, met een demokratische bevrijdingsbeweging, die zij niet als perspektief hebben. Intussen verbinden de Russische Marxisten het vraagstuk van de „vrijheid der nationaliteiten" met de waarschijnlijke radikale verandering, met de demokratische bevrijdingsbeweging: zij hebben geen reden, op hervormingen te rekenen. En dat verandert de zaak ten aanzien van het waarschijnlijke lot van de naties in Rusland op essentiële wijze."

Dit is zeker duidelijk!

En dit is niet het persoonlijke standpunt van Stalin, maar het algemene standpunt van de Russische Marxisten, die het nationale vraagstuk in onverbrekelijk verband met het algemene vraagstuk van de revolutie beschouwen en beschouwd hebben.

Men kan zonder de feiten geweld aan te doen zeggen, dat het stellen van het nationale vraagstuk in de geschiedenis van het Russische Marxisme twee stadia heeft doorgemaakt: het eerste voor de Oktober-revolutie en het tweede na de Oktober-revolutie. In het eerste stadium werd het nationale vraagstuk beschouwd als een deel van het algemene vraagstuk der burgerlijk-demokratische revolutie, d. w. z. als een deel van het vraagstuk van de diktatuur van het proletariaat en de boeren. In het tweede stadium, toen het nationale vraagstuk zich uitbreidde en tot een vraagstuk van de koloniën werd, toen het van een intern vraagstuk van de staten tot een wereldvraagstuk werd, beschouwde men het nationale vraagstuk reeds als een deel van het algemene vraagstuk van de proletarische revolutie, als een deel van het vraagstuk van de diktatuur van het proletariaat. In beide gevallen was, zoals men ziet, de behandeling van het vraagstuk strikt revolutionair.

Ik meen, dat p.g. Semitsj zich dit alles nog niet volkomen duidelijk heeft gemaakt. Vandaar zijn pogingen om het nationale vraagstuk op konstitutioneel terrein terug te brengen, d.w.z. het als een vraagstuk van hervormingen te beschouwen.

Uit deze fout vloeit zijn andere fout voort, die hierin bestaat, dat hij het nationale vraagstuk niet als in het wezen van de zaak een boerenvraagstuk wil beschouwen. Niet een agrarisch vraagstuk, maar een boerenvraagstuk, want dit zijn twee verschillende dingen. Het is volkomen juist, dat het nationale vraagstuk niet met het boerenvraagstuk kan worden vereenzelvigd, want behalve boerenkwesties omvat het nationale vraagstuk nog de kwesties van de nationale cultuur, van het nationale staatswezen e.a. Maar het lijdt eveneens geen twijfel, dat de grondslag van het nationale vraagstuk, het innerlijke wezen daarvan, toch het boerenvraagstuk is. Hieruit is het dan ook te verklaren, dat de boeren het hoofdleger van de nationale beweging vormen, dat er zonder het leger der boeren geen machtige nationale beweging bestaat, of bestaan kan. Dit bedoelt men dan ook, als men zegt, dat het nationale vraagstuk *in het wezen van de zaak* een boerenvraagstuk is. Ik meen, dat achter de onwil van p.g. Semitsj om deze formule aan te nemen, zich de onderschatting verbergt van de innerlijke kracht van de nationale beweging en het niet-begrijpen van het diepe volkskarakter, het diepe revolutionaire karak-

ter van de nationale beweging. Dit niet-begrijpen en deze onderschatting zijn een groot gevaar, want zij betekenen in de praktijk de onderschatting van de innerlijke potentiële kracht, die bijvoorbeeld in de beweging van de Kroaten voor de nationale vrijheid verborgen ligt, een onderschatting, die tot ernstige complicaties voor de gehele Zuid-Slavische kommunistische partij kan leiden.

Ook de poging van pg. Semitsj om het nationale vraagstuk in Zuid-Slavië buiten verband met de internationale toestand en de waarschijnlijke perspektieven in Europa te behandelen, moet ongetwijfeld als onjuist worden beschouwd. P.g. Semitsj gaat hiervan uit, dat er op het huidige ogenblik onder de Kroaten en de Slovenen geen belangrijke volksbeweging voor de onafhankelijkheid bestaat en komt tot de gevolgtrekking, dat het vraagstuk van het recht van de naties op afscheiding, akademisch en in ieder geval niet aktueel is. Dat is natuurlijk niet juist. Zelfs indien men toegaf, dat dit vraagstuk op het huidige ogenblik niet aktueel is, dan kan het volkomen aktueel worden, indien een oorlog uitbreekt of wanneer een oorlog begint, indien in Europa een revolutie uitbreekt of wanneer zij begint. Maar dat er onvermijdelijk een oorlog zal uitbreken en dat zij het daar vast en zeker met elkaar aan de stok zullen krijgen, daaraan valt niet te twijfelen, indien men de aard en de ontwikkeling van het imperialisme in het oog houdt.

In het jaar 1912, toen wij, Russische Marxisten, het eerste ontwerp van een nationaal program schetsten, hadden wij nog in geen enkel grensgebied van het Russische rijk een belangrijke beweging voor de onafhankelijkheid. Wij hielden het niettemin voor noodzakelijk, in ons program een punt op te nemen over het recht van de naties op zelfbeschikking, d.w.z. over het recht van iedere nationaliteit op afscheiding en op een zelfstandig staatsbestaan. Waarom? Omdat wij niet slechts uitgingen van datgene, wat toen voorhanden was, maar ook van datgene, wat zich in het algemene systeem van de internationale verhoudingen ontwikkelde en naderbij kwam, d.w.z. wij hielden toen niet alleen rekening met het heden, maar ook met de toekomst. En wij wisten, dat de Russische Marxisten, als de een of andere nationaliteit de afscheiding eiste, ervoor zouden strijden, dat het recht op afscheiding aan iedere

nationaliteit, die dit deed, zou verzekerd zijn. P.g. Semitsj heeft zich in zijn redevoering herhaaldelijk op de brochure van Stalin over het nationale vraagstuk beroepen. Maar ziehier, wat er in deze brochure van Stalin over de zelfbeschikking en de onafhankelijkheid wordt gezegd:

> „De groei van het imperialisme in Europa is geen toeval. Het kapitaal in Europa krijgt het benauwd, het werpt zich op vreemde landen, op zoek naar nieuwe markten, goedkope arbeiders en nieuwe gelegenheden voor kapitaalbelegging. Maar dit voert tot buitenlandse complicaties en tot oorlog. Niemand kan zeggen, dat de Balkanoorlog het einde en niet het begin van complicaties is. Er is zeer wel zulk een kombinatie van de binnenlandse en buitenlandse konjunktuur mogelijk, waaronder deze of gene nationaliteit in Rusland het noodzakelijk zal achten, de kwestie van haar onafhankelijkheid te stellen en op te lossen. En het is natuurlijk niet de zaak van de Marxisten in zulke gevallen hinderpalen in de weg te zetten".

Dit werd reeds in het jaar 1912 geschreven. Gij weet, dat deze stelling door de daaropvolgende gebeurtenissen volkomen werd bevestigd, zowel tijdens als na de oorlog, in het bijzonder na de overwinning van de diktatuur van het proletariaat in Rusland.

Met des te meer reden moeten zulke mogelijkheden in Europa in het algemeen, en in Zuid-Slavië in het bijzonder, in aanmerking worden genomen, vooral nu, nadat de nationaal-revolutionaire beweging in de onderdrukte landen zich heeft verdiept en de revolutie in Rusland heeft overwonnen. Ook moet men rekening houden met de omstandigheid, dat Zuid-Slavië geen volkomen onafhankelijk land is, dat het met zekere imperialistische groeperingen is verbonden en dat het zich derhalve niet aan het grote spel van de krachten kan onttrekken, dat buiten Zuid-Slavië wordt gespeeld. En indien gij een nationaal program voor de Zuid-Slavische partij opstelt — en daar gaat het in dit geval juist om — dan moet gij er aan denken, dat het program niet slechts van datgene moet uitgaan, wat er op het huidige ogenblik is, maar ook van datgene, wat zich

krachtens de internationale verhoudingen ontwikkelt en zich onvermijdelijk zal voltrekken. Daarom meen ik, dat het vraagstuk van het recht van de naties op zelfbeschikking als een aktueel, brandend vraagstuk moet worden beschouwd.

Thans over het nationale program. Het uitgangspunt van het nationale program moet de stelling over de Sowjet-revolutie in Zuid-Slavië zijn, de stelling, dat zonder het ten val brengen van de bourgeoisie en de overwinning van de revolutie, het nationale vraagstuk niet ook maar enigermate bevredigend kan worden opgelost. Er zijn natuurlijk uitzonderingen mogelijk. Er was b.v. zulk een uitzondering voor de oorlog bij de afscheiding van Noorwegen van Zweden, waarover Lenin in een van zijn artikelen uitvoerig spreekt. Maar dat was voor de oorlog en bij een ongewone samenloop van gunstige omstandigheden. Na de oorlog, en in het bijzonder na de overwinning van de Sowjet-revolutie in Rusland, zullen zulke gevallen wel nauwelijks mogelijk zijn. In ieder geval zijn de kansen voor zulke mogelijkheden thans zo gering geworden, dat men ze als nul kan beschouwen. Maar indien dat zo is, dan is het duidelijk, dat wij een program niet op grootheden gelijk nul kunnen opbouwen. Daarom moet de stelling over de revolutie het uitgangspunt van het nationale program zijn.

Verder. Er moet in het nationale program onvoorwaardelijk een speciaal punt worden opgenomen over het recht van de naties op zelfbeschikking, de afscheiding als staat daarbij inbegrepen. Ik heb hierboven reeds gezegd, waarom onder de huidige binnenlandse en internationale verhoudingen dit punt niet kan worden gemist.

Tenslotte moet er in het program ook een speciaal punt worden opgenomen over de nationaal-territoriale autonomie voor die nationaliteiten van Zuid-Slavië, die het niet noodzakelijk zullen achten, zich van Zuid-Slavië af te scheiden. Zij, die menen, dat zulk een kombinatie moet worden uitgesloten, hebben ongelijk. Dat is niet juist. Onder bepaalde verhoudingen, als gevolg van de overwinning van de Sowjet-revolutie in Zuid-Slavië, is het zeer goed mogelijk, dat enige nationaliteiten zich niet zullen willen afscheiden, analoog met datgene, wat er bij ons in Rusland heeft plaats gehad. Het is duidelijk, dat men voor een dergelijk geval in het program een punt over de

autonomie moet hebben, met het oog op de verandering van de Zuid-Slavische staat in een federatie van autonome nationale staten op de grondslag van het Sowjet-systeem.

Dus het recht op afscheiding voor die nationaliteiten, die zich zullen willen afscheiden en het recht op autonomie voor die nationaliteiten, die er de voorkeur aan zullen geven, binnen het kader van de Zuid-Slavische staat te blijven.

Om misverstand te voorkomen moet ik zeggen, dat het r e c h t op afscheiding niet moet worden opgevat als een v e r p l i c h t i n g, als de plicht om zich af te scheiden. Een nationaliteit kan van dit recht gebruikmaken in de zin van de afscheiding, maar zij kan er ook geen gebruik van maken en als zij dit niet wil doen, dan is dat haar zaak en daarmede moet men wel rekening houden. Sommige partijgenoten maken het recht op afscheiding tot een plicht en eisen bijvoorbeeld van de Kroaten, dat zij zich t o t i e d e r e p r i j s zullen afscheiden. Dit standpunt is niet juist en het moet worden verworpen. Men mag een recht niet met een plicht verwisselen.

„D e B o l s j e w i e k" N r. 7, 1925; 15 A p r i l 1925.

OVER DE POLITIEKE TAKEN VAN DE UNIVERSITEIT VAN DE VOLKEN VAN HET OOSTEN

Redevoering in een vergadering van studenten van de Kommunistische Universiteit van de Werkers van het Oosten op 18 Mei 1925.

Kameraden! Veroorloof mij, u in de eerste plaats geluk te wensen met het vierjarig bestaan van de Kommunistische Universiteit der Werkers van het Oosten. Het spreekt van zelf, dat ik uw Universiteit alle mogelijke succes toewens op haar moeilijke weg om kommunistische kaders voor het Oosten te scholen.

Verder moet ik mij verontschuldigen, dat ik te zelden onder u ben, ofschoon ik verplicht ben, vaker bij u te zijn. Maar wat zal men doen — de overladenheid met werk veroorlooft mij niet, u vaker te bezoeken.

En laat ons thans overgaan tot het vraagstuk van de politieke taken van de Universiteit der Werkers van het Oosten.

Indien men de samenstelling van de Universiteit der Werkers van het Oosten nagaat, dan moet men wel een zekere dubbelslachtigheid bij deze samenstelling opmerken. Deze universiteit omvat vertegenwoordigers van niet minder dan 50 nationaliteiten en ethnografische groepen van het Oosten. Al deze studenten van de Universiteit zijn zonen van het Oosten. Maar deze definitie biedt nog geen duidelijk en omlijnd beeld. Het gaat hierom, dat er onder de studenten van de universiteit

twee hoofdgroepen zijn, die twee reeksen van volkomen verschillende ontwikkelingsvoorwaarden vertegenwoordigen. De eerste groep zijn mensen, die uit het Sowjet-Oosten tot ons zijn gekomen, uit landen, waar de macht van de bourgeoisie niet meer bestaat, waar de imperialistische onderdrukking werd omvergeworpen en de arbeiders zich aan de macht bevinden. De tweede groep studenten zijn mensen, die uit de koloniale en afhankelijke landen tot ons zijn gekomen, uit landen, waar nog steeds het kapitalisme heerst, waar de onderdrukking door het imperialisme nog haar volle kracht behield en waar men de onafhankelijkheid nog moet veroveren en de imperialisten verdrijven.

Op deze wijze hebben wij twee werelden van het Oosten voor ons, die een verschillend leven leiden en zich onder verschillende voorwaarden ontwikkelen.

Het spreekt vanzelf, dat dit tweeledige karakter van de samenstelling der studenten zijn stempel wel moet drukken op de arbeid van de Universiteit der Werkers van het Oosten. Daaruit is het dan ook te verklaren, dat de Universiteit met haar ene voet op Sowjet-bodem en met haar andere voet op de bodem van de koloniën en de afhankelijke landen staat.

Hieruit volgen twee lijnen in de werkzaamheid van de Universiteit; de ene lijn betekent het scheppen van kaders, die in staat zijn aan de behoeften van de Sowjet-Republieken van het Oosten te voldoen en de andere lijn betekent het scheppen van kaders, die in staat zijn aan de revolutionaire behoeften van de werkende massa's van de koloniale en afhankelijke landen van het Oosten te voldoen.

Hieruit vloeien ook tweeërlei soort van taken voort, voor welke de Universiteit der Werkers van het Oosten staat. Laat ons deze taken van de K.U.W.O. ieder afzonderlijk nader beschouwen.

1. DE TAKEN VAN DE K.U.W.O. MET BETREKKING TOT DE SOWJETREPUBLIEKEN VAN HET OOSTEN.

Wat zijn de karakteristieke bijzonderheden in het bestaan en de ontwikkeling van deze landen, van deze republie-

ken, in onderscheid met die van de koloniale en de afhankelijke landen?

Ten eerste hierin, dat deze republieken vrij zijn van imperialistische onderdrukking.

Ten tweede hierin, dat hun ontwikkeling en consolidatie niet onder de aegis[1]) van een burgerlijk regime plaats heeft, maar onder de aegis van de Sowjet-macht. Dat is in de geschiedenis een feit zonder voorbeeld, maar niettemin een feit.

Ten derde hierin, dat zij, aangezien zij in industrieel opzicht weinig ontwikkeld zijn, bij hun ontwikkeling ten volle op de ondersteuning van het industriële proletariaat van de Sowjet-Unie kunnen steunen.

Ten vierde hierin, dat deze van koloniale onderdrukking vrije republieken, die onder de bescherming van de diktatuur van het proletariaat staan en bestanddelen van de Sowjet-Unie zijn aan de socialistische opbouw van ons land kunnen en moeten deelnemen.

De hoofdtaak ligt hierin om de deelneming van de arbeiders en de boeren van deze republieken bij de opbouw van het socialisme in ons land te vergemakkelijken, om de aan de bijzondere bestaansverhoudingen van deze republieken beantwoordende voorwaarden te scheppen en te ontwikkelen, die deze deelneming kunnen bevorderen en versnellen.

Hieruit vloeiden de naastbijliggende taken voort, voor welke de aktieve funktionarissen van het Sowjet-Oosten staan.

1. Het scheppen van industrie-centra in de Sowjet-republieken van het Oosten als basis voor de aaneensluiting van de boeren om de arbeidersklasse. Gij weet, dat dit werk reeds is begonnen en dat het, naarmate de volkshuishouding van de Sowjet-Unie groeit, voorwaarts zal schrijden. Het voorhanden zijn van verschillende soorten grondstoffen in deze republieken staat er borg voor, dat dit werk mettertijd zal worden volbracht.

2. Het omhoog brengen van de landbouw en in de eerste plaats van de bevloeiïng. Gij weet dat dit werk eveneens ter hand is genomen, ten minste in Transkaukasië en in Toerkestan.

3. Het verheffen en voortstuwen van de samenvatting in

---

[1]) Aegis — schild, bescherming. — Vert.

koöperaties van de brede massa's der boeren en handwerkslieden als de zekerste weg tot het inschakelen van de Sowjet-Republieken van het Oosten in het algemene systeem van de ekonomische Sowjet-opbouw.

4. Het nader brengen van de Sowjets tot de massa's, de Sowjets nationaal van samenstelling maken en op deze wijze een nationaal Sowjet-staatswezen op te kweken, dat dichtbij de werkende massa's staat en voor hen begrijpelijk is.

5. Het ontwikkelen van de nationale cultuur, het organiseren van een breed net van kursussen en scholen in de moedertaal, zowel van algemeen-opvoedende als van beroepstechnische aard, teneinde Sowjet-, partij-, vakverenigings- en ekonomisch kader uit het midden der inheemsen op te leiden.

Deze taken te vervullen, dat is wat nodig is, om de socialistische opbouw in de Sowjet-Republieken van het Oosten te vergemakkelijken.

Men spreekt over de model-republieken van het Sowjet-Oosten. Maar wat is een model-republiek? Een model-republiek is een republiek, die al deze taken eerlijk en nauwgezet vervult en daardoor bij de arbeiders en boeren van de naburige koloniën en afhankelijke landen de drang naar de bevrijdingsbeweging verwekt.

Ik heb hierboven gesproken over het nader brengen van de Sowjets tot de werkende massa's van de nationaliteiten, over de nationalisering van de Sowjets. Maar wat betekent dit en hoe komt dit in de praktijk tot uiting? Ik meen, dat men als voorbeeld van zulk een nader brengen tot de massa's, de onlangs voltooide nationale afbakening in Toerkestan zou kunnen beschouwen. De burgerlijke pers ziet in deze afbakening een „bolsjewistische sluwheid". Intussen is het duidelijk, dat hier geen „sluwheid" tot uiting kwam, maar het allerdiepste verlangen van de volksmassa's van Toerkmenistan en Oezbekistan om hun eigen regeringsorganen te hebben, organen die hun na staan en voor hen verstaanbaar zijn. In het tijdperk voor de revolutie waren deze beide landen in stukken gescheurd en aan verschillende Chanaten en staten toegedeeld; zij boden daardoor een gunstig terrein voor de uitbuiters-machinaties van de „machthebbers". Thans is het ogenblik aangebroken, waarop de mogelijkheid ontstond om deze uit elkaar gereten stukken w e e r tot onafhankelijke staten te v e r e n i g e n, teneinde de

werkende massa's van Oezbekistan en Toerkmenistan nader te brengen tot de regeringsorganen en daarmede aaneen te smeden. De afbakening in Toerkestan betekent in de eerste plaats de h e r e n i g i n g van de uiteengereten delen van deze landen tot onafhankelijke staten. Als deze staten daarna de wens hebben geuit om als rechtsgelijke leden tot de Sowjet-Unie toe te treden, dan getuigt dit er slechts van, dat de bolsjewiki de sleutel hebben gevonden tot het diepste streven van de volksmassa's van het Oosten en dat de Sowjet-Unie de enige vrijwillige vereniging van de werkende massa's van verschillende nationaliteiten op de wereld is. Om de eenheid van Polen te herstellen had de bourgeoisie een gehele reeks van oorlogen nodig. Om de eenheid van Toerkmenistan en Oezbekistan te herstellen, hadden de kommunisten daarentegen slechts enkele maanden van voorlichtende propaganda nodig.

Dat is de wijze, waarop men de bestuursorganen, in het gegeven geval de Sowjets, nader moet brengen tot de brede massa's van de werkers der verschillende nationaliteiten.

Dat is het bewijs, dat de bolsjewistische nationale politiek de enig juiste is.

Verder sprak ik over het verheffen van de nationale cultuur in de Sowjet-Republieken van het Oosten. Wat betekent echter nationale cultuur? Hoe is zij in overeenstemming te brengen met de proletarische cultuur? Heeft soms Lenin niet reeds voor de oorlog gezegd, dat wij twee culturen hebben — een burgerlijke en een socialistische en dat de leuze van de nationale cultuur een reaktionaire leuze van de bourgeoisie is, die er naar streeft, het bewustzijn van de werkers met het gif van het nationalisme te vergiftigen? Hoe is de opbouw van de nationale cultuur, de ontwikkeling van scholen en kursussen in de moedertaal en het opleiden van kaders uit inheemsen met de opbouw van het socialisme, met de opbouw van de proletarische cultuur in overeenstemming te brengen? Is hier geen onoverkomelijke tegenstelling aanwezig? Natuurlijk niet! Wij bouwen de proletarische cultuur op. Dat is volkomen juist. Maar het is evenzeer juist, dat de proletarische cultuur, die naar haar inhoud socialistisch is, bij de verschillende volken, die in de socialistische opbouw zijn betrokken, naar gelang van het verschil in taal, levenswijze enz., verschillende vormen en methoden van uitdrukking aanneemt. Proletarisch naar de inhoud, natio-

naal naar de vorm — dat is de algemeen menselijke cultuur, die het socialisme tegemoetgaat. De proletarische cultuur heft de nationale cultuur niet op, maar geeft haar inhoud. En omgekeerd, de nationale cultuur heft de proletarische niet op, maar geeft haar vorm. De leuze van de nationale cultuur was een leuze van de bourgeoisie, zolang de bourgeoisie aan de macht was en de consolidatie van de naties onder de aegis van het burgerlijke regime plaats vond. De leuze van de nationale cultuur werd een proletarische leuze, toen het proletariaat aan de macht kwam en de consolidatie van de naties zich onder de aegis van de Sowjet-macht begon te voltrekken. Wie dit principiële verschil tussen de twee verschillende situaties niet heeft begrepen, zal noch het Leninisme, noch het wezen van het nationale vraagstuk, bezien van het standpunt van het Leninisme, begrijpen.

Men praat (b.v. Kautsky) over de vorming van één algemeen-menselijke taal en het afsterven van alle andere talen in de periode van het socialisme. Ik heb weinig vertrouwen in deze theorie van een alomvattende eenheidstaal. De ervaring spreekt in ieder geval niet voor, maar tegen zulk een theorie. Tot nu toe is het zo gegaan, dat de socialistische revolutie het aantal talen niet verminderd, maar vermeerderd heeft, want zij schudt de diepste lagen van de mensheid wakker, trekt ze op het politieke toneel en wekt een gehele reeks van vroeger onbekende of weinig bekende, nieuwe nationaliteiten tot nieuw leven. Wie had kunnen denken, dat het oude tsaristische Rusland niet minder dan 50 nationaliteiten en ethnografische groepen omvatte? De Oktober-revolutie heeft echter de oude ketenen verbroken en een gehele reeks van vergeten volken en nationaliteiten op het toneel gebracht, hen tot nieuw leven en tot nieuwe ontwikkeling gewekt. Tegenwoordig spreekt men over Indië als over één geheel. Er valt echter nauwelijks aan te twijfelen, dat in geval van revolutionaire schokken in Indië, tientallen vroeger onbekende nationaliteiten op het toneel zullen verschijnen, nationaliteiten, die hun eigen taal, hun eigen cultuur bezitten. En als het om de deelneming van verschillende nationaliteiten aan de proletarische cultuur gaat, dan is er wel niet aan te twijfelen, dat dit in vormen zal plaats vinden, die aan de taal en de levenswijze van deze nationaliteiten zullen beantwoorden.

Onlangs ontving ik een brief van Boerjatse kameraden met

het verzoek, de ernstige en moeilijke vraagstukken van de verhoudingen tussen de algemeen-menselijke en de nationale cultuur uiteen te zetten. Ziehier:

> „Wij verzoeken dringend, ons over de volgende, voor ons ernstige en moeilijke vraagstukken, opheldering te verschaffen. Het einddoel van de kommunistische partij is de éne algemeen-menselijke cultuur. Hoe moet men zich nu de overgang voorstellen van de nationale culturen, die zich binnen de grenzen van onze afzonderlijke autonome republieken ontwikkelen, naar de éne algemeen-menselijke cultuur? Hoe moeten de bijzonderheden van de afzonderlijke nationale culturen (taal enz.) worden geassimileerd?"

Ik meen, dat het hierboven gezegde als antwoord zou kunnen dienen op de bezorgde vraag van de Boerjatse kameraden.

De Boerjatse kameraden werpen de kwestie op van de assimilatie van de afzonderlijke nationaliteiten in de loop van de opbouw van de algemeen-menselijke proletarische cultuur. Het valt niet te betwijfelen, dat enkele nationaliteiten een proces van assimilatie kunnen doormaken en ook zeker wel zullen doormaken. Zulke processen hebben ook vroeger plaats gevonden. De zaak is echter, dat het assimilatieproces van sommige nationaliteiten het tegenovergestelde proces, n.l. het versterken en ontwikkelen van een gehele reeks van machtige nationaliteiten niet uitsluit, maar veronderstelt, want het speciale assimilatieproces is het resultaat van het algemene proces van de ontwikkeling der nationaliteiten. Juist daarom wordt, door de mogelijke assimilatie van sommige nationaliteiten, de volkomen juiste stelling, dat de proletarische algemeen-menselijke cultuur de nationale cultuur niet uitsluit, maar veronderstelt en opkweekt, zoals ook de nationale cultuur de proletarische algemeen-menselijke cultuur niet opheft, maar aanvult en verrijkt, niet verzwakt, maar bevestigt.

Dat zijn in het algemeen de aan de orde zijnde taken, voor welke de aktieve funktionarissen van de Sowjet-Republieken van het Oosten staan.

Dat is het karakter en de inhoud van deze taken.

Men moet van de aanbrekende periode van de versterkte ekonomische opbouw en van de nieuwe koncessies aan de boe-

ren gebruik maken, om het vervullen van deze taken te bevorderen en daardoor het betrekken van de Sowjet-Republieken van het Oosten, die overwegend boerenlanden zijn, bij de opbouw van het socialisme in de Sowjet-Unie, te vergemakkelijken.

Men zegt, dat de nieuwe boeren-politiek van de partij enige elementen van een terugtocht bevat, omdat zij een reeks nieuwe koncessies verleent (pacht op korte termijn, het toelaten van loonarbeid). Is dit zo? Ja, het is waar. Maar dit zijn elementen van een terugtocht van zulk een aard, dat wij, hen toelatende, t e g e l ij k een geweldig krachts-overwicht aan de kant van de partij en de Sowjet-macht handhaven. Een stabiele valuta, een zich ontwikkelende industrie en een zich ontwikkelend transportwezen, een zich versterkend kredietsysteem, met behulp waarvan men, door het verlenen van voorkeur-kredieten, iedere bevolkingslaag naar believen kan ruïneren of op de hoogste trap verheffen, zonder daarbij de geringste schokken te veroorzaken, — dit alles zijn reserves in handen van de proletarische diktatuur van zulk een omvang, dat enkele elementen van een terugtocht aan één sektor van het front, de voorbereiding van de aanval aan het gehele front slechts kunnen vergemakkelijken. Juist daarom zullen enige nieuwe koncessies, die de partij aan de boeren heeft verleend, op het gegeven ogenblik het betrekken van de boeren bij de socialistische opbouw niet bemoeilijken, maar vergemakkelijken.

Welke betekenis kan deze omstandigheid voor de Sowjet-Republieken van het Oosten hebben? Zij kan slechts die betekenis hebben, dat daardoor den aktieven funktionarissen van deze republieken een nieuw wapen in handen wordt gegeven, dat de aaneensluiting van deze landen bij het gemeenschappelijke systeem van de ontwikkeling der Sowjet-ekonomie verhaast en vergemakkelijkt.

Dat is het verband tussen de politiek van de partij op het platteland en de taak, die thans voor de aktieve funktionarissen van het Sowjet-Oosten aan de orde staat.

In verband hiermee ligt de taak van de Universiteit van de volken van het Oosten, met betrekking tot de Sowjet-Republieken van het Oosten, in het opvoeden van een kader voor deze republieken in een richting, die het vervullen van de hierboven vermelde naaste taak verzekert.

De Universiteit van de Volken van het Oosten kan zich niet van het leven losmaken. Zij is en kan geen instelling zijn, die boven het leven staat. Zij moet met alle vezels van haar bestaan met het reële leven verbonden zijn. Zij mag zich met het oog hierop niet van de taak afwenden, waarvoor de Sowjet-republieken van het Oosten thans staan. Daarom bestaat de taak van de Universiteit van de Volken van het Oosten hierin, om bij de opvoeding van de desbetreffende kaders, met deze taak van deze republieken rekening te houden.

Daarbij moet men in het oog houden, dat er in de praktijk van de aktieve funktionarissen van het Sowjet-Oosten twee afwijkingen aanwezig zijn, waartegen binnen de muren van deze Universiteit noodzakelijk moet worden gestreden, teneinde voor het Sowjet-Oosten een werkelijk kader en werkelijke revolutionairen op te kunnen voeden.

De eerste afwijking bestaat in de zucht tot vereenvoudiging, in het vervlakken van de taken waarover ik hierboven heb gesproken, in de poging tot het mechanisch overplanten van de voorbeelden van ekonomische opbouw, die in het centrum van de Sowjet-Unie volkomen begrijpelijk en toepasselijk zijn, maar die volkomen ongeschikt zijn voor de ontwikkelingsvoorwaarden in de zogenaamde grensgebieden. De kameraden, die zich aan deze afwijking schuldig maken, begrijpen twee dingen niet. Zij begrijpen niet, dat de voorwaarden in het centrum en in de „grensgebieden", niet overeenstemmen en lang niet dezelfde zijn. Zij begrijpen bovendien niet, dat de Sowjet-Republieken van het Oosten zelf niet gelijksoortig zijn, dat sommigen hunner, b.v. Georgië en Armenië, op een hogere trap van nationale gevormdheid staan, terwijl anderen, b.v. de landen van de Tsjetsjentsen en de Kabardinen, wat de nationale gevormdheid betreft, op de onderste trap staan en weer anderen, b.v. Kirgizistan, een middenplaats tussen deze beide uitersten innemen. Deze kameraden begrijpen niet, dat het zonder aanpassing aan de plaatselijke verhoudingen, zonder het zorgvuldig in aanmerking nemen van alle mogelijke bijzonderheden van ieder land, niet mogelijk is, iets van belang op te bouwen. Het resultaat van deze afwijking is, dat men zich van de massa's losmaakt en tot linkse fraseurs ontaardt. De taak van de Universiteit van de Volken van het Oosten bestaat hierin, het kader in de geest van

de onverzoenlijke strijd tegen deze zucht tot vervlakken op te voeden.

De tweede afwijking bestaat daarentegen in het overdrijven van de plaatselijke bijzonderheden, in het vergeten van het algemene en hoofdzakelijke, dat de Sowjet-Republieken van het Oosten met de industriedistrikten van de Sowjet-Unie verbindt, in het verzwijgen van de socialistische taken, in de aanpassing aan een eng en bekrompen nationalisme. De kameraden, die zich aan deze afwijking schuldig maken, bekommeren zich weinig om de interne opbouw van hun land, zij geven er de voorkeur aan om deze ontwikkeling aan de natuurlijke gang van zaken over te laten. Voor hen ligt het voornaamste niet in de binnenlandse opbouw, maar in de „buitenlandse" politiek, in het uitbreiden van de grenzen van hun republiek, in de strijd tegen de aangrenzende republieken, in het streven om hun buren een extra-stukje af te nemen, teneinde aldus aan de burgerlijke nationalisten van hun land welgevallig te zijn. Het resultaat van deze afwijking is, dat men zich van het socialisme losmaakt en tot gewoon burgerlijk nationalist ontaardt. De taak van de Universiteit van de Volken van het Oosten bestaat hierin, de kaders in de geest van de onverzoenlijke strijd tegen dit verkapte nationalisme op te voeden.

Dat is de taak van de Universiteit van de Volken van het Oosten met betrekking tot de Sowjet-Republieken van het Oosten.

II. DE TAKEN VAN DE KOMMUNISTISCHE UNIVERSITEIT DER WERKERS VAN HET OOSTEN TEN AANZIEN VAN DE KOLONIALE EN DE AFHANKELIJKE LANDEN VAN HET OOSTEN.

Laat ons overgaan tot het tweede vraagstuk, dat van de taken van de K.U.W.O. ten aanzien van de koloniale en afhankelijke landen van het Oosten.

Wat zijn de karakteristieke bijzonderheden in het bestaan en de ontwikkeling van deze landen, in onderscheid van die van de Sowjet-Republieken van het Oosten?

Ten eerste hierin, dat deze landen leven en zich ontwikkelen onder de druk van het imperialisme.

Ten tweede hierin, dat in deze landen het bestaan van een dubbele onderdrukking, de binnenlandse onderdrukking (door de eigen bourgeoisie) en de buitenlandse onderdrukking (door de vreemde, imperialistische bourgeoisie) de revolutionaire crisis verscherpt en verdiept.

Ten derde hierin, dat in enige dezer landen, b.v. in Indië, het kapitalisme in een versneld tempo groeit en een min of meer talrijke klasse van inheemse proletariërs schept en vormt.

Ten vierde hierin, dat met de groei van de revolutionaire beweging de nationale bourgeoisie van deze landen zich in twee delen splitst, in een revolutionair deel (de kleine burgerij) en in een deel, dat tot compromissen bereid is (de grote bourgeoisie), van welke het eerste deel de revolutionaire strijd voortzet en het tweede een blok met het imperialisme aangaat.

Ten vijfde hierin, dat zich in die landen naast het imperialistische blok een ander blok vormt, het blok van de arbeiders en de revolutionaire kleine burgerij, een anti-imperialistisch blok, dat naar de volledige bevrijding van het imperialisme streeft.

Ten zesde hierin, dat in deze landen het vraagstuk van de hegemonie van het proletariaat en van de bevrijding van de volksmassa's van de invloed van de tot een compromis bereid zijnde, nationale bourgeoisie, een steeds meer aktueel karakter aanneemt.

Ten zevende hierin, dat deze omstandigheid het bondgenootschap van de nationale bevrijdingsbeweging van zulke landen met de proletarische beweging van de vooraanstaande landen van het Westen aanzienlijk vergemakkelijkt.

Hieruit vloeien op zijn minst drie gevolgtrekkingen voort:

1) Het is niet mogelijk de bevrijding van de koloniale en de afhankelijke landen van het imperialisme te bereiken zonder een zegevierende revolutie; de onafhankelijkheid krijgt men niet om niet.

2) Het voorwaarts stuwen van de revolutie en het veroveren

van de volledige onafhankelijkheid van de kapitalistisch ontwikkelde koloniën en afhankelijke landen, is niet mogelijk zonder de tot compromissen bereid zijnde nationale bourgeoisie te isoleren, zonder de kleinburgerlijke revolutionaire massa's van de invloed van deze bourgeoisie te bevrijden, zonder het verwezenlijken van de hegemonie van het proletariaat, zonder de organisatie van de vooraanstaande elementen van de arbeidersklasse in een zelfstandige kommunistische partij.

3) Het is niet mogelijk een duurzame overwinning in de koloniën en de afhankelijke landen te bereiken, zonder een reëel bondgenootschap tussen de bevrijdingsbeweging van deze landen en de proletarische beweging van de vooraanstaande landen van het Westen.

De fundamentele taak van de kommunisten van de koloniale en afhankelijke landen ligt hierin, dat zij bij hun revolutionair werk van deze gevolgtrekkingen uitgaan.

Waarin bestaat, in verband met deze omstandigheden, de eerstkomende taak van de revolutionaire beweging van de koloniën en de afhankelijke landen?

De eigenaardigheid van de koloniën en afhankelijke landen bestaat op het gegeven ogenblik hierin, dat er geen homogeen en alomvattend koloniaal Oosten in de wereld meer bestaat. Vroeger stelde men zich het koloniale Oosten voor als iets dat een en eenvormig was. Thans komt deze voorstelling al niet meer met de werkelijkheid overeen. Thans hebben wij minstens drie kategorieën van koloniale en afhankelijke landen. Ten eerste landen als Marokko, die geen of bijna geen eigen proletariaat bezitten en die op industrieel gebied volkomen onontwikkeld zijn. Ten tweede, landen als China en Egypte, die op industrieel gebied weinig ontwikkeld zijn en naar verhouding een weinig talrijk proletariaat bezitten. Ten derde landen als Indië, die kapitalistisch min of meer ontwikkeld zijn en een min of meer talrijk nationaal proletariaat bezitten.

Het is duidelijk, dat het geenszins mogelijk is al deze landen op één lijn te stellen.

Voor landen als Marokko, waar er voor de nationale bourgeoisie nog geen aanleiding is om zich in een revolutionaire en een compromis-partij te splitsen, bestaat de taak van de kommunistische elementen hierin, alle maatregelen te nemen tot

het stichten van een nationaal eenheidsfront tegen het imperialisme. Het afscheiden van de kommunistische elementen tot één partij kan in dergelijke landen slechts in de loop van de strijd tegen het imperialisme plaats hebben, in het bijzonder na een zegevierende revolutionaire oorlog tegen het imperialisme.

In landen als Egypte of China, waar de nationale bourgeoisie zich reeds in een revolutionaire en een compromis-partij heeft gesplitst, maar waar het tot compromissen bereid zijnde deel van de bourgeoisie nog niet in staat is met het imperialisme samen te smelten, kunnen de kommunisten zich al niet meer het vormen van een nationaal eenheidsfront tegen het imperialisme ten doel stellen. Van de politiek van het nationale eenheidsfront moeten de kommunisten in zulke landen overgaan tot de politiek van het revolutionaire blok van de arbeiders met de kleine burgerij. Dit blok kan in zulke landen de vorm van een eenheidspartij aannemen, van een arbeiders- en boerenpartij, als de Kwo-min-tang, waarbij echter deze eigenaardige partij tijdelijk een blok van twee krachten — van de kommunistische partij en de partij van de revolutionaire kleine burgerij moet zijn. De ontmaskering van de halfslachtigheid en de inkonsekwentie van de nationale bourgeoisie en de vastberaden strijd tegen het imperialisme, — dat is de taak van dit blok. Zulk een tweeledige partij is nodig en doelmatig, indien zij de kommunistische partij niet aan handen en voeten bindt, indien zij de vrijheid van agitatie en het propagandistische werk van de kommunistische partij niet belemmert, indien zij niet belet, de proletariërs om de kommunistische partij aaneen te sluiten, indien zij de praktische leiding van de revolutionaire beweging door de kommunistische partij vergemakkelijkt. Zulk een tweeledige partij is niet nodig en niet doelmatig, indien zij aan al deze voorwaarden niet beantwoordt, want in zulk een geval kan zij slechts leiden tot de oplossing van de kommunistische elementen in de rijen van de bourgeoisie en de kommunistische partij haar proletarisch leger doen verliezen.

Enigszins anders staat de kwestie in landen als Indië. Het fundamentele en nieuwe in de bestaansvoorwaarden van koloniën als Indië ligt niet alleen hierin, dat de nationale bourgeoisie zich in een revolutionaire en een compromis-partij heeft gesplitst, maar in de eerste plaats hierin, dat het tot compromis-

sen bereid zijnde deel van deze bourgeoisie er reeds in geslaagd is om het over de hoofdzaken van het compromis met het imperialisme eens te worden. Dit deel van de bourgeoisie, het rijkste en invloedrijkste deel, dat de revolutie meer vreest dan het imperialisme, dat zich meer bekommert om de belangen van zijn eigen beurs dan om die van het eigen vaderland, plaatst zich met beide voeten in het kamp van de onverzoenlijke vijanden van de revolutie, het sluit een blok met het imperialisme tegen de arbeiders en de boeren van het eigen land. Zonder dit blok stuk te slaan, kan de overwinning van de revolutie niet worden behaald. Maar om dit blok stuk te slaan, moet men het vuur op de tot compromissen bereid zijnde nationale bourgeoisie koncentreren, haar verraad ontmaskeren, de arbeidersmassa's aan haar invloed onttrekken en systematisch de voorwaarden voorbereiden, die voor de hegemonie van het proletariaat noodzakelijk zijn. Het gaat er met andere woorden om, in koloniën als Indië het proletariaat op de rol van leider van de bevrijdingsbeweging voor te bereiden, de bourgeoisie en haar herauten stap voor stap van deze ereplaats te verdringen. Het tot stand brengen van een revolutionair, anti-imperialistisch blok en in dit blok aan het proletariaat de hegemonie te verzekeren — dat is de taak. Dit blok kan, maar behoeft niet steeds de vorm aan te nemen van één, formeel door hetzelfde program verbonden arbeiders- en boerenpartij. De zelfstandigheid van de kommunistische partij moet in zulke landen de fundamentele leuze van de vooraanstaande kommunistische elementen zijn, want de hegemonie van het proletariaat kan alleen door de kommunistische partij worden voorbereid en verwezenlijkt. De kommunistische partij kan en moet echter een openlijk blok met de revolutionaire vleugel van de bourgeoisie aangaan, teneinde de tot compromissen bereid zijnde nationale bourgeoisie te isoleren en aan de millioenenmassa's van de kleine burgerij in stad en land, in de strijd tegen het imperialisme, leiding te geven.

Hieruit volgt voor de revolutionaire beweging in de kapitalistisch ontwikkelde koloniën en afhankelijke landen de volgende eerstkomende taak.

1) Het veroveren van de beste elementen van de arbeiders-

klasse voor het kommunisme en het scheppen van zelfstandige kommunistische partijen.

2) Het vormen van een nationaal-revolutionair blok van de arbeiders, de boeren en de revolutionaire intellektuelen tegen het blok van de tot compromissen bereid zijnde nationale bourgeoisie met het imperialisme.

3) Het verzekeren van de hegemonie van het proletariaat in dit blok.

4) De strijd voor de bevrijding van de kleine burgerij in stad en land van de invloed van de tot compromissen bereid zijnde nationale bourgeoisie.

5) Het verzekeren van de aaneensluiting van de bevrijdingsbeweging met de proletarische beweging van de vooraanstaande landen.

Dat zijn de drie groepen van eerstkomende taken, voor welke de aktieve funktionarissen in de koloniale en de afhankelijke landen van het Oosten staan.

Deze taken verkrijgen een bijzonder ernstige en een bijzonder belangrijke betekenis, als men ze in het licht van de tegenwoordige internationale situatie beschouwt. De internationale situatie is op het gegeven ogenblik gekenmerkt door het intreden van een periode van tijdelijke windstilte in de revolutionaire beweging. Maar wat betekent een windstilte, wat kan zij op het gegeven ogenblik betekenen? Zij kan slechts betekenen een versterkte druk op de arbeiders in het Westen, op de koloniën in het Oosten en in de eerste plaats op de Sowjet-Unie, als de vaandeldraagster van de revolutionaire beweging in alle landen. Er valt wel niet aan te twijfelen, dat de voorbereiding tot deze druk op de Sowjet-Unie in de rijen van de imperialisten reeds een aanvang heeft genomen. De lasterkampagne in verband met de opstand in Estland, de schurkachtige ophitsing tegen de Sowjet-Unie in verband met de ontploffing in Sofia, de algemene veldtocht van de burgerlijke pers tegen ons land, dat alles is de voorbereidende etappe tot de aanval. Dat is de artillerie-voorbereiding van de openbare mening, die er op berekend is om de kleinburgers aan uitvallen tegen de Sowjet-Unie te gewennen en de morele voorwaarden voor de interventie te scheppen. Wat uit deze leugen- en ophitsingskampagne zal voortvloeien, of de imperialisten een ernstige aanval zullen

wagen, dat zullen wij nog zien. Maar dat deze uitvallen voor de koloniën niets goeds beloven, daar valt zeker wel niet aan te twijfelen. Derhalve is het vraagstuk van de voorbereiding van de tegenaanval door de verenigde krachten van de revolutie, tegen de waarschijnlijke aanval van de kant van het imperialisme, een dringende vraag van de dag.

En daarom verkrijgt het vastberaden vervullen van de eerstkomende taken van de revolutionaire beweging in de koloniën en de afhankelijke landen, op het huidige ogenblik een buitengewoon gewichtige betekenis.

Wat is nu in verband met al deze omstandigheden de roeping van de Universiteit van de Volken van het Oosten ten aanzien van de koloniale en de afhankelijke landen? Deze roeping bestaat hierin, rekening te houden met alle bijzonderheden van de revolutionaire ontwikkeling in deze landen en het uit deze landen afkomstige kader op te voeden in een richting, die de vervulling van de hierboven uiteengezette, onderscheidene, eerstkomende taken verzekert.

Er bevinden zich aan de Universiteit van de Volken van het Oosten ongeveer tien verschillende groepen van studenten, die uit de koloniale en afhankelijke landen tot ons zijn gekomen. Het is wel bekend, dat deze kameraden naar licht en kennis dorsten. De taak van de Universiteit van de Volken van het Oosten bestaat hierin, hen tot waarachtige revolutionairen te maken, die gewapend met de theorie van het Leninisme, uitgerust met de praktische ervaring van het Leninisme, in staat zijn, de eerstkomende taak van de bevrijdingsbeweging in de koloniën en afhankelijke landen, met hart en ziel te vervullen.

Daarbij moet men twee afwijkingen in de praktijk van de aktieve funktionarissen van het koloniale Oosten in het oog houden, welker bestrijding noodzakelijk is, indien men een werkelijk revolutionair kader wil opvoeden.

De eerste afwijking bestaat in de onderschatting van de revolutionaire mogelijkheden van de bevrijdingsbeweging en in de overschatting van de idee van een alomvattend nationaal eenheidsfront in de koloniën en afhankelijke landen, onafhankelijk van de situatie en van de trap van ontwikkeling dezer landen. Dit is een afwijking naar rechts, die het gevaar in zich bergt, dat de revolutionaire beweging omlaag wordt gedrukt en de

kommunistische elementen in het algemene koor van de burgerlijke nationalisten opgaan. Vastberaden strijd te voeren tegen deze afwijking is de rechtstreekse plicht van de Universiteit van de Volken van het Oosten.

De tweede afwijking bestaat in de overschatting van de revolutionaire mogelijkheden van de bevrijdingsbeweging en in de onderschatting van het verbond van de arbeidersklasse met de revolutionaire bourgeoisie tegen het imperialisme. Aan deze afwijking schijnen de kommunisten van Java te lijden, die onlangs verkeerdelijk voor hun land de leuze van de Sowjet-macht hebben opgesteld. Dat is een afwijking naar links, die het gevaar in zich bergt, dat men zich losmaakt van de massa's en dat de kommunistische partij tot een sekte wordt. Vastberaden strijd tegen deze afwijking is een noodzakelijke voorwaarde voor de opvoeding van werkelijk revolutionaire kaders voor de koloniën en de afhankelijke landen van het Oosten.

Dit zijn in het algemeen de politieke taken van de Universiteit van de Volken van het Oosten met betrekking tot de volken van het Sowjet-Oosten en van het koloniale Oosten.

Laat ons hopen, dat de Universiteit van de Volken van het Oosten in staat zal zijn, deze taken met ere te vervullen.

„P r a w d a", 22 M e i 1925.

NOG EENS OVER HET NATIONALE VRAAGSTUK

Naar aanleiding van het artikel van p.g. Semitsj.

(1925).

Men kan het slechts toejuichen, dat p.g. Semitsj nu, na het eind van de diskussie in de Zuid-Slavische Kommissie, zich in zijn artikel volkomen aansluit bij het standpunt van de delegatie van de R.K.P. bij de Komintern, — het zou echter onjuist zijn op grond daarvan te menen, dat er tussen de delegatie van de R.K.P. enerzijds en p.g. Semitsj anderzijds, voor de diskussie of tijdens de diskussie in de Zuid-Slavische Kommissie geen meningsverschillen zijn geweest. P.g. Semitsj is blijkbaar geneigd, deze meningsverschillen op het gebied van het nationale vraagstuk zo op te vatten, dat hij er naar streeft, ze tot misverstanden terug te brengen. Maar hij vergist zich helaas ten sterkste. Hij beweert in zijn artikel, dat de tegen hem gevoerde polemiek op een „reeks van misverstanden" berust, veroorzaakt door de „niet volledige vertaling" van een van zijn redevoeringen in de Zuid-Slavische Kommissie. Anders gezegd: het komt hierop neer, dat hier een ondergeschikt persoon, de vertaler, schuldig staat, die om de een of andere reden de redevoering van p.g. Semitsj niet volledig heeft vertaald. In het belang van de waarheid ben ik genoopt te verklaren, dat deze bewering van p.g. Semitsj geenszins met de werkelijkheid overeenstemt. Het zou natuurlijk beter zijn geweest, indien p.g. Semitsj deze verklaring zou hebben gestaafd met citaten uit zijn rede-

voering in de Zuid-Slavische Kommissie, die in het archief van de Komintern wordt bewaard. Maar hij heeft dit om de een of andere reden niet gedaan. Met het oog daarop ben ik, inplaats van p.g. Semitsj, genoopt deze niet aangename, maar volstrekt noodzakelijke procedure zelf te verrichten.

Dat is des te meer noodzakelijk, omdat er in het tegenwoordige standpunt van p.g. Semitsj zelfs thans, nu hij zich met het standpunt van de delegatie der R.K.P. volkomen solidair verklaart, toch een niet gering aantal onduidelijkheden zijn overgebleven.

In mijn redevoering in de Zuid-Slavische Kommissie (zie de „Bolsjewiek", Nr. 7) sprak ik over meningsverschillen met betrekking tot drie vraagstukken: 1) over de weg tot oplossing van het nationale vraagstuk; 2) over de innerlijke sociale inhoud van de nationale beweging in het tegenwoordige historische tijdperk en 3) over de rol van het internationale moment in het nationale vraagstuk.

Over het eerste vraagstuk heb ik gezegd, dat p.g. Semitsj zich het fundamentele wezen van de wijze, waarop de bolsjewiki het nationale vraagstuk stellen, niet geheel duidelijk heeft gemaakt, dat hij het nationale vraagstuk afscheidt van het algemene vraagstuk van de revolutie, dat hij dus de weg betreedt, die het nationale vraagstuk tot een konstitutioneel vraagstuk terugbrengt.

Is dit juist?

Men leze de volgende passage uit de redevoering van p.g. Semitsj in de Zuid-Slavische Kommissie (op 30 Maart 1925) en oordele zelf:

> „Kan men het nationale vraagstuk tot een konstitutioneel vraagstuk terugbrengen? Stellen wij het vraagstuk eerst theoretisch. Nemen wij aan, dat er drie naties in een staat X leven — de naties A., B. en C. Deze drie naties uiten de wens in één staat te leven. Waarom gaat het in dit geval? Natuurlijk gaat het om de regeling van de interne verhoudingen binnen deze staat. Dat betekent dus, dat het een vraagstuk van konstitutionele aard is. In dit theoretische geval komt het nationale vraagstuk neer op een grondwettelijk vraagstuk... Als wij in zulk een theoretisch geval het nationale vraagstuk tot een kon-

stitutioneel vraagstuk terugbrengen, dan moeten wij zeggen — en ik heb daar steeds de nadruk op gelegd —, dat de zelfbeschikking van de naties, de afscheiding daarbij inbegrepen, de voorwaarde voor de oplossing van het konstitutionele vraagstuk is. En alleen in deze zin heb ik het konstitutionele vraagstuk gesteld."

Ik meen, dat deze passage uit de redevoering van p.g. Semitsj geen verder kommentaar behoeft. Het is duidelijk, dat degene, die het nationale vraagstuk als een bestanddeel van het algemene vraagstuk van de proletarische revolutie beschouwt, dit niet tot een konstitutioneel vraagstuk kan terugbrengen. En omgekeerd: alleen hij, die het nationale vraagstuk van het algemene vraagstuk van de proletarische revolutie losmaakt, kan het tot een konstitutioneel vraagstuk terugbrengen.

In de redevoering van p.g. Semitsj wordt er op gewezen, dat zonder revolutionaire strijd het recht op nationale zelfbeschikking niet kan worden veroverd. P.g. Semitsj zegt: „Het is duidelijk, dat zulke rechten alleen door revolutionaire strijd kunnen worden veroverd. Zij kunnen niet langs parlementaire weg worden veroverd, maar alleen door revolutionaire massaakties in het leven worden geroepen." Maar wat betekent „revolutionaire strijd" en „revolutionaire akties?" Kan men „revolutionaire strijd" en „revolutionaire akties" vereenzelvigen met de omverwerping van de heersende klasse, met het grijpen van de macht, met de overwinning van de revolutie als de voorwaarde voor de oplossing van het nationale vraagstuk? Natuurlijk niet. Het is één ding, wanneer men over de overwinning van de revolutie spreekt als de hoofdvoorwaarde voor de oplossing van het nationale vraagstuk en het is een geheel ander ding, wanneer men als de voorwaarde voor de oplossing van het nationale vraagstuk „revolutionaire akties" en „revolutionaire strijd" stelt. Er moet op gewezen worden, dat de weg van de hervormingen, de konstitutionele weg, „revolutionaire akties" en „revolutionaire strijd" volstrekt niet uitsluit. Bij het bepalen van het revolutionaire of het reformistische karakter van deze of gene partij, moet men niet „revolutionaire akties" op zich zelf beslissend achten, maar de politieke doeleinden en taken, ten behoeve waarvan zij door de partij worden ondernomen en gebruikt. Zoals bekend is, hebben de Russi-

sche mensjewiki in het jaar 1906, na het uiteenjagen van de Eerste Doema, voorgesteld, de „algemene staking" en zelfs de „gewapende opstand" te organiseren. Maar dit verhinderde hen volstrekt niet, mensjewiki te blijven. Want terwille waarvan hebben zij toen dit alles voorgesteld? Natuurlijk niet om het tsarisme te verpletteren en de volledige overwinning van de revolutie te organiseren, maar om op de tsaristische regering „druk uit te oefenen" met het doel, hervormingen te verkrijgen, met het doel „de konstitutie" uit te breiden, en de bijeenroeping van een „verbeterde" Doema te verkrijgen. „Revolutionaire akties", o p d a t de oude orde zal worden hervormd, t e r w ij l de macht in handen van de heersende klasse blijft — dat is één ding, dat is de konstitutionele weg. „Revolutionaire akties" om de oude orde stuk te slaan, om de heersende klasse omver te werpen — dat is iets anders, dat is de revolutionaire weg, dat is de weg van de volledige overwinning van de revolutie. Er bestaat hier een fundamenteel verschil.

Daarom meen ik, dat het beroep van p.g. Semitsj op de „revolutionaire strijd", t e r w ij l het nationale vraagstuk tot een konstitutioneel vraagstuk wordt teruggebracht, mijn verklaring, dat p.g. Semitsj „zich het fundamentele wezen van de wijze, waarop de bolsjewiki het nationale vraagstuk stellen, niet geheel duidelijk heeft gemaakt", niet weerlegt, maar bevestigt, want hij heeft niet begrepen, dat men het nationale vraagstuk niet afzonderlijk moet beschouwen, maar dat men dit moet doen in onverbrekelijk verband met het vraagstuk van de overwinning van de revolutie, als een deel van het algemene vraagstuk van de revolutie.

Als ik hierop aandring dan wil ik daarmee volstrekt niet zeggen, dat ik over deze fout van p.g. Semitsj iets nieuws heb gezegd. Dat is geenszins het geval. P.g. Manoeïlski heeft reeds op het Vde Wereldkongres van de Komintern over deze fout van p.g. Semitsj gesproken, waarbij hij verklaarde, dat:

> „P.g. Semitsj in zijn brochure „Het nationale vraagstuk in het licht van het Marxisme" en in een reeks van artikelen, die in het orgaan van de K.P. van Zuid-Slavië, „Radnik", zijn verschenen, als praktische leuze voor de

kommunistische partij, de leuze heeft opgesteld van de strijd voor de herziening van de konstitutie, d.w.z. hij beperkt het gehele vraagstuk van de zelfbeschikking van de naties in feite tot het konstitutionele terrein". (Stenografisch Verslag van het Vde Kongres. Blz. 596).

Over dezelfde fout heeft Zinowjew in de Zuid-Slavische kommissie gesproken, waarbij hij verklaarde, dat:

„er in het perspektief van p.g. Semitsj alleen maar een kleinigheid ontbreekt — de revolutie", dat het nationale vraagstuk „een revolutionair en geen konstitutioneel vraagstuk is" („Prawda", Nr. 83).

Het is onmogelijk, dat al deze opmerkingen van de vertegenwoordigers van de R.K.P. in de Komintern over de fout van p.g. Semitsj toevallig en ongegrond zouden zijn geweest. Er is geen rook zonder vuur.

Zo staat het met de eerste, de fundamentele fout van p.g. Semitsj.

Zijn overige fouten spruiten rechtstreeks uit deze fundamentele fout voort.

Met betrekking tot het tweede vraagstuk heb ik in mijn redevoering (Zie de „Bolsjewiek" Nr. 7) gezegd, dat p.g. Semitsj „het nationale vraagstuk niet als in het wezen van de zaak een boerenvraagstuk wil beschouwen".

Is dit juist?

Men leze de volgende passages uit de redevoering van p.g. Semitsj in de Zuid-Slavische kommissie en oordele zelf:

„Waarin ligt de sociale zin van de nationale beweging in Zuid-Slavië?", vraagt p.g. Semitsj. En hij geeft daar het volgende antwoord: „Deze sociale inhoud ligt in de konkurrentiestrijd tussen het Servische kapitaal enerzijds en het Kroaatse en Sloveense anderzijds". (Zie de redevoering van p.g. Semitsj in de Zuid-Slavische kommissie).

Dat de konkurrentiestrijd van de Sloveense en de Kroaatse bourgeoisie tegen de Servische bourgeoisie hier wel een zekere

rol moet spelen, daaraan is natuurlijk niet te twijfelen. Maar het lijdt evenzeer geen twijfel, dat iemand, die de sociale zin van de nationale beweging in de konkurrentiestrijd van de bourgeoisie van de verschillende nationaliteiten ziet, het nationale vraagstuk niet kan beschouwen als in het wezen van de zaak een boerenvraagstuk. Waarin ligt thans het wezen van het nationale vraagstuk, nu het van een lokaal, intern staatsvraagstuk tot een wereldvraagstuk, tot een vraagstuk van de strijd van de koloniën en de afhankelijke nationaliteiten tegen het imperialisme is geworden? Het wezen van het nationale vraagstuk ligt thans in de strijd van de volksmassa's van de koloniën en de afhankelijke nationaliteiten tegen de financiële uitbuiting, tegen de politieke verslaving en de vernietiging van de eigen cultuur van deze koloniën en nationaliteiten door de imperialistische bourgeoisie van de heersende nationaliteit. Welke betekenis kan, indien men op deze wijze het nationale vraagstuk stelt, de onderlinge konkurrentiestrijd van de bourgeoisie van de verschillende nationaliteiten hebben? In geen geval een beslissende, en in sommige gevallen zelfs geen grote betekenis. Het is zonneklaar, dat het hier in hoofdzaak niet gaat om het feit, dat de bourgeoisie van de ene nationaliteit de bourgeoisie van andere nationaliteiten in de konkurrentiestrijd verslaat of kan verslaan, maar om het feit, dat de imperialistische groep van de heersende nationaliteit de grote massa's, en in de eerste plaats de boerenmassa's van de koloniën en de afhankelijke nationaliteiten, uitbuit en onderdrukt en doordat zij dit doet, hen tevens in de strijd tegen het imperialisme betrekt, hen tot bondgenoten van de proletarische revolutie maakt. Men kan het nationale vraagstuk niet beschouwen als in het wezen van de zaak een boerenvraagstuk, als men de sociale betekenis van de nationale beweging terugbrengt tot de konkurrentiestrijd van de bourgeoisie der verschillende nationaliteiten. En omgekeerd, men kan de sociale betekenis van de nationale beweging niet in de konkurrentiestrijd van de bourgeoisie der verschillende nationaliteiten zien, als men het nationale vraagstuk als in wezen een boerenvraagstuk beschouwt. Het is volstrekt onmogelijk, om tussen deze twee formules een gelijkheidsteken te zetten.

P.g. Semitsj beroept zich op een passage uit de brochure

van Stalin, „Het Marxisme en het nationale vraagstuk", die einde 1912 werd geschreven. Er wordt daar gezegd, dat „de nationale strijd een strijd van de burgerlijke klassen onder elkaar is". Blijkbaar wil p.g. Semitsj door dit citaat de juistheid aanduiden van zijn formule tot bepaling van de sociale betekenis der nationale beweging onder de gegeven historische verhoudingen. De brochure van Stalin werd echter voor de imperialistische oorlog geschreven, toen het nationale vraagstuk in de voorstelling van de Marxisten nog geen vraagstuk van algemene wereldbetekenis was, toen de hoofdeis van de Marxisten, de eis van het recht op zelfbeschikking, niet als een deel van de proletarische revolutie, maar als een deel van de burgerlijk-demokratische revolutie werd beschouwd. Het zou belachelijk zijn niet te zien, dat sindsdien de internationale toestand radikaal is veranderd, dat de oorlog enerzijds en de Oktober-revolutie in Rusland anderzijds, het nationale vraagstuk van een bestanddeel van de burgerlijke revolutie tot een bestanddeel van de proletarisch-socialistische revolutie hebben gemaakt. Reeds in Oktober 1916 zeide Lenin in zijn artikel: „De resultaten van de diskussie over de zelfbeschikking", dat het hoofdpunt van het nationale vraagstuk over het recht op zelfbeschikking opgehouden had een bestanddeel van de algemeen-demokratische beweging te zijn en reeds tot een bestanddeel van de algemeen-proletarische, socialistische revolutie was geworden.

Ik spreek nog niet eens over de verdere werken, zowel van Lenin als van andere vertegenwoordigers van het Russische kommunisme over het nationale vraagstuk. Welke betekenis kan na dit alles, thans het beroep van p.g. Semitsj op de bekende passage in de brochure van Stalin hebben, die in de periode van de b u r g e r l i j k - demokratische revolutie in Rusland werd geschreven, nu wij krachtens de nieuwe historische situatie een nieuw tijdperk, het tijdperk van de p r o l e t a r i s c h e wereldrevolutie zijn binnengetreden? Dit beroep kan slechts betekenen, dat p.g. Semitsj citeert, zonder rekening te houden met plaats en tijd, onafhankelijk van de levende historische situatie, aldus de elementaire eisen van de dialektiek overtreedt en geen rekening houdt met het feit, dat datgene, wat in de ene historische situatie juist is, in een andere historische situa-

tie onjuist kan blijken te zijn. Ik heb reeds in mijn redevoering in de Zuid-Slavische kommissie gezegd, dat men in de behandeling van het nationale vraagstuk door de Russische bolsjewiki twee stadia moet onderscheiden: het stadium van voor de Oktober-revolutie, toen het om de burgerlijk-demokratische revolutie ging en het nationale vraagstuk als een deel van de algemeen-demokratische beweging werd beschouwd en het stadium van de Oktober-revolutie, toen het reeds om de proletarische revolutie ging en het nationale vraagstuk tot een bestanddeel van de proletarische revolutie was geworden. Het zal wel nauwelijks nodig zijn te bewijzen, dat dit onderscheid een beslissende betekenis heeft. Ik vrees, dat p.g. Semitsj zich de zin en de betekenis van dit verschil tussen de twee stadia, bij de stelling van het nationale vraagstuk, toch nog niet duidelijk voor ogen heeft gesteld.

Dat is de reden waarom ik meen, dat zich achter de poging van p.g. Semitsj, om de nationale beweging niet te beschouwen als in wezen een boerenvraagstuk, maar als een vraagstuk van de konkurrentie van de bourgeoisie der verschillende nationaliteiten, „een onderschatting van de kracht van de nationale beweging verbergt en een niet-begrijpen van haar diepgaand volkskarakter, haar diepgaand revolutionair karakter". (Zie „de Bolsjewiek" Nr. 7).

Zo staat de zaak met de tweede fout van p.g. Semitsj.

Het is karakteristiek, dat Zinowjew in zijn redevoering in de Zuid-Slavische kommissie juist hetzelfde zegt over deze fout van p.g. Semitsj, en wel:

> „De bewering van p.g. Semitsj, dat de boerenbeweging in Zuid-Slavië onder leiding van de bourgeoisie zou staan en daarom niet revolutionair is, is niet juist". („Prawda" Nr. 83).

Is deze overeenstemming toevallig? Natuurlijk niet!

Ik herhaal: er is geen rook zonder vuur.

Ten slotte, met betrekking tot het derde vraagstuk heb ik gezegd, dat p.g. Semitsj „een poging doet om het nationale vraagstuk in Zuid-Slavië buiten verband met de internationale situa-

tie en de waarschijnlijke perspektieven in Europa te behandelen."

Is dit juist?

Ja, het is juist. Want p.g. Semitsj heeft in zijn redevoering zelfs niet de geringste toespeling gemaakt op het feit, dat de internationale situatie onder de huidige verhoudingen, vooral met betrekking tot Zuid-Slavië, een zeer belangrijke faktor is bij de oplossing van het nationale vraagstuk. Het feit, dat de Zuid-Slavische staat zelf als resultaat van de strijd tussen de twee fundamentele imperialistische koalities is ontstaan, het feit, dat Zuid-Slavië zich niet kan onttrekken aan het grote spel der krachten, dat tegenwoordig in de omringende imperialistische staten plaats heeft, — dat alles bleef buiten het gezichtsveld van p.g. Semitsj. Het beroep van p.g. Semitsj op het feit, dat hij zich bepaalde veranderingen in de internationale situatie volkomen kan voorstellen, veranderingen krachtens welke het vraagstuk van de zelfbeschikking een aktueel, praktisch vraagstuk kan worden, dit beroep moet tegenwoordig, in de gegeven internationale situatie, reeds als onvoldoende worden beschouwd. Het gaat er thans volstrekt niet om, onder bepaalde veranderingen in de internationale situatie van een mogelijke en verre toekomst, de aktualiteit van het vraagstuk van het recht der naties op zelfbeschikking te erkennen, — dit zouden desnoods zelfs burgerlijke demokraten als een perspektief kunnen erkennen. Daarom gaat het thans niet, maar het gaat hierom, dat de tegenwoordige, als resultaat van oorlogen en gewelddaden tot stand gekomen grenzen van de Zuid-Slavische staat, niet tot uitgangspunt en gewettigde grondslag voor de oplossing van het nationale vraagstuk kunnen worden gemaakt. Een van beide: òf het vraagstuk van de nationale zelfbeschikking, d.w.z. van de radikale verandering van de grenzen van Zuid-Slavië, is een a a n h a n g s e l bij het nationale program, dat zich flauw in een verafliggende toekomst aftekent, òf het is de g r o n d s l a g van het nationale program. In ieder geval is het duidelijk, dat het punt over het zelfbeschikkingsrecht niet tegelijkertijd z o w e l een aanhangsel a l s o o k de grondslag van het nationale program van de Zuid-Slavische kommunistische partij kan zijn. Ik vrees, dat p.g. Semitsj het zelfbeschikkingsrecht toch nog als een in het perspektief lig-

gend aanhangsel bij het nationale program blijft beschouwen.

Ziehier, waarom ik meen, dat p.g. Semitsj het nationale vraagstuk van het vraagstuk van de algemene internationale situatie losmaakt, zodat bij hem het vraagstuk van de zelfbeschikking, d.w.z. van de verandering van de grenzen van Zuid-Slavië, in het wezen van de zaak geen aktueel, doch een akademisch vraagstuk is.

Zo staat het met de derde fout van p.g. Semitsj.

Het is karakteristiek, dat p.g. Manoeïlski in zijn referaat op het 5de Kongres van de Komintern over deze fout van p.g. Semitsj hetzelfde zegt:

> „De hoofdvoorwaarde voor de gehele behandeling van het nationale vraagstuk door p.g. Semitsj is de gedachte, dat het proletariaat de burgerlijke staat i n d i e g r e n z e n m o e t n e m e n, z o a l s z i j d o o r e e n r e e k s v a n o o r l o g e n e n g e w e l d d a d e n t o t s t a n d z i j n g e k o m e n" [1]) (Stenografisch verslag van het 5de Kongres van de Komintern, blz. 597).

Kan men deze overeenkomst als toevallig beschouwen? Natuurlijk niet!

Nog eens: er is geen rook zonder vuur.

„B o l s j e w i e k", No. 11—12, 30 J u n i 1925.

---

1) Spatiëring door mij J. S t.

UIT EEN BRIEF AAN P.G. KAGANOWITSJ EN ANDERE LEDEN VAN HET C.K. DER KOMMUNISTISCHE PARTIJ (b) VAN DE OEKRAÏNE

(1926)

De verklaringen van Sjoemski bevatten enige juiste gedachten. Het is juist, dat er in de Oekraïne een brede beweging voor de Oekraïnse cultuur en het Oekraïnse openbare leven is begonnen en dat deze beweging groeit. Het is juist, dat men deze beweging in geen geval aan de ons vreemde elementen in handen mag geven. Het is juist, dat een gehele reeks van kommunisten in de Oekraïne, de zin en de betekenis van deze beweging niet begrijpt en daarom geen maatregelen neemt om haar te beheersen. Het is juist, dat er een ommekeer moet worden tot stand gebracht onder het kader van onze partij- en Sowjet-funktionarissen, die wat de Oekraïnse cultuur en het Oekraïnse openbare leven betreft, nog steeds met een geest van ironie en scepticisme zijn doordrenkt. Het is juist, dat men zorgvuldig een kader van mensen moet uitkiezen en opleiden, dat in staat zal zijn, de nieuwe beweging in de Oekraïne te beheersen. Dit alles is juist. Maar Sjoemski begaat hierbij minstens twee ernstige fouten.

Ten eerste verwisselt hij de oekraïnisering van ons partij- en Sowjet-apparaat met de oekraïnisering van het proletariaat. Men kan en moet onder inachtneming van een bepaald tempo, onze partij-, staats- en andere apparaten, die voor de bevolking werken, oekraïniseren. Maar men mag het proletariaat niet van bovenaf oekraïniseren. Men mag de Russische arbeidersmassa's niet d w i n g e n, de Russische taal en de Russische

cultuur op te geven en de Oekraïnse cultuur en taal als de hunne te erkennen. Dit is in tegenspraak met het beginsel van de vrije ontwikkeling van de nationaliteiten. Dat zou geen nationale vrijheid, maar een eigenaardige vorm van nationale onderdrukking zijn. Het valt niet te betwijfelen, dat de samenstelling van het Oekraïnse proletariaat met de industriële ontwikkeling van de Oekraïne, met de toestroom van Oekraïnse arbeiders uit de dorpen uit de omgeving naar de industrie, zal veranderen. Het valt niet te betwijfelen, dat het Oekraïnse proletariaat een Oekraïns karakter zal aannemen, zoals de samenstelling van het proletariaat, zeggen wij van Letland en van Hongarije, dat een tijd lang een Duits karakter droeg, later gelettiseerd en gemadjariseerd werd. Maar dat is een langdurig, elementair en natuurlijk proces. Dit elementaire proces door een geweldige oekraïnisering van het proletariaat van bovenaf te willen vervangen, dat betekent een utopistische en schadelijke politiek voeren, die bij de niet-Oekraïnse lagen van het proletariaat in de Oekraïne, anti-Oekraïns chauvinisme verwekken kan. Het schijnt mij toe, dat Sjoemski de oekraïnisering onjuist opvat en met dit laatstgenoemde gevaar geen rekening houdt.

In de tweede plaats ziet Sjoemski, die volkomen terecht de nadruk legt op het positieve karakter van de nieuwe beweging in de Oekraïne ten gunste van de Oekraïnse cultuur en het Oekraïnse openbare leven, evenwel de schaduwzijde van deze beweging niet. Sjoemski ziet niet, dat bij de zwakte van de inheemse kommunistische kaders in de Oekraïne, deze beweging, die doorgaans door niet-kommunistische intellektuelen wordt geleid, hier en daar het karakter kan aannemen van een strijd voor de vervreemding van de Oekraïnse cultuur en van het Oekraïnse openbare leven, van de cultuur en het openbare leven van het gehele Sowjet-land, het karakter van een strijd tegen „Moskou" in het algemeen, tegen de Russen in het algemeen, tegen de Russische cultuur en tegen haar grootste verworvenheid, het Leninisme. Ik zal niet aantonen, dat dit gevaar in de Oekraïne steeds meer en meer reëel wordt. Ik zou alleen willen zeggen, dat zelfs enige Oekraïnse kommunisten niet vrij zijn van deze gebreken. Ik heb zulk een algemeen bekend feit op het oog, als het artikel van den bekenden kommunist Chwylewoi in de Oekraïnse pers. De eis van Chwylewoi van

„onmiddellijke ontrussificering van het proletariaat" in de Oekraïne, zijn mening, dat „de Oekraïnse poëzie zich zo snel mogelijk van de Russische literatuur en van haar stijl moet losscheuren", zijn verklaring, dat de „ideeën van het proletariaat ons ook zonder de Moskouse kunst bekend zijn", zijn geestdrift voor een soort van Messias-rol van het Oekraïnse „jonge" intellekt, zijn belachelijke en onmarxistische poging om de cultuur van de politiek te scheiden, — dit alles en nog vele dergelijke dingen meer, klinken thans (anders kan het niet zijn) uit de mond van een Oekraïns kommunist meer dan vreemd. Terwijl de West-Europese proletariërs en hun kommunistische partijen van sympathie voor „Moskou", voor deze citadel van de internationale revolutionaire beweging en van het Leninisme vervuld zijn, terwijl de West-Europese proletariërs vol geestdrift opzien naar het vaandel, dat boven Moskou wappert, weet de Oekraïnse kommunist Chwylewoi niets anders ten gunste van „Moskou" te zeggen, dan de Oekraïnse aktivisten op te roepen, zich „zo snel mogelijk" van „Moskou" los te maken. En dit noemt zich internationalisme! Wat kan men zeggen van de andere Oekraïnse intellektuelen uit het niet-kommunistische kamp, als kommunisten in de taal van Chwylewoi beginnen te spreken en niet alleen te spreken, maar ook in onze Sowjet-pers te schrijven? Sjoemski begrijpt niet, dat men de nieuwe beweging in de Oekraïne voor de Oekraïnse cultuur alleen kan beheersen, indien men strijdt tegen excessen als die van Chwylewoi in de rijen der kommunisten. Sjoemski begrijpt niet, dat men alleen in de strijd tegen zulke excessen, de zich verheffende Oekraïnse cultuur en het Oekraïnse openbare leven tot een Sowjet-cultuur en een Sowjet-openbaar leven kan maken.

26 April 1926.
Voor het eerst gepubliceerd.

OVER CHINA

Uit de redevoering gehouden in de zitting van het verenigde Plenum van het Centraal-Komitee en de Centrale Kontrôle Kommissie op 1 Augustus 1927 : „De internationale toestand en de verdediging van de U.S.S.R.".

Laat ons thans overgaan tot het vraagstuk van China. Ik zal niet uitweiden over de fouten van de oppositie ten aanzien van het karakter en de perspektieven van de Chinese revolutie. Ik zal dit niet doen, omdat daarover reeds genoeg en overtuigend genoeg is gesproken en het niet nodig is, hier in herhalingen te treden. Ik zal er evenmin over uitweiden, dat de Chinese revolutie in haar huidige stadium een revolutie voor invoerrechtenautonomie zou zijn (Trotski). Het is evenmin de moeite waard er over uit te weiden, dat er in China geen feodale overblijfselen zouden bestaan en dat zij, indien zij dan al bestaan, geen ook maar enigermate ernstige betekenis zouden hebben, waarbij de agrarische revolutie in China op deze wijze volkomen onbegrijpelijk wordt. (Trotski en Radek). Deze en soortgelijke fouten van de oppositie, op het gebied van het Chinese vraagstuk, zijn u ongetwijfeld reeds uit onze partij-pers bekend.

Laat ons overgaan tot het vraagstuk van de fundamentele uitgangspunten van het Leninisme, bij het oplossen van de vraagstukken van de revolutie in de koloniale en afhankelijke landen.

Wat is het uitgangspunt van de Kommunistische Internatio-

nale en van de kommunistische partijen in het algemeen, bij de behandeling van de vraagstukken der revolutionaire beweging in de koloniale en afhankelijke landen?

Het bestaat in het maken van een streng onderscheid tussen de revolutie in de imperialistische landen, in landen, die andere volken onderdrukken en de revolutie in de koloniale en de afhankelijke landen, die de imperialistische onderdrukking van andere staten ondergaan. De revolutie in de imperialistische landen is één ding — daar onderdrukt de bourgeoisie andere volken, daar is zij kontra-revolutionair in alle stadia van de revolutie, daar ontbreekt het nationale moment als moment van de bevrijdingsstrijd. De revolutie in de koloniale en afhankelijke landen is iets anders, — daar is de onderdrukking door het imperialisme van andere staten een van de faktoren der revolutie, daar moet deze onderdrukking ook de nationale bourgeoisie wel raken, daar kan de nationale bourgeoisie tot in een bepaald stadium en voor een bepaalde termijn de revolutionaire beweging van haar eigen land tegen het imperialisme ondersteunen, daar is het nationale moment als een moment van de strijd voor de bevrijding, een faktor van de revolutie. Dit onderscheid niet te maken, dit verschil niet te begrijpen, de revolutie in de imperialistische landen gelijk te stellen met de revolutie in de koloniale landen, — dat betekent de weg van het Marxisme, de weg van het Leninisme te verlaten en de weg van de aanhangers van de IIde Internationale op te gaan.

Ziehier, wat Lenin daarover op het IIde Kongres van de Kommunistische Internationale in zijn referaat over het nationale en het koloniale vraagstuk heeft gezegd:

> „Wat is de belangrijkste, de fundamentele gedachte van onze stellingen? Het onderscheid tussen de onderdrukte en de onderdrukkende volken. Wij leggen de nadruk op dit onderscheid — in tegenstelling tot de IIde Internationale en de burgerlijke demokratie".[1]) (Deel XXV, blz. 351).

De voornaamste fout van de oppositie bestaat hierin, dat zij dit onderscheid tussen de revolutie van het ene type en de revolutie van het andere type niet begrijpt en niet erkent.

---

[1]) Spatiëring van mij. J. St.

De fundamentele fout van de oppositie bestaat hierin, dat zij de revolutie van 1905 in Rusland, in een imperialistisch land, dat andere volken onderdrukte, v e r e e n z e l v i g t met de revolutie in China, een onderdrukt, half-koloniaal land, dat gedwongen is te strijden tegen de imperialistische onderdrukking door andere staten.

Bij ons in Rusland was in 1905 de revolutie tegen de bourgeoisie, tegen de liberale bourgeoisie gericht, hoewel de revolutie een burgerlijk-demokratische was. Waarom? Omdat de liberale bourgeoisie van een i m p e r i a l i s t i s c h land niet anders dan kontra-revolutionair kan zijn. Juist daarom was er toenmaals bij de bolsjewiki geen sprake, en kon er geen sprake zijn van tijdelijke bloks of overeenkomsten met de liberale bourgeoisie. Hiervan uitgaande, beweert de oppositie, dat ditzelfde in China in alle stadia van de revolutionaire beweging moet geschieden, dat in China tijdelijke overeenkomsten en bloks met de nationale bourgeoisie nooit en onder generlei omstandigheden toelaatbaar zijn. Maar de oppositie vergeet, dat zo slechts mensen kunnen spreken, die het onderscheid tussen een revolutie in de onderdrukte landen en een revolutie in de onderdrukkende landen niet begrijpen en niet erkennen, dat zo slechts mensen kunnen spreken, die met het Leninisme breken en tot aanhangers van de IIde Internationale afdalen.

Ziehier, wat Lenin zegt over de toelaatbaarheid van tijdelijke overeenkomsten en bloks met de b u r g e r l i j k e bevrijdingsbeweging in koloniale landen:

> „De Kommunistische Internationale moet een t i j d e l i j k v e r b o n d [1]) aangaan met de burgerlijke demokratie van de koloniën en de achterlijke landen, maar zij mag niet met haar samensmelten en moet onvoorwaardelijk de zelfstandigheid van de proletarische beweging, zelfs in haar eerste kiemvorm, handhaven" (Deel XXV, blz. 290)... „wij, als kommunisten moeten en zullen de b u r g e r l i j k e b e v r i j d i n g s [1])-bewegingen in de koloniale landen slechts dan o n d e r s t e u n e n, [1]) wanneer deze bewegingen werkelijk revolutionair zijn, wanneer

[1]) Spatiëring van mij. J. St.

hun vertegenwoordigers ons niet beletten om de boeren en de brede uitgebuite massa's in revolutionaire geest op te voeden en te organiseren" (Deel XXV, blz. 353).

Hoe kon het „passeren", dat Lenin, die met donder en bliksem tegen overeenkomsten met de bourgeoisie in Rusland te velde trok, zulke overeenkomsten en bloks in China toelaatbaar acht? Misschien heeft Lenin zich vergist? Misschien heeft hij zich van de revolutionaire taktiek afgekeerd en is hij naar de opportunistische taktiek overgegaan? Natuurlijk niet! Dit is „gepasseerd", omdat Lenin het onderscheid begreep tussen de revolutie in een onderdrukt land en de revolutie in een onderdrukkend land. Dit is „gepasseerd", omdat Lenin begreep, dat de nationale bourgeoisie in de koloniale landen in een zeker stadium van haar ontwikkeling, de revolutionaire beweging van haar land tegen het buitenlandse imperialisme kan ondersteunen. Dit wil de oppositie niet begrijpen, maar zij wil het niet begrijpen, omdat zij met Lenins revolutionaire taktiek breekt, omdat zij met de revolutionaire taktiek van het Leninisme breekt.

Hebt gij er aandacht aan geschonken, hoe de leiders van de oppositie in hun redevoeringen deze aanwijzingen van Lenin zorgvuldig uit de weg zijn gegaan, hoe zij vreesden, die aan te roeren, hoewel Boecharin in zijn referaat hun nadrukkelijk de vraag over deze aanwijzingen van Lenin heeft gesteld? Waarom gaan zij dan deze, aan ieder bekende taktische aanwijzingen van Lenin voor de koloniale en afhankelijke landen uit de weg? Waarom vrezen zij deze aanwijzingen? Omdat zij de waarheid vrezen. Omdat de taktische aanwijzingen van Lenin geheel het ideologische en politieke standpunt van het Trotskisme inzake de Chinese revolutie omverwerpen.

Over de etappes van de Chinese revolutie. De oppositie is zo zeer in de war geraakt, dat zij thans in het algemeen ontkent, dat er in de ontwikkeling van de Chinese revolutie etappes zijn, welke ook. Maar bestaat er wel een revolutie zonder bepaalde etappes van haar ontwikkeling? Had onze revolutie soms niet haar ontwikkelingsetappes? Neemt de April-stellingen van Lenin en gij zult zien, dat Lenin twee etappes in onze revolutie onderscheidde: de eerste etappe — de burgerlijk-demokratische

revolutie met de agrarische beweging als hoofdas; de tweede etappe — de Oktober-revolutie met de verovering van de macht door het proletariaat als haar hoofdas. Welke zijn de etappes in de Chinese revolutie? Volgens mijn mening moeten er hier drie zijn: de eerste etappe — de revolutie van het algemene, nationale v e r e n i g d e front, de Kanton-periode, toen de revolutie haar stoot overwegend tegen het buitenlandse imperialisme richtte en toen de nationale bourgeoisie de revolutionaire beweging ondersteunde de tweede etappe — de burgerlijk-demokratische revolutie, nadat de nationale troepen de rivier de Yangtse hadden bereikt, toen de nationale bourgeoisie zich van de revolutie had afgekeerd, maar de agrarische beweging tot een machtige revolutie van tientallen millioenen boeren uitgroeide (tegenwoordig bevindt zich de Chinese revolutie in het tweede stadium van haar ontwikkeling); de derde etappe — de Sowjet-revolutie, die er nog niet is, die echter zal komen. Wie niet heeft begrepen, dat een revolutie zich niet zonder bepaalde ontwikkelingsetappes voltrekt, wie niet heeft begrepen, dat de Chinese revolutie drie etappes van ontwikkeling bezit, die heeft niets van het Marxisme, niets van het Chinese vraagstuk begrepen.

Wat is de karakteristieke trek van de eerste etappe van de Chinese revolutie?

De karakteristieke trek van de eerste etappe van de Chinese revolutie is ten eerste, dat zij een revolutie van het algemeennationale, verenigde front was en ten tweede dat zij hoofdzakelijk tegen de buitenlandse imperialistische onderdrukking was gericht (de staking te Hongkong e.a.). Was Kanton destijds het centrum, het opmarsgebied van de revolutionaire beweging in China? Dat was ongetwijfeld het geval. Dat kunnen thans alleen nog maar blinden loochenen.

Is het waar, dat de eerste etappe van een koloniale revolutie juist dit karakter moet dragen? Ik meen, dat het waar is. In de „Aanvullings-stellingen" van het Tweede Kongres der Komintern, die over de revolutie in China en Indië handelen, wordt duidelijk gezegd, dat in deze landen „de buitenlandse overweldiging voortdurend de ontwikkeling van het sociale leven belemmert", dat „daarom d e e e r s t e s t a p van de revolutie in de koloniën, de omverwerping van het buitenlandse

kapitalisme moet zijn" [1]) (Zie het stenografisch verslag van het IIde Kongres van de K.I., blz. 605).

De karakteristieke trek van de Chinese revolutie is het feit, dat zij deze „eerste stap", deze eerste etappe van haar ontwikkeling heeft voltrokken, dat zij de periode van de revolutie van het algemeen-nationale, verenigde front heeft doorschreden en in de tweede periode van haar ontwikkeling, de periode van de agrarische revolutie, is getreden.

De karakteristieke trek van b.v. de Turkse revolutie (de Kemalisten) is daarentegen het feit, dat zij bij de „eerste stap", bij de eerste etappe van haar ontwikkeling, de etappe van de burgerlijke bevrijdings-beweging is blijven steken, zonder ook maar te pogen naar de tweede etappe van haar ontwikkeling, de etappe van de agrarische revolutie over te gaan.

Wat waren de Kwo-min-tang en haar regering in de eerste etappe van de revolutie, in de Kanton-periode? Zij waren destijds een blok van de arbeiders, de boeren, het burgerlijk intellekt en de nationale bourgeoisie. Was Kanton toenmaals het centrum van de revolutionaire beweging, het opmarsgebied van de revolutie? Was de politiek van ondersteuning van de Kwomin-tang van Kanton, als de regering van de bevrijdingsstrijd tegen het imperialisme toen juist? Hadden wij gelijk, toen wij Kanton in China en, laat ons zeggen, Angora in Turkije hulp verleenden, toen Kanton en Angora de strijd tegen het imperialisme voerden? Ja, wij hadden gelijk. Wij hadden gelijk en wij traden toen in de voetstappen van Lenin, want de strijd van Kanton en van Angora versplinterde de krachten van het imperialisme, verzwakte het imperialisme, ondermijnde zijn aanzien en vergemakkelijkte daardoor de ontwikkeling van de haard van de wereld-revolutie, de ontwikkeling van de U.S.S.R. Is het juist, dat de huidige leiders van de oppositie toenmaals tezamen met ons zowel Kanton als Angora hebben gesteund en hun een zekere hulp hebben verleend? Ja, dat is juist. Laat iemand maar trachten, daaraan te twijfelen!

Maar hoe moet men het eenheidsfront met de nationale bourgeoisie in de eerste etappe van de koloniale revolutie opvatten? Betekent dit, dat de kommunisten de strijd van de arbeiders en de boeren tegen de landheren en de nationale

---

[1]) Spatiëring van mij. J. St.

bourgeoisie niet moet toespitsen, dat het proletariaat zijn zelfstandigheid, zij het ook in de geringste mate, zij het ook voor een ogenblik moet opofferen? Neen, dat betekent het niet. Het eenheidsfront kan slechts in dat geval en slechts onder die voorwaarde revolutionaire betekenis hebben, wanneer het de kommunistische partij niet belemmert bij het voeren van haar zelfstandige politiek en organisatorisch werk, wanneer het haar niet belet, het proletariaat als een zelfstandige politieke kracht te organiseren, de boeren tegen de landheren in de strijd te voeren, openlijk de revolutie van de arbeiders en de boeren te organiseren en op deze wijze de voorwaarden voor de hegemonie van het proletariaat voor te bereiden. Ik meen, dat Boecharin in zijn referaat, op grond van aan allen bekende dokumenten, ten volle heeft bewezen, dat de Komintern de Chinese kommunistische partij juist deze opvatting van het eenheidsfront heeft ingeprent.

Kamenjew en Zinowjew hebben zich hier beroepen op één enkel telegram aan Sjanghai van Oktober 1926, waarin gezegd wordt, dat men voorlopig, tot aan de inneming van Sjanghai, de agrarische beweging niet moet toespitsen. Ik ben er verre van, dit telegram als juist te erkennen. Ik heb ons Centraal-Komitee nooit voor onfeilbaar gehouden en doe dit ook thans niet. Op zich zelf staande fouten komen voor en dit telegram is ongetwijfeld een fout. Maar ten eerste werd dit telegram door ons zelf na verloop van enige weken herroepen (in November 1926), zonder enigerlei aanwijzingen van de kant der oppositie. Ten tweede, waarom heeft de oppositie tot nu toe hierover gezwegen, waarom herinnert zij zich eerst negen maanden later dit telegram en waarom verheimelijkt zij voor de partij het feit, dat dit telegram door ons negen maanden geleden werd herroepen? Het zou derhalve kwaadaardige laster zijn aan te nemen, dat dit telegram de lijn van onze leiding heeft bepaald. Inderdaad was het een afzonderlijk, op zich zelf staand telegram en absoluut niet karakteristiek voor de lijn van de Komintern, voor de lijn van onze leiding. Dit blijkt bijv. uit het feit — ik herhaal dit — dat het enige weken later werd herroepen door een reeks van dokumenten, die de lijn aanwezen en die voor onze leiding ongetwijfeld karakteristiek zijn.

Veroorlooft mij, naar deze dokumenten te verwijzen.

Ziehier b.v. een uittreksel uit de resolutie van het VIIde Plenum van de Komintern van November 1926, d.w.z. een maand na het hierboven genoemde telegram:

> „De eigenaardige bijzonderheid van de huidige toestand is het overgangskarakter daarvan, nu het proletariaat moet kiezen tussen het perspektief van een blok met belangrijke lagen van de bourgeoisie en het perspektief van de verdere versterking van zijn bondgenootschap met de boeren. Indien het proletariaat geen radikaal agrarisch program opstelt, zal het de boeren niet in de revolutionaire strijd kunnen betrekken en zal het de hegemonie in de nationale bevrijdingsbeweging verliezen." [1])

En verder:

> „De volksregering van Kanton zal in de revolutie de macht niet kunnen behouden, zij zal de volledige overwinning op het buitenlandse imperialisme en op de inheemse reaktie niet kunnen behalen, zolang de zaak van de nationale bevrijding niet met de agrarische revolutie zal worden vereenzelvigd." [1]) (Zie de resolutie van het VIIde Uitgebreide Plenum van het E.K.K.I.).

Hier hebt gij een dokument, dat werkelijk de lijn van de leiding van de Komintern aangeeft.

Het is bijzonder vreemd, dat de leiders van de oppositie dit aan ieder bekende dokument van de Komintern uit de weg gaan.

Het zal misschien niet onbescheiden zijn, indien ik mij beroep op mijn redevoering, gehouden in November van ditzelfde jaar 1926, in de Chinese Kommissie van de Komintern, die, natuurlijk niet zonder mijn deelneming, de resolutie van het VIIe Uitgebreide Plenum inzake het Chinese vraagstuk heeft uitgewerkt. Deze redevoering verscheen daarna als

---

[1]) Spatiëring van mij. J. St.

afzonderlijke brochure onder de titel: „Over de perspektieven van de revolutie in China". Ziehier enige passages uit deze redevoering:

> „Ik weet, dat er onder de leden van de Kwo-min-tang en zelfs onder de Chinese kommunisten mensen zijn, die een ontketening van de revolutie op het platteland niet mogelijk achten, daar zij vrezen, dat het betrekken van de boeren in de revolutie het anti-imperialistische eenheidsfront zou ondermijnen. Dit is een zeer ernstige dwaling, partijgenoten. Het anti-imperialistische front in China zal des te sterker en des te machtiger zijn, hoe sneller en grondiger de Chinese boeren in de revolutie worden betrokken".

En verder:

> „Ik weet, dat er onder de leden van de Kwo-min-tang en genoten zijn, die stakingen van de arbeiders voor de verbetering van hun materiële en rechtstoestand niet wenselijk achten en de arbeiders het uitroepen van staking afraden (Interruptie: „Dat was in Kanton en Sjanghai het geval"). Dat is een grote fout, partijgenoten. Dit is een zeer ernstige onderschatting van de rol en het soortelijk gewicht van het proletariaat van China. Dat moet in de stellingen worden genoemd als een volstrekt ongunstig verschijnsel. Het zou een grote fout zijn, indien de Chinese kommunisten de huidige gunstige situatie niet zouden benutten om de arbeiders te helpen, hun materiële en rechtstoestand te verbeteren, al was het door middel van stakingen. Waarvoor heeft men anders een revolutie in China?" (Zie Stalin, „Over de perspektieven van de revolutie in China").

En hier is het derde dokument, van December 1926, geschreven op het moment, dat men de Komintern uit alle steden van China met verzekeringen overstelpte, dat de ontplooiing van de strijd der arbeiders tot crisis, tot werkloosheid en het stopzetten van fabrieken en bedrijven zou leiden:

„De algemene politiek van de terugtocht in de steden en van het tegengaan van de strijd der arbeiders, voor de verbetering van hun toestand, is niet juist. Men moet de strijd op het platteland ontplooien, maar men moet tegelijkertijd ook het gunstige ogenblik gebruiken voor de verbetering van de materiële en de rechtstoestand van de arbeiders, terwijl men op elke wijze aan de strijd van de arbeiders een georganiseerd karakter tracht te verlenen, dat excessen en een overmatig vooruitsnellen uitsluit. Men moet er in het bijzonder naar streven om de strijd in de steden tegen de lagen van de grote bourgeoisie, en in de eerste plaats tegen de imperialisten, te richten, opdat de Chinese kleine en middel-bourgeoisie zoveel mogelijk binnen het kader van het eenheidsfront tegen den gemeenschappelijken vijand zal worden gehouden. Wij houden het systeem van arbitragekommissies, scheidsgerechten enz. voor doelmatig, indien in deze instellingen een juiste arbeiderspolitiek verzekerd is. Wij achten het tegelijkertijd noodzakelijk, er voor te waarschuwen, dat dekreten tegen de stakingsvrijheid, tegen arbeidersvergaderingen enz. absoluut ontoelaatbaar zijn. Zendt ons met het oog op de belangrijkheid van dit vraagstuk regelmatig informaties".

Het vierde dokument, dat anderhalve maand voor de staatsgreep van Tsjang Kai Sjek werd gegeven:

„Het is noodzakelijk om het werk van de Kwo-min-tang en van de kommunistische cellen in het leger te versterken, die te organiseren daar, waar ze nog niet bestaan en waar het organiseren daarvan mogelijk is; waar evenwel het organiseren van kommunistische cellen niet mogelijk is, is een energieke arbeid met behulp van zich niet bloot gevende kommunisten noodzakelijk.

Men moet koers zetten naar de bewapening van de arbeiders en de boeren, naar het omzetten van de boeren-komiteesterplaatse in daadwerkelijke machtsorganen met een gewapende zelfverdediging enz.

Het is noodzakelijk, dat de kommunistische partij overal en altijd als kommunistische partij optreedt; de politiek van de vrijwillige halve legaliteit is ontoelaatbaar; de kommunistische partij kan niet als rem van de massabeweging optreden; de kommunistische partij mag de verraderlijke en reaktionaire politiek van de rechtse Kwo-min-tang-aanhangers niet verbergen; om hen te ontmaskeren moeten de massa's om de Kwo-min-tang en de Chinese kommunistische partij worden gemobiliseerd.

Het is noodzakelijk de aandacht van alle, aan de revolutie toegewijde funktionarissen daarop te vestigen, dat de Chinese revolutie tegenwoordig, tegenover de hergroepering van de klassenkrachten en de koncentratie van de imperialistische legers, een kritieke periode doormaakt en dat nieuwe overwinningen van haar slechts mogelijk zijn bij een vastberaden koers naar de ontwikkeling van de massa-beweging. In het tegenovergestelde geval dreigt de revolutie een ontzaglijk gevaar. Het verwezenlijken van de richtlijnen is derhalve meer dan ooit noodzakelijk".

En nog vroeger, reeds in April 1926, een jaar voor de staatsgreep van de rechtse Kwo-min-tang-aanhangers en van Tsjang Kai Sjek, waarschuwde de Komintern de Chinese Kommunistische partij en wees zij er haar op, dat „men op het uittreden of op de uitsluiting van de rechtsen uit de Kwo-min-tang moet aansturen."

Zo vatte en vat ook thans de Komintern de taktiek van het eenheidsfront tegen het imperialisme in de eerste etappe van de koloniale revolutie op.

Kent de oppositie deze richtinggevende dokumenten? Natuurlijk kent zij die. Waarom bewaart zij dan het stilzwijgen over deze richtinggevende dokumenten? Omdat zij intriges zoekt en niet de waarheid.

En toch is er een tijd geweest, dat de huidige leiders van de oppositie, in het bijzonder Zinowjew en Kamenjew, iets van het Leninisme begrepen en in hoofdzaak dezelfde politiek inzake de Chinese revolutionaire beweging verdedigden, die de Komin-

tern voerde en waarvan p.g. Lenin ons in zijn stellingen reeds een schets had gegeven. Ik bedoel het VIde Plenum van de Kommunistische Internationale in Februari-Maart 1926, toen Zinowjew voorzitter van de Komintern was, toen hij nog Leninist was en nog geen kans had gezien, naar het kamp van Trotski over te lopen. Ik spreek over het VIde Plenum van de Kommunistische Internationale, omdat er een resolutie van dit Plenum over de Chinese revolutie bestaat, die in Februari-Maart 1926 met algemene stemmen werd aangenomen en waarin ongeveer dezelfde beoordeling van de eerste etappe van de Chinese revolutie, van de Kwo-min-tang van Kanton, de regering van Kanton wordt gegeven, als de Komintern en de Kommunistische partij van de Sowjet-Unie dit doen, en waarmede de oppositie thans breekt. Ik spreek over deze resolutie, omdat toentertijd Zinowjew er voor stemde en geen van de leden van het Centraal-Komitee, ook niet Trotski, Kamenjew en de andere leiders van de huidige oppositie, daartegen opkwamen.

Veroorloof mij, enige passages uit deze resolutie aan te halen.

Ziehier wat in deze resolutie over de Kwo-min-tang wordt gezegd:

> „De politieke stakingen van de Chinese arbeiders in Sjanghai en Honkong (Juni-September 1925) brachten een keerpunt in de bevrijdingsstrijd van het Chinese volk tegen de buitenlandse imperialisten... De politieke aktie van het proletariaat gaf een machtige stoot aan de verdere ontwikkeling en de versterking van alle revolutionair-demokratische organisaties van het land en in de eerste plaats van de revolutionaire volkspartij de Kwo-min-tang en de revolutionaire regering in Kanton. De Kwo-min-tang-partij, waarvan de hoofdkern in bondgenootschap met de Chinese kommunisten optrad, is een revolutionair blok van de arbeiders, de boeren, het intellekt en de stedelijke demokratie[1]), op de grondslag van de gemeenschap van de klassenbelangen van deze lagen in de strijd tegen de

---

[1]) Spatiëring van mij. J. St.

buitenlandse imperialisten en de ganse militair-feodale levensverhoudingen, voor de onafhankelijkheid van het land en voor één revolutionair-demokratische macht" (zie de resolutie van het VIde Plenum van het E.K.K.I.).

Dus de Kwo-min-tang van Kanton als een verbond van vier klassen. Gij ziet, dat dit bijna een „Martynowiade" 52) is, gesanktioneerd door niemand anders dan door de toenmalige voorzitter van de Komintern, Zinowjew.

Over de Kwo-min-tang-regering te Kanton.

„De door de Kwo-min-tang-partij in Kanton geschapen revolutionaire regering is er reeds in geslaagd, zich met zeer grote massa's van de arbeiders, de boeren en de stedelijke demokratie te verbinden en heeft, op hen steunend, de door de imperialisten ondersteunde kontra-revolutionaire benden verslagen (en werkt aan de radikale demokratisering van het gehele politieke leven in de provincie Kwantoeng). De Kanton-regering, die dus de voorhoede in de strijd van het Chinese volk voor zijn onafhankelijkheid is, dient als voorbeeld voor de toekomstige revolutionair-demokratische staatsinrichting van het land." [1]) (terzelfder plaatse).

Het blijkt, dat de Kantonse Kwo-min-tang-regering, die een blok was van vier klassen, een revolutionaire regering was en niet slechts een revolutionaire regering maar zelfs het voorbeeld voor de toekomstige revolutionair-demokratische regering in China.

Over het eenheidsfront van de arbeiders, de boeren en de bourgeoisie:

„Tegenover de nieuwe gevaren moeten de Chinese kommunistische partij en de Kwo-min-tang op zo ruim mogelijke schaal politiek werk tot ontwikkeling brengen, massa-akties organiseren, ter ondersteuning van de strijd van de volkslegers, gebruikmaken van de innerlijke

[1]) Spatiëring van mij. J. St.

tegenstellingen in het kamp van de imperialisten en tegenover hen het nationaal-revolutionaire eenheidsfront van de meest brede lagen van de bevolking stellen (arbeiders, boeren, bourgeoisie,[1]) onder leiding van de revolutionair-demokratische organisaties" (terzelfder plaatse).

Hieruit blijkt dus, dat tijdelijke bloks en overeenkomsten met de bourgeoisie in de koloniale landen op een bepaalde etappe van de koloniale revolutie niet alleen toelaatbaar, maar ook rechtstreeks noodzakelijk zijn.

Niet waar, dat lijkt zeer veel op datgene, wat Lenin ons in zijn bekende aanwijzingen over de taktiek van de kommunisten in de koloniale en afhankelijke landen zegt? Het is alleen maar jammer, dat Zinowjew het reeds klaar gespeeld heeft, dit te vergeten.

De kwestie van het uittreden uit de Kwo-min-tang:

„Bepaalde lagen van de Chinese grote bourgeoisie, die zich tijdelijk om de Kwo-min-tang groepeerden, hebben zich in het laatste jaar van haar afgewend, hetgeen geleid heeft tot de vorming van een kleine groep aan de rechtervleugel van de Kwo-min-tang, die openlijk optrad tegen het nauwe bondgenootschap van de Kwo-min-tang met de massa's van de werkers, voor het uitsluiten van de kommunisten uit de Kwo-min-tang en tegen de revolutionaire politiek van de Kanton-regering. De veroordeling van deze rechtervleugel op het IIde kongres van de Kwo-min-tang (Januari 1926) en de bekrachtiging van de noodzakelijkheid van het strijdbondgenootschap van de Kwo-min-tang met de kommunisten, versterkt de revolutionaire strekking van de werkzaamheid van de Kwo-min-tang en van de Kanton-regering, en verzekert de Kwo-min-tang van de revolutionaire steun van het proletariaat."[1]) (terzelfder plaatse).

---

[1]) Spatiëring van mij. J. St.

Hieruit blijkt dus, dat het uittreden van de kommunisten uit de Kwo-min-tang in de eerste etappe van de Chinese revolutie een ernstige fout zou zijn geweest. Het is alleen maar jammer, dat Zinowjew, die voor deze resolutie heeft gestemd, het klaar heeft gespeeld, dit een maand of zo later reeds te vergeten. Want niet later dan April 1926 (na een maand) eiste Zinowjew het onmiddellijke uittreden van de kommunisten uit de Kwo-min-tang.

Over de afwijkingen in de Chinese kommunistische partij en over het ontoelaatbare, om over de Kwo-min-tang-fase van de revolutie te willen heenspringen:

> „De politieke zelfbeschikking van de Chinese kommunisten zal zich ontwikkelen in de strijd tegen twee in gelijke mate schadelijke afwijkingen: tegen het rechtse likwidatorendom, dat de zelfstandige klassetaak van het Chinese proletariaat negeert en tot een vormloze samensmelting met de algemene demokratische, nationale beweging leidt en tegen de extremistisch linkse stromingen, die over de revolutionair-demokratische etappe van de beweging, rechtstreeks naar de taak van de proletarische diktatuur en de Sowjet-macht willen heenspringen en die de boeren, deze fundamentele en beslissende faktor van de Chinese nationale bevrijdingsbeweging, vergeten"[1]) (terzelfder plaatse).

Zoals ge ziet is hier alles aanwezig, om thans tegen de oppositie het overtuigende bewijs te leveren, dat zij zowel over de Kwo-min-tang-fase van de ontwikkeling in China wil heen springen, als ook het bewijs van onderschatting van de boerenbeweging en van overijling naar de kant van de Sowjets. Dit slaat de spijker op de kop!

Is deze resolutie aan Zinowjew, Kamenjew en Trotski bekend?

Men moet veronderstellen, dat zij hun bekend is. In ieder geval moet zij wel bekend zijn aan Zinowjew, onder wiens voorzit-

---

[1]) Spatiëring van mij. J. St.

terschap deze resolutie op het VIde Plenum van de Komintern werd aangenomen, en die zelf voor deze resolutie heeft gestemd. Waarom gaan dan thans de leiders van de oppositie deze resolutie van de kommunistische wereldbeweging uit de weg? Waarom verzwijgen zij haar? Omdat deze resolutie zich met betrekking tot alle vraagstukken van de Chinese revolutie tegen hen keert. Omdat zij de gehele tegenwoordige Trotskistische conceptie van de oppositie omverwerpt. Omdat zij zich van de Komintern, van het Leninisme hebben afgewend en thans uit vrees voor hun eigen verleden, uit vrees voor hun eigen schaduw, gedwongen zijn, de resolutie van het VIde plenum van de Komintern lafhartig uit de weg te gaan.

Zo staat het met de eerste etappe van de Chinese revolutie.

Laat ons thans overgaan tot de tweede etappe van de Chinese revolutie.

Onderscheidde zich de eerste etappe hierdoor, dat de scherpte van de revolutie in hoofdzaak tegen het buitenlandse imperialisme was gericht, — het karakteristieke kenteken van de tweede etappe is het feit, dat de revolutie haar scherpte in hoofdzaak tegen de binnenlandse vijanden richt en in de eerste plaats tegen de feodalen, tegen het feodale regime. Heeft de eerste etappe haar taak van de omverwerping van het buitenlandse imperialisme vervuld? Neen, zij heeft die niet vervuld. Zij heeft het vervullen van deze taak aan de tweede etappe van de Chinese revolutie als nalatenschap achtergelaten. Zij heeft aan de revolutionaire massa's slechts de eerste aansporing tegen het imperialisme gegeven, om dan haar loop te beëindigen en deze zaak aan de toekomst over te dragen. Men moet veronderstellen, dat het ook aan de tweede etappe van de revolutie niet zal gelukken, de taak van het verdrijven van de imperialisten ten volle te vervullen. Zij zal aan de brede massa's van de Chinese arbeiders en boeren een verdere aansporing tegen het imperialisme geven, maar zij zal dit slechts doen om de voltooiing van dit werk aan de volgende etappe van de Chinese revolutie, de Sowjet-etappe over te dragen. En daarin ligt niets verwonderlijks. Is het soms niet bekend, dat er in de geschiedenis van onze revolutie overeenkomstige feiten hebben plaats gehad, zij het ook in een andere situatie en onder andere omstandigheden? Is het soms niet bekend, dat de eerste etappe

van onze revolutie haar taak, de voltooiïng van de agrarische revolutie, niet ten volle heeft vervuld, maar dat zij deze taak aan de volgende etappe van de revolutie, aan de Oktober-revolutie overdroeg, die dan de taak van het uitroeien van de feodale overblijfselen geheel en ten volle heeft vervuld? Derhalve zal er niets verwonderlijks in zijn, als de Chinese revolutie in de tweede etappe er niet in slaagt, de agrarische revolutie geheel te voltooien en als de tweede etappe van de revolutie, nadat zij de millioenen-massa's van de boeren een aansporing heeft gegeven en hen tot de strijd tegen de feodale overblijfselen zal hebben gevoerd, de voltooiing van dit werk aan de volgende etappe van de revolutie, de Sowjet-etappe, zal overdragen. En dat zal voor de toekomstige Sowjet-revolutie in China slechts een voordeel zijn.

Waarin bestond de taak van de kommunisten in de tweede etappe van de revolutie in China, toen het centrum van de revolutionaire beweging zich klaarblijkelijk van Kanton naar Oechan verplaatste en toen er, naast het revolutionaire centrum in Oechan, een kontra-revolutionair centrum in Nanking ontstond? Deze taak bestond hierin, om de mogelijkheid van het openlijke organiseren van de partij, van het proletariaat (de vakverenigingen) van de boeren (de boerenbonden), van de revolutie in het algemeen, ten volle te benutten. Zij bestond hierin, om de Kwo-min-tang-aanhangers van Oechan naar links, naar de agrarische revolutie te drijven. Zij bestond hierin, om de Kwo-min-tang van Oechan tot het centrum te maken van de strijd tegen de kontra-revolutie en tot de kern van de toekomstige revolutionair-demokratische diktatuur van het proletariaat en de boeren.

Was deze politiek juist? De feiten hebben getoond, dat zij de enig juiste politiek was, een politiek, in staat om de brede massa's van de arbeiders en de boeren op te voeden in de geest van de verdere ontwikkeling van de revolutie.

De oppositie eiste toenmaals het onmiddellijke vormen van Sowjets van arbeiders- en boerenafgevaardigden. Maar dat was avonturiersdom, een avontuurlijke overijling, want het onmiddellijke vormen van Sowjets zou toen een sprong over de linkse-Kwo-min-tang-fase van de ontwikkeling hebben betekend. Waarom? Omdat de Kwo-min-tang in Oechan, die het verbond

met de kommunisten onderhield, zich in de ogen van de brede massa's der arbeiders en boeren nog niet gediskrediteerd en ontmaskerd had, omdat zij als burgerlijk-revolutionaire organisatie haar mogelijkheden nog niet had uitgeput. Omdat het stellen van de leuze van de Sowjets en van de omverwerping van de Oechan-regering op een tijdstip, toen de massa's zich, aan de hand van hun eigen ervaring, nog niet hadden overtuigd van de ondeugdelijkheid van deze regering en van de noodzakelijkheid om haar omver te werpen, betekent, dat men overhaast vooruitsnelt, zich van de massa's losmaakt, zich van de ondersteuning door de massa's berooft en op deze wijze het begonnen werk te gronde richt. De oppositie gelooft, dat, als zij de onbetrouwbaarheid, de onstandvastigheid, het onvoldoend revolutionaire karakter van de Kwo-min-tang in Oechan begreep (en dit te begrijpen is niet moeilijk voor iederen politiek gekwalificeerden funktionaris), dat dit dan volkomen voldoende was, opdat ook de massa's dit alles zouden begrijpen, dat dit volkomen voldoende was om de Kwo-min-tang door de Sowjets te vervangen en de massa's met zich mee te voeren. Dat is echter de gewone ultra-linkse fout van de oppositie, die haar eigen bewustzijn en begrip voor het bewustzijn en het begrip van de millioenen-massa's van de arbeiders en de boeren houdt. De oppositie heeft gelijk als zij zegt, dat de partij voorwaarts moet schrijden. Dat is een gewoon Marxistisch beginsel en zonder dit in acht te nemen bestaat er geen werkelijke kommunistische partij en kan zij niet bestaan. Maar dat is slechts een deel van de waarheid. De gehele waarheid bestaat hierin, dat de partij niet alleen voorwaarts moet schrijden, maar dat zij ook de millioenen-massa's m e t z i c h m e e m o e t v o e r e n. Voorwaarts schrijden, zonder de millioenen-massa's met zich mee te voeren, dat betekent in werkelijkheid bij de beweging ten achter blijven, achter de beweging aansukkelen. Voorwaarts schrijden, terwijl men zich losmaakt van de achterhoede en niet in staat is om de achterhoede met zich mee te voeren, dat betekent, dat men overhaast vooruitspringt, hetgeen voor een bepaalde tijd de voorwaarts-beweging van de massa's kan doen mislukken. De Leninistische leiding bestaat immers juist hierin, dat de voorhoede in staat is om de achterhoede m e t z i c h m e e t e v o e r e n, dat de voorhoede

voorwaarts schrijdt, zonder dat zij zich van de massa's losmaakt. Opdat echter de voorhoede zich niet van de massa's zal losmaken, opdat de voorhoede werkelijk de millioenen-massa's met zich mee zal voeren, daartoe is één beslissende voorwaarde vereist en wel, dat de massa's zelf zich aan de hand van hun eigen ervaring overtuigen van de juistheid van de aanwijzingen, richtlijnen en leuzen van de voorhoede. Het ongeluk van de oppositie ligt dan ook juist hierin, dat zij deze eenvoudige Leninistische regel voor het leiden van de millioenen-massa's niet erkent en niet begrijpt, dat de partij alleen, de vooraanstaande groep alleen, niet in staat is, zonder de steun van de millioenen-massa's de revolutie door te zetten, dat de revolutie in laatste instantie door de millioenen-massa's van de werkers wordt „gemaakt".

Waarom hebben wij, bolsjewiki, in April 1917 niet de leuze van de omverwerping van de Voorlopige regering en van het instellen van de Sowjet-macht als aktueel gesteld, hoewel wij er toch van overtuigd waren, dat wij in de zeer nabije toekomst voor de noodzakelijkheid zouden staan, de Voorlopige Regering omver te werpen en de Sowjet-macht in te stellen? Omdat de brede massa's van de werkers, zowel in het achterland als aan het front, en tenslotte de Sowjets zelf, nog niet gereed waren om zich zulk een leuze eigen te maken, omdat zij nog geloofden aan het revolutionaire karakter van de Voorlopige Regering. Omdat de Voorlopige Regering zich nog niet door het ondersteunen van de kontra-revolutie in het achterland en aan het front onmogelijk gemaakt en gediskrediteerd had. Waarom brandmerkte Lenin in April 1917 de groep van Bogdatjew in Leningrad, die de leuze van de onmiddellijke omverwerping van de Voorlopige Regering en van het instellen van de Sowjet-macht opstelde? Omdat de poging van Bogdatjew een gevaarlijke sprong vooruit zou zijn geweest, een sprong die het gevaar opriep van het losmaken van de bolsjewistische partij van de millioenen-massa's van de arbeiders en de boeren.

Avonturiersdom in de politiek, een Bogdatjewiade ten aanzien van de Chinese revolutie, — dat thans richt onze Trotskistische oppositie te gronde.

Zinowjew zegt, dat ik, als ik over een Bogdatjewiade spreek,

de huidige Chinese revolutie met de Oktober-revolutie vereenzelvig. Dat is natuurlijk nonsens. Ten eerste heb ik zelf in mijn artikel „Opmerkingen over aktuele onderwerpen" het voorbehoud gemaakt, dat „de analogie hier relatief is", dat „ik haar slechts toelaat onder voorbehoud, dat die noodzakelijk is, indien men het onderscheid tussen de situatie in het China van onze dagen en het Rusland van 1917 in het oog vat". Ten tweede zou het een domheid zijn te beweren, dat men bij het karakteriseren van deze of gene stroming, van deze of gene fout in de revolutie van een gegeven land, in het algemeen niet van analogieën met revoluties in andere landen zou mogen gebruikmaken. Leert soms de revolutie van het ene land niet van de revoluties in andere landen, zelfs wanneer deze revoluties niet van hetzelfde type zijn? Waarop zou dan de wetenschap van de revolutie neerkomen? Zinowjew ontkent in het wezen van de zaak de mogelijkheid van een wetenschap der revolutie. Is het soms geen feit, dat Lenin in de periode voor de Oktober-revolutie Tsjcheïdze, Tseretelli, Steklow en anderen van „Louis Blanc-politiek" uit de tijd van de Franse revolutie van 1848 beschuldigde? Ziet het artikel van Lenin „Louis Blanc-politiek" en ge zult begrijpen, dat Lenin op ruime schaal van analogieën uit de tijd van de Franse revolutie van 1848 gebruikmaakte, toen hij de fouten van dezen of genen politicus voor de Oktober-revolutie karakteriseerde; hoewel Lenin zeer goed wist, dat de Franse revolutie van 1848 en onze Oktober-revolutie geen revoluties van hetzelfde type zijn. En indien men kan spreken over een „Louis Blanc-politiek" van Tsjcheïdze en Tseretelli in de periode voor de Oktober-revolutie, waarom zou men dan niet over „Bogdatjew-politiek" van Zinowjew en Trotski in de periode van de agrarische revolutie in China mogen spreken?

De oppositie beweert, dat Oechan geen centrum van de revolutionaire beweging was. Maar waarom heeft Zinowjew dan gezegd, dat „de alzijdige ondersteuning" van de Kwo-min-tang van Oechan „noodzakelijk" is, teneinde haar tot het centrum van de strijd tegen de Chinese Cavaignacs te maken? Waarom werd het gebied van Oechan, en niet een willekeurig ander gebied, het centrum van de hoogste ontwikkeling van de agrarische beweging? Is het soms geen feit, dat juist het gebied van Oechan, (Hoenan, Hoepei) in het begin van dit jaar het cen-

trum was van de hoogste ontwikkeling van de agrarische beweging? Waarom mag men Kanton, waar geen massale agrarische beweging bestond, het „opmars-gebied van de revolutie" noemen (Trotski), maar Oechan, op welks grondgebied de agrarische revolutie begon en zich ontwikkelde, niet als een centrum, als een „opmars-gebied" van de revolutionaire beweging beschouwen? Hoe valt het in dit geval te verklaren, dat de oppositie eiste, dat de kommunistische partij deel zou blijven uitmaken van de Kwo-min-tang van Oechan en van de regering van Oechan? Was de oppositie in April 1927 dan voor een blok met de „kontra-revolutionaire" Kwo-min-tang van Oechan? Vanwaar deze „vergeetachtigheid" en verwarring bij de oppositie?

De oppositie koestert leedvermaak, omdat het blok met de Kwo-min-tang van Oechan niet van lange duur bleek te zijn en beweert daarbij, dat de Komintern de Chinese kommunisten niet zou hebben gewaarschuwd voor de mogelijkheid, dat de Kwo-min-tang van Oechan zou kunnen falen. Men behoeft wel nauwelijks te bewijzen, dat het leedvermaak van de oppositie slechts van haar politiek bankroet getuigt. De oppositie denkt blijkbaar, dat bloks met de nationale bourgeoisie in de koloniale landen van lange duur moeten zijn. Maar zo kunnen slechts lieden denken, die het laatste overblijfsel van Leninisme hebben verloren. Indien de feodalen en het imperialisme in China in het tegenwoordige stadium sterker bleken te zijn dan de revolutie, indien de druk van deze vijandelijke krachten heeft geleid tot een zwenking naar rechts van de Kwo-min-tang van Oechan en tot de tijdelijke nederlaag van de Chinese revolutie, dan kunnen slechts mensen, aangestoken door defaitisme, hierover leedvermaak koesteren. Wat de bewering van de oppositie betreft, dat de Komintern de Kommunistische partij van China niet voor een mogelijk falen van de Kwo-min-tang van Oechan zou hebben gewaarschuwd, dat is een van de gewone lasterpraatjes, waarvan het arsenaal van de oppositie thans overvol is.

Het eerste dokument van Mei 1927:

„Het belangrijkste in de binnenlandse politiek van de Kwo-min-tang is thans de systematische ontplooiing van

de agrarische revolutie in alle provincies, ook en in het bijzonder in Kwantoeng, onder de leuze „alle macht aan de boerenbonden en de boerenkomitees op het platteland". Dat is de grondslag van de successen van de revolutie en van de Kwo-min-tang. Dat is de grondslag voor het scheppen van een breed en machtig politiek en militair leger in China tegen het imperialisme en zijn agenten. Praktisch is de leuze van de konfiskatie van de grond volkomen aktueel voor die provincies, die door een sterke agrarische beweging zijn aangegrepen, zoals Hoenan, Kwantoeng enz. Zonder dit is de ontplooiing van de agrarische revolutie niet mogelijk..."[1])

Men moet onmiddellijk beginnen met het organiseren van acht of tien divisies uit revolutionaire boeren en arbeiders met een absoluut betrouwbare bevelvoering. Dat zal de garde van Oechan zijn, zowel aan de fronten als in het achterland, voor de ontwapening van onbetrouwbare troepenafdelingen. Daarmede mag men niet dralen.

Men moet het werk in het achterland en onder de troepenafdelingen van Tsjang Kai-Sjek versterken, om daar ontbinding teweeg te brengen en de opstandige boeren in Kwantoeng, waar de „heerschappij van de landheren bijzonder ondragelijk is, hulp verlenen."

Het tweede dokument van Mei 1927:

„Zonder agrarische revolutie is de overwinning onmogelijk. Zonder agrarische revolutie zal het Centraal-Komitee van de Kwo-min-tang tot een jammerlijk stuk speelgoed van de onbetrouwbare generaals worden. Men moet tegen de excessen strijden, maar niet met behulp van troepen, maar door middel van de boerenbonden. Wij zijn beslist voor de feitelijke inbezitneming van de grond van onderenop. De vrees, met betrekking tot de reis van Tan Pin-Siang heeft een zekere grond. 53) Men mag zich niet losmaken van

---

[1]) Spatiëring van mij. J. St.

de arbeiders- en de boerenbeweging, maar men moet die alzijdig bevorderen. Anders zult gij de zaak te gronde richten.

Enige oude leiders van het Centraal-Komitee van de Kwo-min-tang hebben angst voor de gebeurtenissen, aarzelen, zoeken compromissen. Men moet in het Centraal-Komitee van de Kwo-min-tang meer nieuwe boeren- en arbeidersleiders van onderenop opnemen. Hun koene stem zal de ouderen energiek maken of hen uitschakelen. De tegenwoordige struktuur van de Kwo-min-tang moet worden veranderd. De opperste leiding van de Kwo-min-tang moet onvoorwaardelijk worden opgefrist en door nieuwe leiders worden aangevuld, die in de agrarische revolutie op de voorgrond zijn getreden; de peripherie moet uit de millioenen leden van de arbeiders- en de boerenbonden worden uitgebreid. Zonder dit loopt de Kwo-min-tang gevaar, los te raken van het leven en alle autoriteit te verliezen.

Er moet een einde worden gemaakt aan het afhankelijk zijn van onbetrouwbare generaals. Mobiliseert een twintigduizendtal kommunisten, voegt daar een vijftigduizendtal revolutionaire arbeiders en boeren uit Hoenan en Hoepei aan toe, vormt enige nieuwe legerkorpsen, maakt gebruik van de studerenden aan de kommandeursschool en organiseert, zolang het niet te laat is, uw eigen betrouwbare leger. Zonder dit is er geen garantie tegen een mislukking. Dat is een moeilijke zaak, maar er zijn geen andere wegen.

Organiseert een revolutionair militair gerechtshof met bekende, niet-kommunistische Kwo-min-tang-aanhangers aan het hoofd. Straft de officieren, die verbindingen onderhouden met Tsjang Kai Sjek of die de soldaten tegen het volk, tegen de arbeiders en de boeren ophitsen [1]). Men mag niet enkel de methode van overreding

---

[1]) Spatiëring van mij. J. St.

volgen. Het is tijd om te handelen. Men moet de schurken scherp bestraffen. Indien de Kwo-min-tang-aanhangers niet leren, revolutionaire Jacobijnen te zijn, dan zullen zij èn voor het volk èn voor de revolutie te gronde gaan." [1])

Gij ziet, dat de Komintern de gebeurtenissen voorzien heeft, dat zij de gevaren tijdig gesignaleerd en de Chinese kommunisten gewaarschuwd heeft, dat de Kwo-min-tang van Oechan te gronde zou gaan, indien de Kwo-min-tang-aanhangers er niet in zouden slagen, revolutionaire Jacobijnen te worden.

Kamenjew heeft gezegd, dat de politiek van de Komintern schuldig is aan de nederlaag van de Chinese revolutie, dat wij „in China de Cavaignacs hebben opgekweekt". Partijgenoten, zo kan over onze partij slechts een man spreken, die bereid is een misdaad tegen de partij te begaan. Zo hebben de mensjewiki in de periode van de Juli-nederlaag van 1917 over de bolsjewiki gesproken, toen de Russische Cavaignacs op het toneel traden. Lenin schreef in zijn artikel „Over de leuzen", dat de Juli-nederlaag „een overwinning van de Cavaignacs" betekende. De mensjewiki gingen toenmaals te keer en beweerden, dat de politiek van Lenin schuldig was aan het verschijnen van de Russische Cavaignacs. Meent Kamenjew, dat aan het verschijnen van de Russische Cavaignacs in de periode van de Juli-nederlaag van 1917, de politiek van Lenin, de politiek van onze partij schuldig is en niet iets anders? Betaamt het Kamenjew in dit geval de heren mensjewiki na te volgen? (Vrolijkheid). Ik had niet gedacht, dat de partijgenoten van de oppositie zo diep kunnen vallen... Het is bekend, dat de revolutie van 1905 de nederlaag heeft geleden en bovendien was deze nederlaag zwaarder dan de huidige nederlaag van de Chinese revolutie. De mensjewiki zeiden toenmaals, dat de extreem-revolutionaire taktiek van de bolsjewiki schuldig was aan de nederlaag van de revolutie van 1905. Denkt Kamenjew soms niet ook hier de mensjewistische uitlegging van de geschiedenis van onze revolutie tot voorbeeld te nemen en stenen naar de

---

[1]) Spatiëring van mij. J. St.

bolsjewiki te werpen? En waardoor is de nederlaag van de Beierse Sowjet-republiek te verklaren? Misschien door de politiek van Lenin en niet door de verhouding van de klassenkrachten? Waardoor is de nederlaag van de Hongaarse Sowjet-republiek te verklaren? Misschien door de politiek van Lenin en niet door de verhouding van de klassenkrachten? Hoe kan men beweren, dat de taktiek van deze of gene partij de verhouding van de klassenkrachten opheffen of omkeren kan? Was onze politiek in 1905 juist of niet? Waarom hebben wij dan toen de nederlaag geleden? Getuigen de feiten er soms niet van, dat de Chinese revolutie bij de politiek van de oppositie in een sneller tempo tot de nederlaag zou zijn gekomen, dan dit in werkelijkheid het geval is geweest? Hoe moet men mensen noemen, die de verhouding van de klassenkrachten tijdens de revolutie vergeten en alles wat mogelijk is, alleen door de taktiek van deze of gene partij trachten te verklaren? Van zulke mensen kan men slechts dit ene zeggen — dat zij met het Marxisme hebben gebroken.

Gevolgtrekkingen. De voornaamste fouten van de oppositie zijn:

1) De oppositie begrijpt het karakter en de perspektieven van de Chinese revolutie niet.

2) De oppositie ziet geen verschil tussen de revolutie in China en de revolutie in Rusland, tussen de revolutie in de koloniale landen en de revolutie in de imperialistische landen.

3) De oppositie breekt met de Leninistische taktiek, ten aanzien van de verhouding tot de nationale bourgeoisie in de koloniale landen in de eerste periode van de revolutie.

4) De oppositie begrijpt het vraagstuk van het deelnemen van de kommunisten aan de Kwo-min-tang niet.

5) De oppositie overtreedt de grondslagen van de Leninistische taktiek, ten aanzien van de verhouding tussen de voorhoede (de partij) en de achterhoede (de millioenen-massa's van de werkers).

6) De oppositie breekt met de resoluties van het VIde en het VIIde plenum van de Kommunistische Internationale.

De oppositie prijst onder veel lawaai haar politiek met betrekking tot het Chinese vraagstuk aan en beweert, dat het bij deze politiek in China thans beter zou zijn. Het is wel nau-

welijks nodig te bewijzen, dat bij de allergrofste fouten, die de oppositie heeft begaan, de Chinese kommunistische partij voor goed in een slop zou zijn geraakt, indien zij zich de anti-Leninistische avonturierspolitiek van de oppositie eigen had gemaakt. Indien de Kommunistische partij van China in korte tijd van een kleine groep van 2000 man tot een massa-partij met 60.000 leden is gegroeid; indien het de Kommunistische partij van China is gelukt, in deze tijd ongeveer 3 millioen proletariërs in vakverenigingen te organiseren; indien het de Kommunistische partij van China is gelukt, vele millioenen boeren uit de slaap te wekken en tientallen millioenen boeren in de revolutionaire boerenbonden te betrekken; indien het de Kommunistische partij van China is gelukt, in deze tijd gehele regimenten en divisies, behorende tot de nationale legers, aan haar kant te krijgen; indien het de Kommunistische partij van China is gelukt, in deze tijd de idee van de hegemonie van het proletariaat van een wens tot een feit te maken, — indien het de Kommunistische partij van China is gelukt, in korte tijd al deze veroveringen te bereiken, dan valt dit o.a. hierdoor te verklaren, dat zij de door Lenin geschetste en door de Komintern gewezen weg is gegaan.

Het is overbodig te zeggen, dat deze veroveringen van de Chinese revolutie bij de politiek van de oppositie, bij haar fouten, bij haar anti-Leninistische koers in de vraagstukken van de koloniale revolutie, hetzij er helemaal niet zouden zijn geweest, hetzij tot een minimum zouden zijn herleid.

Dit in twijfel trekken, dat kunnen slechts ultra-linkse renegaten en avonturiers doen.

Verzamelbundel „Over de oppositie".
Moskou, 1928.

NAAR AANLEIDING VAN DE PROLETARISCHE METHODE TER OPLOSSING VAN HET NATIONALE VRAAGSTUK.

Uit het artikel „Het internationale karakter van de Oktoberrevolutie".

(1927).

De Oktober-revolutie heeft het imperialisme niet alleen in de centra van zijn heerschappij, niet alleen in de „metropolen" aan het wankelen gebracht. Zij heeft ook het achterland van het imperialisme, zijn peripherie een slag toegebracht en de heerschappij van het imperialisme in de koloniale en de afhankelijke landen ondermijnd.

Door de landheren en kapitalisten ten val te brengen, heeft de Oktober-revolutie de keten van de nationale en koloniale onderdrukking verbroken en alle onderdrukte volkeren van een uitgestrekte staat, zonder uitzondering, daarvan bevrijd.

Zonder de onderdrukte volkeren te bevrijden, kan het proletariaat zich zelf niet bevrijden. Een karakteristieke trek van de Oktober-revolutie is het feit, dat zij in de U.S.S.R deze nationale en koloniale revoluties niet onder de vlag van de nationale haat en de botsingen tussen de verschillende nationaliteiten heeft voltrokken, maar onder de vlag van het wederzijdse vertrouwen en de broederlijke toenadering van de arbeiders en boeren der verschillende nationaliteiten van de U.S.S.R., niet in

naam van het nationalisme, maar in naam van het internationalisme.

En juist omdat de nationale en de koloniale revoluties zich bij ons onder de leiding van het proletariaat en onder het vaandel van het internationalisme hebben voltrokken, juist daarom hebben de paria-volkeren, de slaven-volkeren zich voor het eerst in de geschiedenis van de mensheid tot de positie van volkeren verheven, die werkelijk vrij en werkelijk gelijk zijn, en die door hun voorbeeld de onderdrukte volkeren van de gehele wereld aansteken.

Dit betekent, dat de Oktober-revolutie een nieuw tijdperk heeft geopend, het tijdperk van de koloniale revoluties, die in de onderdrukte landen van de wereld in bondgenootschap met het proletariaat, onder de leiding van het proletariaat, worden verwezenlijkt.

Vroeger „nam men gewoonlijk aan", dat de wereld van oudsher in lagere en hogere rassen, in zwarten en blanken was verdeeld, waarvan de eersten onvatbaar waren voor beschaving en gedoemd, een voorwerp van uitbuiting te zijn, terwijl de tweeden de enige dragers van de beschaving waren en geroepen, de eersten uit te buiten. Thans moet men deze legende als weerlegd en aan de kant gedaan beschouwen. Een van de belangrijkste resultaten van de Oktober-revolutie is het feit, dat zij aan deze legende de genadeslag heeft toegebracht door metterdaad te tonen, dat de bevrijde, niet-Europese volkeren, die in de stroom van de Sowjet-ontwikkeling zijn betrokken, in staat zijn, een werkelijk vooraanstaande cultuur en een werkelijk vooraanstaande beschaving naar voren te brengen, die voor die der Europese volkeren in het minst niet onderdoen.

Vroeger „nam men gewoonlijk aan", dat de enige methode om de onderdrukte volkeren te bevrijden, de methode van het burgerlijke nationalisme was, welke tot gevolg had, dat de naties zich van elkaar afscheidden, dat zij uit elkaar gingen en dat de nationale haat tussen de werkende massa's van de verschillende naties toenam. Thans moet men deze legende als weerlegd beschouwen. Eén van de belangrijkste resultaten van de Oktober-revolutie is hierin gelegen, dat zij aan deze legende de genadeslag heeft toegebracht, door metterdaad de mogelijkheid en de doelmatigheid van de proletarische, internationale methode van de bevrijding

der onderdrukte volkeren, als de enig juiste methode te tonen, door metterdaad de mogelijkheid en de doelmatigheid van het broederlijke verbond van de arbeiders en boeren van de meest verschillende volkeren, volgens de beginselen van de vrijwilligheid en het internationalisme te tonen. Het bestaan van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken, die het oorspronkelijke beeld vormt van de toekomstige. aaneensluiting van de werkers aller landen in één wereldhuishouding, moet wel als direkt bewijs hiervoor dienen.

Het behoeft geen betoog, dat deze en soortgelijke resultaten van de Oktober-revolutie niet zonder ernstige invloed op de revolutionaire beweging in de koloniale en afhankelijke landen konden en kunnen blijven. Feiten als de groei van de revolutionaire beweging der onderdrukte volkeren in China, in Indonesië, Indië enz. en de toenemende sympathie van deze volkeren voor de U.S.S.R. spreken hiervan, zonder een mogelijkheid tot twijfel te laten.

Het tijdperk van de ongestoorde uitbuiting en onderdrukking van de koloniën en de afhankelijke landen is voorbij.

Het tijdperk van de bevrijdingsrevoluties in de koloniën en afhankelijke landen is aangebroken, het tijdperk van het ontwaken van het proletariaat in deze landen, het tijdperk van zijn hegemonie in de revolutie.

OVER DE AFWIJKINGEN OP HET GEBIED VAN HET NATIONALE VRAAGSTUK.

Uit het referaat op het 16e Kongres van de K.P.S.U. (b) op 27 Juni 1930.

Het beeld van de strijd tegen de afwijkingen in de partij zou niet volledig zijn, als wij de in de partij aanwezige afwijkingen op het gebied van het nationale vraagstuk niet aanroerden. Ik bedoel ten eerste de afwijking van het Grootrussische chauvinisme en ten tweede de afwijking van het plaatselijke nationalisme. Deze afwijkingen zijn niet zo opvallend en in het oog springend als de „linkse" of de rechtse afwijking. Men zou hen kruipende afwijkingen kunnen noemen. Maar dat betekent nog niet, dat zij niet bestaan. Neen, zij bestaan en wat de hoofdzaak is: zij groeien. Hieraan kan geenszins worden getwijfeld. Er is geen twijfel aan, omdat de algemene atmosfeer van de verscherping van de klassenstrijd wel moet leiden tot een zekere verscherping van de nationale wrijvingen, die hun weerspiegeling in de partij vinden. Daarom moest men de fysionomie van deze afwijkingen blootleggen en in het volle licht plaatsen.

Waarin bestaat onder onze tegenwoordige verhoudingen het wezen van het Grootrussische chauvinisme.

Het wezen van de afwijking van het Grootrussische chauvinisme ligt in het streven om aan de nationale verschillen in

taal, cultuur, levenswijze voorbij te gaan, om de likwidatie van de nationale republieken en gebieden voor te bereiden, om het beginsel van de nationale rechtsgelijkheid te ondermijnen en de politiek van de partij tot het nationaliseren[1]) van het apparaat, de pers, scholen en andere staats- en maatschappelijke organisaties, neer te halen.

De aanhangers van deze soort afwijking gaan daarbij van het standpunt uit, dat aangezien bij de overwinning van het socialisme de naties tot één geheel moeten samensmelten en hun nationale talen tot één algemene taal moeten worden, de tijd is aangebroken om de nationale verschillen te likwideren en afstand te doen van de politiek van steun aan de ontwikkeling der nationale cultuur van de vroeger onderdrukte volkeren. Zij beroepen zich daarbij op Lenin, halen hem op onjuiste wijze aan en verdraaien en belasteren Lenin soms rechtstreeks. Lenin heeft gezegd, dat onder het socialisme de belangen van de nationaliteiten tot een geheel zullen samensmelten — volgt hier soms niet uit, dat het tijd is om aan de nationale republieken en gebieden een einde te maken in het belang van... het internationalisme?

Lenin heeft in het jaar 1913 in een polemiek met de Boendisten gezegd, dat de leuze van de nationale cultuur een burgerlijke leuze is — volgt hier soms niet uit, dat het tijd is om aan de nationale cultuur van de volkeren van de U.S.S.R. een einde te maken in het belang van... het internationalisme? Lenin heeft gezegd, dat onder het socialisme de nationale onderdrukking, de nationale scheidsmuren zullen worden opgeheven — volgt hier soms niet uit, dat het tijd is om aan de politiek van het rekening houden met de nationale bijzonderheden van de volkeren in de U.S.S.R. een einde te maken en over te gaan tot de politiek van de assimilatie in het belang van... het internationalisme? En zo voort, en zo meer.

Het lijdt geen twijfel, dat deze afwijking ten aanzien van het nationale vraagstuk, verborgen achter een masker van internationalisme en met een beroep op Lenin, de meest geraffi-

---

[1]) D.w.z. de eis, dat de plaatselijke funktionarissen der officiële instellingen in staat moeten zijn om zich van de betreffende nationale taal te bedienen. — Red.

neerde en daarom de meest gevaarlijke variëteit van het Grootrussische nationalisme is.

Ten eerste. Lenin heeft nooit gezegd, dat de nationale verschillen moeten verdwijnen en dat de nationale talen tot één algemene taal binnen de grenzen van één enkele staat moeten samensmelten, vóór de overwinning van het socialisme op wereldschaal. Lenin heeft integendeel iets gezegd, dat daarmee rechtstreeks in tegenspraak is en wel, dat de „nationale- en staats-verschillen tussen de volkeren en de landen... zich nog zeer, zeer lang, zelfs na de verwezenlijking van de diktatuur van het proletariaat op wereldschaal[1]) zullen handhaven" (Deel XXV, blz. 227, „De linkse" „stroming, een kinderziekte van het kommunisme", Ned. uitg. blz. 69). Hoe kan men zich op Lenin beroepen en hierbij dit fundamentele van zijn aanwijzingen vergeten?

Het is waar, dat een van de gewezen Marxisten, tegenwoordig renegaat en reformist, de heer Kautsky, iets beweerd heeft, dat rechtstreeks tegenovergesteld is aan hetgeen Lenin ons leert. Hij beweert, in tegenstelling tot Lenin, dat de overwinning van de proletarische revolutie in een verenigde Duits-Oostenrijkse staat in het midden van de vorige eeuw, geleid zou hebben tot de vorming van één gemeenschappelijke Duitse taal en tot het verduitsen van de Tsjechen, aangezien „eenvoudig de macht van de vrijgemaakte ontwikkeling van het verkeer, de macht van de moderne cultuur, die de Duitsers brachten, zonder enige gewelddadige Germanisatie, de achterlijke Tsjechische kleinburgers, boeren en proletariërs, aan wie hun wegkwijnende natie niets vermocht te geven, tot Duitsers had moeten maken" (zie het voorwoord bij de Duitse uitgave van „Revolutie en Kontra-revolutie"). Het is te begrijpen, dat zulk een „opvatting" ten volle met het sociaal-chauvinisme van Kautsky harmonieert. Deze opvatting van Kautsky bestreed ik juist in 1925, in mijn redevoering aan de Universiteit van de Oosterse Volken. Maar kan dan voor ons, Marxisten, die konsekwent internationalisten wensen te blijven, dit anti-Marxistisch gezwets van een op hol geslagen Duits sociaal-chauvinist enige positieve betekenis hebben? Wie

---

[1]) Spatiëring van mij. J. St.

heeft gelijk, Kautsky of Lenin? Indien Kautsky gelijk heeft, hoe valt dan het feit te verklaren, dat zulke betrekkelijk achterlijke nationaliteiten als de Wit-Russen en de Oekraïners, die dichter bij de Grootrussen staan dan de Tsjechen bij de Duitsers, als resultaat van de overwinning van de proletarische revolutie in de U.S.S.R., niet gerussificeerd werden, maar integendeel tot nieuw leven ontwaakten en zich ontwikkelden als zelfstandige naties? Hoe is het te verklaren, dat naties, als de Toerkmenen, de Kirgiezen, de Oesbeken, de Tadzjieken (ik spreek nog niet eens van de Georgiërs, de Armeniërs, de Azerbeidzjanen enz.), ondanks hun achterlijkheid, in verband met de overwinning van het socialisme in de U.S.S.R., niet alleen niet gerussificeerd werden, maar integendeel tot nieuw leven ontwaakten en zich tot zelfstandige naties ontwikkelden? Is het niet duidelijk, dat onze geachte „afwijkers", bij hun jacht naar een schijn-internationalisme, in de klauwen van het Kautskyaanse sociaal-chauvinisme zijn geraakt? Is het niet duidelijk, dat zij, door voor een gemeenschappelijke taal binnen de grenzen van é é n staat, binnen de grenzen van de U.S.S.R., te strijden, in het wezen van de zaak streven naar het herstel van de p r i v i l e g e s van de voorheen heersende taal, namelijk de G r o o t r u s s i s c h e ? Waar is hier nu internationalisme te vinden?

T e n t w e e d e . Lenin heeft nooit gezegd, dat het opheffen van de nationale onderdrukking en het samensmelten van de belangen der nationaliteiten tot een geheel, gelijk staat aan het opheffen van de nationale verschillen. Wij hebben de nationale onderdrukking opgeheven, wij hebben de nationale privileges opgeheven en de nationale rechtsgelijkheid ingesteld. Wij hebben de staatsgrenzen in de oude betekenis van het woord, de grenspalen en de tolbeperkingen tussen de nationaliteiten van de U.S.S.R., opgeheven. Wij hebben de eenheid van de economische en politieke belangen van de volkeren van de U.S.S.R. tot stand gebracht. Maar betekent dit, dat wij daardoor de nationale verschillen hebben opgeheven: de nationale talen, de nationale cultuur, de levensgewoonten enz. Het is duidelijk, dat dit niet het geval is. Maar indien de nationale verschillen, de taal, de cultuur, de levensgewoonten, enz. blijven bestaan, is het dan niet duidelijk, dat de eis tot opheffing van de nationale republieken en gebieden, in de gegeven historische periode een

reaktionaire eis is, gericht tegen de belangen van de diktatuur van het proletariaat? Begrijpen onze „afwijkers", dat opheffing thans van de nationale republieken en gebieden zou betekenen, millioenen mensen, behorende tot de volkeren van de U.S.S.R., van de mogelijkheid te beroven, in hun moedertaal te worden opgevoed, scholen, rechtbanken, administratieve lichamen, maatschappelijke en andere organisaties en instellingen in hun moedertaal te bezitten, zich bij de socialistische opbouw aan te sluiten? Is het niet duidelijk, dat onze „afwijkers", bij hun jacht naar een schijn-internationalisme, in de klauwen van de reaktionaire Grootrussische chauvinisten zijn geraakt en de leuze van de culturele revolutie in de periode van de diktatuur van het proletariaat, die voor alle volkeren van de U.S.S.R., èn voor de Grootrussen èn voor de niet-Grootrussen, van gelijke kracht is, hebben vergeten, volkomen hebben vergeten?

Ten derde. Lenin heeft nooit gezegd, dat de leuze van de ontwikkeling van de nationale cultuur onder de verhoudingen van de diktatuur van het proletariaat een reaktionaire leuze is. Integendeel, Lenin is er steeds voor opgekomen om de volkeren van de U.S.S.R. te helpen, hun nationale cultuur te ontwikkelen. Het was juist onder de leiding van Lenin, dat op het Xde Partijkongres de resolutie over het nationale vraagstuk samengesteld en aangenomen werd, waarin duidelijk wordt gezegd, dat:

> „de taak van de partij hierin ligt om de arbeidende massa's van de niet-Grootrussische volkeren te helpen, het vooraanschrijdende Centraal-Rusland in te halen, hen te helpen: a) bij zichzelf het Sowjet-staatswezen te ontwikkelen en te consolideren, in vormen, die met de nationale verhoudingen en levenswijze van deze volkeren overeenstemmen: b) bij zichzelf rechtbanken, administratieve lichamen, ekonomische organen, regeringsorganen tot ontwikkeling te brengen en te consolideren, die de moedertaal gebruiken, en samengesteld zijn uit plaatselijke krachten, die de levenswijze en de psychologie van de plaatselijke bevolking kennen; c) bij zichzelf de pers, scholen, theaters, klubs en in het algemeen de kulturele en onderrichtinstellingen in de moedertaal te ontwikke-

len; d) een uitgebreid net van kursussen en scholen, zowel voor algemene ontwikkeling, als beroeps- en technische scholen in de moedertaal op te richten en tot ontwikkeling te brengen".

Is het niet duidelijk, dat Lenin geheel en volkomen opkwam voor de leuze van de ontwikkeling van de nationale kultuur onder de verhoudingen van de diktatuur van het proletariaat?

Is het niet duidelijk, dat het verwerpen van de leuze van de nationale cultuur, onder de verhoudingen van de diktatuur van het proletariaat, betekent, dat men de noodzakelijkheid van de culturele opbloei van de niet-Grootrussische volkeren van de U.S.S.R., en van het algemene verplichte schoolonderricht voor deze volkeren verwerpt, en dat men deze volkeren prijsgeeft aan de geestelijke knechtschap onder de reaktionaire nationalisten?

Lenin heeft inderdaad de leuze van de nationale cultuur onder de heerschappij van de bourgeoisie als een reaktionaire leuze gekenschetst. Maar hoe kon dit anders? Wat is de nationale cultuur onder de heerschappij van de bourgeoisie? Een cultuur, burgerlijk naar zijn inhoud en nationaal naar zijn vorm, die ten doel heeft de massa's met het gif van het nationalisme te vergiftigen en de heerschappij van de bourgeoisie te verankeren. Wat is de nationale cultuur onder de diktatuur van het proletariaat? Een cultuur, socialistisch naar zijn inhoud en nationaal naar de vorm, die ten doel heeft de massa's in de geest van het internationalisme op te voeden en de diktatuur van het proletariaat te verankeren. Hoe kan men deze twee principieel verschillende verschijnselen door elkaar halen, zonder met het Marxisme te breken? Is het soms niet duidelijk, dat, toen Lenin tegen deze leuze van de nationale cultuur onder de burgerlijke orde streed, hij een slag toebracht aan de burgerlijke inhoud van de nationale cultuur, maar niet aan haar nationale vorm? Het ware een domheid te veronderstellen, dat Lenin de socialistische cultuur als een niet-nationale cultuur zou hebben beschouwd, als een cultuur, die niet deze of gene nationale vorm zou bezitten. De Boendisten hebben inderdaad eens aan Lenin deze onzinnigheid toegedicht. Het is echter uit de werken van Lenin bekend,

dat hij scherp tegen deze laster protesteerde, dat hij met beslistheid deze onzin van zich afschoof. Sukkelen onze geachte „afwijkers" soms werkelijk in de voetstappen van de Boendisten?

Wat blijft er dus, na al het gezegde, van de argumenten van onze „afwijkers" over?

Niets, behalve het jongleren met het vaandel van het internationalisme en de laster op Lenin.

Zij, die naar de kant van het Grootrussische nationalisme afwijken, vergissen zich ten zeerste, als zij veronderstellen, dat de periode van de opbouw van het socialisme in de U.S.S.R., een periode van verval en likwidatie van de nationale culturen zou zijn. Juist het tegendeel is het geval. In werkelijkheid is de periode van de diktatuur van het proletariaat en van de opbouw van het socialisme in de U.S.S.R. een periode van o p b l o e i der nationale culturen, die naar inhoud socialistisch, naar de vorm nationaal zijn. Klaarblijkelijk begrijpen zij niet, dat de ontwikkeling van de nationale culturen, met het invoeren en verankeren van het algemene verplichte, lagere schoolonderwijs in de moedertaal, zich met n i e u w e k r a c h t moet ontplooien. Zij begrijpen niet, dat men de achterlijke nationaliteiten slechts onder voorwaarde van de ontwikkeling der nationale culturen werkelijk bij de socialistische opbouw zal kunnen betrekken. Zij begrijpen niet, dat juist daarin de grondslag ligt van de Leninistische politiek van de h u l p aan en de s t e u n voor de ontwikkeling van de nationale culturen van de volkeren der U.S.S.R.

Het kan zonderling schijnen dat wij, de aanhangers van het s a m e n s m e l t e n in de toekomst van de nationale culturen tot één (zowel naar de vorm als naar de inhoud) gemeenschappelijke cultuur met één gemeenschappelijke taal, tegelijk aanhangers zijn van de o p b l o e i van de nationale culturen op het huidige ogenblik, in de periode van de diktatuur van het proletariaat. Maar hierin ligt niets verwonderlijks. Men moet nationale culturen de mogelijkheid geven, zich te ontwikkelen en te ontplooien, al hun mogelijkheden te tonen, teneinde de voorwaarden te scheppen voor hun samensmelting tot één algemene cultuur met één gemeenschappelijke taal. Het opbloeien der culturen, nationaal naar de vorm en socialistisch naar de inhoud, onder de verhoudingen van de diktatuur van

het proletariaat in één land, t e n g u n s t e v a n hun samensmelting tot één gemeenschappelijke (èn naar de vorm èn naar de inhoud) socialistische cultuur, met één gemeenschappelijke taal, wanneer het proletariaat op wereldschaal zal hebben overwonnen en het socialisme tot levenswijze zal worden — daarin ligt juist het dialektische wezen van de wijze, waarop Lenin het vraagstuk van de nationale cultuur stelde.

Men zou kunnen zeggen, dat deze wijze, om het vraagstuk te stellen, „tegenstrijdig" is . Maar bestaat er bij ons soms niet een dergelijke „tegenstrijdigheid" ten aanzien van de staat? Wij zijn voor het afsterven van de staat. En tegelijk zijn wij voor het versterken van de diktatuur van het proletariaat, die de sterkste en meest omvattende macht is van alle staatsmachten, die tot nu toe bestaan hebben. De hoogste ontwikkeling van de staatsmacht met de voorbereiding van de voorwaarden t e n g u n s t e v a n het afsterven van de staatsmacht als doel — ziehier de Marxistische formulering. Is dit „tegenstrijdig?" Ja, „tegenstrijdig". Maar deze tegenstrijdigheid is een tegenstrijdigheid van het leven en zij weerspiegelt volkomen de Marxistische dialektiek.

Of bijvoorbeeld de Leninistische wijze, om het vraagstuk van het zelfbeschikkingsrecht der naties, de afscheiding daarbij inbegrepen, te stellen. Lenin drukte soms de stelling van de nationale zelfbeschikking uit in de vorm van een eenvoudige formule: „afscheiding ter wille van de vereniging". Bedenkt eens — afscheiding terwille van de vereniging. Dat klinkt zelfs paradoxaal. En intussen weerspiegelt deze „tegenstrijdige" formule de levende waarheid van de Marxistische dialektiek, die de bolsjewiki de mogelijkheid geeft, op het gebied van het nationale vraagstuk de meest ontoegankelijke vestigingen te veroveren.

Hetzelfde moet worden gezegd van de formule ten aanzien van de nationale cultuur: de opbloei van de nationale culturen (en talen) in de periode van de diktatuur van het proletariaat in één land, met als doel de voorwaarden voor te bereiden tot het afsterven van deze culturen en hun samensmelting tot één gemeenschappelijke socialistische cultuur (en tot één gemeenschappelijke taal) in de periode van de overwinning van het socialisme over de gehele wereld.

Wie deze eigenaardigheid en „tegenstrijdigheid" van onze

overgangstijd niet heeft begrepen, wie deze dialektiek van de historische processen niet heeft begrepen, die is voor het Marxisme verloren.

Het ongeluk van onze „afwijkers" ligt hierin, dat zij de Marxistische dialektiek niet begrijpen en niet willen begrijpen.

Zo staat de zaak met de afwijking naar het Grootrussische chauvinisme.

Het is niet moeilijk te begrijpen, dat deze afwijking het streven van de stervende klassen van de eertijds heersende Grootrussische natie, om de verloren privilegiën terug te krijgen, weerspiegelt.

Vandaar dat het gevaar van het Grootrussische chauvinisme in de partij het grootste gevaar vormt op het gebied van het nationale vraagstuk.

Waarin ligt het wezen van de afwijking naar het plaatselijke nationalisme?

Het wezen van de afwijking naar het plaatselijke nationalisme ligt in het streven om zich af te zonderen en zich in de eigen nationale schulp op te sluiten, in het streven om de klassentegenstellingen binnen de eigen natie te verdoezelen, om zich tegen het Grootrussische chauvinisme te verdedigen, door zich van de algemene stroom van de socialistische opbouw af te zonderen, om datgene niet te zien, wat de werkende massa's der nationaliteiten van de U.S.S.R. nader tot elkaar brengt en verenigt, maar slechts datgene te zien, wat hen van elkaar kan doen scheiden.

De afwijking naar het plaatselijke nationalisme weerspiegelt de ontevredenheid van de stervende klassen van de eertijds onderdrukte naties met het regime van de diktatuur van het proletariaat, hun streven om zich in een eigen nationale staat af te zonderen en daar hun eigen klasseheerschappij in te stellen.

Het gevaar van deze afwijking ligt hierin, dat zij het burgerlijke nationalisme opkweekt, de eenheid van de werkende volken van de U.S.S.R. verzwakt en de interventen in de hand werkt.

Dat is het wezen van de afwijking naar het plaatselijke nationalisme.

De taak van de partij bestaat hierin om vastberaden strijd te voeren tegen deze afwijking en om de noodzakelijke voorwaarden te verzekeren voor de internationale opvoeding van de werkende massa's van de volkeren der U.S.S.R.

UIT HET SLOTWOORD.

„Het XVIde Kongres van de K.P.S.U. (b)."

(1930).

De tweede groep briefjes betreft het nationale vraagstuk. Een van deze briefjes, dat ik van het meeste belang acht, vergelijkt de behandeling van het probleem der nationale talen in mijn verslag op het XVIde Kongres met de behandelnig van dit probleem, die in mijn redevoering in de Universiteit van de Oosterse Volken in 1925 gegeven is en vindt, dat hier enige onklaarheid heerst, die opgehelderd moet worden.

„Gij hebt U toen, — zo zegt het briefje, — verklaard tegen de theorie (van Kautsky) over het afsterven van de nationale talen en het vormen van één gemeenschappelijke taal in de periode van het socialisme (in één land), maar thans verklaart gij in Uw verslag van het XVIde Kongres, dat de kommunisten aanhangers zijn van de samensmelting van de nationale culturen en de nationale talen tot één algemene cultuur met één gemeenschappelijke taal (in de periode van de overwinning van het socialisme op wereldschaal). — Bestaat hier geen onklaarheid?"

Ik ben van mening, dat er hier nóch onklaarheid, nóch enigerlei tegenstrijdigheid bestaat. In mijn redevoering van 1925 heb ik mij verzet tegen de sociaal-chauvinistische theorie van Kautsky, krachtens welke een overwinning van de proletarische revolutie in het midden van de vorige eeuw in een ver-

enigde Duits-Oostenrijkse staat, had moeten leiden tot de samensmelting van de naties tot één algemene Duitse natie met één gemeenschappelijke Duitse taal en tot het verduitsen van de Tsjechen. Ik verzette mij tegen deze theorie, daar dit een anti-Marxistische, anti-Leninistische theorie is en beriep mij op de feiten uit het leven van ons land na de overwinning van het socialisme in de U.S.S.R., feiten, die deze theorie weerleggen. En zoals uit mijn verslag op dit XVIde Kongres blijkt, verzet ik mij ook nu weer tegen deze theorie. Ik verzet mij er tegen, omdat de theorie van de samensmelting van alle naties, zeggen wij van de U.S.S.R., tot één algemene Grootrussische natie met één gemeenschappelijke Grootrussische taal, een nationaal-chauvinistische, anti-Leninistische theorie is, die tegenstrijdig is aan de grondslagen van het Leninisme, dat zegt, dat de nationale verschillen in de naastbijliggende periode niet kunnen verdwijnen, dat zij nog lange tijd, zelfs na de overwinning van de proletarische revolutie op wereldschaal zullen blijven bestaan. Wat het meer verwijderde perspektief van de nationale culturen en de nationale talen betreft, ik heb steeds de Leninistische opvattingen gehad en blijf deze opvattingen toegedaan, dat in de periode van de overwinning van het socialisme op wereldschaal, wanneer het socialisme zich heeft verankerd en tot levenswijze is geworden, de nationale talen onvermijdelijk moeten samensmelten tot één gemeenschappelijke taal, die natuurlijk noch Grootrussisch, noch Duits, maar iets nieuws zal zijn. Dit heb ik eveneens zeer bepaald in mijn verslag op het XVIde Kongres uiteengezet.

Waar is hier nu onklaarheid en wat moet hier nu eigenlijk worden opgehelderd?

Klaarblijkelijk hebben de schrijvers van dit briefje zich minstens twee zaken niet volkomen duidelijk gemaakt.

Zij hebben zich in de eerste plaats het feit niet duidelijk voor ogen gesteld, dat wij in de U.S.S.R. reeds de periode van het socialisme zijn binnengetreden en dat de naties, hoewel wij deze periode zijn binnengetreden, niet alleen niet afsterven, maar integendeel tot ontwikkeling komen en opbloeien.

Inderdaad, zijn wij de periode van het socialisme reeds binnengetreden? Onze periode wordt gewoonlijk de periode van de overgang van het kapitalisme naar het socialisme genoemd.

Zij werd in het jaar 1918 overgangsperiode genoemd, toen Lenin in zijn beroemd artikel „Over de „linkse" kinderachtigheid", voor het eerst deze periode met haar vijf ekonomische formaties karakteriseerde. Zij wordt op het huidige ogenblik, in het jaar 1930, overgangsperiode genoemd, nu enige van deze ekonomische formaties als verouderd reeds ten onder gaan en een van deze formaties, namelijk de nieuwe formatie op het gebied van de industrie en de landbouw, juist met ongekende snelheid groeit en tot ontwikkeling komt. Kan men zeggen, dat deze twee overgangsperioden identiek zijn, dat zij zich niet op radikale wijze van elkaar onderscheiden? Zeer zeker niet. Hoe stond het bij ons in het jaar 1918 met de volkshuishouding? Er was een ontredderde industrie, men fabriceerde tondeldozen[1]) er waren geen kolchozen of sowchozen als massaverschijnselen, er was een toenemen van de „nieuwe" bourgeoisie in de stad en van de koelakken op het platteland. Hoe staat het thans? Er is een herstelde, socialistische industrie, die gerekonstrueerd wordt, een ontwikkeld sowchos- en kolchossysteem, welks voorjaarsuitzaai alleen meer dan 40% van het totale bebouwbare oppervlak van de U.S.S.R. beslaat, een wegstervende „nieuwe" bourgeoisie in de stad en wegstervende koelakken op het platteland. Toen een overgangsperiode en nu een overgangsperiode. En toch verschillen deze beiden radikaal van elkaar, verschillen zij als hemel en aarde. En toch kan niemand ontkennen, dat wij ons op de drempel bevinden van de likwidatie van de laatste belangrijke kapitalistische klasse, de klasse der koelakken. Het is duidelijk, dat wij reeds uit de overgangsperiode in de oude betekenis van het woord zijn getreden en de periode van de rechtstreekse en ontplooide socialistische opbouw aan het gehele front zijn binnengetreden. Het is duidelijk, dat wij reeds de periode van het socialisme zijn binnengetreden, want de socialistische sektor heeft thans alle ekonomische hefbomen der gehele volkshuishouding in handen, hoewel wij van de voltooide opbouw van de socialistische maatschappij en van de opheffing der klasseverschillen nog ver verwijderd zijn. En toch, in

---

[1]) In de tijd van de burgeroorlog, toen behalve de oorlogsindustrie, de industrie was lamgelegd, fabriceerden de arbeiders tondeldozen en dergelijke, die zij tegen levensmiddelen ruilden. — Vert.

weerwil daarvan, sterven de nationale talen niet alleen niet af en smelten zij niet tot één gemeenschappelijke taal samen, maar integendeel ontwikkelen zich de nationale culturen en de nationale talen en bloeien zij op. Is het niet duidelijk, dat de theorie van het afsterven van de nationale talen en van hun samensmelting tot een gemeenschappelijke taal, binnen het raam van een staat in de periode van de ontplooide socialistische opbouw, in de periode van het socialisme in een land, een onjuiste, anti-Marxistische, anti-Leninistische theorie is?

Ten tweede hebben de schrijvers van het briefje er zich geen duidelijke voorstelling van gemaakt, dat het vraagstuk van het afsterven van de nationale talen en hun samensmelting tot een gemeenschappelijke taal niet op één staat betrekking heeft, geen vraagstuk van de overwinning van het socialisme in één land is, maar een internationaal vraagstuk, een vraagstuk van de overwinning van het socialisme op wereldschaal. De schrijvers van het briefje hebben niet begrepen, dat men de overwinning van het socialisme in eenland niet met de overwinning van het socialisme op internationale schaal mag dooreenhalen. Lenin heeft niet voor niets gezegd, dat de nationale verschillen nog lang zullen blijven bestaan, zelfs na de overwinning van de diktatuur van het proletariaat op wereldschaal. Bovendien moet men nog een omstandigheid in aanmerking nemen, welke op een reeks nationaliteiten van de U.S.S.R. betrekking heeft. Er bestaat een Oekraïne, die deel uitmaakt van de U.S.S.R. Maar er bestaat ook een andere Oekraïne, die deel uitmaakt van andere staten. Er bestaat een Wit-Rusland, dat deel uitmaakt van de U.S.S.R. Maar er bestaat ook een ander Wit-Rusland, dat deel uitmaakt van andere staten. Meent gij soms, dat het vraagstuk van de Oekraïnse en de Witrussische taal opgelost kan worden, zonder met deze eigenaardige verhoudingen rekening te houden? Neemt verder de nationaliteiten van de U.S.S.R., die aan haar Zuidelijke grenzen zijn gelegen — van Azerbeidzjan tot Kazachstan en Boerjato-Mongolië. Zij allen verkeren in dezelfde toestand als de Oekraïne en Wit-Rusland. Het is te begrijpen, dat men ook hier de eigenaardige ontwikkelingsverhoudingen van deze nationaliteiten in aanmerking moet nemen. Is het niet duidelijk, dat al deze en dergelijke vraag-

stukken, verbonden met het probleem van de nationale culturen en de nationale talen, niet binnen het raam van één staat, binnen het raam van de U.S.S.R. kunnen worden opgelost?

Ziehier, kameraden, hoe het staat met het nationale vraagstuk in het algemeen en met het hierboven genoemde briefje over het nationale vraagstuk in het bijzonder.

OVER DE AFWIJKINGEN NAAR HET NATIONALISME.

Uit het Verslag aan het Kongres over het werk van het Centraal-Komitee der K.P. S.U. (b) op 26 Januari 1934.

Of nemen wij bijvoorbeeld het n a t i o n a l e v r a a g s t u k. Ook hier, op het gebied van het nationale vraagstuk, bestaat er, evenals bij andere vraagstukken, onder een deel van de partij een verwarring in de opvattingen, die een zeker gevaar oplevert. Ik heb over de levensvatbaarheid van de overblijfselen van het kapitalisme gesproken. Het moet gezegd worden, dat de overblijfsels van het kapitalisme in het bewustzijn der mensen een veel grotere levensvatbaarheid hebben op het gebied van het nationale vraagstuk, dan op enig ander gebied. Zij hebben een grotere levensvatbaarheid, omdat zij de mogelijkheid hebben, zich in een nationaal kostuum uitstekend te vermommen. Velen denken, dat de zondeval van Skrypnik een uitzonderingsgeval is, een uitzondering op de regel. Dat is niet waar. De zondeval van Skrypnik en van zijn groep in de Oekraïne is geen uitzondering. Dergelijke afdwalingen vallen ook bij bepaalde partijgenoten in de andere nationale republieken op te merken.

Wat betekent de afwijking naar het nationalisme, of het nu de afwijking naar het Grootrussische, of naar het plaatselijke nationalisme betreft? De afwijking naar het nationalisme is de aanpassing van de internationale politiek van de arbeidersklasse aan de nationalistische politiek van de bourgeoisie. De

afwijking naar het nationalisme weerspiegelt de pogingen van de „eigen", „nationale" bourgeoisie om het sowjet-systeem te ondermijnen en het kapitalisme te herstellen. De bron van beide afwijkingen is, zoals gij ziet, dezelfde. Dat is het verlaten van het Leninistische internationalisme. Wanneer gij beide afwijkingen onder vuur wilt nemen, dan moet gij in de eerste plaats deze bron bestoken, dan moet gij hen treffen die het internationalisme de rug toekeren, of het nu de afwijking naar het plaatselijke nationalisme, of de afwijking naar het Grootrussische nationalisme betreft. (Onstuimig applaus).

Er wordt over getwist welke afwijking het hoofdgevaar vormt, de afwijking naar het Grootrussische, of die naar het plaatselijke nationalisme. Onder de huidige verhoudingen is dit een formeel en daarom hol getwist. Het zou dom zijn, een voor alle tijden en verhoudingen deugdelijk, kant-en-klaar recept over het voornaamste en het niet-voornaamste gevaar te willen geven. Zulke recepten bestaan er in de gehele wereld niet. Het hoofdgevaar is die afwijking, waartegen men opgehouden heeft te strijden en die men dus de gelegenheid heeft gegeven tot een de staat bedreigend gevaar uit te groeien. (Langdurig applaus).

In de Oekraïne was nog maar kort geleden de afwijking naar het Oekraïnse nationalisme niet het hoofdgevaar; toen men echter ophield, dit gevaar te bestrijden en het de gelegenheid gaf zozeer te groeien, dat het zich met interventionisten aaneensloot, werd deze afwijking tot het hoofdgevaar. De kwestie van het hoofdgevaar in het nationale vraagstuk wordt niet door dorre, formele diskussies beslist, maar door de Marxistische analyse van de stand van zaken op het gegeven ogenblik en door het onderzoek van de fouten, die op het gebied werden begaan.

DE VRIENDSCHAP TUSSEN DE VOLKEN DER SOWJET-UNIE IS EEN GROTE EN BELANGRIJKE OVERWINNING

(Uit de redevoering, gehouden op de Konferentie van vooraanstaande kolchosboeren en -boerinnen van Tadsjikistan en Toerkmenistan met de leiders van de partij en de regering op 4 December 1935).

Men zegt mij van alle kanten, dat ik het een en ander moet zeggen.

Interrupties: Juist! (Applaus).

Wat valt er hier te zeggen? Alles is reeds gezegd.

Het is duidelijk, dat het bij u met de katoen wel goed zal gaan. Dat blijkt uit alles, wat er hier bij ons plaats heeft. De kolchozen groeien bij u, de wens om te werken is aanwezig, machines zullen wij geven, bemestingsmiddelen zult gij ontvangen, elke hulp, welke slechts nodig is — partijgenoot Molotow, de voorzitter van de Raad van Volkskommissarissen heeft u dit reeds verklaard — zal u worden verleend. Het zal bij u met de katoen dus wel goed gaan en het welgestelde leven zal zich ontplooien.

Maar kameraden, er bestaat een zaak van groter waarde dan de katoen, dat is de vriendschap tussen de volken van ons land. De huidige konferentie, uw redevoeringen, uw zaak getuigen er van, dat de vriendschap tussen de volken van ons groot land hecht wordt. Dat is van zeer groot belang en uitstekend, kameraden. In de oude tijd, toen in ons land de tsaar, de kapitalisten, de landheren de macht in handen had-

den, lag de politiek van de regering hierin besloten, om één volk — het Russische — tot het heersende volk en alle andere tot onderworpen, onderdrukte volken te maken. Dat was een beestachtige, een wolven-politiek. In Oktober 1917, toen zich bij ons de grote proletarische revolutie ontplooide, toen wij den tsaar, de landheren en de kapitalisten ten val brachten, zeide de grote Lenin, onze leermeester, onze vader en opvoeder, dat er van nu af heersende noch onderworpen volken moeten zijn, dat de volken gelijk en vrij moeten zijn. Daarmede droeg hij de oude tsaristische burgerlijke politiek ten grave en proklameerde hij de nieuwe, bolsjewistische politiek, — de politiek van de vriendschap, de broederschap tussen de volken van ons land.

Sinds die tijd zijn er 18 jaar voorbijgegaan. En ziet, wij hebben reeds de goede resultaten van deze politiek. De huidige Konferentie is een allerduidelijkst bewijs van het feit, dat er aan het vroegere wantrouwen tussen de volken van de Sowjet-Unie reeds sinds lange tijd een einde is gekomen, dat het wantrouwen vervangen werd door een volledig wederzijds vertrouwen, dat de vriendschap tussen de volken van de Sowjet-Unie groeit en sterk wordt. Dat is, kameraden, het waardevolste van datgene, wat de bolsjewistische nationale politiek ons heeft geschonken.

En de vriendschap tussen de volken van de Sowjet-Unie is een grote en belangrijke verovering. Want zolang deze vriendschap bestaat, zullen de volken van ons land vrij en onoverwinnelijk zijn. Wij behoeven niemand te vrezen, geen binnenlandse en geen buitenlandse vijanden, zolang deze vriendschap leeft en gedijt. Daar behoeft ge niet aan te twijfelen, kameraden.

(Een stormachtige ovatie, alle aanwezigen verheffen zich van hun zetels, uitroepen: „Hoera voor Stalin!")

OVER HET ONTWERP-GRONDWET VAN DE SOWJET-UNIE.

(Uit de redevoering op het Buitengewone VIIIste Sowjet-Kongres van de Unie, 25 November 1936.)

Het beeld van de wijzigingen in het leven van de Sowjet-Unie zou niet volledig zijn, indien er niet enige woorden over de wijzigingen werden gezegd, die op nog een gebied hebben plaats gehad. Ik bedoel het gebied van de nationale verhoudingen in de U.S.S.R. Zoals bekend is, behoren er ongeveer 60 naties, nationale groepen en nationaliteiten tot de Sowjet-Unie. De Sowjet-staat is een vele naties omvattende staat. Het spreekt vanzelf, dat het vraagstuk van de verhoudingen tussen de volken van de U.S.S.R. voor ons wel een betekenis van de eerste rang moet hebben.

De Unie van Socialistische Sowjet-Republieken werd, zoals bekend is, in 1922 op het Eerste Sowjet-Kongres van de U.S.S.R. gevormd. Zij werd gevormd op de grondslag van de gelijkheid en de vrijwilligheid der volken van de U.S.S.R. De tegenwoordig geldende Grondwet, die in 1924 werd aangenomen, is de eerste Grondwet van de Sowjet-Unie. Dat was een periode, toen de verhoudingen tussen de volken nog niet geregeld waren zoals het behoort, toen de overblijfsels van het wantrouwen jegens de Grootrussen nog niet waren verdwenen, toen de middelpunt-vliedende krachten nog steeds werking bleven uitoefenen. Onder deze voorwaarden moest de broederlijke samenwerking van de volken op de grondslag van de eko-

nomische, politieke en militaire wederzijdse hulp worden geregeld, door hen in een vele naties omvattende Unie-staat te verenigen. De Sowjet-macht moest de moeilijkheden hiervan wel zien. Zij had de treurige ervaringen van de vele naties omvattende staten in de burgerlijke landen voor ogen. Zij had de mislukte poging van het oude Oostenrijk-Hongarije voor ogen. En toch ging zij tot de poging over, om een vele naties omvattende staat te scheppen, want zij wist, dat een vele naties omvattende staat, ontstaan op de grondslag van het socialisme, alle mogelijke beproevingen moet kunnen doorstaan.

Sinds die tijd zijn er 14 jaren voorbijgegaan. Een periode, lang genoeg van duur, om de poging te toetsen. En wat bleek? De verstreken periode heeft zonder enige twijfel aangetoond, dat de poging tot het vormen van een vele naties omvattende staat, gesticht op de basis van het socialisme, volkomen gelukt is. Dat is ongetwijfeld een overwinning van de Leninistische nationale politiek. (Langdurig applaus).

Waaruit is deze overwinning te verklaren?

Het ontbreken van de uitbuitersklassen, die de voornaamste organisators van de tweedracht tussen de naties zijn; het ontbreken van de uitbuiting, die het wederzijdse wantrouwen aankweekt en de nationalistische hartstochten doet ontbranden; het feit dat de arbeidersklasse, die een vijand van iedere knechtschap en de trouwe drager van de idee van het internationalisme is, de macht in handen heeft, het in feite verwezenlijken van de wederzijdse hulp der volken op alle gebieden van het ekonomische en het maatschappelijke leven; tenslotte de opbloei van de nationale kultuur, nationaal naar de vorm, socialistisch naar de inhoud, van de volken der Sowjet-Unie, — al deze en dergelijke faktoren hebben er toe geleid, dat de gedaante van de volken der U.S.S.R. zich radikaal heeft gewijzigd, dat bij hen het gevoel van wederzijds wantrouwen is verdwenen, dat zich bij hen het gevoel van wederzijds vertrouwen heeft ontwikkeld en dat er op deze wijze een ware broederlijke samenwerking van de volken binnen het kader van één Unie-staat is begonnen.

Als resultaat hebben wij thans een volledig gevormde, vele naties omvattende socialistische staat, die alle beproevingen heeft doorstaan en wiens stevigheid iedere nationale staat op

ieder deel van de wereld ons zou kunnen benijden. (Stormachtig applaus).

Dat zijn de wijzigingen, die in de afgelopen periode op het gebied van de nationale verhoudingen in de Sowjet-Unie hebben plaats gehad.

BIJVOEGSEL

HET BELANGRIJKSTE UIT DE BESLUITEN VAN DE PARTIJ OVER HET NATIONALE VRAAGSTUK.

Resolutie over het Nationale Vraagstuk, aangenomen door de VIIde Alrussische (April-) Konferentie van de R.S.D.A.P. in April (Mei) 1917.

„De politiek van de nationale onderdrukking, die een erfenis van het absolutisme en de monarchie is, wordt gesteund door de landheren, de kapitalisten en de kleine bourgeoisie, ten behoeve van de bescherming van hun klassevoorrechten en van de verdeling der arbeiders volgens de verschillende nationaliteiten. Het moderne imperialisme, dat het streven om de zwakke volken aan zich ondergeschikt te maken versterkt, is een nieuwe faktor van de verscherping van de nationale onderdrukking.

Voorzover het opheffen van de nationale onderdrukking in de kapitalistische maatschappij te bereiken is, is dit alleen mogelijk bij een konsekwent-demokratische republikeinse staatsinrichting en staatsbestuur, die de volledige rechtsgelijkheid van alle naties en alle talen verzekeren.

Voor alle naties, die tot het Russische Rijk behoren, moet het recht op vrije afscheiding en op het vormen van een zelfstandige staat worden erkend.

Het ontkennen van dit recht en het niet-nemen van maatregelen, die de praktische verwezenlijking daarvan waarborgen, staat gelijk aan de ondersteuning van de politiek van veroveringen of annexaties. Alleen de erkenning door het proletariaat van het recht der naties op afscheiding, verzekert ten volle de solidariteit van de arbeiders van de verschillende naties en bevordert de werkelijk demokratische toenadering van de naties.

Het konflikt, dat tegenwoordig tussen Finland en de Russische Voorlopige Regering is ontstaan, toont bijzonder aanschouwelijk aan, dat het loochenen van het recht

op vrije afscheiding leidt tot het rechtstreeks voortzetten van de politiek van het tsarisme.

Het is niet geoorloofd om het vraagstuk van het recht der naties op vrije afscheiding, te verwisselen met het vraagstuk van de doelmatigheid van de afscheiding van deze of gene natie op dit of dat ogenblik. Dit laatste vraagstuk moet de partij van het proletariaat in elk afzonderlijk geval volkomen zelfstandig beslissen van het gezichtspunt van de belangen der gehele maatschappelijke ontwikkeling en van de klassenstrijd van het proletariaat voor het socialisme.

De partij eist gebiedsautonomie op ruime schaal, het afschaffen van het toezicht van bovenaf, het afschaffen van de verplichte staatstaal en het vaststellen van de grenzen der zich zelf besturende en autonome gebieden, op de grondslag van het inzicht van de plaatselijke bevolking zelf in de ekonomische en levensverhoudingen, de nationale samenstelling van de bevolking, enz.

De partij van het proletariaat verwerpt met kracht de zogenaamde „cultureel-nationale autonomie", d.w.z. de afscheiding uit het beheer door de staat van het schoolwezen, enz. en de overdracht daarvan aan een soort van nationale landdagen. De arbeiders, die in één plaats wonen en zelfs zij, die in dezelfde bedrijven werken, worden door de cultureel-nationale autonomie kunstmatig verdeeld, naar gelang zij tot deze of gene „nationale cultuur" behoren, d.w.z. de cultureel-nationale autonomie versterkt de verbinding van de arbeiders met de burgerlijke cultuur van de verschillende naties, terwijl de sociaaldemokratie tot taak heeft, de internationale cultuur van het wereldproletariaat te versterken.

De partij eist, dat er in de konstitutie als grondbeginsel wordt opgenomen, dat alle voorrechten, welke dan ook, van één van de naties, alle overtredingen van de rechten der nationale minderheden, welke dan ook, ongeldig worden verklaard.

De belangen van de arbeidersklasse eisen de aaneensluiting van de arbeiders van alle nationaliteiten van Rusland in unitaire, proletarische organisaties, zowel op het gebied van de politiek en de vakbeweging, als van de koöperatie, de opvoeding enz. Alleen zulk een aaneensluiting in unitaire organisaties van arbeiders der verschillende nationaliteiten, zal het proletariaat de mogelijkheid geven om in de strijd tegen het internationale kapitaal en tegen het burgerlijke nationalisme de overwinning te behalen". (De K.P.S.U. (b) in resoluties. Deel I, blz. 239-240).

OVER DE AKTUELE TAAK VAN DE PARTIJ MET BETREKKING TOT HET NATIONALE VRAAGSTUK.

(Resolutie aangenomen door het Xde Kongres van de R.K.P. (b) in Maart 1921).

I. De kapitalistische orde en de nationale onderdrukking.

1. De moderne naties zijn het produkt van een bepaald tijdperk, van het tijdperk van het opkomende kapitalisme. Het proces van de likwidatie van het feodalisme en van de ontwikkeling van het kapitalisme is tegelijkertijd het proces van de samenvatting van de mensen in naties. De Engelsen, de Fransen, de Duitsers, de Italianen sloten zich tijdens de zegevierende ontwikkeling van het over de feodale verbrokkeling triomferende kapitalisme tot naties aaneen.

2. Daar, waar de vorming van de naties in het algemeen in de tijd samenviel met de vorming van gecentraliseerde staten, hebben zich de naties op natuurlijke wijze met een staatkundig omhulsel omkleed, ontwikkelden zij zich tot zelfstandige, burgerlijke nationale staten. Zo geschiedde het in Engeland (zonder Ierland), in Frankrijk, in Italië. In het Oosten van Europa voltrok zich daarentegen de vorming van gecentraliseerde staten, versneld door de behoeften van de zelfverdediging (de krijgstochten van de Turken, de Mongolen enz.), vóór de likwidatie van het feodalisme, dus voor de vorming van de naties. Dientengevolge ontwikkelden de naties zich hier niet tot nationale staten en konden zij dit niet, maar vormden zij enige gemengde, vele naties omvattende burgerlijke staten, die uit één sterke heersende natie en een aantal zwakke, onderworpen naties bestonden. Zulke staten waren Oostenrijk, Hongarije, Rusland.

3. De nationale staten, zoals Frankrijk en Italië, die in de eerste tijd hoofdzakelijk op hun eigen nationale krachten steunden, kenden, in het algemeen gesproken, geen nationale onderdrukking. In tegenstelling hiertoe zijn de nationaliteitenstaten, die op de heerschappij van één natie — nauwkeuriger, van haar heersende klasse — over de overige naties zijn opgebouwd, de oorspronkelijke geboorteplaats en het voornaamste strijdperk van de nationale onderdrukking en de nationale bewegingen. De tegenstellingen tussen de belangen van de heersende natie en de belangen van de onderworpen naties zijn tegenstellingen, zonder de oplossing waarvan een stabiel bestaan van een vele naties omvattende staat niet mogelijk is. De tragedie van de

burgerlijke nationaliteitenstaat ligt hierin, dat hij niet in staat is om deze tegenstellingen op te lossen, dat elk zijner pogingen om de naties „gelijk te maken" en de nationale minderheden, onder behoud van de partikuliere eigendom en de ongelijkheid van de klassen, te „beschermen" gewoonlijk eindigt met een nieuwe mislukking, met een nieuwe verscherping van de nationale botsingen.

4. De verdere groei van het kapitalisme in Europa, de behoefte aan nieuwe afzetmarkten, het zoeken naar grond- en brandstoffen en tenslotte, de ontwikkeling van het imperialisme, de uitvoer van kapitaal en de noodzakelijkheid om de grote zeewegen en spoorwegen te beveiligen, leidden enerzijds tot het inbezitnemen van nieuwe grondgebieden door de oude nationale staten en veranderden deze laatsten in vele naties omvattende (koloniale) staten met de daaraan eigen nationale onderdrukking en nationale botsingen (Engeland, Frankrijk, Duitsland, Italië), anderzijds versterkten zij onder de heersende naties van de oude nationaliteitenstaten het streven, niet slechts om de oude staatsgrenzen te handhaven, maar ook om deze laatsten uit te breiden, om nieuwe (zwakke) nationaliteiten aan zich te onderwerpen ten koste van de nabuurstaten. Daardoor werd het nationale vraagstuk uitgebreid en tenslotte door de gang van zaken zelf met het algemene vraagstuk van de koloniën samengesmolten en werd de nationale onderdrukking van een intern staatkundig vraagstuk tot een vraagstuk tussen de staten, tot het vraagstuk van de strijd (en van de oorlog) van de imperialistische „grote" mogendheden om de onderwerping van de zwakke, niet-rechtsgelijke nationaliteiten.

5. De imperialistische oorlog, die de onverzoenlijke nationale tegenstellingen en de innerlijke onvastheid van de burgerlijke nationaliteitenstaten tot op de wortel blootlegde, leidde tot de uiterste verscherping van de nationale konflikten binnen de koloniale staten, die de overwinning hebben behaald (Engeland, Frankrijk, Italië), tot het volledige verval van de overwonnen oude nationaliteitenstaten (Oostenrijk, Hongarije, het Rusland van 1917) en tenslotte, als de meest „radikale" oplossing van het nationale vraagstuk door de bourgeoisie — tot het vormen van nieuwe burgerlijke nationale staten (Polen, Tsjecho-Slowakije, Zuid-Slavië, Finland, Georgië, Armenië e.a.). Maar het vormen van nieuwe, zelfstandige nationale staten bewerkte niet het vreedzame samenleven van de nationaliteiten en kon dit niet bewerken, het ruimde noch de nationale ongelijkheid, noch de nationale onderdrukking uit de weg en kon dit niet doen, want de nieuwe nationale staten, die op de partikuliere eigendom en op de ongelijkheid van de klassen berusten, kunnen niet bestaan: a) zonder de onderdrukking van hun eigen nationale minderheden (Polen, dat de Wit-Russen, de Joden, de Lithauers, de Oekraïners onderdrukt; Georgië, dat de Oseten, de Abchaziërs, de Armeniërs onderdrukt; Zuid-

Slavië, dat de Kroaten, de Bosnjaken onderdrukt enz.); b) zonder uitbreiding van hun gebied ten koste van hun naburen, hetgeen konflikten en oorlogen veroorzaakt (Polen tegen Lithauen, tegen de Oekraïne, tegen Rusland, Zuid-Slavië tegen Bulgarije, Georgië tegen Armenië, tegen Turkije, enz.); c) zonder zich aan de „grote" imperialistische mogendheden in financieel, ekonomisch en militair opzicht, ondergeschikt te maken.

6. De periode van na de oorlog biedt derhalve een troosteloos beeld van nationale vijandschap, ongelijkheid, onderdrukking, konflikten, oorlogen, imperialistische beestachtigheden van de kant van de naties der geciviliseerde landen, zowel jegens elkander als jegens de niet-rechtsgelijke naties: enerzijds enige „grote" mogendheden, die de gehele massa van de afhankelijke en de „onafhankelijke" (feitelijk volkomen afhankelijke) nationale staten onderdrukken en uitbuiten en de strijd van deze mogendheden onder elkaar om het monopolie van de uitbuiting van de nationale staten; anderzijds de strijd van de nationale staten, de afhankelijke en de onafhankelijke, tegen de ondragelijke onderdrukking door de „grote" mogendheden: de strijd van de nationale staten onder elkaar voor de uitbreiding van hun nationaal grondgebied; de strijd van de nationale staten, ieder afzonderlijk, tegen hun onderdrukte nationale minderheden; tenslotte de versterking van de bevrijdingsbeweging van de koloniën tegen de „grote" mogendheden en de verscherping van de nationale konflikten, zowel binnen deze mogendheden, als ook binnen de nationale staten, die in de regel een reeks van nationale minderheden behelzen. Dat is het „wereldbeeld", dat de imperialistische oorlog als erfenis heeft achtergelaten.

De burgerlijke maatschappij bleek, wat betreft de oplossing van het nationale vraagstuk, volledig bankroet te zijn.

II. De Sowjet-orde en de nationale vrijheid.

1. Indien de partikuliere eigendom en het kapitaal de mensen onvermijdelijk verdelen, nationale tweedracht doen ontvlammen en de nationale onderdrukking versterken, dan brengen de kollektieve eigendom en de arbeid de mensen evenzo onvermijdelijk tot elkaar, zij ondermijnen de nationale tweedracht en vernietigen de nationale onderdrukking. Het bestaan van het kapitalisme zonder nationale onderdrukking is even ondenkbaar als het bestaan van het socialisme zonder de bevrijding van de onderdrukte naties, zonder nationale vrijheid. Chauvinisme en nationale strijd zijn onvermijdelijk, onafwendbaar, zolang de boeren (en de kleine burgerij in het algemeen, in de eerste plaats die van de naties van de grote mogendhe-

den) vervuld zijn van nationale vooroordelen en de bourgeoisie volgen; en omgekeerd kunnen de nationale vrede en de nationale vrijheid geacht worden te zijn verzekerd, als de boeren het proletariaat volgen, d.w.z. als de diktatuur van het proletariaat is verzekerd. Derhalve zijn de overwinning van de Sowjets en het instellen van de diktatuur van het proletariaat de fundamentele voorwaarde voor de vernietiging van de nationale onderdrukking, voor het instellen van de nationale gelijkheid en het verzekeren van de rechten der nationale minderheden.

2. De ervaring van de Sowjet-revolutie bevestigt volkomen deze stelling. Het instellen van de Sowjet-orde in Rusland en de afkondiging van het recht van de naties op staatkundige afscheiding hebben de betrekkingen tussen de werkende massa's van de nationaliteiten van Rusland volkomen veranderd, de oude nationale vijandschap ondermijnd, de nationale onderdrukking van haar grond beroofd en voor de Russische arbeiders het vertrouwen veroverd van hun broeders van tal van andere nationaliteiten, niet alleen in Rusland, maar ook in Europa en in Azië, zij hebben dit vertrouwen verheven tot geestdrift, tot de bereidheid om voor de gemeenschappelijke zaak te strijden. Het vormen van Sowjet-republieken in Azerbeidsjan en Armenië leidde tot dezelfde resultaten, maakte een einde aan de nationale botsingen en deed de „eeuwige" vijandschap tussen de Turkse en de Armeense en tussen de Armeense en de Azerbeidzjanse werkende massa's verdwijnen. Hetzelfde moet gezegd worden over de tijdelijke overwinning van de Sowjets in Hongarije, Beieren, Finland en Letland. Anderzijds kan men met zekerheid zeggen, dat de Russische arbeiders Koltsjak en Denikin niet zouden hebben kunnen overwinnen en de Azerbeidsjanse en Armeense Sowjet-Republieken geen vaste voet zouden hebben kunnen vatten, zonder de likwidatie van de nationale vijandschap en van de nationale onderdrukking in hun eigen land, zonder het vertrouwen en de geestdrift van de werkende massa's van de nationaliteiten van het Westen en het Oosten voor hen. De consolidatie van de Sowjet-republieken en de opheffing van de nationale onderdrukking zijn twee kanten van hetzelfde proces van de bevrijding der werkers uit de imperialistische knechtschap.

3. Maar het bestaan van Sowjet-republieken, zij het ook van de kleinste omvang, is een dodelijk gevaar voor het imperialisme. Dit gevaar ligt niet alleen hierin, dat de Sowjet-republieken, na hun breuk met het imperialisme, van koloniën en half-koloniën tot werkelijk zelfstandige staten zijn geworden en daardoor de imperialisten van een bepaald stuk grondgebied en van bepaalde inkomsten hebben beroofd, maar in de eerste plaats hierin, dat reeds het bestaan van de Sowjet-republieken op zich zelf, elke stap van deze republieken op de weg van de onderdrukking van de bourgeoisie en van de verankering van

de diktatuur van het proletariaat, de sterkste agitatie zijn tegen het kapitalisme en het imperialisme, een agitatie voor de bevrijding van de afhankelijke landen uit de imperialistische knechtschap en een onoverwinnelijke faktor van de ontbinding en de desorganisatie van het kapitalisme in al zijn vormen. Vandaar de onvermijdelijkheid van de strijd van de „grote" imperialistische mogendheden tegen de Sowjet-republieken, het streven van de „grote" mogendheden om deze republieken te vernietigen. De geschiedenis van de strijd tegen Sowjet-Rusland van de „grote" mogendheden, die de ene burgerlijke grensstaat na de andere, de ene groep van kontra-revolutionaire generaals na de andere tegen Sowjet-Rusland op de been te brengen, die het zorgvuldig blokkeren en het in het algemeen ekonomisch trachten te isoleren, — getuigt er op welsprekende wijze van, dat onder de gegeven internationale verhoudingen, in de situatie van de kapitalistische omsingeling, geen Sowjet-Republiek, afzonderlijk genomen, zich tegen ekonomische uitputting en militaire verplettering door het wereldimperialisme beveiligd kan achten.

4. Derhalve is het geïsoleerde bestaan van afzonderlijke Sowjet-republieken, met het oog op de bedreiging van hun bestaan door de kapitalistische landen, labiel en onzeker. De gemeenschappelijke belangen van de verdediging van de Sowjet-republieken enerzijds, het herstel van de door de oorlog verwoeste produktiekrachten anderzijds en, in de derde plaats, de noodzakelijke ondersteuning van de weinig graan bezittende Sowjet-republieken met levensmiddelen door de veel graan producerende Sowjet-republieken, maken een staatkundig verbond van de verschillende Sowjet-republieken als de enige weg tot redding van de imperialistische knechtschap en de nationale onderdrukking, tot een gebiedende plicht. De nationale Sowjet-republieken, die zich van „hun eigen" en van de „vreemde" bourgeoisie bevrijd hebben, kunnen hun bestaan slechts handhaven en de verenigde krachten van het imperialisme slechts overwinnen, indien zij zich in een nauw staatkundig verbond verenigen — of zij zullen in het geheel niet overwinnen.

5. De Federatie van Sowjet-republieken, berustend op de gemeenschappelijkheid van de militaire en de ekonomische aangelegenheden, is de algemene vorm van staatkundig verbond, die de mogelijkheid schenkt: a) de onaantastbaarheid en de ekonomische ontwikkeling, zowel van de afzonderlijke republieken als van de Federatie in haar geheel te verzekeren; b) geheel de veelvormigheid van de levenswijze, de cultuur en de ekonomische toestand van de verschillende naties en volken, die op verschillende trappen van ontwikkeling staan, te omvatten en dienovereenkomstig de ene of de andere vorm van federatie toe te passen; c) het vreedzame samenleven en de broederlijke samenwerking van de naties en de volken te orga-

niseren, die hun lot op deze of gene wijze met dat van de Federatie hebben verbonden. De ervaring van Rusland heeft bij de toepassing van de verschillende vormen van federatie, bij de overgang van de op de Sowjet-autonomie berustende federatie, (Kirgizië, Basjkirië, Tartarije, de Bergvolken, Dagestan) naar de op verdragsbetrekkingen met onafhankelijke Sowjet-republieken berustende federatie (de Oekraïne, Azerbeidzjan) en bij het toelaten van tussenstadia tussen deze vormen (Toerkestan, Wit-Rusland) de ganse doelmatigheid en lenigheid van de federatie als de algemene vorm van het staatkundige verbond van de Sowjet-republieken ten volle bevestigd.

6. Maar de federatie kan alleen dan duurzaam, en de resultaten van de federatie kunnen alleen dan doeltreffend zijn, wanneer zij berust op het wederzijdse vertrouwen en op de vrijwillige instemming van de landen, die tot haar behoren. Indien de Russische Socialistische Federatieve Sowjet-Republiek (R.S.F.S.R.) het enige land ter wereld is, waar de poging tot vreedzaam samenleven en broederlijke samenwerking van een gehele reeks van naties en volken is geslaagd, dan is dit het geval, omdat daar heersende noch onderworpen nationaliteiten, een moederland noch koloniën, imperialisme noch nationale onderdrukking bestaan — omdat de federatie daar berust op het wederzijdse vertrouwen en het vrijwillige streven van de werkende massa's van de verschillende naties naar een bondgenootschap. Dit vrijwillige karakter van de federatie moet tot elke prijs ook in de toekomst bewaard blijven, want alleen zulk een federatie kan de overgangsvorm zijn tot die hogere eenheid van de werkers aller landen in één wereldhuishouding, welker noodzakelijkheid steeds tastbaarder wordt.

III. De aktuele taak van de R. K. P. (b).

1. Aangezien de proletarische revolutie in de plaats van de imperialistische, vele naties omvattende staat, de vrije federatie van nationale Sowjet-republieken stelt, waarborgt de Sowjet-orde aan de werkers van de vroeger onderdrukte nationaliteiten een geleidelijke en smarteloze ontwikkeling naar het kommunisme en schenkt zij hun de mogelijkheid om in hun strijd tegen de overblijfselen van de nationale onderdrukking en ongelijkheid en tegen de eigen uitbuitersgroepen, te steunen op de revolutionaire ervaring en de georganiseerde kracht van het proletariaat van de vooraanstaande landen.

De R.S.F.S.R. en de met haar verbonden onafhankelijke Sowjet-republieken hebben een bevolking van ongeveer 140 millioen mensen. Daarvan zijn ongeveer 65 millioen niet-Grootrussen (Oekraïners, Wit-Russen, Kirgiezen, Oesbeken, Toerkmenen, Tadzjieken, Azerbeidzjanen, Wolga-Tartaren, Krim-Tartaren,

Boecharen, Chiwinen, Basjkieren, Armeniërs, Tsjentsjentsen, Kabardienen, Oseten, Tsjerkessen, Ingoesjen, Karatsjajewen, Balkaren,[1]) Kalmukken, Kareliërs, Awaren, Dargienen, Kasikoemoechen, Kjoerinen, Koemykken,[2]) Mari, Tsjoewasjen, Wotjaken, Wolga-Duitsers, Boerjaten, Jakoeten e.a.). De politiek van het tsarisme, de politiek van de landheren en de bourgeoisie tegenover deze volken bestond hierin, om de kiemen van elk staatswezen bij hen te doden, hun cultuur te verminken, hun taal te dwarsbomen, hen in onwetendheid te houden en hen tenslotte naar mogelijkheid te russificeren. De resultaten van deze politiek waren de onwetendheid en politieke achterlijkheid van deze volken.

Thans, nu de landheren en de bourgeoisie ten val zijn gebracht en de Sowjet-macht ook in deze landen door de volksmassa's is uitgeroepen, bestaat de taak van de partij hierin, om de werkende massa's van de niet-Grootrussische volken te helpen, het vooruitgeschreden Centraal-Rusland in te halen, hen te helpen; a) bij zich zelf het Sowjet-staatswezen te ontwikkelen en te verankeren in vormen, die aan de nationale levenswijze van deze volken beantwoorden, — b) bij zich zelf rechtbanken, een bestuur, ekonomische organen, machtsorganen te ontwikkelen en te consolideren, die in de moedertaal werkzaam zijn en die uit inheemsen zijn samengesteld, die de levenswijze en de psychologie van de plaatselijke bevolking kennen; c) bij zich zelf de pers, de school, het theater, het klubwezen en in het algemeen culturele en opvoedings-instellingen in de moedertaal te ontwikkelen; d) een uitgebreid net van kursussen en scholen, zowel van algemeen-opvoedende als van beroeps-technische aard in de moedertaal te organiseren en te ontwikkelen (in de eerste plaats voor de Kirgiezen, Basjkieren, Toerkmenen, Oesbeken, Tadzjieken, Azerbeidzjanen, Tartaren, Dagestanners), voor de snelst mogelijke scholing van inheemse kaders van gekwalificeerde arbeiders en van Sowjet- en partijfunktionarissen voor alle gebieden van het bestuur en in de eerste plaats van de opvoeding.

2. Wanneer men van de 65 millioen der niet-Grootrussische bevolking de Oekraïne, Wit-Rusland, een gedeelte van Azerbeidzjan en Armenië uitzondert, die in deze of gene mate de periode van het industriële kapitalisme hebben doorgemaakt, dan blijft er ongeveer een bevolking van 30 millioen, hoofdzakelijk bestaande uit Tjoerken over (Toerkestan, het grootste deel van Azerbeidzjan, Dagestan, de Bergvolken, de Tartaren, de Basjkieren, de Kirgiezen e.a.), die de kapitalistische ontwik-

---

1) De laatste zeven volken zijn verenigd in de groep „Bergvolken".

2) De laatste vijf volken zijn verenigd in de groep „Dagestanners".

keling niet hebben doorgemaakt, die geen of bijna geen eigen industrie-proletariaat hebben, die in de meerderheid der gevallen het veebedrijf en de patriarchale staminstellingen hebben behouden (Kirgizië, Basjkirië, de Noord-Kaukasus), of die nog niet geheel boven de half-patriarchale, half-feodale levenswijze zijn uitgekomen (Azerbeidzjan, de Krim e.a.), maar die reeds in het algemene vaarwater van de Sowjet-ontwikkeling zijn betrokken.

De vernietiging van de feitelijke nationale ongelijkheid is hier een langdurig proces, dat een hardnekkige en volhardende strijd eist tegen alle overblijfselen van de nationale onderdrukking en de koloniale slavernij. De nationale ongelijkheid berustte hier tot nu toe op de zich historisch gevormd hebbende ekonomische ongelijkheid. Deze ongelijkheid kwam in de eerste plaats hierin tot uitdrukking, dat deze grensgebieden van Rusland (in het bijzonder Toerkestan), die zich in de toestand van koloniën of half-koloniën bevonden, op gewelddadige wijze werden vastgehouden in de rol van leveranciers van allerlei soort grondstoffen, die in het centrum werden verwerkt. Dat was de oorzaak van hun duurzame achterlijkheid en hield bij deze onderdrukte volken het ontstaan en des te meer de ontwikkeling van een industrie-proletariaat tegen. De proletarische revolutie moest in de Oostelijke grensgebieden onvermijdelijk met dit alles in botsing komen en haar allereerste taak is het konsekwent likwideren van alle overblijfselen van de nationale ongelijkheid op alle gebieden van het maatschappelijke en het ekonomische leven en in de eerste plaats het planmatige opkweken van een industrie in de grensgebieden door middel van het overbrengen van fabrieken naar de grondstoffenbronnen (Toerkestan, Basjkirië, Kirgistan, de Kaukasus — een textiel-, wol-, lederindustrie e.a.).

Terwijl de partij door haar vastberaden en konsekwente strijd voor de vernietiging van alle soorten van nationale ongelijkheid het vertrouwen van de werkende massa's van de Oostelijke grensgebieden verovert, organiseert en verenigt zij die tegelijkertijd voor de definitieve likwidatie van de patriarchale en feodale verhoudingen binnen de vroeger onderdrukte naties zelf en voor het betrekken van deze naties bij de kommunistische opbouw. De eerste stap van de politiek van klassendifferentiatie in de Oostelijke grensgebieden moet zijn het uitschakelen van de invloed op de massa's van alle inheemse uitbuiterselementen, de strijd tegen hen in alle organen van het Sowjet-zelfbestuur, het afschaffen van hun klassenvoorrechten door middel van de zelforganisatie van de inheemse massa's in Sowjets van Werkers. Hierbij moeten in de eerste plaats de naar verhouding weinig talrijke inheemse proletarische elementen, die in de verschillende bedrijven, in de mijnen, bij de spoorwegen, in de zoutmijnen, in de koolukken-bedrijven

werken, worden georganiseerd en op de meest zorgzame wijze in de gelederen van de kommunistische partij en het Sowjetwerk worden opgenomen.

De volgende stap moet de ekonomische organisatie van de inheemse dorpsarmoede zijn, volgens een gemengd beroeps- en koöperatief type, zoals dit wordt bepaald door de overgang van de inheemse werkende massa's van de achterlijke naar hogere ekonomische vormen — van de nomaden-levenswijze naar de landbouw, van het gilden-handwerk, dat voor de vrije markt werkt, naar het in produktieve koöperaties (artels) werken voor de Sowjet-staat (het opnemen van de half-proletarische handwerkers in vakverenigingen), van de artelsgewijze handwerksproduktie naar de fabrieksproduktie, van de kleine landbouw naar de planmatige maatschappelijke bodembewerking. De Sowjet-regering moet in de eerste plaats de inheemse half-proletarische massa's, die door de ekonomische ontreddering voor het gevaar van uitsterven zijn geplaatst, door middel van een net van organen van een unitaire verbruikskoöperatie te hulp komen. Beantwoordend aan deze bijzondere verhoudingen van de opbouw van de Sowjet-ekonomie, moet het werk van de ekonomische organen worden gereorganiseerd in de zin van het verleggen van het zwaartepunt naar de inheemse bevolking, het inschakelen van het handwerk en de overige ambachten in de planmatige, ekonomische organisatie, het instellen van een duurzame verbinding met de hoofdmassa van de produktiefwerkzame bevolking en het uitwerken van een konkreet plan voor het scheppen van een industrie in de grensgebieden, beantwoordende aan de plaatselijke verhoudingen. Er moet op even besliste wijze worden gewaarschuwd tegen het blind navolgen van de voorbeelden uit Centraal-Rusland, vooral bij de invoering van het graanmonopolie in de grensgebieden; de levensmiddelenvoorzieningspolitiek moet niet met het woord, maar metterdaad worden verbonden met de politiek van klassendifferentiatie in het achterlijke inheemse milieu. Ieder mechanisch overbrengen naar de Oostelijke grensgebieden van de ekonomische maatregelen van Centraal-Rusland, die slechts voor een hogere trap van ekonomische ontwikkeling geschikt zijn, moet van de hand worden gewezen. Alleen wanneer de Sowjets van Werkers de brede massa's van de inheemse arme bevolking organiseren op de grondslag van hun ekonomische levensbelangen, zullen zij de volken van het Oosten schouder aan schouder met de proletariërs van de vooraanstaande landen tot de gemeenschappelijke strijd kunnen verheffen.

3. Sluit men van de 30 millioen van overwegend Tjoerkse bevolking Azerbeidzjan, het grootste gedeelte van Toerkestan, de Tartaren (van de Wolga en de Krim), Boechara, Chiwa, Dagestan, een gedeelte van de Bergvolken (de Kabardienen, de Tsjerkessen, de Balkaren) en enige andere volken uit, die

reeds vaste woonplaatsen hebben, en zich duurzaam op een bepaald gebied hebben gevestigd, dan blijven er ongeveer 10 millioen Kirgiezen, Basjkieren, Tsjetsjentsen, de bewoners van het Zuidelijke gedeelte van Toerkestan, de Oseten, de Ingoesjen over, wier landerijen tot in de laatste tijd dienden als kolonisatie-objekt voor Russische kolonisten, die er reeds in geslaagd waren hun beste stukken akkerland in beslag te nemen en die hen systematisch naar de onvruchtbare wildernis terugdrongen. De politiek van het tsarisme, de politiek van de landheren en de bourgeoisie bestond hierin, om in deze gebieden zo talrijk mogelijke koelakken-elementen uit de rijen van de Russische boeren en van de kozakken neer te zetten en deze elementen tot een betrouwbaar steunpunt van het Grootrussische streven te maken. Het resultaat van deze politiek was het geleidelijke uitsterven van de naar de wildernis verdrongen inheemsen (Kirgiezen, Basjkieren). De taak van de partij met betrekking tot de werkende massa's van deze volken bestaat (behalve in het onder de punten 1 en 2 genoemde) hierin, hun strijd voor de bevrijding van de koelakken in het algemeen, van de roofzuchtige Grootrussische koelakken in het bijzonder, met die van de werkende massa's van de plaatselijke Russische bevolking te verenigen, hen met alle krachten en middelen te helpen, de koelakken-kolonisators van zich af te schudden en hun op deze wijze de voor een menswaardig bestaan vereiste goede landerijen te verschaffen.

4. Behalve de bovengenoemde naties en volken, die een bepaalde klassenstruktuur hebben en een bepaald grondgebied bewonen, bestaan er binnen de grenzen van de R.S.F.S.R. nog enkele fluktuerende nationale groepen, nationale minderheden, ingevoegd binnen de kompakte meerderheden van de andere naties en die in de meeste gevallen geen bepaald grondgebied bezitten (Letten, Esten, Polen, Joden e.a.). De politiek van het tsarisme bestond hierin, om deze minderheden met alle middelen, pogroms daarbij inbegrepen (Joden-pogroms), uit te roeien.

Thans, nu de nationale voorrechten zijn vernietigd, de gelijkheid van de nationaliteiten is verwezenlijkt en het recht van de nationale minderheden op een vrije nationale ontwikkeling, door het karakter van de Sowjet-orde zelf is gewaarborgd, bestaat de taak van de partij met betrekking tot de werkende massa's van deze nationale groepen hierin, hen te helpen, dit hun gewaarborgde recht van vrije ontwikkeling ten volle te benutten.

5. De ontwikkeling van de kommunistische organisaties in de grensgebieden verloopt onder enigszins eigenaardige verhoudingen, die de normale groei van de partij in deze distrikten belemmeren. Enerzijds onderschatten de in de grensgebieden werkende Grootrussische kommunisten, die onder de bestaansvoorwaarden van een „grote-mogendheids"-natie zijn opge-

groeid en die geen nationale onderdrukking hebben gekend, niet zelden de betekenis van de nationale bijzonderheden voor het partij- en Sowjet-werk, of zij houden er helemaal geen rekening mee, nemen bij hun werk de bijzonderheden van de klassenstruktuur, de cultuur, de levenswijze, het historische verleden van het betreffende volk niet in aanmerking, vervlakken en verminken dus op deze wijze de politiek van de partij in het nationale vraagstuk. Deze omstandigheid leidt naar een afwijking van het kommunisme in de richting van de grote-mogendheidspolitiek, de kolonisatie-politiek, het Grootrussische chauvinisme. Anderzijds overdrijven de inheemse kommunisten, die de moeilijke periode van de nationale onderdrukking hebben meegemaakt en zich van dit schrikbeeld nog niet geheel hebben bevrijd, niet zelden de betekenis van de nationale bijzonderheden voor het partij- en het Sowjet-werk en laten daardoor de klassebelangen van de werkers op de achtergrond, of zij verwisselen eenvoudig de belangen van de werkers van de betreffende natie met de zogenaamde „algemeen-nationale" belangen van dezelfde natie, zonder dat zij de eersten van de laatsten weten af te zonderen en het partijwerk daarop op te bouwen. Deze omstandigheid leidt harerzijds tot een afwijking van het kommunisme naar de kant van het burgerlijk-demokratische nationalisme, dat soms de vorm van het Pan-Islamisme, of Pan-Tjoerkisme (in het Oosten) aanneemt.

Deze beide schadelijke afwijkingen van de beginselen van het kommunistische internationalisme putten hun kracht uit de in de eerste tijd onvermijdelijke verontreiniging van de kommunistische organisaties in de grensgebieden. Enerzijds dringen zich aan de partij koelakken-kolonisatorselementen op, anderzijds dringen vertegenwoordigers van de inheemse uitbuitersgroepen de partij binnen.

Het Kongres veroordeelt op krachtige wijze deze beide afwijkingen als schadelijk en gevaarlijk voor de zaak van het kommunisme en acht het noodzakelijk te wijzen op de bijzondere gevaarlijkheid en de bijzondere schadelijkheid van de eerste afwijking, in de richting van de grote-mogendheids- en kolonisatie-politiek. Het Kongres herinnert er aan, dat het zonder het overwinnen van de kolonisatie- en de nationalistische overblijfselen, in de rijen van de partij niet mogelijk is om in de grensgebieden sterke en met de massa's verbonden, werkelijk kommunistische organisaties te scheppen, die in hun rijen, op de grondslag van het internationalisme, de proletarische elementen van de inheemse en de Russische bevolking aaneensluiten. Het Kongres verklaart derhalve, dat het likwideren van de nationalistische, en in de eerste plaats van de kolonisatorische weifelingen binnen het kommunisme, een van de belangrijkste taken van de partij in de grensgebieden is.

Het Kongres roept op tot de vastberaden strijd tegen alle

kwasi-kommunistische elementen, die zich aan de partij van het proletariaat opdringen en waarschuwt de partij voor een „uitbreiding" door middel van het opnemen van klein-burgerlijk-nationalistische en koelakkenelementen. Tegelijkertijd legt het Kongres de nadruk op de noodzakelijkheid om op kundige en georganiseerde wijze alle eerlijke elementen onder het nationale intellekt van de vroeger onderdrukte volken, die hun verknochtheid aan de Sowjet-macht hebben bewezen, bij het Sowjetwerk in de Oostelijke grensgebieden te benutten.

DE NATIONALE MOMENTEN IN DE PARTIJ- EN DE STAATSOPBOUW.

(Resolutie aangenomen op het XIIde Kongres van de R.K.P.(b) in April 1923).

I

1. De ontwikkeling van het kapitalisme legde reeds in de vorige eeuw de tendentie aan de dag tot internationalisering van de produktie- en ruilmethoden, tot opheffing van de nationale afgeslotenheid, tot ekonomische toenadering van de volken en tot geleidelijke vereniging van geweldige grondgebieden tot één samenhangend geheel. De verdere ontwikkeling van het kapitalisme, de ontwikkeling van de wereldmarkt, de organisatie van de grote zee- en spoorwegen, de uitvoer van kapitaal, e.a., versterkten deze tendentie nog meer en verbonden, door de banden van de internationale arbeidsverdeling en van een alzijdige wederzijdse afhankelijkheid, de meest uiteenlopende volken met elkaar. Voorzover dit proces de kolossale ontwikkeling van de produktiekrachten weerspiegelde, voorzover het de opheffing van de nationale afzondering en van de belangentegenstellingen tussen de verschillende volken vergemakkelijkte, diende en dient het de vooruitgang, want het bereidt de materiële voorwaarden tot de toekomstige socialistische wereldhuishouding voor.

2. Maar deze tendentie ontwikkelde zich in eigenaardige vormen, die geenszins aan haar innerlijke historische zin beantwoorden. De onderlinge afhankelijkheid van de volken en de ekonomische vereniging van de grondgebieden zetten zich door in de loop van de ontwikkeling van het kapitalisme, niet langs de weg van de samenwerking der volken als rechtsgelijke eenheden, maar in de vorm van de onderwerping van het ene volk door het andere, in de vorm van de onderdrukking en de uitbuiting van de minder ontwikkelde volken door de

meer ontwikkelde. Koloniale roof en annexatie, nationale onderdrukking en ongelijkheid, imperialistische willekeur en geweld, koloniale slavernij en nationale rechteloosheid en tenslotte, de strijd van de „geciviliseerde" naties onder elkander om de heerschappij over de „niet-geciviliseerde" naties, — dat zijn de vormen in het kader waarvan het proces van de ekonomische toenadering der volken verliep. Derhalve nam tegelijk met de tendentie tot vereniging, de tendentie tot vernietiging van de gewelddadige vormen van deze vereniging, de strijd voor de bevrijding der onderdrukte koloniën en afhankelijke nationaliteiten van de imperialistische onderdrukking toe. Voorzover deze tweede tendentie de verontwaardiging van de onderdrukte massa's over de imperialistische vormen van de vereniging tot uitdrukking bracht, voorzover zij de vereniging van de volken eiste, op de grondslag van samenwerking en vrijwillig bondgenootschap, diende en dient zij de vooruitgang, want zij bereidt de geestelijke voorwaarden tot de toekomstige socialistische wereldhuishouding voor.

3. De strijd tussen deze twee voornaamste tendenties, die in vormen tot uitdrukking komen, welke aan het kapitalisme eigen zijn, vult de geschiedenis van de burgerlijke nationaliteitenstaten gedurende de laatste halve eeuw. De onverzoenlijke tegenstelling tussen deze tendenties binnen het kader van de kapitalistische ontwikkeling lag ten grondslag aan de innerlijke wankelheid en de organische onbestendigheid van de burgerlijke koloniale staten. Onvermijdelijke konflikten binnen deze staten en onvermijdelijke oorlogen tussen deze staten; verval van de oude koloniale staten en vorming van nieuwe; nieuwe jacht naar koloniën en nieuw verval van de nationaliteitenstaten, die tot een nieuwe vervorming van de politieke wereldkaart leiden — dat zijn de resultaten van deze fundamentele tegenstelling. Het verval van het oude Rusland, van Oostenrijk-Hongarije en Turkije enerzijds, de geschiedenis van koloniale staten als Groot-Brittannië en het oude Duitsland anderzijds, tenslotte de „grote" imperialistische oorlog en het toenemen van de revolutionaire beweging van de koloniale en niet-rechtsgelijke volken — al deze en soortgelijke feiten tonen aanschouwelijk de labiliteit en de onbestendigheid van de burgerlijke nationaliteitenstaten.

De onverzoenlijke tegenstelling tussen het proces van de ekonomische vereniging van de volken en de imperialistische methoden van deze vereniging, bepaalde derhalve de onbekwaamheid, de hulpeloosheid en de onmacht van de bourgeoisie om de juiste weg te vinden voor de oplossing van het nationale vraagstuk.

4. Onze partij hield rekening met deze omstandigheden, toen zij het recht van de naties op zelfbeschikking, het recht van de volken op een zelfstandig staatsbestaan tot de grond-

slag maakte van haar politiek op het gebied van het nationale vraagstuk. Reeds in de eerste dagen van haar bestaan, op haar eerste Kongres (in 1898), toen de tegenstellingen van het kapitalisme op het gebied van het nationale vraagstuk nog niet met algehele klaarheid aan de dag waren getreden, erkende de partij dit onvervreemdbare recht voor de nationaliteiten. In het vervolg bevestigde zij haar nationaal program bestendig in speciale besluiten en beslissingen op haar kongressen en konferenties tot aan de Oktober-omwenteling. De imperialistische oorlog en de daarmede verbonden, machtige revolutionaire beweging in de koloniën gaven slechts een nieuwe bekrachtiging aan de besluiten van de partij over het nationale vraagstuk. De zin van deze besluiten ligt in het volgende: a) in het beslist verwerpen van elke mogelijke vorm van dwang, met betrekking tot de nationaliteiten; b) in het erkennen van de gelijkheid en de souvereiniteit van de volken bij het beslissen van hun lot; c) in het erkennen van het beginsel, dat een duurzame vereniging van de volken slechts tot stand kan komen op grondslag van samenwerking en vrijwilligheid; d) in het verkondigen van de waarheid, dat het verwezenlijken van zulk een vereniging slechts mogelijk is, als resultaat van het ten val brengen van de macht van het kapitaal.

Dit nationale bevrijdingsprogram stelde onze partij bij haar werk onophoudelijk, zowel tegenover de openlijke onderdrukkingspolitiek van het tsarisme als tegenover de halfslachtige, half-imperialistische politiek van de mensjewiki en sociaal-revolutionairen. Groef de russificeringspolitiek van het tsarisme een afgrond tussen het tsarisme en de nationaliteiten van het oude Rusland en leidde de half-imperialistische politiek van de mensjewiki en sociaal-revolutionairen er toe, dat de beste elementen van deze nationaliteiten zich van de Kerenski-politiek afkeerden, — de bevrijdingspolitiek van onze partij veroverde voor haar, in haar strijd tegen het tsarisme en de imperialistische Russische bourgeoisie, de sympathie en de steun van de brede massa's van deze nationaliteiten. Er valt nauwelijks aan te twijfelen, dat deze sympathie en deze steun een van de beslissende momenten zijn geweest, die de overwinning van onze partij in de Oktober-dagen hebben veroorzaakt.

5. De Oktober-revolutie heeft de praktische konklusies getrokken uit de besluiten van onze partij over het nationale vraagstuk. Doordat de Oktober-revolutie de macht van de landheren en de kapitalisten, deze voornaamste dragers van de nationale onderdrukking, ten val bracht en de macht van het proletariaat instelde, verbrak zij met één slag de ketens van de nationale onderdrukking, wierp zij de oude betrekkingen tussen de volken omver, ondermijnde zij de oude nationale vijandschap, zuiverde zij het terrein voor de samenwerking van de volken en verwierf zij voor het Russische proletariaat

het vertrouwen van zijn broeders van de andere nationaliteiten, niet alleen in Rusland, maar ook in Europa en Azië. Men behoeft nauwelijks te bewijzen, dat het Russische proletariaat zonder dit vertrouwen Koltsjak en Denikin, Joedenitsj en Wrangel niet had kunnen overwinnen. Anderzijds lijdt het geen twijfel, dat de onderdrukte nationaliteiten hun bevrijding niet hadden kunnen bereiken, zonder de instelling van de diktatuur van het proletariaat in het centrum van Rusland. Nationale vijandschap en nationale botsingen zijn onvermijdelijk, onafwendbaar, zolang het kapitaal aan de macht is, zolang de kleine burgerij en in de eerste plaats de boeren van de vroegere „grote-mogendheids"-natie, vervuld van nationalistische vooroordelen, de kapitalisten volgen; nationale vrede en nationale vrijheid kunnen daarentegen als gewaarborgd gelden, wanneer de boeren en de andere klein-burgerlijke lagen het proletariaat volgen, d.w.z., wanneer de diktatuur van het proletariaat is verzekerd. Derhalve is de overwinning van de Sowjets en de oprichting van de diktatuur van het proletariaat de basis, het fundament, op welks grondslag de broederlijke samenwerking van de volken in één staatsverbond kan worden opgebouwd.

6. Maar de resultaten van de Oktober-revolutie zijn met de opheffing van de nationale onderdrukking, met het vormen van de bodem voor de vereniging van de volken nog niet uitgeput. De Oktober-revolutie heeft in de loop van haar ontwikkeling bovendien de vormen van deze vereniging uitgewerkt, en de grondlijnen aangewezen, waarop de vereniging van de volken in één Uniestaat moet worden opgebouwd. In de eerste periode van de revolutie, toen de werkende massa's van de nationaliteiten zich voor het eerst als zelfstandige nationale faktoren voelden, terwijl de buitenlandse interventie nog niet als een reëel gevaar dreigde, had de samenwerking van de volken nog geen duidelijk bepaalde, streng omlijnde vorm. In de periode van de burgeroorlog en van de interventie, toen de belangen van de militaire zelfverdediging der nationale republieken op de voorgrond traden, terwijl de vraagstukken van de ekonomische opbouw nog niet op de agenda stonden, nam de samenwerking de vorm van een militair bondgenootschap aan. In de periode na de oorlog tenslotte, toen de vraagstukken van het herstel van de door de oorlog vernietigde produktiekrachten op de voorgrond traden, werd het militaire bondgenootschap door een ekonomisch bondgenootschap aangevuld. De vereniging van de nationale republieken in de Unie van Sowjetrepublieken is de afsluitende etappe van de ontwikkeling van de vormen der samenwerking, die dit keer het karakter van een militair-ekonomisch en politieke vereniging van de volken in één vele nationaliteiten omvattende Sowjet-staat aannam.

Op deze wijze heeft het proletariaat in de Sowjet-instellingen de sleutel gevonden voor de juiste oplossing van het na-

tionale vraagstuk, heeft het daarin de weg gevonden voor het organiseren van een stabiele nationaliteitenstaat op de grondslag van nationale rechtsgelijkheid en vrijwilligheid.

7. Maar de sleutel te vinden voor de juiste oplossing van het nationale vraagstuk, betekent nog niet dit vraagstuk volledig op te lossen en deze oplossing definitief in de konkrete praktijk door te zetten. Voor de juiste verwezenlijking van het door de Oktober-revolutie opgestelde nationale program is het bovendien noodzakelijk om de hindernissen te overwinnen, die ons als erfenis door de achter ons liggende periode van nationale onderdrukking werden achtergelaten en die niet op korte termijn, met één slag kunnen worden overwonnen.

Deze erfenis bestaat ten eerste uit de overblijfselen van het grote-mogendheids-chauvinisme, dat de weerspiegeling is van de vroegere bevoorrechte positie van de Grootrussen. Deze overblijfselen leven nog in de hoofden van onze Sowjet-funktionarissen, zowel van de centrale als de plaatselijke; zij nestelen zich in onze staatsinstellingen, zowel in de centrale als de plaatselijke; zij krijgen versterking in de vorm van de „nieuwe" Grootrussisch-chauvinistische „Smjena-Wjech"-stroming, die in verband met de Nieuwe Ekonomische Politiek steeds sterker wordt. Zij komen praktisch tot uitdrukking in de hoogmoedig-geringschattende en formalistisch-burokratische houding van Russische Sowjet-beambten tegenover de noden en behoeften van de nationale republieken. De vele nationaliteiten-omvattende Sowjet-staat kan slechts dan vaste voet vatten, de samenwerking van de volken binnen zijn kader kan slechts dan als een werkelijk broederlijke gelden, wanneer deze overblijfselen krachtig en onherroepelijk uit de praktijk van onze staatsinstellingen zullen zijn verdreven. De toestand wordt in een reeks van nationale republieken (de Oekraïne, Wit-Rusland, Azerbeidzjan, Toerkestan) gecompliceerd, doordat een aanzienlijk deel van de arbeidersklasse, die het fundamentele steunpunt van de Sowjet-macht is, tot de Grootrussische nationaliteit behoort. In deze gebieden ontmoet het verbond tussen stad en land, tussen de arbeidersklasse en de boeren zeer sterke hinderpalen in de vorm van de overblijfselen van het Grootrussische chauvinisme, zowel in de partij — als in de Sowjetorganen. Onder deze verhoudingen is het gepraat over de superioriteit van de Russische cultuur en het poneren van de stelling, dat de overwinning van de hogere Russische cultuur op de cultuur van de meer achterlijke volken (de Oekraïne, Azerbeidzjanse, Oesbeekse, Kirgisische cultuur enz.) onvermijdelijk is, niets anders dan een poging om de heerschappij van de Grootrussische nationaliteit te verankeren. Derhalve is de vastberaden strijd tegen de overblijfselen van het Grootrussische chauvinisme de eerst-actuele zaak van onze partij.

Deze erfenis bestaat ten tweede uit de feitelijke, d.w.z. de

ekonomische en culturele ongelijkheid van de nationaliteiten van de Unie van Republieken. De nationale rechtsgelijkheid, die door de Oktober-revolutie werd bereikt, is een grootse verovering van de volken, maar zij lost op zichzelf het gehele nationale vraagstuk nog niet op. Een aantal republieken en volken, die het kapitalisme niet of bijna niet hebben doorgemaakt, die geen of bijna geen eigen proletariaat bezitten, die dientengevolge in ekonomisch en cultureel opzicht ten achter zijn gebleven, zijn niet in staat om de hun door de nationale rechtsgelijkheid geboden rechten en mogelijkheden ten volle te benutten, om zich tot een hogere trap van ontwikkeling te verheffen en daardoor de vooruitgeschreden nationaliteiten in te halen — zonder werkelijke en langdurige hulp van buitenaf. De oorzaken van deze feitelijke ongelijkheid liggen niet slechts in de geschiedenis van deze volken, maar ook in de politiek van het tsarisme en van de Russische bourgeoisie, die er naar streefden de grensgebieden uitsluitend tot grondstoffen-gebieden te maken, die door de industrieel ontwikkelde centrale gebieden werden uitgebuit. Het is niet mogelijk, deze ongelijkheid op korte termijn te boven te komen, deze erfenis in één of twee jaar te likwideren. Reeds het Xde Kongres van onze partij heeft vastgesteld, dat „de vernietiging van de feitelijke nationale ongelijkheid een langdurig proces is, dat een hardnekkige en volhardende strijd eist tegen alle overblijfselen van de nationale onderdrukking en de koloniale slavernij". Men moet deze erfenis evenwel onvoorwaardelijk te boven komen. En men kan haar slechts te boven komen langs de weg van een werkelijke en langdurige hulp van het Russische proletariaat aan de achterlijke volken van de Unie bij hun ekonomische en culturele opbloei. Deze hulp moet in de eerste plaats hierin tot uitdrukking komen, dat er een reeks praktische maatregelen wordt genomen, teneinde in de republieken van de vroeger onderdrukte nationaliteiten industrie-centra te vormen, waarbij de plaatselijke bevolking zoveel mogelijk wordt betrokken. Deze hulp moet tenslotte in overeenstemming met de resolutie van het Xde Kongres, parallel verlopen met de strijd van de werkende massa's ter versterking van hun sociale posities tegen de in verband met de Nieuwe Ekonomische Politiek sterker wordende inheemse en van buiten gekomen uitbuiters-groepen. Aangezien deze republieken overwegend landbouw-gebieden zijn, moeten de interne sociale maatregelen in de eerste plaats hierin bestaan, dat aan de werkende massa's grond uit het vrije staatsfonds wordt toegedeeld. Zonder deze maatregelen is er geen reden om op het tot stand komen van een juiste en duurzame samenwerking van de volken binnen het kader van één Unie-staat te rekenen. Derhalve is de strijd voor de likwidatie van de feitelijke ongelijkheid van de nationaliteiten, de strijd voor het verheffen van het culturele en

ekonomische peil van de achterlijke volken, de tweede aktuele taak van onze partij.

Deze erfenis bestaat tenslotte uit de overblijfselen van het nationalisme bij een gehele reeks van volken, die onder het zware juk van de nationale onderdrukking zijn doorgegaan en die zich nog niet van het gevoel van de oude nationale krenkingen hebben kunnen bevrijden. Praktisch komen deze overblijfselen hierin tot uitdrukking, dat de vroeger onderdrukte volken zich in zekere mate nationaal afzonderen en geen volledig vertrouwen hebben in maatregelen, die van Russen uitgaan. Dit defensieve nationalisme wordt evenwel in enige republieken, die verschillende nationaliteiten omvatten, niet zelden tot een offensief nationalisme tot een geprononceerd chauvinisme van de sterkere nationaliteit tegenover de zwakke nationaliteiten van deze republieken. Het Georgische chauvinisme (in Georgië), dat zich tegen de Armeniërs, de Oseten, de Adzjaren en Abchazen richt; het Azerbeidzjanse chauvinisme (in Azerbeidzjan), dat zich tegen de Armeniërs richt; het Oesbeekse chauvinisme (in Boechara en Chorezm), dat zich tegen de Toerkmenen en de Kirgiezen richt; het Armeense chauvinisme e.d., — al deze soorten van chauvinisme, die bovendien nog worden bevorderd door de verhoudingen van de Nieuwe Ekonomische Politiek en van de konkurrentie, zijn een ontzaglijk kwaad, dat enige nationale republieken tot een arena van ruzie en intriges dreigt te maken. Het spreekt van zelf, dat al deze verschijnselen het werk voor de daadwerkelijke vereniging van de volken in één staatsverbond tegenwerken. Voorzover de overblijfselen van het nationalisme een eigenaardige vorm van verdediging tegen het Grootrussische chauvinisme zijn, is de vastberaden strijd tegen het Grootrussische chauvinisme het zekerste middel om de nationalistische overblijfselen te boven te komen. Voorzover deze overblijfselen evenwel tot plaatselijk chauvinisme worden, dat zich tegen de zwakke nationale groepen in de afzonderlijke republieken richt, is de direkte bestrijding daarvan de plicht van de leden der partij. Derhalve is de strijd tegen de nationalistische overblijfselen in de eerste plaats tegen de chauvinistische vormen van deze overblijfselen, de derde aktuele taak van onze partij.

8. Als een van de meest krasse vormen van de erfenis van het verleden moet men het feit beschouwen, dat de Unie van Republieken door een aanmerkelijk deel van de Sowjet-beambten in het centrum en in de provincie niet wordt beschouwd als een bond van gelijke staatseenheden, die geroepen is om de vrije ontwikkeling van de nationale republieken te waarborgen, maar als een stap naar de likwidatie van deze republieken, als het begin van de vorming van de zogenaamde „een-en-ondeelbare" republiek.

Als zulk een resultaat van de erfenis van het verleden moet

men eveneens het streven van enige ressorts van de R.S.F.S.R. beschouwen, om de zelfstandige kommissariaten van de autonome republieken aan zich ondergeschikt te maken en de weg te banen voor de likwidatie daarvan.

Terwijl het Kongres deze opvatting als anti-proletarisch en reaktionair veroordeelt en de absolute noodzakelijkheid van het bestaan en de verdere ontwikkeling van de nationale republieken proklameert, roept het de partijleden op, er nauwlettend voor te waken, dat de vereniging van de republieken en het versmelten van de kommissariaten niet door chauvinistisch gestemde Sowjet-beambten als een dekmantel wordt benut voor hun pogingen om de ekonomische en culturele behoeften van de nationale republieken te negeren. Het samensmelten van de kommissariaten is een examen voor het Sowjet-apparaat: indien deze proefneming in de praktijk in de richting van het grote-mogendheidsstreven verloopt, dan zou de partij gedwongen zijn om tegen een dergelijke opvatting de scherpste maatregelen te nemen, zij zou dan de vraag moeten stellen, of de samensmelting van enige kommissariaten niet zou moeten worden herzien, totdat het Sowjet-apparaat, zoals het behoort, in de geest van een werkelijk proletarische en werkelijk broederlijke aandacht voor de noden en de behoeften van de kleine en achterlijke nationaliteiten zal zijn opgevoed.

9. De Unie van Republieken, gegrondvest op de beginselen van de gelijkheid en de vrijwilligheid van de arbeiders en boeren der afzonderlijke republieken, vormt de eerste poging van het proletariaat tot regeling van de internationale betrekkingen tussen onafhankelijke landen en is de eerste stap tot de vorming van de toekomstige Wereld-Sowjet-Republiek van de Arbeid. Aangezien de Unie van Republieken een nieuwe vorm van het samenleven der volken is, een nieuwe vorm van hun samenwerking in één Unie-staat, binnen welke de hierboven omschreven overblijfselen in het proces van de gemeenschappelijke arbeid van de volken moeten worden overwonnen, moeten de opperste organen van de Unie op zulk een wijze worden opgebouwd, dat zij niet alleen de algemene noden en behoeften van alle nationaliteiten van de Unie tot uitdrukking brengen, maar ook de speciale noden en behoeften van de afzonderlijke nationaliteiten. Derhalve moet er nevens de bestaande centrale organen van de Unie, die de vertegenwoordiging zijn van de werkende massa's van de gehele Unie, ongeacht hun nationaliteit, een bijzonder orgaan worden geschapen voor de vertegenwoordiging van de nationaliteiten volgens het beginsel van de gelijkheid. Een dergelijke opbouw van de centrale organen van de Unie zou volledig de mogelijkheid geven om zorgvuldig de noden en behoeften van de volken in aanmerking te nemen, hun tijdig de nodige hulp te verlenen, een atmosfeer van volledig wederzijds vertrouwen te scheppen en

op deze wijze de hierboven genoemde erfenis langs de minst smartelijke weg te likwideren.

10. Uitgaande van het hierboven gezegde, beveelt het Kongres aan alle leden van de partij aan, door praktische maatregelen te bereiken, dat

a) bij de opbouw van de centrale organen van de Unie, de gelijkheid van de rechten en de plichten van de afzonderlijke republieken, zowel wat betreft hun betrekkingen tot elkander, als wat betreft hun betrekkingen tot de centrale macht van de Unie, gewaarborgd wordt;

b) er in het systeem van de opperste organen van de Unie een speciaal orgaan wordt geschapen voor de vertegenwoordiging van alle nationale republieken en nationale gebieden zonder uitzondering en wel volgens het beginsel van de gelijkheid, waarbij er zoveel mogelijk rekening mede moet worden gehouden, dat alle tot deze republieken behorende nationaliteiten vertegenwoordigd zijn;

c) de uitvoerende organen van de Unie worden opgebouwd volgens beginselen, die de reële deelneming van de vertegenwoordigers van de republieken en de bevrediging van de noden en behoeften van de volken van de Unie waarborgen;

d) aan de republieken in voldoende mate uitgebreide financiële, speciaal de begroting betreffende rechten worden verleend, die hun de mogelijkheid verzekeren van het ontplooien van eigen staatkundig-administratief, cultureel en ekonomisch initiatief;

e) de organen van de nationale republieken en gebieden overwegend worden samengesteld uit inheemsen, die de taal, de levenswijze, de zeden en gewoonten van de betreffende volken kennen;

f) er speciale wetten worden uitgevaardigd, die het gebruik van de moedertaal waarborgen in alle staatsorganen en in alle instellingen, die voor de plaatselijke bevolking van andere nationaliteit en voor de nationale minderheden werken, — wetten, die met alle revolutionaire gestrengheid alle overtreders van de nationale rechten en in het bijzonder van de rechten der nationale minderheden vervolgen en bestraffen;

g) het opvoedingswerk in het Rode Leger versterkt wordt in de geest van de verbreiding van de ideeën van de broederschap en de solidariteit van de volken der Unie en dat praktische maatregelen worden genomen om nationale troepenafdelingen te organiseren, onder inachtneming van alle maatregelen, die noodzakelijk zijn om de volle weerbaarheid van de republieken te waarborgen.

II.

1. De ontwikkeling van de organisaties van onze partij verloopt in het merendeel van de nationale republieken onder ver-

houdingen, die voor hun groei en versterking niet geheel en al gunstig zijn. De ekonomische achterlijkheid van deze republieken, de geringe getalsterkte van het nationale proletariaat, het ontoereikende aantal of zelfs het ontbreken van kaders van oudere partijfunktionarissen uit het midden der inheemsen, het ontbreken van een ernstige Marxistische literatuur in de moedertaal, de zwakte van het partij-opvoedingswerk, tenslotte het bestaan van overblijfselen van radikaal-nationalistische tradities, die nog steeds niet zijn vervlogen, hebben onder de inheemse kommunisten een bepaalde afwijking doen ontstaan naar de kant van het overschatten van de nationale bijzonderheden, en van het onderschatten van de klassebelangen van het proletariaat, een afwijking naar het nationalisme. Dit verschijnsel wordt bijzonder gevaarlijk in republieken met verschillende nationaliteiten, waar het niet zelden de vorm aanneemt van een afwijking van de kommunisten der sterke nationaliteit naar het chauvinisme, dat zijn scherpte richt tegen de kommunisten van de zwakke nationaliteiten (Georgië, Azerbeidzjan, Boechara, Chorezm). De afwijking naar het nationalisme is in dit opzicht schadelijk, omdat zij het proces van de bevrijding van het nationale proletariaat van de ideologische invloed van de nationale bourgeoisie belemmert en daardoor de aaneensluiting van de proletariërs der verschillende nationaliteiten tot één internationalistische organisatie bemoeilijkt.

2. Anderzijds heeft de aanwezigheid van een talrijk kader van oude partijfunktionarissen van Russische afkomst, zowel in de centrale instellingen van de partij, als in de organisaties van de kommunistische partijen van de nationale republieken, partijfunktionarissen, die niet met de zeden en gewoonten en met de taal van de werkende massa's van deze republieken vertrouwd zijn en die derhalve niet steeds een fijn gevoel hebben voor hun behoeften, in onze partij een afwijking doen ontstaan, bestaande in de onderschatting van de nationale bijzonderheden en van de nationale taal bij het partijwerk, een hoogmoedig-geringschattende houding tegenover deze bijzonderheden, een afwijking naar het Grootrussische chauvinisme. Deze afwijking is niet alleen schadelijk, omdat zij het formeren van een kommunistisch kader uit inheemsen, die de nationale taal kennen, belemmert en het gevaar doet ontstaan dat de partij los komt te staan van de proletarische massa's van de nationale republieken, maar ook en vooral omdat zij de hierboven omschreven afwijking naar het nationalisme voedt en bevordert en de bestrijding daarvan bemoeilijkt.

3. Terwijl het Kongres deze beide afwijkingen als schadelijk en gevaarlijk voor de zaak van het kommunisme veroordeelt en de aandacht van de leden van de partij op de bijzondere schadelijkheid en de bijzondere gevaarlijkheid van de afwijking naar het Grootrussische chauvinisme vestigt, roept het

de partij op om deze overblijfselen van het verleden in onze partijopbouw zo snel mogelijk te likwideren.

Het Kongres draagt het Centraal-Komitee op, om de volgende praktische maatregelen uit te voeren:

a) het vormen van Marxistische kursussen van een hoger type uit inheemse partijfunktionarissen van de nationale republieken;

b) de ontwikkeling van een principiële Marxistische literatuur in de moedertaal;

c) de versterking van de universiteit van de Oosterse volken en van haar plaatselijke afdelingen;

d) het scheppen van instrukteurs-groepen uit inheemse partijfunktionarissen bij de Centraal-Komitees van de nationale kommunistische partijen;

e) de ontwikkeling van een partij-literatuur in massa-uitgaven in de moedertaal;

f) de versterking van het partij-opvoedingswerk in de republieken;

g) de versterking van het werk onder de jeugd in de republieken.

4. Met het oog op de buitengewone belangrijkheid van de werkzaamheid van de verantwoordelijke partijfunktionarissen in de autonome en onafhankelijke republieken en in de grensgebieden in het algemeen (het leggen van de verbinding tussen de werkers van de betreffende republiek met de werkers van de gehele overige Unie), draagt het Kongres het Centraal-Komitee op, zorg te dragen voor de bijzonder zorgvuldige keuze van de funktionarissen, opdat hun samenstelling de werkelijke uitvoering van de besluiten der partij op het gebied van het nationale vraagstuk ten volle waarborgt.

UIT DE RESOLUTIE NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG VAN HET CENTRAAL-KOMITEE.

aangenomen door het XVIde Kongres van de K.P.S.U. (b) in Juli 1930.

Het Kongres wijst in verband met de verscherping van de klassenstrijd in het land op het aktief worden in de rijen der partij van de nationale afwijkingen naar het grote-mogendheids- en het plaatselijke chauvinisme.

Het hoofdgevaar op de gegeven étappe vormt de afwijking naar het grote-mogendheids-nationalisme, die de grondslagen van de Leninistische nationale politiek poogt te herzien en onder de vlag van het internationalisme het streven verbergt van de afstervende klassen van de

vroeger heersende Grootrussische natie om hun verloren voorrechten terug te winnen.

Tegelijkertijd wordt de afwijking naar het plaatselijke nationalisme sterker, die de eenheid van de volken van de U.S.S.R. verzwakt en de interventie in de hand werkt.

De partij moet de strijd tegen beide afwijkingen in het nationale vraagstuk en tegen de verzoeningsgezindheid ten aanzien daarvan verscherpen, zij moet tegelijkertijd grotere aandacht besteden aan de praktische verwerkelijking van de Leninistische nationale politiek, aan het overwinnen van de elementen der nationale ongelijkheid en aan de brede ontwikkeling van de nationale culturen van de volken der Sowjet-Unie.

UIT HET PROGRAM VAN DE PARTIJ

aangenomen door het VIIIste Kongres van de R.K.P. (b) in Maart 1919.

Op het gebied van de nationale betrekkingen.

Met betrekking tot het nationale vraagstuk laat de R.K.P. (b) zich door de volgende stellingen leiden:

1. Het middelpunt vormt de politiek van toenadering tussen de proletariërs en half-proletariërs van de verschillende nationaliteiten voor de gemeenschappelijke revolutionaire strijd voor het ten val brengen van de landheren en de bourgeoisie.

2. Teneinde het wantrouwen van de werkende massa's van de onderdrukte landen jegens het proletariaat van de staten, die deze landen hebben onderdrukt, te overwinnen, is het noodzakelijk alle voorrechten van elke nationale groep, welke dan ook, af te schaffen, de volledige rechtsgelijkheid van de naties en het recht van de koloniën en van de niet-rechtsgelijke naties op staatkundige afscheiding te erkennen.

3. Met hetzelfde doel stelt de partij als een van de overgangsvormen op de weg naar de volledige eenheid de federatieve vereniging van de volgens het Sowjet-type georganiseerde staten.

4. Met betrekking tot het vraagstuk, wie de drager van de op afscheiding gerichte wil van de natie is, staat de R.K.P. (b) op het historische klassestandpunt en houdt zij er rekening mede, op welke historische trap van ontwikkeling de betreffende natie staat: op de weg van de middeleeuwse instellingen

naar de burgerlijke demokratie of van de burgerlijke demokratie naar de Sowjet- of proletarische demokratie enz.

In ieder geval is er van de kant van het proletariaat van de naties, die onderdrukkende naties waren, bijzondere voorzichtigheid en bijzondere aandacht nodig met betrekking tot de overblijfselen van de nationale gevoelens bij de werkende massa's van de onderdrukte of niet-rechtsgelijke naties. Slechts bij zulk een politiek is het mogelijk de voorwaarden te scheppen voor een werkelijk duurzame, vrijwillige eenheid van de in nationaal opzicht verschillende elementen van het internationale proletariaat, zoals de ervaring van de vereniging van een reeks van nationale Sowjet-republieken om Sowjet-Rusland dat heeft getoond.

AANTEKENINGEN

In de „aantekeningen" zal herhaaldelijk worden aangehaald de „Geschiedenis van de Kommunistische Partij der Sowjet-Unie (Bolsjewiki) 1939, „Pegasus" Amsterdam. De titel is afgekort als: „Gesch."

1. Het artikel „Het Marxisme en het nationale vraagstuk", werd einde 1912 — begin 1913 in Wenen geschreven. Het werd voor het eerst gepubliceerd in de Nrs. 3—5 van de jaargang 1913 van het bolsjewistische tijdschrift „Proswessjenië" („Voorlichting") onder de titel „Het nationale vraagstuk en de sociaal-demokratie". In 1914 verscheen het als afzonderlijke brochure onder de titel: „Het nationale vraagstuk en het Marxisme". In 1920 werd het artikel opnieuw uitgegeven door het Volkskommissariaat der nationaliteiten in de „Verzamelbundel van artikelen" van Stalin over het nationale vraagstuk. Bij deze verzamelbundel was een afzonderlijk voorwoord „Van den schrijver", waarin de volgende alinea voorkwam, die op het hier gepubliceerde artikel betrekking heeft:

> „.....Het artikel weerspiegelt de periode van de principiële diskussies over het nationale vraagstuk in de rijen van de sociaal-demokratie van Rusland, in het tijdperk van de feodaal-tsaristische reaktie, anderhalf jaar voor het begin van de imperialistische oorlog, in het tijdperk van het aanwassen van de burgerlijk-demokratische revolutie in Rusland. Twee theorieën van de natie bevonden zich toenmaals met elkaar in strijd en bijgevolg twee nationale programs: de Oostenrijkse, ondersteund door de Boend en de mensjewiki, en de Russische,

de bolsjewistische. Een karakteristiek van beide stromingen zal de lezer in het artikel vinden. De daarop volgende gebeurtenissen, in het bijzonder de imperialistische oorlog en het uiteenvallen van Oostenrijk-Hongarije in afzonderlijke nationale staten, hebben overtuigend getoond, aan welke zijde de waarheid ligt. Thans, nu Springer en Bauer bij de scherven van hun nationaal program zitten, kan er nauwelijks aan getwijfeld worden, dat de geschiedenis de „Oostenrijkse school" heeft veroordeeld. Zelfs de Boend moest erkennen, dat de „eis van de nationaal-culturele autonomie (d.w.z. het Oostenrijkse nationale program — J. St.), gesteld binnen het kader van de kapitalistische orde, onder de verhoudingen van de socialistische revolutie zijn betekenis verliest" (Vgl. de „XIIde Konferentie van de Boend", 1920). De Boend heeft er zelfs geen vermoeden van, dat hij daarmee de principiële onhoudbaarheid van de theoretische grondslagen van het Oostenrijkse nationale program, de principiële onhoudbaarheid van de Oostenrijkse theorie van de natie erkend heeft, zij het ook ongewild."

Over het onderhavige artikel schreef Lenin aan Gorki in de tweede helft van 1913: „Bij ons heeft zich een prachtige Georgiër neergezet, die voor de „Proswessjenië" een groot artikel schrijft; hij heeft al het Oostenrijkse en het overige materiaal bijeengebracht." Toen het werk verschenen was, gaf Lenin daarover een zeer gunstige beoordeling in zijn, in de „Sociaal-Demokraat" van 28 [15] December 1913 verschenen artikel: „Over het nationale program van de R.S.D.A.P.". Nadat Lenin op de oorzaken heeft gewezen, die in deze periode het nationale vraagstuk op de voorgrond stelden, schrijft hij: „In de theoretische Marxistische literatuur werden deze stand van zaken en de grondslagen van het nationale program der sociaal-demokraten in de laatste tijd in het licht gesteld, (het artikel van Stalin staat hier op de eerste plaats)."

Zie Gesch. bl. 208-9.

2. Zionisme — een reaktionair, nationalistische politieke stroming, die haar aanhangers had onder de kleine en de gemiddelde Joodse handels- en handwerkersbourgeoisie, de intellektuelen, de kantoorbedienden, de handwerkers en de achterlijkste lagen van de Joodse arbeiders. Zij stelde zich het organiseren van een eigen Joodse burgerlijke staat in Palestina ten doel en streefde er naar, de Joodse arbeidersmassa's van de gemeenschappelijke strijd van het proletariaat te isoleren.

3. Pan-Islamisme — politieke ideologie van de hogere lagen der Turkse, Tartaarse, e.a. volken (chans, moellahs, landheren, kooplieden enz.), die zich ten doel stelden, alle vol-

ken, die de Islam (de Mohammedaanse religie) belijden, tot een geheel te verenigen. Verwant met het Pan-Islamisme was het Pan-Tjoerkisme, dat er naar streefde de Tjoerks-Mohammedaanse volken onder de heerschappij van de Turken te verenigen.

4. De „Boend" — „Algemene Joodse Arbeidersbond in Lithauen, Polen en Rusland". Hij werd in September 1897 op het Kongres in Wilna opgericht en deed veel werk onder de Joodse handwerkslieden. De Boend sloot zich op het Iste Kongres (1898) van de R.S.D.A.P. bij deze organisatie aan „als een autonome organisatie, die slechts zelfstandigheid bezat in de kwesties, het Joodse proletariaat rakende". Tot 1901 stelde de Boend naast de algemene politieke eisen slechts de speciale eis van de staatsburgerlijke rechtsgelijkheid voor de Joden. Op het IIde Partijkongres van de R.S.D.A.P. in 1903 trad de Boend uit de partij, nadat het Partijkongres de eis van de Boend had verworpen om hem als de enige vertegenwoordiger van het Joodse proletariaat te erkennen en de opbouw van de partij op federatieve grondslag te doen geschieden. Op het VIde Kongres van de Boend (1905) stelde hij de eis van de „cultureel-nationale autonomie" op, en wel in de vorm van de „verwijdering van alle, met culturele vragen (volksopvoeding enz.) verbonden funkties uit het gebied der bevoegdheden van de staat, van de organen van het plaatselijke en gewestelijke zelfbestuur en de overdracht daarvan aan de natie zelf in de vorm van bijzondere, zowel plaatselijke als centrale lichamen, gekozen door alle leden op grond van het algemene, gelijke, direkte en geheime kiesrecht". Voor de tweede maal sloot de Boend zich bij de R.S.D.A.P. aan in 1906 na het IVde (Stockholmse) Partijkongres. Het Kongres behandelde het vraagstuk van het nationale program van de Boend niet, doch liet het open. In de interne partijstrijd nam de Boend meestal een rechts standpunt in, steunde de mensjewiki en knoopte vanaf 1912 nauwe organisatorische betrekkingen met de likwidatoren aan. Tijdens de oorlog stond de Boend (uitgezonderd weinige internationalistische elementen) op het standpunt van de landsverdediging. Na de Februari-revolutie steunde hij de koalitieregering en bestreed de bolsjewiki. Aan het einde van 1918 begonnen zich in de Boend linkse groepen te organiseren en in Mei 1919 vond in Kiew de eerste Konferentie van de uit de Boend getreden „Kommunistische Boend" der Oekraïne plaats, die op deze Konferentie met de „Verenigde Joodse Kommunistische Partij" tot een „Joods Kommunistisch verbond" samensmolt. Dit verbond werd in Augustus 1919 in de Kommunistische Partij van Rusland (bolsjewiki) opgenomen. In Wit-Rusland sloot zich de linkervleugel van de Boend, die zich als „Joodse Kommunistische Partij" had georganiseerd in Maart 1919 bij de R.K.P.(b.) aan. Tenslotte namen de overblijfselen

van de Boend in Maart 1921 op de Konferentie in Minsk het besluit, officieel tot de R.K.P. (b.) toe te treden. Buiten de R.K.P.(b.) bleef slechts een onbeduidend deel van de Boend met Abramowitsj aan het hoofd. Reeds daarvoor, in 1920, had de Boend op zijn XIIde Konferentie, waar het als noodzakelijk was erkend de taktiek van oppositie tegen de Sowjet-macht op te geven, officieel de onbruikbaarheid erkend van zijn nationalistische hoofdeis, de „cultureel-nationale autonomie" en verklaard, dat „de binnen het kader van de kapitalistische orde gestelde eis van de cultureel-nationale autonomie, onder de verhoudingen van de socialistische revolutie, zijn betekenis verliest".
Zie Gesch. bl. 57.

5. De IXde Konferentie van de „Boend" had in Juni 1912 in Wenen plaats en behandelde de vraagstukken die verband hielden met de verkiezingen voor de IVde Staatsdoema en met de bijeenroeping van de Augustus-Konferentie der likwidatoren (zie aant. 6), waaraan de aanhangers van de „Boend" deelnamen. De besluiten van de IXde Konferentie waren uiterst opportunistisch en likwidatorisch, (het opgeven van de leuze van de republiek, het op de achtergrond dringen van het illegale werk, het vergeten van de revolutionaire taak van het proletariaat). De Konferentie keurde het openlijke verbond van de Boend met de mensjewiki-likwidatoren goed.

6. Bedoeld wordt de zogenaamde Augustus-Konferentie van de likwidatoren, die in Augustus 1912 in Wenen werd gehouden. Het doel van deze Konferentie was de oprichting van een antibolsjewistisch blok. Aan de Konferentie namen deel: de likwidatoren, de Boend, de Letten en een deel van de Kaukasische sociaal-demokraten. De voornaamste organisator en de inspirator van deze Konferentie was L. Trotski. Over het besluit van de Konferentie inzake het nationale vraagstuk en de kritiek daarop, zie blz. 56-61 van deze uitgave.
Zie Gesch., bl. 180-184, 209.

7. Het IVde Kongres van de Boend had plaats einde April 1901 in Bjelostok. Het Kongres verklaarde, dat het „begrip nationaliteit" ook op het „Joodse volk" van toepassing is en dat Rusland zich moest vervormen tot een federatie van nationaliteiten met volledige autonomie voor ieder hunner, onafhankelijk van het door hem bewoonde grondgebied. De Boend stelde inplaats van zijn vroegere eis van de staatsburgerlijke rechtsgelijkheid, de leuze van de nationale rechtsgelijkheid en eiste de reorganisatie van de R.S.D.A.P. op federatieve grondslag. Deze besluiten, zowel als de op dit Kongres gestelde en later in de literatuur van de Boend verdedigde eis van de „cultureel-nationale autonomie", hadden een scherpe polemiek tegen de Boend van de oude „Iskra" en in het bijzonder van Lenin tengevolge (zie de artikelen van Lenin in Deel V en VI van de „Komplete Werken").

8. De Parteitag (het Partijkongres) van Brünn van de Oostenrijkse sociaal-demokratie werd van 24 tot 29 September 1899 gehouden. Het nationale vraagstuk stond op het Kongres in het middelpunt van de diskussies. Het Kongres verwierp de door de Zuid-Slavische sociaal-demokratie ingediende ontwerp-resolutie, die voor de idee van de exterritoriale cultureel-nationale autonomie opkwam en nam een door de verenigende uitvoerende kommissie voorgestelde resolutie aan, die een bond van nationaal-afgebakende gebieden eiste en die dus een kompromis vormde tussen de Duits-Oostenrijkse sociaal-demokraten, die de idee van een gecentraliseerde staat verdedigden en de Zuid-Slavische, Tsjechische e.a. sociaal-demokraten, die een nationalistisch standpunt innamen. Met betrekking tot het organisatorische vraagstuk ging het Kongres van Brünn nog verder dan het Wimbergse Kongres (zie aant. 11), wat betreft de afzondering van de nationale sociaal-demokratische groepen. Het maakte ook het centrale bestuur van de partij tot een federatief orgaan, dat uit de Uitvoerende Komitees van de nationale sociaal-demokratische organisaties (de Duitse, de Tsjechische, de Poolse, de Roetheense [Oekraïnse], de Italiaanse en de Zuid-Slavische) bestond.

9. „Bij ons bestaat god zij dank geen parlement", woorden van W. Kokowtsow, tsaristisch minister van financiën (later minister-president), op 24 April 1908 in de Staats-Doema.

10. Deze woorden zijn ontleend aan het IIde hoofdstuk („Proletariërs en Kommunisten") van het „Kommunistisch Manifest" van K. Marx en Fr. Engels. (Zie Marxistische Bibliotheek No. 1, Uitgeverij „Pegasus" Amsterdam — Vert.).

11. De Weense of Wimbergse — (naar de naam van het hotel, waar hij zitting hield) Parteitag van de Oostenrijkse sociaal-demokratische partij had plaats van 6 tot 12 Juni 1897. Hier werd de tot nu toe homogene partij in 6 zelfstandige nationale, sociaal-demokratische groepen gesplitst (de Duitse, de Tsjechische, de Poolse, de Roetheense [Oekraïnse], de Italiaanse en de Zuid-Slavische), die slechts door het gemeenschappelijke kongres en een gemeenschappelijk centraal bestuur waren verenigd.

12. Bedoeld wordt het in 1844 in de „Deutsch-Französische Jahrbücher" verschenen artikel van K. Marx: „Zur Judenfrage" („Bijdrage tot het Jodenvraagstuk"), waarin Marx met den leider van de Duitse radikale vrijdenkers, Bruno Bauer, polemiseert. Zie Deel I van de Komplete Werken van K. Marx en F. Engels, uitgave van het Marx-Engels-Lenin-Instituut te Moskou, 1928.

13. Het VIde Kongres van de Boend had in Oktober 1905 in Zürich plaats. Op dit Kongres formuleerde de Boend definitief zijn nationaal program. Daarin werd de eis

gesteld van de „oprichting van publiek-rechtelijke instellingen", die „zich slechts tot exterritoriale autonomie, in de vorm van de cultureel-nationale autonomie kunnen ontwikkelen", op de wijze, als in aant. 4 uiteengezet.

14. De VIIIste Konferentie van de Boend had in September 1910 in Lemberg (Galicië) plaats. De Konferentie besteedde haar aandacht voornamelijk aan de vraagstukken van de Joodse gemeente en van de viering van de sabbath. De resoluties over deze kwesties toonden aan, dat het nationalisme in de Boend wederom sterker was geworden.

15. De woorden over de „aanpassing van het socialisme aan het nationalisme" door de aanhangers van de Boend en de Kaukasische sociaal-demokraten, gebruikte G. Plechanow in zijn artikel „Nog een scheuringskonferentie", dat 15 [2] Oktober 1912 werd gepubliceerd. In dit artikel veroordeelde G. Plechanow op scherpe wijze zowel de bijeenroeping als de besluiten van de Augustus-konferentie van de likwidatoren.
Zie Gesch., bl. 182-84.

16. Bedoeld wordt de brief van Wl. Kossowski aan de redaktie van het tijdschrift der likwidatoren „Nasja Zarja" („Onze Dageraad") 1912 onder de titel „Onvergeeflijke demagogie" waarin de schrijver polemiseerde tegen het in de vorige aantekening genoemde artikel van G. Plechanow.

17. Het VIIde Kongres van de Boend vond aan het einde van 1906 in Lemberg (Galicië) plaats. Het Kongres sprak zich uit voor de toetreding van de Boend tot de R.S.D.A.P. op de grondslag van de door het IVde (Stockholmse) Partijkongres aangenomen statuten, evenwel met het voorbehoud, dat de Boend „bij zijn toetreden tot de R.S.D.A.P. en het aannemen van zijn program, zijn eigen program over het nationale vraagstuk handhaaft". Na het VIIde Kongres ging de „Boend" volkomen en voorgoed naar de mensjewistische weg over.

18. „Nasje Slowo" („Ons woord") een legaal weekblad van de Boend, dat in 1906 in Wilna verscheen.

19. Bedoeld wordt de verkiezing van het lid van de „linksen" van de P.P.S. (Poolse Socialistische Partij) Jagello, als afgevaardigde van Warschau voor de IVde Staatsdoema. Hij werd gekozen door het blok van de Boend en de P.P.S. met de Joodse burgerlijke nationalisten tegen de stemmen van de sociaal-demokratische kiesmannen, die de meerderheid in het kollege van de arbeiders-kiesmannen vormden. De sociaal-demokratische fraktie van de IVde Staatsdoema, waarin de likwidatoren de meerderheid hadden, nam den niet-sociaal-demokraat Jagello in haar midden op. Zij steunde daarmee de scheurmakende handelingen van de „Boend" en verergerde de scheuring onder de arbeiders van Polen. Zie hierover Stalin's artikel

„Jagello als niet-volwaardig lid van de sociaal-demokratische fraktie" in de „Prawda" van 1 December 1912.

20. De oude „Iskra" — de „Iskra" („De Vonk") uit de jaren 1900-1903, toen Lenin zeer aktief deelnam aan de redaktie. Het blad uit die tijd werd in het vervolg de oude „Iskra" genoemd ter onderscheiding van de nieuwe „Iskra", die tot het mensjewistische standpunt was overgegaan. De oude „Iskra" voerde hardnekkig strijd tegen het nationalisme van de Boend, o.a. door een aantal artikelen van Lenin, gewijd aan de kritiek op de Boend en zijn standpunt inzake het nationale vraagstuk en de vraagstukken van de organisatorische opbouw van de partij.
Zie Gesch. bl. 33, 52.

21. Karl Vanek — een Tsjechisch sociaal-demokraat, afgevaardigde van het Oostenrijkse parlement (Reichsrat) en van de Brünnse Landdag, direkteur van de ziekenkas in Brünn, één van de leiders van de Tsjechische separatisten. In 1910 publiceerde K. Vanek een aantal artikelen onder de titel „Willen wij onder voogdij staan of vrij zijn?" De artikelen waren gewijd aan de verdediging van het separatisme en doordrongen van nationaal-chauvinisme. Deze artikelen werden tezamen met andere dokumenten door de Oostenrijkse Metaalbewerkersbond in de Verzamelbundel „Dokumente des Separatismus" opnieuw uitgegeven, teneinde de scheuring te verhinderen, waarheen Vanek, Tussar e.a. leiders van de Tsjechische separatisten de Tsjechische arbeidersbeweging leidden.

De hier door p.g. Stalin bedoelde passage uit de brochure van K. Vanek, luidt als volgt:

> „Hoe kan de Tsjechische arbeider hopen, nog voor de voltrokken wedergeboorte van de maatschappij zijn zoon of dochter voor ondergang te bewaren of hun in de toekomst een beter bestaan te verzekeren, dan hem beschoren is, wanneer het Tsjechische volk het niet noodzakelijk acht, voor zijn verbruik van de diensten van zijn eigen handwerkslieden, kooplieden en industriëlen gebruik te maken?
>
> En hoe kan de Tsjechische arbeidersmassa verwachten, dat zij datgene in de toekomststaat zal ontvangen, wat haar van rechtswege toekomt, dat zij in politiek, sociaal en nationaal opzicht rechtsgelijk zal worden, wanneer zij haar ekonomische grondslag aan anderen afstaat, wanneer zij haar produktiemogelijkheden, haar in het geld gelegen kracht aan kameraden van een andere nationaliteit ten gebruike afstaat?"

22. N. — pseudoniem van Noe Jordania, den leider van de Georgische mensjewiki, het gewezen hoofd van de mensjewis-

tische regering van Georgië, later een witte emigrant en een felle aanhanger van de interventie tegen de U.S.S.R.

23. „Tsjweni Tschowreba" („Ons Leven") — dagblad van de Georgische mensjewiki, dat in 1912 in Koetaïs werd uitgegeven.

De hier aangehaalde citaten zijn ontleend aan een van de artikelen van N. (Noe Jordania) onder de titel „Oud en nieuw".

24. De paragraaf over de zelfbeschikking van het op het IIde Partijkongres van de R.S.D.A.P. in 1903 aangenomen program luidde:

„9. Het recht op zelfbeschikking voor alle naties, die tot de staat behoren."

Zie Gesch. bl. 54.

25) Bedoeld wordt de eerste Balkanoorlog, die in Oktober 1912 tussen Bulgarije, Servië, Griekenland en Montenegro enerzijds en Turkije anderzijds uitbrak. Deze oorlog was het resultaat van de botsing der belangen van de mogendheden der Entente (Frankrijk, Engeland, Rusland) en die van de mogendheden van de Driebond (Duitsland, Oostenrijk-Hongarije, Italië), op het Balkanschiereiland. Zowel deze oorlog, als ook de tweede Balkanoorlog (1913), die tussen de bondgenoten van gisteren om de verdeling van de buit ontbrandde en met de nederlaag van Bulgarije eindigde, verscherpte nog meer de tegenstellingen tussen de imperialisten op de Balkan en was het voorspel van de imperialistische wereldoorlog.

Zie Gesch. bl. 212-217.

26. Bedoeld zijn hier de besluiten van de IVde (de z.g.n. „IIIde Alrussische") Konferentie van de R.S.D.A.P., die van 18 [5] tot 25 [12] November 1907 plaats vond en van de Vde (z.g.n. „December") Konferentie van de R.S.D.A.P., die van 3 tot 9 Januari 1909 [21-27 December 1908] werd gehouden.

Zie Gesch. bl. 178-9.

27. Zie aantekening 19.

28. De VIIde Alrussische (April)-Konferentie van de bolsjewiki, die van 7 tot 12 Mei [24-29 April] 1917 in Petrograd werd gehouden, schonk grote aandacht aan het nationale vraagstuk. Referent inzake het nationale vraagstuk was p.g. Stalin.

Lenin hield bij de behandeling van dit vraagstuk een grote redevoering (Zie zijn „Komplete Werken" Deel XX, blz. 275-278). Lenin en Stalin traden scherp tegen de opportunistische uitval van Pjatakow op. Het standpunt van Pjatakow, dat de revolutie tot isolatie en tot nederlaag veroordeelde, werd door de Konferentie van de hand gewezen. Zij nam met overweldigende meerderheid van stemmen de door Stalin verdedigde resolutie aan.

Zie Gesch. bl. 247-253 en Lenin: „Verz. Werken" (Ndl.) deel V bl. 308-319, 325-331.

29. Bedoeld wordt de Konferentie van het Centraal-Komitee met de partijfunktionarissen, die van 28 December 1912 tot 1 Januari 1913 (oude stijl) in Krakau plaats had en die om konspiratieve redenen „Februari"-Konferentie werd genoemd. Zie Gesch. bl. 198.

30. Aan het artikel „De Oktober-omwenteling en het nationale vraagstuk" was in het voorwoord („Van den schrijver") tot de in 1920 door het Volkskommissariaat voor nationaliteiten uitgegeven „Verzamelbundel van Artikelen" van Stalin over het nationale vraagstuk de volgende alinea gewijd:

> „.....Het artikel weerspiegelt de periode na de Oktober-revolutie, toen de Sowjet-macht, die de kontra-revolutie in Centraal-Rusland had overwonnen, met de burgerlijk-nationalistische regeringen in de grensgebieden, deze haarden van de kontra-revolutie, in botsing kwam, toen de Entente, verontrust door de toenemende invloed van de Sowjet-macht op haar koloniën, openlijk de burgerlijk-nationalistische regeringen begon te ondersteunen met het doel om Sowjet-Rusland te verstikken; toen wij in de loop van de zegevierende strijd tegen de burgerlijk-nationalistische regeringen kwamen te staan voor de praktische vragen van de konkrete vormen van de territoriale Sowjet-autonomie, van het organiseren van autonome Sowjet-Republieken in de grensgebieden, van de uitbreiding van de invloed van Sowjet-Rusland op de onderdrukte landen van het Oosten via de Oostelijke grensgebieden van Rusland, van het scheppen van een revolutionair eenheidsfront van het Westen en het Oosten tegen het wereldimperialisme. Het artikel wijst op het onverbrekelijke verband van het nationale vraagstuk met het vraagstuk van de macht en behandelt de nationale politiek als een deel van het algemene vraagstuk van de onderdrukte volken en koloniën, d.w.z. juist datgene, waartegen zich de „Oostenrijkse school", de mensjewiki, de reformisten, de IIde Internationale plachten te wenden en wat later door de ganse loop der gebeurtenissen werd bekrachtigd.

31) De Centrale Rada (Raad) van de Oekraïne werd in April 1917 in Kiëw gesticht op het kongres van de Oekraïnse kleinburgerlijke partijen en nationalistische organisaties. Het kwam meermalen tot scherpe konflikten tussen de Rada en de Voorlopige Regering, die onderdrukkingsmaatregelen tegen de nationale bewegingen nam. Na de Oktoberrevolutie werd de Rada een bolwerk „van de in nationaal-demokratische vorm gehulde, burgerlijke kontra-revolutie" (Stalin). In zijn referaat op het IIIde Sowjet-Kongres (Januari

1918) karakteriseerde Stalin de aan de spits van de Rada staande kleinburgerlijke en koelakken-„socialisten" (Winnitsjenko e.a.) op de volgende wijze:

> „Met het woord noemden zij zich aanhangers van de overdracht van de gehele grond aan het volk, door de later gepubliceerde „verklaring" beperkten zij echter deze overdracht en verklaarden zij een deel van de grond van de landheren voor onaantastbaar en niet onderworpen aan de overdracht aan het volk.
>
> Met het woord verklaarden zij hun loyaliteit tegenover de Sowjets, maar metterdaad voerden zij een vertwijfelde strijd tegen de Sowjets, ontwapenden zij Sowjet-troepen, arresteerden zij Sowjet-funktionarissen en sneden zij de Sowjets iedere mogelijkheid af om verder te bestaan.
>
> Met het woord spraken zij over hun toewijding aan de revolutie, maar metterdaad toonden zij zich de kwaadaardigste vijanden van de revolutie. Zij praatten over hun neutraliteit met betrekking tot de strijd in het Don-gebied, in werkelijkheid echter verleenden zij generaal Kaledin openlijk en rechtstreeks ondersteuning, hielpen zij de Sowjet-troepen te beschieten en lieten zij geen graan naar het Noorden door."

In Februari 1918 werd de Rada door de in opstand gekomen Oekraïnse arbeiders en boeren ten val gebracht, maar spoedig daarna door de Duitse en Oostenrijkse troepen, die de Oekraïne binnenrukten, weer hersteld. In April 1918 zouden er (in Koersk) vredesonderhandelingen plaats hebben tussen vertegenwoordigers van de Rada en een delegatie van de Raad van Volkskommissarissen met Stalin aan het hoofd; door de staatsgreep van hetman Skoropadski werd de Centrale Rada intussen echter definitief gelikwideerd.

Over de Rada zie ook de volgende artikelen en redevoeringen van Stalin: „De Raad van Volkskommissarissen over de Oekraïne" (onderhoud met p.g. Sergei Bakinski) — „Iswestia" 7 December 1917; „Het Algemene Sekretariaat van de Rada en de kontra-revolutie van de kadetten en Kaledin" — „Prawda" 21 December 1917; „Antwoord aan de Oekraïnse kameraden in het achterland en aan het front" — „Prawda" 26 December 1917; „Over de Rada" (Redevoering in de zitting van het Alrussische Centrale Uitvoerende Komitee op 27 December 1917); „Wat is de Rada?" — „Prawda" 28 December 1917; „Over de Kiewse burgerlijke Rada" — „Prawda" 26 Januari 1918.

Zie Gesch. bl. 300-1.

32. De Rada in Wit-Rusland — een klein-burgerlijke nationalistische organisatie, die op het Kongres van de Wit-Russische nationale organisaties in Juli 1917 in Minsk werd gesticht. Geleid door chauvinistisch-nationalistische ele-

menten trad de Rada na de overwinning van de Oktober-revolutie toe tot de vijanden van de Sowjet-macht, verklaarde zij de plaatselijke Sowjets voor ontbonden, proklameerde zij de onafhankelijkheid van de Wit-Russische volksrepubliek en dankte zij Wilhelm II voor de bezetting van Wit-Rusland door de Duitse troepen. Op 1 Januari 1919 werd de Rada door de Voorlopige Arbeiders- en Boerenregering van Wit-Rusland buiten de wet verklaard en werd Wit-Rusland tot een Sowjet-republiek uitgeroepen.

33. Sfatoel-Tserij („Landelijke raad") — het door de agenten van de Roemeense staf in het bezette Bessarabië (Kisjinew) georganiseerde „parlement", dat van November 1917 tot einde November 1918 bestond. Het was samengesteld uit benoemde (niet gekozen) vertegenwoordigers van de Moldavische „nationale partij" en van een aantal kunstmatige organisaties, die door een reeks distrikten en organisaties werden geboycot. In Maart 1918 nam de Sfatoel de wet tot inlijving van Bessarabië door Roemenië op grondslag van de autonomie aan, waarbij zelfs een aanmerkelijk deel van zijn eigen leden weigerde om aan de stemming deel te nemen. In November 1918 zetten de Roemeense bezettingstroepen in de Sfatoel Tserij de aanneming van de volledige inlijving van Bessarabië bij Roemenië door (zelfs zonder welke autonomie ook). De inlijving van Bessarabië verwekte, zoals bekend is, reeds toen, evenals later een energieke strijd van de bevolking tegen de bezetters, die meermalen op bloedig onderdrukte opstanden uitliep (de opstand van Chotin, van Tatar-Boenar enz.).

34. De Koeroeltai in de Krim werd op 10 December 1917 in de stad Bachtsjisarai bijeengeroepen (later daagde hij in Simferopol); hij was in zijn meerderheid de uitdrukking van de stemmingen en het streven van de Tartaarse kleine burgerij, die de Tartaarse nationalistische „Volkspartij" („Millifirki") volgde. De Koeroeltai vormde een Tartaarse „nationale regering" (Directorium) van de Krim, die bij haar werkzaamheid op gewapende afdelingen („escadrons") steunde, die onder bevel van Russische kontra-revolutionaire officieren stonden. Toen de Koeroeltai in Januari 1918 zijn strijdkrachten tegenover het revolutionaire militaire komitee van Sebastopol poogde te plaatsen, werd hij en met hem ook de „nationale regering" uit elkaar gejaagd. Tijdens de bezetting van de Krim door de Duitsers ontstond hij voor een zekere tijd opnieuw.

35. De Koeroeltai in Basjkirië werd in November 1917 in Orenburg bijeengeroepen. De hoofdrol vervulden daarin nationalistische elementen met Saki Walidow aan het hoofd, die de belangen van het burgerlijke koelakkendeel van de Basjkierse bevolking vertegenwoordigden. De door de Koeroeltai gevormde Basjkierse regering onder leiding van

Walidow ontplooide een anti-Sowjet-werkzaamheid en trad met Doetow en Koltsjak in verbinding. Het grote-mogenheidskarakter van de politiek van Koltsjak, die o.a. een bevel uitvaardigde om de Basjkierse autonomie te likwideren, dwong evenwel de regering-Walidow, onder de druk van de massa's, in 1919 de verklaring af te leggen, dat zij naar de Sowjet-macht overging. Na de vorming van de Basjkierse Sowjet-republiek organiseerden de burgerlijk-nationalistische elementen, onder leiding van Walidow, spoedig een opstand tegen de Sowjetmacht, die echter door de Basjkierse werkende massa's niet ondersteund werd.

36. De autonome regering van Toerkestan werd gevormd op het zogenaamde Al-Muzelmanse kongres van de burgerlijk-nationalistische organisaties in November 1917 in Kokand, als tegenwicht tegen de toen in Tasjkent bestaande Raad van Volkskommissarissen. Ondersteund door de witgardisten, begon deze regering in Toerkestan de burgeroorlog; hij werd echter in Februari 1918 door de Roodarmisten-afdelingen van Tasjkent en Samarkand gelikwideerd.

37. Aan het artikel „De politiek van de Sowjetmacht op het gebied van het nationale vraagstuk in Rusland" was in het voorwoord („Van den schrijver") tot de in 1920 door het Volkskommissariaat voor nationaliteiten uitgegeven „Verzamelbundel" van Stalin de volgende alinea gewijd:

> „.....Het artikel heeft betrekking op de huidige periode van de nog niet geëindigde nieuwe administratieve indeling van Rusland op de grondslag van de gebieds-autonomie, op de periode van de organisering van administratieve gemeenschappen en autonome Sowjet-republieken in de grensgebieden als bestanddelen van de R.S.F.S.R. Het zwaartepunt van het artikel is het vraagstuk van de feitelijke verwezenlijking van de Sowjet-autonomie, d.w.z. het vraagstuk van de verzekering van het revolutionaire verbond tussen het centrum en de grensgebieden, als waarborg tegen de interventie-ondernemingen van het imperialisme. Het kan merkwaardig schijnen, dat het artikel de eis van afscheiding van de grensgebieden van Rusland, als een kontra-revolutionair voornemen, beslist verwerpt. Wij zijn voor de afscheiding van Indië, Arabië, Egypte, Marokko en de overige koloniën van de Entente — want de afscheiding betekent in dit geval de bevrijding van deze onderdrukte landen van het imperialisme, de verzwakking van de posities van het imperialisme, de versterking van de posities van de revolutie. Wij zijn tegen de afscheiding van de grensgebieden van Rusland; want de afscheiding betekent in dit geval de imperialistische knechtschap voor de grensgebieden, de ver-

zwakking van de revolutionaire macht van Rusland, de versterking van de posities van het imperialisme. Juist daarom strijdt de Entente, die tegen de afscheiding van Indië, Egypte, Arabië en de overige koloniën strijd voert, tegelijkertijd voor de afscheiding van de grensgebieden van Rusland. Juist daarom kunnen de kommunisten, die voor de afscheiding van de koloniën van de Entente strijd voeren, tegelijkertijd niet anders, dan tegen de afscheiding van de grensgebieden van Rusland strijden. Het is duidelijk, de kwestie van de afscheiding wordt, naar gelang van de konkrete internationale verhoudingen, naar gelang van de belangen van de revolutie beslist."

38. Bedoeld worden de artikelen van G. W. Tsjitsjerin, in die tijd Volkskommissaris van Buitenlandse Zaken, die in de „Prawda" van 6, 7 en 9 Maart 1921 onder de titel: „Tegen de stellingen van p.g. Stalin" waren opgenomen.

39. „De Raad voor propaganda en aktie van de volken van het Oosten" werd in September 1920 op het Kongres van de Volken van het Oosten in Bakoe opgericht en had tot taak het organiseren van de propaganda, de ondersteuning en de samenvatting van de bevrijdingsbeweging in het Oosten voor de strijd tegen het imperialisme onder de leuze van de proletarische wereldrevolutie. De raad bestond ongeveer een jaar en gaf een eigen orgaan „De Volken van het Oosten" in de Russische, Turkse, Perzische en Arabische taal uit.

40. Genua en Den Haag — de in 1922 in Genua en in Den Haag gehouden internationale ekonomische konferenties, waaraan enerzijds de kapitalistische staten (Engeland, Frankrijk, Italië, Japan en vele andere), anderzijds Sowjet-Rusland deelnamen en die het zoeken van maatregelen „voor de ekonomische wederopbouw van Midden- en Oost-Europa" ten doel hadden, in het wezen van de zaak echter de beslissing van het „Russische" vraagstuk, d.w.z. het vaststellen van de betrekkingen tussen Sowjet-Rusland en de kapitalistische wereld. Sowjet-Rusland, dat „met het praktische doel om de handel uit te breiden en de voorwaarden te scheppen, waaronder het zich zo breed en succesvol mogelijk kan ontwikkelen" (Lenin) naar Genua ging, bood op deze konferentie een energieke tegenstand aan het buitenlandse kapitaal, dat van Sowjet-Rusland de betaling van alle oorlogsschulden en van de schulden van voor de oorlog eiste, benevens de teruggave aan de buitenlandse eigenaars van hun genationaliseerde eigendommen en dat de instelling in Rusland van een rechts- en financiële orde poogde te bereiken, die in wezen de verandering van het Sowjet-land in een kolonie van het West-Europese kapitaal zou hebben betekend.

Zie Gesch. bl. 359.

41. Urquhart — een Engelse industrieel, die voor de revolutie in Rusland geweldige landerijen, bossen, vele mijnen enz. bezat, was later een van de organisators van de strijd tegen de Sowjet-macht en raadgever van Koltsjak. In September 1922 sloot Urquhart met den Volkskommissaris van Buitenlandse handel L. Krasin een voorlopige overeenkomst, volgens welke hij van de Sowjet-regering een aanzienlijk gedeelte van zijn vroegere bezittingen in de Oeral en Kazachstan in koncessie zou krijgen. De zeer ongunstige bepalingen van dit verdrag en ook de door Lord Curzon geleide, scherpe anti-Sowjet-politiek van de Engelse regering, die in het bijzonder tot uiting kwam in het streven om geen vertegenwoordigers van Sowjet-Rusland op de konferentie van Lausanne (zie aanteken ing 42) toe te laten, dwongen de Sowjet-regering echter, om de ratificatie van de overeenkomst met Urquhart af te wijzen.

Zie Gesch. bl. 359.

42. De konferentie van Lausanne werd in November 1922 bijeengeroepen om het vredesverdrag tussen de Grieken en de Turken te sluiten. Deelnemers aan deze konferentie waren: de Verenigde Staten, Engeland, Frankrijk, Italië, Japan, Roemenië, Zuid-Slavië, Griekenland en Turkije. Sowjet-Rusland werd op aandringen van de Geallieerden, vooral van Engeland, alleen ter beraadslaging over de zeeëngten (de Dardanellen) toegelaten. De Sowjet-regering bracht een reeks energieke protesten tegen dit besluit van de Geallieerden uit; op de konferentie zelf stelde zij tegenover het imperialistische standpunt, dat het algehele openstellen van de zeeëngten voor oorlogsschepen, zowel in vredes- als in oorlogstijd eiste (een eis, die tegen Sowjet-Rusland was gericht) op scherpe wijze haar eigen standpunt: het algehele sluiten van de zeeëngten voor de oorlogsschepen van alle mogendheden, Turkije uitgezonderd. Later poogden de Geallieerden, de Sowjet-delegatie volkomen van de konferentie uit te sluiten en op 10 Mei 1923 werd de Sowjet-vertegenwoordiger W. Worowski in Lausanne door den witgardist Conradi vermoord.

43. De „Smjena-Wjech-stroming" — een in 1921 in het buitenland onder de Russische witgardistische emigranten, vooral onder de intellektuelen tot stand gekomen stroming, onder leiding van N. W. Oestrjalow e.a., die een verzamelbundel „Smjena Wjech" („Het verzetten der bakens") en later een tijdschrift onder dezelfde naam uitgaf. „Deze stroming vertegenwoordigt de ideologie van de nieuwe bourgeoisie, die groeit en zich langzamerhand met de koelakken en de beambten-intellektuelen aaneensluit." (Stalin).

44. Dasjnaken — de partij „Dasjnaktsoetjoen", een Armeense partij, die in het begin van de jaren '90 werd opgericht en die wat haar program betreft de evolutie doormaakte

van een kleinburgerlijk standpunt naar het standpunt van door de wol geverfde nationalisten en verdedigers van de belangen der grote bourgeoisie. In de jaren van de reaktie en de oorlog vervulde zij de smerigste opdrachten van deze bourgeoisie en verdedigde zij de belangen van het tsarisme.

In de periode van de Oktober-revolutie toonden de Dasjnaken zich uiterst aktieve vijanden van de proletarische revolutie. In de jaren 1918—1920 stond deze partij aan het hoofd van de door de Turkse bevelvoering geschapen burgerlijke republiek Armenië. De Dasjnaken maakten deze republiek tot een steunpunt van de Engels-Franse interventie en van de Russische witgardisten in de strijd tegen de Sowjet-macht en de kommunistische partij. Nadat Armenië een Sowjet-republiek was geworden, emigreerden de leiders van de Dasjnaken naar het buitenland en voerden vandaar uit een verbitterde strijd tegen Sowjet-Armenië. De Dasjnaken werden een kontra-revolutionaire fascistische bende.

45. Moessawatisten — de partij „Moessawat", een Tjoerkse burgerlijk-„demokratische" partij, die in 1912 in Bakoe werd opgericht; was doordrongen van Pan-Islamisme en Pan-Tjoerkisme. In 1918 was zij de voornaamste kontra-revolutionaire kracht in Azerbeidzjan; zij organiseerde de opstand tegen de Kommune van Bakoe, riep de Turken en later de Engelsen te hulp en voerde een verbitterde strijd tegen de arbeiders- en boerenbeweging. Nadat in het jaar 1920 Azerbeidzjan een Sowjet-republiek was geworden, verloor deze partij haar invloed. Tegenwoordig telt zij alleen aanhangers onder de buitenlandse emigranten, die voor een interventie werken.

46. Bedoeld wordt het door p.g. Ordzjonikidze op het XIIe Partijkongres vermelde, volgens de uitdrukking van Stalin, „barbaarse", burgerlijk-nationalistische dekreet van de Georgische „afwijkers van de partijlijn" over het sluiten van de grenzen van Georgië voor vluchtelingen uit de Noord-Kaukasus en het Wolga-gebied, die van de hongersnood te lijden hadden gehad, benevens de aanwijzing om aan de grens een afsluitings-cordon in te stellen.

Zie Gesch. bl. 349.

47. Bedoeld worden de kommissies van F. Azerzjinski en van W. Koeibysjew, die in 1923 naar Georgië werden gestuurd om een reeks van kwesties te onderzoeken in verband met de desorganisatorische werkzaamheid van een kleine groep van leidende Georgische kommunisten, de zogenaamde „afwijkers van de partijlijn" (Mdiwani, Tsintsadze e.a.), die voortdurend de besluiten van het Centraal-Komitee van de partij overtrad en die later in hun meerderheid als volksvijanden zijn ontmaskerd.

Zie Gesch. bl. 349.

48. Beide citaten zijn ontleend aan Lenin's stellingen „De socialistische revolutie en het recht van de naties op zelfbe-

schikking"; zie de „Verzamelde Werken" (Nederlands) deel 5, bl. 290.

49. De vierde konferentie van het Centraal-Komitee met de verantwoordelijke funktionarissen van de nationale republieken en gebieden, bijeengeroepen op initiatief van p.g. Stalin, had van 9 tot 12 Juni 1923 in Moskou plaats. Het hoofdpunt van de agenda vormde het referaat van Stalin over de praktische maatregelen tot uitvoering van de resolutie van het XIIe Partijkongres inzake het nationale vraagstuk. Over de toestand in het land brachten de vertegenwoordigers van twintig partijorganisaties van de nationale republieken en gebieden verslag uit. De konferentie behandelde eveneens de zaak Soeltan-Galijew, een Tartaars funktionaris, lid van het kollege van het Volkskommissariaat voor Nationaliteiten, die zijn verantwoordelijke post misbruikt had voor het oprichten van een illegale organisatie, om de maatregelen van de partij op het gebied van het nationale vraagstuk tegen te werken en om verbindingen aan te knopen met klaarblijkelijk kontra-revolutionaire krachten, in het bijzonder met de Basmatsjen (bandieten-benden) in Boechara en Toerkestan. Aan de konferentie namen, behalve de leden en kandidaten van het Centraal-Komitee, 58 vertegenwoordigers van de nationale republieken en gebieden deel.

50. Het citaat is ontleend aan de brief van K. Marx aan Fr. Engels van 16 April 1856 (Zie Marx-Engels „Briefwisseling", Deel II blz. 166, Uitgave Marx-Engels-Lenin-Instituut, 1931).

51. Voor nadere bijzonderheden over de Kwo-min-tang, zie men in het onderhavige werk het uittreksel uit de redevoering van Stalin „Over China", gehouden op 1 Augustus 1927.

52. Martynowiade — naar de naam van wijlen A. Martynow (een gewezen mensjewiek, die in 1923 op het XIIe Partijkongres als lid van de K.P.S.U.(b) werd aangenomen). A. Martynow stelde in een artikel over de Chinese revolutie de stelling op van de vreedzame overgang naar de diktatuur van het proletariaat, „zonder beslissende botsing en scherpe strijd met de bestaande macht, zonder een tweede revolutie". De verantwoordelijkheid voor deze foutieve stelling van A. Martynow poogden de Trotskisten en Zinowjewisten op elke mogelijke manier voor provokatorische doeleinden de leiding van de Komintern en van de K.P.S.U.(b) in de schoenen te schuiven.

53. Tan Pin-Sjan, in 1927 minister van landbouw in de regering-Oechan, hield met alle mogelijke middelen de ontwikkeling van de agrarische revolutie in China tegen. Later werd hij uit de partij geroyeerd en ging hij naar het kamp van de kontra-revolutie over.

INHOUD

Bladz.

HET MARXISME EN HET NATIONALE VRAAGSTUK 3

I. De Natie 5
II. De nationale beweging 15
III. Het stellen van het vraagstuk 22
IV. De nationale autonomie 30
V. De Boend, zijn nationalisme en zijn separatisme 41
VI. De Kaukasiërs en de Konferentie der likwidatoren 53
VII. Het nationale vraagstuk in Rusland . . 65

REFERAAT OVER HET NATIONALE VRAAGSTUK gehouden op de VIIde Alrussische (April-) Konferentie van de Russische Sociaal-Demokratische Arbeiderspartij op 29 April [12 Mei] 1917. 72

Slotwoord 77

DE OKTOBER-OMWENTELING EN HET NATIONALE VRAAGSTUK 79

I. De Februari-Revolutie en het nationale vraagstuk 79
II. De Oktober-Revolutie en het nationale vraagstuk 82
III. De wereldbetekenis van de Oktober-omwenteling 86

Bladz.

DE POLITIEK VAN DE SOWJET-MACHT TEN AANZIEN VAN HET NATIONALE VRAAGSTUK IN RUSLAND 90

OVER DE EERSTKOMENDE TAAK VAN DE PARTIJ OP HET GEBIED VAN HET NATIONALE VRAAGSTUK 101
(Stellingen voor het Xde Kongres van de R.K.P. (b), bekrachtigd door het C.K. van de partij).

I. De kapitalistische orde en de nationale onderdrukking 101
II. Het Sowjet-stelsel en de nationale vrijheid 104
III. De eerstkomende taak van de R.K.P. . . 108

DE EERSTKOMENDE TAAK VAN DE PARTIJ OP HET GEBIED VAN HET NATIONALE VRAAGSTUK . 113
(Referaat op het Xde Kongres van de R.K.P. (b) op 10 Maart 1921).

Slotwoord 122

OVER HET STELLEN VAN HET NATIONALE VRAAGSTUK 127

DE OKTOBER-REVOLUTIE EN DE NATIONALE POLITIEK VAN DE RUSSISCHE KOMMUNISTEN . . 134

OVER DE VERENIGING VAN DE SOWJET-REPUBLIEKEN 138
(Referaat op het Xde Alrussische Sowjet-Kongres op 26 December 1922).

OVER DE VERENIGING VAN DE SOWJET-REPUBLIEKEN 148

Bladz.

(Referaat op het 1ste Sowjet-Kongres van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken op 30 December 1922).

NATIONALE FAKTOREN IN DE PARTIJ- EN DE STAATSOPBOUW 160
(Goedgekeurd door het C.K. voor de partij). Stellingen voor het XIIde Kongres van de R.K.P. (b).

I. 160
II. 169

NATIONALE FAKTOREN IN DE PARTIJ- EN DE STAATSOPBOUW 171
(Referaat op het XIIde Kongres van de R.K.P. (b), op 23 April 1923).

Slotwoord 194

REDEVOERINGEN OP DE VIERDE KONFERENTIE VAN HET C.K. DER R.K.P. (b) 199
Met de verantwoordelijke funktionarissen der nationale republieken en gebieden.

I. Over de rechtsen en de „linksen" in de nationale republieken en gebieden. (Redevoering bij het eerste punt van de agenda der zitting: „Het geval Soeltan-Galijew", 10 Juni 1923) 199
II. Over het opkweken en versterken van een Marxistisch kader in de nationale republieken en gebieden. (Uit het referaat bij het 2de punt van de agenda: „Praktische maatregelen ter verwezenlijking van de resolutie van het XIIde Partijkongres over het nationale vraagstuk", 10 Juni 1923) . 209

Bladz.

DE OKTOBER-REVOLUTIE EN HET VRAAGSTUK VAN DE MIDDENLAGEN 214

HET NATIONALE VRAAGSTUK 220
(Uit de voordrachten „Over de grondslagen van het Leninisme", gehouden in de Swerdlow-Universiteit, begin April 1924).

OVER HET NATIONALE VRAAGSTUK IN ZUID-SLAVIË 231
(Redevoering gehouden in de Zuid-Slavische Kommissie van het E.K.K.I., gehouden op 30 Maart 1925).

OVER DE POLITIEKE TAKEN VAN DE UNIVERSITEIT DER VOLKEN VAN HET OOSTEN 238
(Redevoering in een vergadering van Studenten van de Kommunistische Universiteit van de Werkers van het Oosten op 18 Mei 1925).

I. De taken van het K.U.W.O. met betrekking tot de Sowjet-republieken van het Oosten . 239
II. De taken van de K.U.W.O. ten aanzien van de koloniale en de afhankelijke landen van het Oosten 247

NOG EENS OVER HET NATIONALE VRAAGSTUK . . 255
(naar aanleiding van het artikel van partijgenoot Semitsj).

UIT EEN BRIEF AAN PARTIJGENOOT KAGANOWITSJ EN ANDERE LEDEN VAN HET C.K. DER KOMMUNISTISCHE PARTIJ (b) VAN DE OEKRAÏNE 265

OVER CHINA 268
(Uit de redevoering gehouden in de zitting van het Ver-

enigde Plenum van het C.K. en de C.K.K. op 1 Augustus 1927: „De internationale toestand en de verdediging van de U.S.S.R."

NAAR AANLEIDING VAN DE PROLETARISCHE METHODE TER OPLOSSING VAN HET NATIONALE VRAAGSTUK 294
(Uit het artikel „Het internationale karakter van de Oktober-revolutie).

OVER DE AFWIJKINGEN OP HET GEBIED VAN HET NATIONALE VRAAGSTUK 297
(Uit het referaat op het XVIde Kongres van de K.P.S.U. (b) op 27 Juni 1930).
Uit het slotwoord 306

OVER DE AFWIJKINGEN NAAR HET NATIONALISME 311
(Uit het verslag aan het Kongres over het werk van het C.K. der K.P.S.U. (b) op 26 Januari 1934).

DE VRIENDSCHAP TUSSEN DE VOLKEN DER SOWJET-UNIE IS EEN GROTE EN BELANGRIJKE OVERWINNING 313
(Uit de redevoering, gehouden op de Konferentie van vooraanstaande kolchosboeren en -boerinnen van Tadsjikistan en Toerkmenistan met de leiders van de partij en de regering op 4 December 1935).

OVER HET ONTWERP-GRONDWET VAN DE SOWJET-UNIE 315
(Uit de redevoering op het Buitengewone VIIIste Sowjet-Kongres van de Unie, 25 November 1936).

BIJVOEGSEL.

I. Het belangrijkste uit de besluiten van de partij over het

Bladz.

nationale vraagstuk 318
Resolutie over het nationale vraagstuk, aangenomen door de VIIde Alrussische (April-) Konferentie van de R.S.D.A.P. in April [Mei] 1917.

Over de aktuele taak van de partij met betrekking tot het nationale vraagstuk (Resolutie, aangenomen door het Xde Kongres van de R.K.P. (b) in Maart 1921) . 320

I. De kapitalistische orde en de nationale onderdrukking 320
II. De Sowjet-orde en de nationale vrijheid . 322
III. De aktuele taak van de R.K.P. (b) . . . 325

De nationale momenten in de partij- en de staatsopbouw (Resolutie aangenomen op het XIIde Kongres van de R.K.P. (b) in April 1923) 331

Uit de resolutie naar aanleiding van het verslag van het C.K., aangenomen door het XVIde Kongres van de K.P.S.U. (b) in Juli 1930 341

Uit het program van de Partij, aangenomen door het VIIIste Kongres van de R.K.P. (b) in Maart 1919 . 342

Aantekeningen 344